

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

15 Kasım 2023 Çarşamba
19'uncu Toplantı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Diyarbakır Milletvekili Sevilay Çelenk Özen'in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Karadağlı'yla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

6.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin Komisyon toplantılarında alkışlama ve tebrik etme usulüyle ilgili

yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri

- a) Kültür ve Turizm Bakanlığı
- b) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
- c) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- ç) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- d) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
- e) Vakıflar Genel Müdürlüğü
- f) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
- g) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
- ğ) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- h) Atatürk Araştırma Merkezi
- ı) Atatürk Kültür Merkezi
- i) Türk Dil Kurumu
- j) Türk Tarih Kurumu
- k) Kapadokya Alan Başkanlığı
- l) Uludağ Alan Başkanlığı
- m) Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı

IV. AÇIKLAMALAR

1.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Kültür Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasına ilişkin açıklaması

2.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Komisyon toplantılarında alkışlama ve tebrik etme usulüne ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

19'uncu Toplantı

15 Kasım 2023 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.33'te açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Diyarbakır Milletvekili Sevilay Çelenk Özen'in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Karadağlı'yla ilgili ifadelerine,

Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin Komisyon toplantılarında alkışlama ve tebrik etme usulüyle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Kültür ve Turizm Bakanlığının,

Radıyo ve Televizyon Üst Kurulunun,

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün,

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün,

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının,

Vakıflar Genel Müdürlüğünün,

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının,

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının,

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun,

Atatürk Araştırma Merkezinin,

Atatürk Kültür Merkezinin,

Türk Dil Kurumunun,

Türk Tarih Kurumunun,

Kapadokya Alan Başkanlığının,

Uludağ Alan Başkanlığının,
Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının,
Görüşmeleri yapılarak;

Kültür ve Turizm Bakanlığının,
Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun,
Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün,
Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün,
Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının,
Vakıflar Genel Müdürlüğünün,
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının,
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının,
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun,
Atatürk Araştırma Merkezinin,
Atatürk Kültür Merkezinin,
Türk Dil Kurumunun,
Türk Tarih Kurumunun,
Kapadokya Alan Başkanlığının,
2024 yılı bütçeleri ve 2022 yılı kesin hesapları;
Uludağ Alan Başkanlığının,
2024 yılı bütçesi,
Kabul edildi.

Muş Milletvekili Sezai Temelli, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Kültür Bakanlığı bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasına,
İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli, Komisyon toplantılarında alkışlama ve tebrik etme usulüne,
İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 2024 yılı bütçelerini görüşmeye devam etmek için 16 Kasım 2023 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere toplantıya 21.09'da son verildi.

15 Kasım 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.33

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınıımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 19'uncu Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gündemimizde Kültür ve Turizm Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Kapadokya Alan Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Uludağ Alan Başkanlığının bütçesi ve Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Şimdi müzakerelere geçmeden önce, Bakan Yardımcılarımızdan başlamak üzere salonumuzda bulunan kurum temsilcilerimizin Komisyona kendilerini tanıtmalarını istiyorum.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi müzakerelere başlayacağız.

Öncelikle, Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy'a konuşmalarını yapmak üzere otuz dakika süre veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri ()*

a)Kültür ve Turizm Bakanlığı

b)Radyo ve Televizyon Üst Kurulu

c)Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

ç)Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü

() (1/276) ve (1/274) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2023 tarihli 4'üncü Toplantı Tutanağı'na ektidir.*

- d)Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
e)Vakıflar Genel Müdürlüğü
f)Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
g)Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
ğ)Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
h)Atatürk Araştırma Merkezi
ı)Atatürk Kültür Merkezi
i)Türk Dil Kurumu
j)Türk Tarih Kurumu
k)Kapadokya Alan Başkanlığı
l)Uludağ Alan Başkanlığı
m)Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; demokrasimizin ne denli güçlü olduğuna ve halkımızın onu ne denli sahiplendiğine bir kez daha şahitlik ettiğimiz 2023 seçim sürecinin ardından ülkemize ve insanımıza layık oldukları öncü, özgün, sürdürülebilir yüksek hizmet kalitesini sunmak kararlılığıyla ikinci beş yıllık dönemimize başladık. Bugün, bu yeni dönemin ilk bütçe sunumunu yaparak Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye Yüzyılı'nın inşasına giden yolda 2024 yılı için kültür, turizm ve kamu diplomasisi hususunda hayata geçirmeyi öngördüğümüz plan ve projelerimizi saygıdeğer heyetinizin bilgisine sunacağım.

Sizleri şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Türkiye bütün dünyanın kabul ettiği bir turizm ülkesidir. Turizmde başarının ilk adımı ise tanıtımdır. Bu gerçekten hareketle geçtiğimiz beş yılda Türkiye'yi dünyanın en yoğun ve etkili tanıtım yapan ülkesi konumuna yükselttik. Bunu gerçekleştirmemizi sağlayan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının kendisi de ayrı bir başarı hikâyesidir. Thomas Cook'tan Covid-19 salgını ve orman yangınlarına, Rusya-Ukrayna savaşından asrın deprem felaketi ve İsrail'in Gazze saldırılarına kadar bu denli ciddi krizlerde kendini kanıtlamış ikinci bir kurumsal yapı bulmak zordur. Bakanlık olarak bugün de TGA'yla birlikte hem geleneksel hem de yenilikçi kanallarda tanıtım çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Titizlikle belirlenmiş hedef kitlelere yönelik doğru, kapsamlı ve detaylı içeriklerle hazırladığımız tanıtım filmlerimiz 200'den fazla ülkede, uluslararası yayın yapan kanallarda gösterilmektedir.

Tanıtımlarla ülkemize çektiğimiz yabancı misafirlerimize çeşitlilik sunabilmek bir diğer önemli husustur. Dolayısıyla alternatif turizm alanlarına büyük önem veriyor, ciddi projeler üretiyoruz. Bu noktada, sahip olduğu muazzam potansiyeliyle gastronomi turizmimizin altını özellikle çizmek isterim. Ülkemizin önemli turizm destinasyonlarına “gastrocity” kimliği kazandırmak ve bilinirliklerini sağlamak için büyük gayret sarf ettik, ediyoruz. Bu gayretimiz 2022'de İstanbul'un, bu yıl ise İzmir ve Bodrum'un, alanında dünyanın en saygın seçkisi olan Michelin Rehberi'ne girmesini sağlamıştır.

Turizmde önemli bir ilki de sürdürülebilirlik sahasında gerçekleştirdik. Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) ile hükümet nezdinde anlaşma yapan ilk ülke olduk. 2022 yılında hazırladığımız Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı da Konsey tarafından “tanınmışlık” almaya hak kazandı.

Program kapsamında 10 Kasım 2023 itibarıyla toplam 7.805 tesis belge almıştır. Hedefimiz, yeni sezona kadar ülkemizdeki tüm konaklama tesislerinin Sürdürülebilir Turizm Belgesi'ne sahip olmasıdır. Konaklama sektörümüzle, bütün dünyada sürdürülebilir turizm konusunda örnek gösterilen ülkeyiz.

Devamlılık ve kazanımların korunması her sektörde olduğu gibi turizmde de olmazsa olmazdır. Bugün, rekabetin yoğun olduğu ve ziyaretçi tercihlerinin çok hızlı değiştiği turizm sektörünün dinamik yapısına ayak uydurabilen bir Türkiye vardır. Rakamlar, sözlerimizin doğruluğunu tartışmaya yer bırakmayacak şekilde ispatlamaktadır.

2022 yılında ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı bir önceki yıla göre yüzde 71 artış göstererek 51,4 milyon kişi olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Ocak-Eylül döneminde ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı da 45,2 milyon kişi olmuştur.

Kişi sayısında olduğu gibi turizm gelirlerinde de ibre yine yükselmiştir. 2017 sonunda 65 dolar olan kişi başı gecelik gelir 2022 yılında 89 dolara, 2023 yılının ilk dokuz aylık döneminde ise 100 dolara yükselmiştir. Bu, 2017 yılına kıyasla yüzde 55'lik artışa tekabül etmektedir.

Turizm gelirlerimiz ilk dokuz ayda 42 milyar dolar olup, orta vadeli plan hedefi olan 55,6 milyar dolarla da uyumlu şekilde gitmektedir.

Takdir edersiniz ki böylesi başarılar tesadüf eseri gerçekleşmez. Hedefimize katkı sunacak her unsur, nitelikte ve nicelikte aynı şekilde yukarıya taşıdık, taşıyoruz. 2002 yılında yaklaşık 800 bin olan ülkemizdeki konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesini bugün itibarıyla 2,2 milyona yükselterek yüzde 175 artırmış olduk. Ayrıca, tesislerin tamamının Bakanlık belgeli olmasını zorunlu hâle getirerek, nitelikli turizm konusunda çok gerekli bir süreci de tamamlamaya yaklaştık.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; konaklama ve tesisleşmenin doğru bir şekilde gelişmesi bölgenin altyapı uygulamalarıyla da doğrudan ilişkilidir. Bu yüzden Bakanlık olarak altyapı yatırımlarına maddi anlamda ciddi oranlarda destek sağlamaktayız. Farklı projelerdeki altyapı çalışmaları için bu yıl ayırdığımız kaynak miktarı 1,5 milyar lirayı aşmıştır.

Her ne kadar büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda olsa da onların yapmadıkları aciliyet arz eden altyapı yatırımlarını Bakanlık olarak devralıp biz yapıyoruz. Bu kapsamda Antalya Belek Serik-2 ve Muğla Bodrum Atıksu Arıtma Tesisi yatırımları Bakanlığımızca tamamlanarak hizmete alınmıştır. 2023 Şubat ayında yapımına başladığımız Antalya Kemer Çamyuva Atıksu Arıtma Tesisi'ni de inşallah 2024 yılının Mart ayında tamamlayacak ve bölgenin hizmetine sunacağız.

Vatandaşlarımızın talepleri doğrultusunda 2019 yılında başlattığımız beş yıldız kalitesinde Ücretsiz Halk Plajı Projesi kapsamında bugüne kadar 15 adet projeyi tamamlayarak vatandaşlarımızın kullanımına sunduk. Bunlardan, İzmir'de Pırlanta, Muğla'da Bodrum İçmeler 2019 yılında, Antalya'da Belek ve Kadriye 2020 yılında, Antalya'da Çamyuva ve Manavgat, Muğla'da Marmaris İçmeler 2021 yılında ve yine Antalya'da Kemer Bahçecik, Çifteçeşmeler ve Lara Güzeloba 2022 yılında hizmete aldığımız ücretsiz halk plajlarımızdır. 2023 yılında ise Antalya'da Bostanlı, Alacasu ve Küçük Çaltıcak, Muğla'da Bodrum Türkbükü ve Bodrum Torba halk plajları açılmıştır. Halkımızın büyük ilgi ve beğenisini kazanan bu yatırımlarımıza hız kesmeden devam ediyoruz. Manavgat Ilıca, Kemer Tekirova, Bodrum Yalıkavak, Çeşme Ovacık, Adana Karataş ve Giresun merkez, 2024 yılında yapmayı planladığımız yeni halk plajlarımızdır. Her yıl yeni yatırımlarla ücretsiz halk plajlarımızın sayısını artıracğız.

Turizmin insan odaklı ve emek yoğun bir sektör olduğu gerçeğini göz ardı edemeyiz. Bu farkındalıkla, 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla toplam 149 işbaşı kursu düzenledik. Eğitimlerdeki katılımcı sayısının yıl sonu itibarıyla 4 bine ulaşacağını öngörüyoruz.

Tabii ki bu alanda en güçlü adımı Millî Eğitim Bakanlığımızla imzaladığımız İş Birliği Protokolü'yle attık. Bu protokolle turizm meslek liselerinden seçilen öğrencilerin otel ve işletmelerde yoğunlaştırılmış beceri eğitimleri almalarını, en az 3 yabancı dil konuşarak mezun olmalarını, okurken burs almalarını ve mezun olduktan sonra istihdam edilmelerini sağlayan çok kapsamlı bir uygulamayı başlattık. Bu kapsamda 2023 yılı itibarıyla 66 okul turizm teknik meslek lisesine dönüştürülmüştür. Her yıl talep doğrultusunda bu sayı artırılmaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Başkan; tarifsiz bir gururla kutladığımız cumhuriyetimizin 100'üncü yılında başkentimize bir ilki yaşatarak Gordion Antik Kenti'yle Ankara'yı UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kaydettirdik. Bununla birlikte, Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi ahşap hipostil camileri de camiler bağlamında dünyanın ilk seri varlığı olarak Dünya Mirası Listesi'ndeki yerini almıştır. Adaylık dosyası, Bakanlığımız uzmanları tarafından hazırlanan ve ülkemizin de ilk seri dünya miras alanı olan bu çalışma Dünya Miras Listesi'nin en prestijli alanlarından biri olmuştur.

Kültürel varlıklarımızı gün yüzüne çıkarabilmek adına 2023 yılı sonunda yerli, yabancı, kurtarma ve su altı kazısı, yüzey araştırmaları gibi çeşitli alanlarda 720 arkeolojik çalışma sayısına ulaşacağımızı öngörmekteyiz. Bu rakamı 2026 yılına kadar kademeli artışlarla yıllık 800 seviyesine yükseltmeyi hedefliyoruz. Bu alandaki bir diğer gurur kaynağımız ise Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitümüzdür. 2023 yılı Ekim ayında açılışını yaptığımız Enstitü, Türkiye'nin bu sahadaki ilk millî teşekkülü olmuştur.

Hayata geçirdiğimiz çok değerli bir başka çalışma da Anadolu'nun Kaya Anıtları ve Yazıtları Projesi'dir. Bu kapsamda, söz konusu eserlerin kataloglanması, üç boyutlu taramaların yapılması ve kayıt altına alınarak belgelenmesi yönündeki çalışmalarımızı dört yıl sonunda tamamlayacağız. 2024 yılında kazı çalışmalarımıza ek olarak Ulusal Envanter Projesi'ni de başlatacağız. Amacımız, Türk-İslam dönemi eserlerinin envanterinin çıkarılarak öncelikle ülkemizdeki, sonrasında ise yurt dışındaki mirasımızın veri tabanının oluşturulmasıdır.

Arkeoloji noktasında antik kentlerimizde gerçekleştirilen çalışmalardan yola çıkarak sizlerle bir de Geleceğe Miras Projesi'ni paylaşmak istiyorum. Antalya Side'de 2022 yılı sonlarında başlayan çalışmalarımızla Side'yle ilgili yeni bir markalama ve destinasyon çalışması yapma kararı aldık. Bu doğrultuda, antik kentin 14 ayrı noktasında kazı ve onarım çalışmaları gerçekleştiriyoruz. İddialıyız çünkü geçmişe oranla bu alanda da muazzam farklar yarattık. Side Antik Kenti Kazı Başkanımız Profesör Doktor Sayın Feriştah Alanyalı "Daha önce yirmi yılda tamamlanabilen bu boyutlardaki kazı ve restorasyon çalışmalarını bilimsel veriler ışığında bir yıl gibi kısa bir sürede tamamladık ve kentin birçok yapısını ayağa kaldırdık." diyerek bu gerçeği ortaya koymaktadır. Hocamızın ve ekibinin özverili çalışmaları yanında, yirmi yıllık işi bir yılda tamamlamanın anahtarı, arkeolojik kazılara ve restorasyon çalışmalarına bu bir yıllık süreçte sağladığımız muazzam bütçe ve lojistik destek olmuştur. Malumunuz olduğu üzere 2019 yılında Kazıların Yıl Boyuna Yayılması Projesi'ni başlattık. Atılan bu adımla Türk bilim heyetleri tarafından yürütülen toplam 133 kazı alanında kısa sürede çarpıcı gelişmeler elde ettik. Kazı, proje ve restorasyon çalışmalarıyla antik kentlerimizin ziyaretçi sayısını yüzde 47 oranında artırdık. 2024 yılında bu projemizi en az 144 kazı alanımızda sürdüreceğiz. Bunun verdiği güvenle de 2023 yılında Geleceğe Miras Projesi'ni hayata geçirdik. İkinci aşamada yabancı bilimsel heyetler tarafından yürütülen kazı çalışmalarımızı da bu projeye dâhil ettik. Söz konusu kazılarla ilgili koordinasyonu sağlamak üzere Türk bilim insanlarından birer koordinatör kazı başkanı atayarak çalışmalarımızın ivmesini artıracacağız.

Değerli Komisyon üyeleri, bu, Türk arkeoloji tarihinin de dönüm noktasıdır. Yaklaşık yüz altmış yıl önce yabancı heyetlerin liderliğinde başlayan kazı çalışmalarının tamamı, tarihimizde ilk kez ve inşallah bundan sonra da daima böyle olacak şekilde Türk bilim insanlarının başkanlığı ve koordinatörlüğü altında yürütülecektir. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına bir armağan olarak bu gelişmeyi sizlerin huzurunda tarihe not düşmek isterim.

Geleceğe Miras Projesi'ni detaylandırmaya devam edelim. Bu projeyi ilk defa Efes Antik Kenti'nde "Geleceğe Miras Sonsuz Efes" adıyla duyurduk. Efes'te kazı çalışmaları 1863 yılında başlamış olmasına rağmen günümüze kadar yalnızca yüzde 25'lik bir kısmı kazılabiliyordu. Efes'ten sonra Geleceğe Miras Projesi'mizin 2'nci tanıtım toplantısını geçtiğimiz hafta Hierapolis Antik Kenti'mizde gerçekleştirdik. Burada da altmış altı yıldır devam eden bir kazı süreci var ancak sadece yüzde 3,5'i kazılabiliyordu. Atılan bu yeni adım sonrasında ve yoğun geçecek dört yıllık bilimsel kazı ve restorasyon mesaisiyle her 2 antik kentimizde de bu oranları yüzde 40 seviyelerine getireceğiz. Bu antik kentlerimizin yanında Bergama, Afrodiasias, Sardes, Sagalassos, Hattuşa gibi çalışmaların yabancı bilim heyetleri tarafından yürütüldüğü 18 kazı alanımızda da Geleceğe Miras Projesi çalışmalarımızı başlatıyoruz. Öte yandan, Göbeklitepe ile Karahantepe'nin de dâhil olduğu ve "Taş Tepeler" olarak isimlendirdiğimiz 12 alandaki kazı ve araştırma çalışmalarımız da yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bu çalışmalar sadece Anadolu'da değil bütün dünyada neolitik çağ araştırmalarının en önemli ayağını oluşturmaktadır.

Arkeoloji konusunda son olarak şunu ifade etmek isterim: Geleceğe Miras Projesi'yle arkeolojik kazı çalışmalarımızın hem bütçelerini hem de lojistiklerini tarihinde görülmemiş bir oranda artırarak ekiplerimizin tüm ihtiyaçlarını karşılayacağız. Bu sayede arkeolojik alanlarımızdaki yapıları bilimsel veriler ışığında çok kısa sürelerde ayağa kaldırarak antik kentlerimize ve buldukları bölgenin kültür ve turizm potansiyeline katma değer kazandıracaktır. Hedefimiz, son altmış yılda Türkiye'de arkeolojiyle ilgili yapılanlara eş değer işi önümüzdeki dört yılda tamamlamaktır. Bu dönem Türk arkeolojisinin altın çağı olacaktır.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımızın yaptığı çalışmalarla müzelerimiz uluslararası standartlarda hizmet veren kültür kurumları hâline dönüşmüş ve dünya çapında pek çok ödüle layık görülmüştür. Müzelerimize geçen yıl 30 binin üzerinde yeni eser kazandırılmıştır, böylece müzelerimizdeki toplam eser sayısı 3,3 milyonu aşmıştır.

Bakanlık olarak, durağan müzecilikten uzak, birden fazla duyuya hitap eden, son teknolojinin kullanıldığı ve artırılmış gerçeklikle ziyaretçilerine tarihsel süreci yeniden yaşatan Dijital Deneyim Müzeleri Projesi'ni başlattık. Projenin ilk etabında ziyaretçi potansiyeli yüksek olan Sultanahmet, Efes, Hierapolis ile Avanos'ta dijital deneyim müzeleri kurulmasına karar verdik.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında tarihsel ve kültürel değerlerimizin yanı sıra mutfak kültürümüzden önemli seçkileri de tüm dünyaya tanıtmak hedefiyle bir çalışma gerçekleştirdik. 20 müze ve ören yerimizin yer aldığı Google Arts and Culture Türkiye Platformu'nu ekim ayında hizmete soktuk.

Bakanlığımıza bağlı müzelerde bulunan eserlerin belgelenmesi ve takibi gibi önemli iş süreçlerinin dijital ortamda yürütülebilmesi amacıyla Müze Ulusal Envanter Sistemi Projesi geliştirildi. UNESCO tarafından diğer ülkelere örnek gösterilen ve bilimsel araştırmalara veri sağlayan proje kapsamında şu ana kadar 729 bin eserimiz dijital ortama aktarılmıştır. 2024 yılı sonunda 919 bin eseri, dört yıl içinde ise eserlerimizin tamamını dijital ortama aktarmış olacağız.

Elbette eserlerimizin güvenliği de hassasiyetle üzerinde durduğumuz bir konu. Bu hususta, dünyaya örnek olacak Tarihi Eserlerin Güvenliği İçin Kimliklendirme Projesi'ni uygulamaya geçirdik. Bakanlığımıza bağlı müzelerde yer alan tarihi eserleri, görünmez DNA'yla kimliklendiriyoruz. Böylece sahteciliğin ve olası kayıpların önüne geçmiş oluyoruz. Proje kapsamında müzelerimizin teşhirinde bulunan eserlerin yüzde 72'sinin kimliklendirme işlemini tamamladık. Yıl sonuna kadar eserlerimizin tamamında bu uygulamayı bitirmiş olacağız. Projenin 2024 yılında başlayacağımız ikinci etabında ise depolarda bulunan eserlerimize yönelik işlemler yapılacaktır. Bütün kimliklendirme işlemlerini önümüzdeki beş yıl içerisinde tamamlamayı hedefliyoruz.

Bu topraklara ait olan ancak vaktiyle yurt dışına çıkarıldığı tespit edilen kültür varlıklarımızın ülkemize iadesine yönelik çalışmalarımıza da hızla devam ediyoruz. Bu kapsamda Bakanlığımız bünyesinde Mart 2020'de Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı kurulmuştur. Artık ülkemiz, UNESCO ve diğer uluslararası kuruluşlar nezdindeki çok taraflı platformlarda belirleyici bir konumda yer almaktadır. Ayrıca 12 ülkeyle kültür varlığı kaçakçılığıyla mücadele alanında ikili anlaşma imzalamış bulunuyoruz. Bu çalışmalarımız neticesinde 2023 yılında toplam 3.016 eserimiz yurt dışından ait olduğu topraklara döndürülmüştür. 2002-2023 yılları arasında yurt dışından getirilen toplam eser sayımız da 12.076'ya yükselmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; müze ve ören yerlerinin varlığı kadar buralara erişim kolaylığının sağlanması da önemli bir gerekliliktir. Tarihi ve kültürel değerlerimize kolay ve ucuz erişim sağlamak amacıyla bir yıl boyunca geçerli olan Müzekart ücretini 2019'da 60 liraya sabitledik. Müzekart, Bakanlığımıza bağlı 350'den fazla müze ve ören yerine ve ayrıca Millî Saraylar İdaresi Başkanlığına bağlı 13 ziyaret alanına sınırsız giriş olanağı sağlamaktadır. 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla müze ve ören yerleri ziyaretçi sayısı 23,5 milyondur.

Kültür varlıklarımıza yönelik proje, restorasyon, teşhir tanzim ve çevre düzenleme çalışmalarının sayısı 2002 yılından önceki on yıllık dönemde yaklaşık 250 iken -bu sayı önemli- 2002-2023 yılları arasındaki dönemde 2.270'e çıktı. Bu bağlamda geçtiğimiz yıl benzer çalışmalar için 2,4 milyar liralık bir kaynak sağlamıştık, 2023 yılında ise bu miktarı 3,7 milyar liraya yükselttik. Endüstri mirasımızın önemli değerlerinden biri olan yüz otuz yedi yıllık İzmir Alsancak Tekel Fabrikası'nı restore ederek, 20 bin metrekarelik kapalı alana sahip yeni bir kültür sanat kompleksine dönüştürdük ve İzmir Kültür Sanat Fabrikası adıyla Nisan 2023'te hizmete açtık. Müzeleri, ihtisas kütüphaneleri, sanat ve eğitim atölyeleri, açık hava sineması, sergi alanları, sosyal donatıları ve geniş peyzaj alanlarıyla bu muazzam eser yediden yetmişe tüm kentin yeni buluşma noktası olmuştur.

Kültür sanat noktasında özel bir eseri de 2023 yılı Nisan ayında Adana'ya kazandırdık. 62 bin metrekarelik alan üzerine kurulan Adana Müzesi ve Kültür Kompleksi, bünyesindeki müzeleri, açık hava sineması, sergi, kütüphane, konferans salonlarıyla birlikte kentin yirmi dört saat yaşayan bir yeni cazibe merkezidir.

Defter-i Hakani Nezareti binasını çağdaş müzeciliği de temsil eden yeni bir yapıya dönüştürerek "Ayasofya Tarih Müzesi" adıyla 2023 yılı Temmuz ayında hizmete açtık. Dünya mimarlık tarihinin günümüze kadar ayakta kalmış en önemli yapılarından ve Osmanlı devlet teşkilatının mühim bir parçası olan bu eserde titiz bir restorasyon ve teşhir tanzim çalışması yaparak âdeta dünü bugüne taşıdık.

Bir diğer marka projemiz İstanbul Rami Kütüphanesi olmuştur. Eyüp Sultan'da bulunan iki yüz elli yıllık Rami Kışlası bugün artık hem bir sanat merkezi hem millet bahçesi hem de herkese hitap edebilecek özellikleri olan bir kütüphanedir. 2023 yılı Ocak ayında Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açılışı gerçekleştirilen bu saygın eser, 36 bin metrekarelik kapalı alanı ve 51 bin metrekarelik millet bahçesiyle yedi gün yirmi dört saat hizmet vermektedir. Rami Kütüphanesi kompleksi içinde bulunan

Türkiye'nin en büyük Atatürk İhtisas Kütüphanesi ile Yazma Eserler Kütüphanesi en önemli ve en çok ilgi gören bölümler arasındadır. Aynı ilgiye mazhar olan Kitap Şifahanemiz ile yazma eserlerin restorasyon ve konservasyon işlemleri de dünya standartlarına kavuşturulmuştur.

Örnek gösterilecek bir başka restorasyon çalışmasını da İstanbul'un en önemli simgelerinden Kız Kulesi'nde gerçekleştirdik. 2021 yılında başlayan, uluslararası restorasyon ilkeleri ve Bilim Kurulu rehberliğinde yürütülen çalışmalar 2023 yılında tamamlandı ve mayıs ayında açılışı yapıldı. Bu çalışmayla İstanbul'a Kız Kulesi'nden panoramik bir pencere açmış olduk.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; restorasyon noktasında vakıflarımıza da ayrı bir parantez açmak gerekiyor. Vakıf eserlerine yönelik ihya çalışmalarının sayısı 2002 yılı öncesi on yıllık dönemde sadece 46 idi, biz ise bu konuda ciddi bir fark yaratarak 2003-2022 yılları arasında ilgili çalışmaların sayısını 5.800'e çıkardık. 2023 yılının ilk dokuz ayında 75 adet eserin onarım ve restorasyonu tamamlanırken yıl sonuna kadar toplamda bu sayının 130'a çıkması öngörülmektedir. Osmanlı coğrafyasında 28 adet çalışmamız tamamlanmış olup 13 proje ise devam etmektedir.

Bunun yanı sıra, 2023 yılında 20 bin ortaöğrenim, 7.500 üniversite öğrencisine burs imkânı sağladık. Gelecek yıldan itibaren geçerli olmak üzere ortaöğrenim eğitim yardımı kontenjanları 40 bine, yükseköğrenim burs kontenjanları ise 10 bine çıkarılmıştır.

Konuşmamın bu bölümünde deprem bölgesindeki faaliyetlerimize değinmek istiyorum. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli asrın felaketinin akabinde depremzede vatandaşlarımızın barınma, yeme, içme gibi acil ihtiyaçlarının karşılanması başta olmak üzere deprem bölgesindeki kültür varlıklarımızın korunmasına yönelik tedbirleri hayata geçirdik. Bu kapsamda müzelerde yaşanabilecek olası acil durumlarda ve afetlerde nasıl hareket edileceğine, hangi müze personelinin nereye yardıma gideceğine, afetten etkilenen müzelerimizdeki eserlerin hangi güvenli alanlara nakledileceğine dair 2021 yılında oluşturulan "Afet Acil Durum Eylem Planı ve Müze Destek Grupları" adı altında planlama yapılmıştır. Bu doğrultuda depremden etkilenen illerimizdeki müzelerimizin hırsızlığa karşı korunması amacıyla merkez birimlerimizden ve birçok müzemizden destek personeli bölgede görevlendirilmiştir. Depremde zarar gören kültür varlıklarına yönelik uygulamaların uluslararası bilimsel kriterlere uygun şekilde yürütülmesi amacıyla alanında uzman arkeolog, mimar, inşaat mühendisi, şehir plancısı, jeolog, sanat tarihçisi akademisyenlerin katılımıyla bir bilim kurulu oluşturduk. Ayrıca, tescilli yapıların enkazında kalan kültür varlığı unsurlarının kurtarılması için Afet Bölgesi Kazı Başkanlığı ve Hatay Restorasyon ve Konservasyon Laboratuvar Müdürlüğünü kurduk. Antakya Tarihi Kent Merkezinin koruma amaçlı imar planı çalışmalarını tamamlayarak bu ayın sonu itibarıyla askıda ilana çıkarıyoruz. Bu kapsamda Antakya'nın önemli odak noktalarından olan Kurtuluş Caddesi ve Köprübaşı Meydanı'nın yeniden ihya projesini de başlatıyoruz. Depremde hasar gören Hatay Arkeoloji Müzesi ve Hatay Şehir Müzesi'nde restorasyon ve güçlendirme çalışmalarını 2024 yılında tamamlayarak ziyarete açıyoruz.

Malatya ilimizde kentin önemli simgelerinden Atatürk Evi, Beşkonaklar ve Arkeoloji Müzesinde restorasyon ve güçlendirme çalışmaları ile eski Hükümet Konağı'nın yeniden ihya çalışmalarını 2024 yılında tamamlıyoruz.

Depremden etkilenen diğer illerimizden Kahramanmaraş Elbistan Müzesi, Adıyaman Kahta Kalesi, Gaziantep Zeugma Müzesi ve Gaziantep Kalesi, Şanlıurfa Harran Ulucamisi ve Kalesi, Diyarbakır Surları, Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi, Silvan Atatürk Evi, Adana Anavarza Zafer Kapısı, Kilis Ravanda Kalesi, Elâzığ Harput Kalesi gibi pek çok kültür varlığımızda restorasyon çalışmasını 2024 yılında tamamlıyoruz.

Deprem bölgesinde zarar gören vatandaşlarımıza ait taşınmaz kültür varlıklarımızın yeniden ihyası için mevzuatta yaptığımız son değişiklikle proje ve uygulama hibe yardımı kapsamını genişleterek proje yardımı üst limitini 5 katına, uygulama yardımı üst limitini de 10 katına çıkardık. Şu ana kadar yapılan başvuruların tamamını destekleme kararı aldık.

Yaşadığımız deprem felaketinden etkilenen 11 ildeki vakıf kültür varlıklarından 128 adedinin ihaleleri yapılmış ve ihya çalışmalarına başlanmıştır, yıl sonuna kadar ihalesi yapılan eser sayısı 200 olacaktır. Hatay Ulu Camisi, Habibi Neccar Camisi, Kahramanmaraş Ulu Camisi, Kilis Ulu Camisi, Adıyaman Ulu Camisi, Birecik Ulu Camisi, Malatya Yeni Camisi, Adıyaman Mor Petrus Kilisesi, Gaziantep Kurtuluş Camisi, Osmaniye Ağcabey Camisi, Hatay İskenderun Rum Katolik Kilisesi ve Süryani Katolik Kilisesi ihaleleri gerçekleştirilmiştir; saydığımız sembol eserlerimizin tamamında arama kurtarma kazıları ile proje ve restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. Üniversite hocalarımızdan oluşan bilim kurullarıyla yürüttüğümüz bütün bu çalışmalar neticesinde inşallah önümüzdeki yıl eserlerimizin büyük bölümünü tekrar milletimizin hizmetine açmış olacağız.

Afet bölgesindeki vatandaşlarımızın acil ihtiyaçlarına cevap vermek üzere Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün imkânlarıyla yardım turları organize edilmiştir, başta gıda olmak üzere her çeşit insani yardım malzemesi en hızlı şekilde bölgeye ulaştırılmıştır. Mobil aşevleriyle depremzedelerimize sıcak yemek verilmiştir. Mübarek Ramazan ayıyla birlikte, afet yaşanan illerimizin merkezlerinde kurduğumuz çadırlarımızda iftar ve sahur yemekleri ikram edilmiştir.

Bu yardımların yanı sıra, çadır kent ve konteyner kentlerde kütüphane hizmeti, lise ve üniversiteye hazırlık gruplarına yönelik test ve sınava hazırlık kitapları, gezici kütüphanelerimiz üzerinden yaklaşık 11 bin kişiye ulaştırılmıştır. Bağışçı yayıncılardan ve Bakanlığımız bünyesinde bulunan kitaplardan toplanarak deprem bölgesine yaklaşık 450 bin adet kitap gönderilmiş ve halkımıza ücretsiz dağıtılmıştır.

Başta turizm bölgelerimiz olmak üzere, Bakanlığımızdan belgeli konaklama tesisleri depremzede vatandaşlarımızın kullanımına tahsis edilmiş ve 18 bini aşkın tesiste 170 bin vatandaşımız ağırlanarak kısa vadede barınma ihtiyacı karşılanmıştır. Bu vesileyle, vermiş oldukları destekten dolayı konaklama sektörüne bir kez daha teşekkür ediyorum. Bakanlığımıza bağlı kurumlar, çalışanlarımız ve turizm sektörü temsilcileri el ele vererek deprem bölgesinde tam donanımlı 2 bin konteyner depremzedelerimizin hizmetine sunulmuştur; desteklerinden dolayı turizm sektörü temsilcilerine tekrar teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Depremzede çocuklarımızın yaşadığı travmayı atlatmalarına katkı sağlayabilmek adına Devlet Opera ve Balesi repertuarında yer alan çocuk oyunlarının sahnelendiği 43 etkinlik gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Bakanlığımıza bağlı sanat birimleri tarafından halk dansları ve yöresel müziklerimizin Hacivat ve Karagöz anlatımıyla yorumlandığı “Tutar Mısın Elimi (Miras)” adlı özel proje depremzede vatandaşlarımız için sergilenmiş, proje kapsamında 42 gösteri gerçekleştirilmiştir. Kamyon Tiyatrosu ve atölye çalışmalarıyla depremzede çocuklarımıza 9 il, 33 ilçede 61 temsil gerçekleştirilmiş ve çocuk izleyicilerimizle buluşulmuştur. Gezen Sinema tırımızla deprem bölgesindeki 11 il, 22 ilçede 184 bin vatandaşımıza film gösterimi yapılmış, çocuklarımız için özel etkinlikler düzenlenmiştir. Bakanlığımızca, deprem bölgesindeki 11 ilde toplam 48 adet gezici kütüphane görevlendirilmiştir; bu kütüphanelerde, başta çocuklarımıza yönelik psikososyal destek faaliyetleri olmak üzere farklı alanlarda yaklaşık 45 bin etkinlik düzenlenmiştir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; Çanakkale’yle başladığımız, Kapadokya’yla devam ettığımız ve son olarak Uludağ’da kurduğumuz Alan Başkanlıklarıyla kültür ve turizm potansiyeli olan bölgelerdeki tarihi ve kültürel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını, alanlar içerisindeki turizm faaliyetlerinin planlanmasını ve teşvik edilmesini sağlamaktayız. Cumhuriyetimizin ön

sözünün yazıldığı Çanakkale Tarihi Alanı'nda ilk şehitlerimizi verdiğimiz Seddülbahir Kalesi'nin restorasyonunu tamamlayarak 18 Mart 2023 tarihinde açılışını gerçekleştirdik. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında Mustafa Kemal Yolu yürüyüş rotasını gezi güzergâhına ekledik. Namazgâh Tabyası, sur duvarlarının restorasyonu, Şehitler Abidesi rölyefi ve çevre düzenlemesi, şehitlik ihyası gibi onlarca projeye alanı bir açık hava müzesine dönüştürmek için faaliyetlerimize aralıksız devam ediyoruz. Denizin derinliklerinde yatan, birer ziyaret sahası ve savaş anıtı niteliğindeki batıkları da tarih ve dalış meraklıları için cazibe noktası hâline getirdik.

En önemli turizm destinasyonlarımızdan olan Kapadokya'da artan kaçak yapılaşmanın önüne geçerek bölgenin eşsiz doğal zenginliklerini koruma noktasında önemli adımlar attık. Doğayı koruyan, kurallara uygun ve sektörleri de geliştiren bir süreç oluşturmak amacıyla ilk defa hazırlanan Üst Ölçekli Alan Planı çalışmaları 2023 yılı itibarıyla tamamlanmıştır. Alanda bugüne kadar tespit edilemeyen doğal ve kültürel 194 adet taşınmaz tescil edilerek koruma altına alındı, tarihi ve kültürel dokuya zarar veren 500'ün üzerinde kaçak yapı ortadan kaldırıldı. Kapadokya Alan Başkanlığı bünyesindeki Göreme Açık Hava Müzesi ve Sobesos Antik Kenti'nde arkeolojik kazı çalışmaları başlatılarak 2023 yılı başı itibarıyla kazı alanlarında ziyaretçilere yönelik alternatif yürüyüş güzergâhları oluşturuldu. Bölgenin en önemli simgelerinden olan ve acil müdahale gerektiren 4 adet peribacasının onarımına ve bölgeye gelen ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayacak Zelve Örenyeri Çevre Düzenleme Projesi uygulama çalışmalarına da başlandı. Gelecek nesillere bu önemli mirası aktarma faaliyetlerimizi sürdüreceğiz.

2023 yılı içerisinde kurulan Uludağ Alan Başkanlığımız da teşkilatlanma çalışmalarına hızla devam etmektedir. Başkanlığın önceliği Uludağ alan planlamalarının hazırlanmasıdır. Hazırlanacak planlar aracılığıyla öncelik doğal ve çevresel değerlerin korunmasına yönelik etüt çalışmalarında olmak üzere ilgili bütün çalışmalar tamamlanacak ve üst ölçekli planlar ile koruma amaçlı imar planlarının iki yıl içerisinde yürürlüğe girmesi sağlanacaktır.

Bugüne kadar Bakanlığımızca ülkemize kazandırılan 122 adet kültür merkezi bulunmakta olup bunlardan 36'sı yerel yönetimlere tahsis edilmiştir. 2023 yılı içerisinde Konya Cihanbeyli Kültür Merkezi Proje çalışmaları tamamlanmış, Zonguldak Alaplı, Kültür Merkezi Yatırım Programı'na alınmıştır. Van Kültür Merkezi Projesi de yıl sonuna kadar tamamlanacaktır. Ardahan Kültür Merkezi'nin ve Ordu Ünye Kültür Merkezi'nin yapımı devam etmekte olup her iki kültür merkezinin de 2024 yılında tamamlanmasını hedefliyoruz. Ayrıca Bakanlığımız Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesi kapsamında da kamu kurum ve kuruluşlarınca yaptırılan 231 kültürevi ve kültür merkezi inşaatına destek sağlanmıştır.

Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle Aralık 2020'de resmî açılışını gerçekleştirdiğimiz ve artık başkentimizin simge eserlerinden biri olan CSO Ada Ankara 2023 yılında 295 konser ve etkinliğe ev sahipliği yapmış, 300 binden fazla sanatseveri ağırlamıştır. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ada Ankara'dan İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'ne geçtiğimizde, açılışını yaptığımız 29 Ekim 2021 tarihinden bugüne kadar kültür ve sanatın neredeyse tüm alanlarını içine alan bir etkinlik yelpazesine ev sahipliği yaptığımızı görebiliriz. Bunun rakamlara yansıyan sonuçları 2021-2023 sürecinde gerçekleştirilen 2.673 etkinlikte ağırlanan 2 milyon 500 bin ziyaretçi olarak karşımıza çıkmaktadır. Başka da söze gerek yoktur. Bu iki yapı da kendi alanlarında dünyada ilk 5 yapı arasında gösterilmektedir.

Ülkemizin uluslararası marka değerine çok ciddi katkı sunan Türkiye Kültür Yolu Festivallerine 2021 yılında başladık. Her yıl yeni şehirlerimizin eklenmesiyle sayısı artan festivaller sayesinde vatandaşlarımızın kültür ve sanat etkinliklerine erişimini kolaylaştırırken şehirlerimizin markalaşma sürecini de hızlandırıyoruz. Sanatçılarımıza destek sağlıyor, sanatın her dalına festivallerimizde yer vererek her kesime ve yaş grubuna ulaşıyoruz. "Cumhuriyetin 100'üncü Yılında 100 Günde 11

Festival” sloganıyla Türkiye Kültür Yolu Festivallerimizi gerçekleştirdik. Festivallerin sonunda 400’e yakın mekânda 5 binden fazla etkinliğe milyonlarca vatandaşımız katıldı. Festivallerimize her yıl 5 şehrimizi dâhil ederek Türkiye Kültür Yolu Festivalleri halkasını genişleteceğiz.

Kültür Yolu Festivallerimizin yanı sıra cumhuriyetimizin 100’üncü yılı kutlamaları kapsamında müzik ve sahne sanatları ile görsel sanatlar alanında birçok etkinlik gerçekleştirdik. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasından tutunuz da Devlet Çoksesli Korosu, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Devlet Tiyatroları ve Ankara Resim ve Heykel Müzesine varıncaya kadar her birimiz ve kurumumuz konserler, temsiller, sergiler ve söyleşilerle 100’üncü yıl coşkusunu yaşamış ve yaşatmışlardır.

Vefatının 50’nci yılı olması dolayısıyla 2023 yılı Âşık Veysel Yılı ilan edilmiş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – ...UNESCO Anma ve Kutlama Yılı Dönümleri Programı kapsamına da alınmıştır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, süreniz dolmuştur. Dolayısıyla turizmi seviyoruz, onun için size ilave beş dakika süre veriyoruz.

Buyurun lütfen.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Sergilerden konserlere ve söyleşilere kadar, halk müziğinin ve âşıklık geleneğinin de bu büyük abidesini yaşatma ve yeni nesillere anlatma gayretinde olduk. İnşallah aralık ayında Paris’te UNESCO binasında düzenlenecek etkinlikle bu çabamızı uluslararası seviyeye de taşımış olacağız.

750’nci vuslat yılı olması münasebetiyle Hazreti Mevlâna’yı konu alan yine birçok etkinlik düzenledik. Özellikle 750 semazenle Ayasofya Camisi önünde gerçekleştirilen “Mevlâna Gülşenine Davet-Gel” adlı program halkımızın büyük ilgi ve beğenisine mazhar olmuştur.

Yürüttüğümüz yoğun çalışmalarla Bakanlığımıza bağlı halk kütüphanelerinin sayısını 1.285’e çıkardık. 2018 yılında yaklaşık 321 bin metrekare olan kütüphane kullanım alanı 2023 yılı sonu itibarıyla yüzde 59 artışla 510 bin metrekareye yükseltilmiş olacaktır. Hedefimiz kütüphane kullanım alanını önümüzdeki beş yıl sonunda en az 800 bin metrekareye çıkartmaktır. Son beş yılda oturma kapasitemizi 97 bin kişiden 135 bin kişiye, üye sayımızı 2,8 milyon kişiden 5,6 milyon kişiye ve kitap sayımızı da 19 milyon adetten 24 milyon adede yükselttik.

Cumhuriyetimizin 100’üncü yılında 100 yeni kütüphane hedefimiz doğrultusunda bugüne kadar 85 kütüphanemizi hizmete açtık. Yıl sonuna kadar ise bu hedefimizi rahatlıkla aşmış olacağız. Önümüzdeki yılda hedefimiz ise Türkiye Yüzyılı’nda yapay zekâ temelli 100 akıllı kütüphaneyi ülkemize kazandırmak olacak. Bu kütüphanelerimiz akıllı otomasyon sistemleri, e-kitap, sesli kitap, VR kitap ve video kitap platformları, dijital kütüphaneler, dijital kitap ve süreli yayın veri tabanları, akıllı rezervasyon sistemleri ve uzaktan doküman sağlama sistemleri gibi birçok yenilikçi özelliği de içinde barındıracak.

Malumunuz olduğu üzere kütüphanelerin toplumsal odak noktalarına konumlandırılması düşüncesinden hareketle Türkiye’nin ilk havalimanı ve gar kütüphanelerini, bebek ve AVM kütüphanelerini açtık. Bu yaklaşımla son olarak yine ülkemiz için bir ilki daha gerçekleştirip dünyada sayılı birkaç örneği bulunan Side Turizm ve Seyahat Kütüphanesini hizmete sunduk.

Buna ek olarak, yeni kütüphaneleri hizmete açmak üzere yerel yönetimlerimizle birlikte sürdürdüğümüz yayım çalışması sayısı ise 55'tir. Yerleşik kütüphane hizmetlerinden yararlanamayan kullanıcılara hizmet götüren gezici kütüphanelerimizin sayısı da 75'e ulaşmış olup yıl sonunda 85 gezici kütüphane halkımıza hizmet verir duruma gelecektir.

Kütüphanelerimiz yanında yayıncılık sektörünün gelişimi için de yoğun çaba harcıyoruz, projeleri hayata geçiriyor ve sektörümüze finansal destek sağlıyoruz. Bu çerçevede, 2023 yılında Bakanlığımızın yayıncılık sektörüne doğrudan aktardığı destek 150 milyonu aşmıştır.

TEDA Çeviri ve Yayım Destek Programı kapsamında Türkçe eserlerin yabancı dillere çevirisi ve yayımı için yurt dışında faaliyet gösteren yayınevlerine maddi destek sağlamaya devam ediyoruz. Bu kapsamda, 2023 yılı itibarıyla çevirisi desteklenen eser sayısı 3.878'e, dil sayısı 63'e ve destek verilen ülke sayısı da 89'a yükselmiştir.

Türk edebiyatı alanında yeni ve özgün eserlerin üretilmesi, yayımlanması ve yeni yazarların desteklenmesi amacıyla yürütülen Edebiyat Eserlerini Destek Projesi kapsamında ise 2014-2023 yılları arasında 459 özgün esere maddi destek verilmiştir.

Bakanlığımız, Türkiye'de yazma eser alanında tecrübe, yayım, koruma, dijitalleştirme gibi temel hizmetler üretmektedir. 600 bine yakın yazma ve matbu eserin katalog bilgilerini ve dijital görüntülerini ihtiva eden Yazma Eserler Veri Tabanı bu yıl içinde herkesin ulaşabileceği şekilde test yayımına başlamıştır. Klasik metin yayıncılığı alanında da yayımlanan eser sayısı 290 cilde ulaşmıştır.

Türkiye olarak, UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerinde kayıtlı 25 kültürel değerimizle bu alanda en çok unsur kaydettiren 3'üncü ülke konumundayız. 2023 yılı sonu itibarıyla kayıtlı unsur sayımızın 30'a, ülke sıralamasındaki yerimizin de 2'nciliğe yükselmesini hedefliyoruz.

81 ilimizde yer alan somut olmayan 326 kültürel miras unsurumuz ulusal envantere kaydedilmiştir. Ayrıca, envantere bugüne kadar 92 yaşayan insan hazinemiz kaydedilmiştir. Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezine kayıtlı sanatçı sayımız da 5.975'e yükselmiştir.

Bakanlığımızca 10'uncu Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi 15 ülkeden 200'den fazla akademisyenin katılımıyla 11-14 Aralık 2023 tarihleri arasında Ankara'da yapılacaktır.

Alevilik-Bektaşiliğin korunması ve desteklenmesi adına önemli bir adım atarak Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığımızı kurmuştuk. Başkanlık teşkilatlanma çalışmalarını tamamlayarak 2023 yılında faaliyetlerine başlamış bulunmaktadır. Kuruluş amacı kapsamında Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının yapmış olduğu saha çalışmaları neticesinde 620 cemevinin bakım, onarım, tefrişat giderlerine ilişkin talepleri değerlendirmeye alınmıştır; ayrıca 605 cemevinin de aydınlatma giderleri ödenmektedir. Cemevlerini destekleme çalışmalarının yanında Alevilik-Bektaşiliğin korunmasına, desteklenmesine ve gelecek kuşaklara aktarılmasına katkıda bulunacak çalışmalar da yapılmaktadır. Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı 2023 yılı içerisinde bu amaç doğrultusunda Hacı Bektaş Veli Anma Etkinlikleri gerçekleştirmiştir. 2024 yılının Şubat ayı içerisinde Alevilik Bektaşilik İhtisas Kütüphanesi hizmete açılacaktır.

Devlet tiyatrolarımız 2023 tiyatro sezonunda yerleşik sahnelerindeki gösterileri ve turneleri sonucu 100'ü yerli, 107'si çeviri olmak üzere toplam 207 oyun ile 4.800 temsil gerçekleştirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, gene doldu süre.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bağlı kuruluş çok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Efendim, bağlı kuruluş çok mu?

Peki, bağılı kuruluşları çok olduğu için tamamlamanız için ilave süre veriyoruz.

Buyurun lütfen.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Özellikle yerli ve millî değerlerimizi yansıtan eserlerin uluslararası alanda tanıtımını sağlamak amacıyla daha önce hiç gidilmemiş olan ülkelerde özel projelerle temsiller gerçekleştirilecektir.

Cumhuriyetimizin 100’üncü yılı kapsamında Devlet Tiyatrolarımız 13 bölgemizde gösterime sunmak üzere “Yüzyıllık Destan: Ateş” ve “Yüzünde Yüzler” adlı eserler; projelendirmiştir. Ayrıca, kuruluşunun 75’inci yılında Devlet Tiyatroları ilk kez Devlet Ulusal Çocuk ve Kukla Tiyatrosunu kurarak ülke çapında yaymayı amaçlamaktadır.

“Tiyatro hayatın içinde” anlayışıyla yola çıkarak sahne sayılarımızı arttırmayı, alternatif mekânlarla oyunlarımızı salonlardan dışarıya çıkartıp şehre yaymayı hedefliyoruz. Eş zamanlı olarak, turne düzenimizi destekleyen kamyon, otobüs ve vagon sahne gibi mobil seçeneklerin adedini artırarak tiyatronun halka, halkın tiyatroya ulaşımını kolaylaştırmayı hedefliyoruz.

Son olarak, destek rakamlarını Komisyonda paylaşmak istiyorum. 2022-2023 sanat sezonunda 441 özel tiyatroya toplam 32 milyon destek vermiştik. 2023-2024 sanat sezonunda ilgili yönetmelik uyarınca başvurusunu eksiksiz tamamlayan 476 özel tiyatronun tümüne destek verilmek üzere 55 milyon TL ödenek sağlanmıştır.

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü olarak 2022-2023 sanat sezonunda gerçekleştirilen 538 temsilde 280 binin üzerinde seyirciye ulaştık.

Temsillerimizin yanında opera ve bale alanlarında düzenlemeyi planladığımız yarışmaların da ülkemizin tanıtımına artı değer sağlayacağına inanıyoruz. Ayrıca, bu etkinlikler genç yeteneklerimizin keşfedilmesine ve teşvik edilmesine, sahne deneyimleri kazanmalarına, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınmalarına ciddi katkı sunacaktır.

Yine, gençlerimizin önünü açmak adına, önceki yıllarda olduğu gibi konservatuvarlarda yatılı eğitim sistemine geçilmesi için çalışmalar da başlatılmıştır. Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğümüz 2023-2024 sezonunda repertuarındaki eserlerin sayısını ve niteliğini artırmayı, uluslararası standartlarda yürüttüğümüz festivallere ve yarışmalara yenilerini eklemeyi hedeflemektedir.

Bakanlığımız orkestra, koro ve topluluk müdürlüklerinde sözleşmeli olarak görev yapan 448 sanatçı, 49 sahne üstü ve sahne gerisi çalışanı olmak üzere toplam 497 personelin ve Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan 843 personelin ve Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan 1.173 personelin kadroya geçiş işlemleri de 2023 yılı içerisinde tamamlanmıştır.

Bu, önemli; öte yandan, Bakanlığımız bünyesindeki sanat birimlerimiz ve sanat kurumlarımızla, Türkiye Yüzyılı’nda yeniden harika çocuklarımızı keşfedip destekleyeceğiz. Bu kapsamda, işlevselliğine yeniden kavuşturulması gereken 6660 sayılı Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun’u yeniden gündemimize aldık.

Diğer sanat dalları gibi kültürel diplomasının en etkili araçlarından biri olan sinema da Bakanlığımız desteğiyle özellikle son yirmi yılda büyük gelişme göstermiştir. 2023 yılı Kasım ayı itibarıyla 155 sinema projesine 85 milyon, 84 sinema salonu işletmesine 15 milyon, yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen 95 kültürel ve sanatsal etkinliğe 52,5 milyon olmak üzere sinema sektörüne toplam 152,5 milyon kaynak aktardık. Bakanlığımızın desteğiyle üretilen sinema filmleri 2023 yılında da ülkemiz sinema festivallerinin yanı sıra Cannes, Berlin, Venedik, Tokyo ve Toronto gibi dünyanın en önemli uluslararası film festivallerinde yer almış, ödüller kazanmış, Türk sinemasının ve ülkemizin tanıtımına katkı sağlamıştır. Cumhuriyetimizin 100’üncü yılında, Osmanlı’nın son dönemi,

cumhuriyetin ilk yılları ve Atatürk'ün daha önce yayınlanmamış görüntülerinin de yer aldığı 918 belge filmi, "Film Mirasım" web sitesi ve mobil uygulaması üzerinden kamuoyunun erişimine sunduk. Diğer taraftan, 173 ülkeye ihraç edilen ve yaklaşık 750 milyon izleyiciye ulaşan dizi filmlerimiz; turizm destinasyonlarımızın ve kültürel değerlerimizin tanıtılmasına, Türkçemizin yaygınlaşmasına önemli katkı sunmaktadır. Bu bağlamda çalışmalarına başladığımız uluslararası dizi ve TV içerik marketini, 2025 yılında sektör paydaşlarımızla beraber İstanbul'da düzenleyeceğiz.

Bu yıl içerisinde, ülkemizde gerek telif hakları gerekse turizm sektörü açısından önemli bir adım atarak konaklama tesislerinde müzik kullanımı konusunda yaklaşık kırk yıldır süregelen telif sorununu çözdük. Bakanlığımızca başlatılan uygulama kapsamında, müzik sektöründe faaliyet gösteren bütün meslek birlikleri 2 federasyon çatısı altında toplandı ve konaklama tesisleriyle mutabakat sağlandı. Bu sayede hem eser sahibi ve sanatçılarımızın elde ettiği telif gelirinde önemli bir artış sağladık hem de yaklaşık 20 bin konaklama tesisinin telif izin süreçlerinde yaşadıkları ihtilafları çözüme kavuşturmuş olduk. Yine, Bakanlığımızca, 2023 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla fikrî mülkiyet sisteminin güçlendirilmesiyle kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesine yönelik 210 projeye mali destek sağlanmıştır.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bünyesinde, bilim ve kültür diplomasisi faaliyetleri kapsamında düzenlenen bilimsel etkinlik sayısının 2023 yılı sonunda 83, basımı yapılan eser sayısının ise 273 adede ulaşacağını öngörüyoruz. Yüksek Kurum tarafından, cumhuriyetin 100'üncü yılına armağan olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin yüz yıllık tarihini ve bu tarihte önemli olan başlıkları içeren "Genel Okuyucuya Yönelik Kitap Serisi" kapsamında 12 editöryal eser hazırlanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Bakanım, süremiz doldu.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – 10 sayfa kaldı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – İki dakika içinde yetişmez, toparlamanızı rica ediyorum.

CEVDET AKAY (Karabük) – Bütçeye geçsin Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – 1992 yılında kurulan TİKA, bugüne kadar uluslararası kalkınma ve iş birliği alanında 5 kıtada 170'den fazla ülkede 30 bine yakın proje ve faaliyet gerçekleştirmiştir. Merkez teşkilatı ve başta Türki Cumhuriyetler olmak üzere 61 ülkedeki program koordinasyon ofisleriyle dünyada kalkınma iş birliği alanında önde gelen kurumlar arasında yerini almıştır. 2023 yılında da proje ve faaliyetlerini devam ettiren TİKA Başkanlığımızca dünyanın dört bir yanında eğitim alanında 250, sağlık alanında 94, kültürel iş birliği alanında 156, idari altyapıların geliştirilmesi alanında 62, ekonomik altyapılar ve üretimin geliştirilmesi alanında 154, çoklu sektörler ve diğer alanlarda 314 proje ve faaliyet gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, cumhuriyetimizin 100'üncü yılına özel olarak 18 ülkede 35 proje ve faaliyet gerçekleştirilmiştir.

"Güçlü Diaspora Güçlü Türkiye" şiarıyla çalışmalar yürüten Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız yurt dışındaki millet varlığımızın ana vatanlarıyla bağlarını güçlendirmek maksadıyla eğitim, kültür, dil, tarih, sanat dallarında 2023 yılında 121 projeyi hayata geçirmiştir. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik ırkçılık ve ayrımcılık suçlarıyla mücadele için yıllık saldırı raporları hazırlanmış ve hukuki destekler verilmiştir. YTB tarafından yürütülen Yurtdışı Vatandaşlarımıza Yönelik Siyasal Katılım Teşvik Kampanyası'nın da etkisiyle Türkiye, yurt dışındaki vatandaşlarının seçimlere katılım oranı yüzde 56'yla dünyada birinciliği yakalamıştır. Soydaş ve akraba topluluk

faaliyetlerinde 2023 yılında bilhassa Türk kimliğinin muhafazası amacıyla Kuzey Kıbrıs, Balkanlar ve Türkistan coğrafyasında 100'ün üzerinde proje gerçekleştirilmiş, 700'ün üzerinde genç kültürel etkileşim programları hazırlanmıştır.

Kadim dilimiz Türkçenin dünya dilleri arasındaki konumunu güçlendiren, dünya genelinde yaygınlaştırılmasını sağlayan ve dil-kültür zemininde birçok faaliyete imza atan Yunus Emre Enstitümüz, 2023 yılında yüz yüze ve çevrim içi Türkçe kurslarıyla 85 bine yakın kişiye ulaşmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında bir ilk olan Türkçe Öğretim Portalı'nın 2023 yılı itibarıyla kullanıcı sayısı 450 binin üzerindedir.

Bakanlığımızın idari yönetiminde bizlere yol gösterici olan, Sayıştay Başkanlığı tarafından yüce Meclise sunulan raporlar hassasiyetle üzerinde durmakta olduğumuz bir konudur. Bakanlığımıza ait 2022 Yılı Denetim Raporlarına ilişkin değerlendirmeleri sizinle paylaşmak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bir sayfa kaldı Başkanım, bitiyor.

Sayıştay Başkanlığı tarafından merkez teşkilatımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımıza yönelik hazırlanan denetim raporlarında yer alan bulgular geçmiş yıllarda olduğu gibi ağırlıklı olarak usule ilişkin hatalardan kaynaklanmakta olup bu hataların giderilmesine yönelik tüm Bakanlık birimlerimiz talimatlandırılmış ve düzeltici işlemlerde son aşamaya gelinmiştir. Merkez teşkilatımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın rapora konu bulgularında önemli oranda bir azalma olduğunu da ayrıca belirtmek isterim. Bu durum, raporların işaret ettiği hususlara gösterdiğimiz hassasiyeti de ortaya koymaktadır. Bu vesileyle, Bakanlığımızı denetleyen tüm denetçilere titiz ve özverili çalışmalarını için teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın 2022 yılı kesin hesabı ve 2024 yılı için öngörülen bütçe ödenekleriyle ilgili bilgi vererek konuşmama devam etmek istiyorum. Bağlı ve ilgili kuruluşlarımız dâhil olmak üzere 12 milyar 274 milyon 631 bin 949 liralık 2022 yılı yıl sonu ödeneği Bakanlığımızın politika ve hedefleri doğrultusunda kullanılmıştır. 2024 yılı bütçemiz ise bağlı ve ilgili kuruluşlarımız dâhil olmak üzere 38 milyar 964 milyon 106 bin lira olarak öngörülmektedir. Bu bütçemizin bağlı ve ilgili kuruluşlar dâhil 26 milyar 945 milyon 819 bin lirası cari bütçe, 12 milyar 18 milyon 287 bin lirası yatırım bütçesidir.

Konuşmamı burada sonlandırırken görev ve sorumluluklarımız dâhilinde gerçekleştirdiğimiz çalışmalarımızda desteği, katkısı ve emeği bulunan değerli paydaşlarımıza ve kıymetli çalışma arkadaşlarıma şükranlarımı sunuyorum.

2024 yılı bütçemizin hem Bakanlığımıza hem de ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına tekrar saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederiz Sayın Bakanım, sunumunuz için.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı Sayın Ebubekir Şahin'e beş dakika söz vereceğim.

Sayın Şahin, sunumunuza başlayabilirsiniz, buyurun.

Süreniz beş dakika.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, sayın milletvekilleri; Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı olarak şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyor, bütçe görüşmelerinin verimli ve başarılı geçmesini temenni ediyorum.

Teknolojik gelişmelerle birlikte yayıncılık alanı artık çok geniş kabiliyetlere ulaştı. Akıllı medya araçlarıyla etkileşimli bir niteliğe ulaşan yayınlar, kitlelere hiç olmadığı kadar çabuk tesir eder hâle geldi.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuz, dünyadaki yeni gelişmeleri yakından takip ederek bünyesine kattığı genç ve dinamik uzman kadrolarıyla radyo ve televizyon alanını etkin olarak düzenlemekte ve denetlemektedir. Çalışmalarımız sektörel paydaşlarla, meslek örgütleriyle ve alandaki sivil toplum örgütleriyle omuz omuza yürütülmektedir. Mevcut durumda ülkemizde karasal, uydu, kablo ve internet ortamından lisanslı, yayın izni bulunan aktif 1.271 adet özel hizmet sağlayıcı kuruluş bulunmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; medyanın tarafsızlık, doğruluk, güvenilirlik ve toplumsal değerlere saygı ilkelerine bağlı olması, demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurlarındandır. Ülkemizin medya alanındaki kamu otoritesi konumunda olan yayıncılık ortamındaki dezenformasyona ve manipülatif yayınlara izin vermemekle birlikte, RTÜK, izleyici ve dinleyicilerin ifade ve haber alma özgürlüklerini koruma kararıyla hareket etmektedir. Türk aile yapısının teminatı olan, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun da Kanunu olan 6112 sayılı Kanun'unuzun koruyucu kalkanı altında medya alanında daha da sağlam adımlarla devam etmektedir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yayıncılık alanında millî güvenlikten taviz vermeyen, çocuk, kadın, yaşlı ve engellilere pozitif ayrımcılık yapmaya devam ederek toplumsal ve kültürel değerlerimizi koruma görevini sürdürmektedir.

2023 yılı içerisinde gerçekleştirmiş olduğumuz birkaç faaliyetten çok kısaca bahsederek konuşmama devam etmek istiyorum. 7 ayrı kentte düzenlenen Yerel ve Bölgesel Yayıncılar Buluşmaları, 3'üncü Uluslararası Medya ve İslamofobi Sempozyumu, dezavantajlı bireylerin engelsiz medyaya erişiminin sağlanması açısından önemli olan çalıştaylar, Afet ve Kriz Yönetiminde Medyanın Rolü Çalıştayı, Karadeniz İşbirliği Teşkilatı altındaki birliğimiz olan BRAF 10'uncu Yıllık Toplantısı ile aynı çatı altındaki Dezenformasyon ve Dijital Medya Okuryazarlığı Çalıştayı, 13'üncü Geleneksel İletişim Çalıştayı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla imzalanan ailenin Korunması ve Güçlendirilmesine İlişkin İş Birliği Protokolü ve Sayın Kültür ve Turizm Bakanlığımızın da teşriifleriyle yapmış olduğumuz 3'üncü Medya Buluşmaları gibi birçok alanda medyamızı güçlendiren, katkılar sağlayan çalışmalar yapmış bulunmaktayız.

Yaptığımız faaliyetlerle yayıncılarımızla birlikte güçlü bir iletişim köprüsü oluşturduğumuzu düşünüyor, iş birliğimizi daha da güçlendirmek için çaba gösterdiğimizi sizlere arz etmek istiyorum.

Yine, bu yılın en önemli ve ilk adımlarından biri de Radyo ve Televizyon Üst Kurulu RTÜK, Medya ve Çocuk Dergisi'dir. Hayata geçirmemiz ve bu derginin, farkındalığı artırmamız açısından çok önemli bir yere sahip olduğunu belirtmek istiyorum. Ayrıca, kurumumuzca ilk defa yayınlanan bu dergi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından verilen erişilebilirlik logosunu hak eden ilk dergi olma özelliği taşımaktadır.

Bu vesileyle, vurgulamak isterim ki gerçekleştirdiğimiz tüm çalışmalarda çocuklarımız en değerli varlıklarımızdır ve onların korunması her zaman önceliğimizdir. Ülkemizi derinden etkileyen asrın depremi sonrasında organize ettiğimiz "Tek Yürek" bağış kampanyası ise yerel ve ulusal medya kurumlarımızın tamamının desteğiyle büyük bir başarıya dönüşmüştür.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Paraları tahsil edemediniz.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Bir kısmını efendim.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Tahsilat oranları da verilirse.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Tabii ki, memnuniyetle efendim, memnuniyetle.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen karşılıklı konuşmaya girmeden bitirelim.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Tamam Sayın Başkanım.

Çalışmalarımıza katkı ve destek veren Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy ve tüm çalışma ekibine, ayrıca birlikte düzenlemeler ve birtakım organizasyonları da gerçekten başarılı bir şekilde yaptığımız paydaş kurumlarımızın yöneticilerine, bu güzel organizasyonları ve yapmış olduğumuz faaliyetleri hayata geçirmemize imkân veren çalışma arkadaşlarımıza şükranlarımı sunuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen toparlayalım.

RTÜK BAŞKANI EBUBEKİR ŞAHİN – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; Üst Kurulumuzun gelirleri, yayın lisans ücretleri, televizyon kanal, multipleks kapasite ve frekans yıllık kullanım ücretleri, platformlar ve altyapı işletmelerinden alınan yayın iletim yetkilendirme ücretleri, medya hizmet sağlayıcılarından aylık almış olduğumuz yüzde 1,5 oranındaki kesintiler ve gerektiği durumlarda da Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından, bütçesinden aktarılacak olan rakamlardır.

Efendim, kısaca da bütçemizden bahsetmek istiyorum. 2024 yılı bütçemiz 1 milyar 81 milyon 766 bin TL'dir.

Hızlı geçiyorum efendim.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; bizlere Üst Kurul çalışmalarımızı sunma fırsatı verdiğiniz için şahsım ve Üst Kurulum adına çok teşekkür ediyor, bütçenin Kültür ve Turizm Bakanlığımıza, RTÜK'e, milletimize ve devletimize hayırlı olmasını temenni ederek hepinize saygılar sunuyorum.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim Sayın Şahin.

Böylece gündemimizdeki bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Usulümüz gereği önce partilerin grupları adına söz veriyoruz ama Sayın Ümit Özlale'nin bir ricası oldu, on dakika şahsı adına söz veriyorum.

Buyurun Sayın Özlale.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, bürokratlar, basınımızın değerli emekçileri; ilk önce anlayışınız için çok teşekkür ederim.

Bir sunumla başlamak istiyorum. Şimdi, buraya Hazine ve Maliye Bakanımız geldi, kalkınma planı için biz Sayın Yılmaz'la görüştük ve hep sıfır cari açığın nasıl sağlanacağını söyledik; onların da hepsi turizm gelirlerimizdeki artışı gösterdi dolayısıyla Kültür ve Turizm Bakanlığının üzerindeki yük büyük çünkü bizim üç dört sene içerisinde sıfır cari açığı sağlamamız için gösterilen en büyük kaynak turizm gelirleri.

Şimdi, turizmde sevindirici gelişmeler var, onlarla başlayalım. Mesela, hepinizin bildiği, Dünya Ekonomik Forumunun Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi'ne baktığımız zaman bir iyileşme var; 49'uncu sıradan 42'nci sıraya gelmişiz; bu tabii ki önemli. Ondan sonra, sıralamaya baktığımız zaman sıralamada da 2019'dan 2021'e kadar -en son o zaman var- bir gelişme var; o bakımdan turizmde sevindirici gelişmelerin olduğunu söyleyerek başlamak gerekiyor. Fakat şöyle bir şey var, bir önceki slayt: Turizm gelirindeki artış hedefimiz çok iddialı. Tahmin ediyorum, bu, cari işlemler açığını sıfırlamak için sizin üzerinize getirilen bir yük. Mesela, Türkiye'nin önümüzdeki dönemde seyahat

ve turizm gelirleri tahmininin 47 milyar dolardan 86 milyar dolara çıkması öngörülmüş; bu, dünyada Türkiye'yi ilk sıraya getirir yani 2022-2027 arasındaki dönemde bizler Türkiye'nin dünyada turizm ve seyahat gelirlerini en fazla artıran ülke olmasını bekliyoruz.

Şimdi, bütün bunlara baktığımız zaman ne beklersiniz? Madem turizm bu kadar önemli bir hâle gelecek, bizim Bakanlığımızın, Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesine baktığımız zaman turizmin geliştirilmesi için, sanat ve kültür ekonomisi için, millî kültürümüz için giderek daha fazla pay ayrılmasını beklersiniz öyle değil mi? Madem bacasız sanayi, madem turizm ve kültür bizim için çok önemli ki biz de katılıyoruz... Fakat gördüğümüz zaman hep aynı şeyi görüyoruz; Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçede ayırdığı paylar ve burada sayın bakanların konuşması arasında bir uyumsuzluk var. Dün mesela, Millî Eğitim Bakanıyla burada beraberdik, Millî Eğitim Bakanlığının bütçeden aldığı pay giderek düşüyor. Aynı şekilde, bakın, turizmin geliştirilmesi için de aynı şey geçerli, sanat ve kültür de yerinde sayıyor dolayısıyla burada bir uyumsuzluk var. Eğer bizler eğitime daha fazla pay ayırmak istiyorsak, sanat ve kültür ekonomisini geliştirmek istiyorsak -ki dünya bu yöne gidiyor, Türkiye'nin de bu yönde çok büyük bir potansiyeli var- o zaman yapmamız gereken şey; Kültür ve Turizm Bakanlığının, bizlerin Hazine ve Maliye Bakanlığına önümüzdeki dönem daha fazla baskı yapıp en azından kültür ve sanat ekonomisinin, turizmin geliştirmesinde daha fazla kaynak ayırmasını sağlamamız gerekiyor.

Şimdi, alt bileşenlere baktığımız zaman nerede iyiyiz, nerede kötüyüz ona bakmak lazım. Burada, Dünya Ekonomi Forumunda Türkiye'nin sıralaması... Bizlerin, Türkiye'nin geldiği yeri tartışırken hem zaman içerisinde hem de ülkeler içerisinde bir kıyas yapmamız lazım. Şimdi burada birkaç şeye dikkatinizi çekmek istiyorum: Kültürel altyapı açısından, hava yolu altyapısı açısından, fiyat rekabetçiliği açısından, sektör önceliği açısından Türkiye ortalamasının üstünde; burada iyi olduğumuz alanlar var. Peki, hangi alanlar gelişmeye daha fazla açık?

Benim burada biraz üzerinde duracağım şey bilişim teknolojileri. Şimdi, dünyada turizm teknolojileri giderek ön plana çıkan alanlardan bir tanesi, özellikle turizm girişimciliği. Ben TÜBİTAK için danışmanlık yaparken de aynı şeyi önermiştim; sizin Bakanlığınızın onlarla bir görüşmesi olduğunu biliyorum, mesela, Akdeniz Üniversitesinde sadece turizm teknolojileriyle ilgili bu "start-up"ların, girişimcilerin olduğu bir teknokent açılrsa ve onlar geliştirdiği ürünleri, geliştirdiği uygulamaları oradaki otellerle paylaşsa bizler mesela şu anda ortalamamızın gerisinde olduğumuz bu bilişim teknolojisi hazırlığında önemli bir aşama kaydedebiliriz.

Bakın, başka nede geriyiz? Sağlık ve hijyende. Sağlık ve hijyeni bizim mutlaka turizm tesislerinde iyileştirmemiz lazım. Başka? Bence bu oldukça önemli; çevresel sürdürülebilirlik. Birazdan eminim Cumhuriyet Halk Partisi ve HEDEP de aynı şeyden bahsedecektir. Bizler, turizm gelirlerinin artmasını ya da ülkenin gelirlerinin artmasını, sürdürülebilir bir şekilde olmasını önemsiyoruz. O bakımdan, baktığımız zaman burada, sizin sunumunuzda da bence geliştirilmesi gereken noktalardan bir tanesi çevresel sürdürülebilirlik. Bütün dünyada artık turizm destinasyonlarını seçerken de insanlar gittikleri ülkelerde, gittikleri bölgelerde bir sürdürülebilirlik kriterini arıyorlar. O bakımdan, bence bu açıdan gideceğimiz çok yol var ve tabii ki turizm talep baskısı... Bu, tabii, biraz daha iç turizmle ilgili, Türkiye'de kişi başı millî geliri ve satın alma gücünü bir türlü artıramazsanız, o zaman yabancı talebe karşı çok fazla duyarlı oluyorsunuz. Dolayısıyla, buradan, benim sizlere önereceğim şeylerden bir tanesi: Bilişim teknolojilerinde turizm alanında daha fazla yatırım yapmak, çevresel sürdürülebilirliği sadece turizm sektöründe değil, diğer alanlarda da sağlamak ve daha sonrasında da -tabii ki bu sizin alanınız değil ama- satın alma gücü yüksek bir üst orta gelir, özellikle orta geliri sağlayarak da dış talebin turizm üzerinde bu kadar kırılğan etki yaratmasının önüne geçmemiz gerekiyor.

Şimdi, marka değeri... Bahsettiniz, destekliyoruz, bizlerin önceliklerimizden bir tanesi Türkiye'nin marka değerini iyileştirmek olmalı. Orada ne iyi durumdayız ne kötü durumdayız. Biraz daha, burada marka desteklerine önem vermemiz gerekiyor. 2008-2023 kıyaslamasına baktığımız zaman, mesela Kore, Tayvan, Polonya -ki bunların kültürel zenginlikleri bizim onda 1'imiz bile değil- daha önemli şeyler yapıp marka değerlerini tanıtabilmişler oysa bizim bunlarla kıyaslanmayacak kadar önemli marka değerlerimiz var.

Şimdi, bir başka nokta da şu: Tabii, burası biraz daha Kültür ve Turizm Bakanlığının dışında da oluşan şeylerden bir tanesi. Gelir sınıflarına göre sinema, tiyatro ve konser harcamaların toplam harcama içindeki payı. Bakın, bu, Türkiye'nin içinde bulunduğu gelir durumu sıkıntısının ya da satın alma gücündeki düşmenin göstergesi. Şimdi, bunlar TÜİK verisi, TÜİK'in hane halkı bütçe anketi. Bakınız, bugün, yoksul, düşük gelirli, alt orta gelirli ki hatırlatayım size, Türkiye'deki yoksulların yarısını 21 yaş altındaki gençlerimiz oluşturuyor, bunların sinema, tiyatro ve konser harcamaları için ayırabilecekleri bir bütçe yok. Burada çok daha fazla desteği sağlamamız lazım.

Bizler, şimdi, öğleden sonra tabii ki önergelerimizle bunlarla ilgili ödenek artışı isteyeceğiz, bununla ilgili Kültür ve Turizm Bakanlığının ödenek artışı talep edeceğiz, sizler de reddedeceksiniz ama önümüzdeki sene, en azından, gençlerimizin çok daha fazla sinema, tiyatro ve konser faaliyetlerine katılabilmesi için sosyal destek yapmanız gerekiyor.

Bir de bakın, burada önemli olan şeylerden bir tanesi şu: Üst orta gelire bakın, bu Türkiye'nin burjuvazisidir. Bütün dünyada kalkınmayı, gelişmeyi, demokrasiyi talep eden orta gelir ve üst orta gelirdir. Ben, burada burjuvayı olumlu bir anlamda kullanıyorum yani ya isterseniz "petite burjuvazi" diyebilirsiniz ya da "burjuvazi" diyebilirsiniz ama Türkiye'de ve dünyada orta geliri ve üst orta geliri sizin çok daha güçlendirmeniz lazım. Bir başka sebepten dolayı da üst orta gelirin ve orta gelirin satın alma gücünü artırırsanız, o zaman bunun size ekstradan pozitif bir etkisini de göreceksiniz Sayın Bakanım. O yüzden, biz hep burada orta gelir ve üst orta gelirin desteklenmesi, onların üzerindeki o devasa vergi yükünün azaltılması gerektiğini söylerken bunun bir yansımasını da burada görebiliyoruz.

Şimdi, biraz da sunum dışına çıkmak istiyorum, birkaç nokta daha var, bana ayrılan süre bitmeden. Bir, turistik yerlerin arasındaki ulaştırma altyapısının geliştirilmesi bence önemli, bunlarda bence Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıyla daha sıkı çalışmanız lazım. Mesela, Göreme'ye, Kapadokya'ya giden birisi çok rahatlıkla Antalya'ya da geçebilmeli ya da Karadeniz'e geçebilmeli. O yüzden, bence bu turistik destinasyonlar arasındaki ulaştırma altyapısının çok daha iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyorum ve de bir nokta daha var, mesela Antalya'ya gittiğimizde çok sık duyuyoruz, Antalya'ya gelen turistlerin belki de on binde 1'i Burdur'da Sagalassos Antik Kenti'ne gidiyordu. Gitmek zor, minibüsle gidiyorsunuz ya da araba kiralamanız lazım, kaldı ki Antalya'ya gelen turistlerin de çok önemli bir bölümü Burdur'daki bu harika antik kenti bilmiyorlar. Dolayısıyla, burada önemli olan noktalardan bir tanesi, bana göre, bizim turisti buraya getirdiğimiz zaman sadece otelin içine tıkmamamız lazım ya da bir şehre onu hapsedemememiz gerekiyor. Antalya'ya gittiğimizde, ben İzmirliyim İzmir'e gittiğimizde hep şunu söylüyoruz: Her şey dâhil otellerin fazla olduğu yerlerde esnaf ya da Antalya'daki o halk bu turizmin patlamasından çok fazla yararlanamıyor. Önemli olan şey, o turisti, o otelin dışına, tesisin dışına çıkartıp oradaki güzellikleri görmek, esnafın bundan faydalanmasını sağlamak; ilki bu.

İkincisi, bu "tiny house"lar bahsetmediniz ama bence önemli şeylerden bir tanesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Özlale, toparlayalım.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bugün, tarım yapılan arazilere “tiny house”lar yapılıyor, bunun ilk başta Türkiye’nin konut ihtiyacını karşılamak amacıyla olduğu söylendi ama burada korkunç bir başıbozukluk var. Bu “tiny house”lara mutlaka bir düzenleme getirmemiz gerekiyor Sayın Bakanım. Bunun dışında, geçen ay çok hararetli bir şekilde tartışmıştık turistik amaçlı kısa süreli sözleşmeleri, buna da bir düzenleme getirmemiz gerekiyor.

Bakanlığınız ile TÜRSAB arasında bir sürtüşme olduğunu biliyoruz. Şimdi, bu sürtüşme ilk başta turizm sektörünü vuruyor. O yüzden ben bu sürtüşmenin bir an önce giderilmesini sizlerden talep ediyorum. Mesela, işte, Kuşadası’ndaki KOMER, kongre merkezi; burada sizin de ortaklığınız var, TÜRSAB’ın da ortaklığı var, milyonlarca dolarlık o kadar yatırım iki tane çok önemli kurum arasındaki sürtüşmeden dolayı neredeyse atıl bir vaziyette kalıyor.

Bir başka mesele şu: Ben Çeşme’den bir örnek vermek istiyorum. Çeşme’de çok vahşi bir yapılaşma var ve özellikle Alaçatı bölgesine baktığımız zaman çetelerin, organize suç örgütlerinin kol gezdiğini görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Burada İçişleri Bakanlığıyla çok daha sıkı çalışmanız lazım.

Bir şey daha var; yurt dışı Türklerden bahsetmişsiniz. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına da söyledik, Türkiye’nin bir diaspora politikası yok. Yani bizim sizlerden beklentimiz, şu anda yurt dışında yaşayan Türk sanatçılarımızın, kültür ateşelerimizin, bilim insanlarımızın Türkiye’yle bağımlı güçlendirmek lazım. Onları buraya çekmek gereksiz, onlar orada mutlu olabilirler fakat onların Türkiye’yle bağlarını güçlendirmek lazım. Buradan çok daha fazla öğrencimizi, çok daha fazla girişimcimizi dışarıdaki sanatçılarımızla, dışarıdaki bilim insanlarımızla buluşturmamız lazım. Ben o bakımdan, önümüzdeki dönemde hem sizin Bakanlığınızın hem de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi ilgili bakanlıkların iyi bir diaspora politikası, etkili bir diaspora politikası geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Özlale, teşekkür ederim.

Şimdi, gruplar adına konuşmalara geçiyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sururi Çorabatır.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime, ülkemiz için çok stratejik bir sektör olan, döviz girdisi, cari açığa katkısı olan ve dünyayla çok rahat rekabet edebildiğimiz bu alanda Kültür ve Turizm Bakanlığının genel bütçe içinden aldığı payın, Bakanlığın işlevine hem ekonomik hem kültürel hayatımızda yerine getirmesi beklenen icraatlarına göre yeterli olmadığını yani bütçenin yeterli olmadığını söyleyerek başlamak istiyorum. Ben Ümit Bey’e katılıyorum, hakikaten Kültür ve Turizm Bakanlığının dünyayla rekabet şartları da düşünüldüğünde bütçesinin çok daha fazla olmasını beklerdik. Tabii, burada ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik krizden dolayı, kaynak probleminde diğer bakanlık bütçeleri için de aynı sorunun teşkil ettiğini görüyorum ama burada Kültür ve Turizm Bakanlığının önemli bir farkı var bence Sayın Bakan çünkü ülkemize direkt döviz girdisi açısından baktığımızda, bu seneki beklenti 55

milyar dolar civarında ve ithalatı olmayan bir sektör, cari açığa da çok büyük katkısı var; ondan dolayı hakikaten Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin daha fazla olmasını beklerdim. Siz “38 milyar dolar.” dediniz, inşallah, bizim vereceğimiz tekliflerle hep beraber kabul edilirse bu bütçe artar.

Konuşmanızda -bugün ben şaşırımdı- çok ağırlıklı kültür, turizm ve deprem bölgesiyle ilgili yaptığımız diğer çalışmalardan da bahsettiniz ama görüyorum ki hakikaten bu bütçe, bahsettiğiniz kültür ve tabiat varlıklarını bile ayağa kaldırmaya yetmez. Bakanlığın faaliyet ve hedefleri açısından On Birinci Kalkınma Planı ile On İkinci Kalkınma Planı’nı karşılaştırarak yol almamızın daha sağlıklı olacağını düşünüyorum. Hemen her iki planda yer verilen ziyaretçi sayısının, kişi başına düşen harcama rakamının, geceleme sayısının artırılması, kaynak pazarlarının çeşitlendirilmesi ve yatak sayısının artırılması gibi hedeflere burada da yer verildiğini görüyoruz. Bunun yanı sıra, kriz yönetimi ve kriz planlaması, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının kurulması, destinasyon bazlı planlama, projelendirme, pazarlama çalışmalarının yürütülmesi, turizm temel yasalarının çıkartılması, turizm işletmelerinin girdi maliyetlerini azaltacak -ki buna değineceğim birazdan- sektörel teşviklerin de hayata geçirilmesinden söz edilmekteydi. Yine, bu planlarda turizm alanlarının taşıma kapasitelerinin belirlenmesi ile altyapı çalışmalarının buna göre yapılması, kıyıların bütüncül bir bakış açısıyla planlanarak yönetilmesi, iklim değişikliğinin -ki bu da Türkiye için çok önemli- sektör üzerindeki etkisi, sektöre doğrudan istihdam sağlayacak ara eleman yetiştirilmesinde Millî Eğitim Bakanlığıyla iştişare edilerek yönetilmesi gibi hedefler konulduğunu hep beraber hatırlıyoruz.

Her zaman olduğu gibi objektif bir değerlendirme yapmam gerekirse, kimsenin beklemediği bir hız ve büyüklükte yayılan pandemi dönemine rağmen On Birinci Kalkınma Planı’nda Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının kurulması, destinasyon (varış yeri) bazlı pazarlamaya başlanması, sonrasında Bakanlığımızın bu dönemde yasal düzenlemelerle her alanda turizme ilişkin plan yetkilerini üzerine alması, Basit Konaklama Belgesi’yle bütün konaklama sektörünün turizm belgesi alma zorunluluğu ile Turizm Bakanlığının altında tek bir çatı altında birleştirilmesi ve kıyı kullanımında da Turizm Bakanlığının yetkisinin artırılarak bütüncül bir yaklaşımla, Anayasa hükümleri doğrultusunda ve sektörün talepleri çerçevesinde yeni bir anlayış getirilmesi beklenmektedir; bunu zaman gösterecek. Sayın Bakanın yapılan planların takipçisi olduğunu bildiğim için On Birinci Kalkınma Planı’nda yer alan, hangi turizm alanlarının ya da bölgelerinin taşıma kapasitelerinin -özellikle hem sosyal hem fiziksel açıdan- tespit edilip edilmediğini de öğrenmek isterim. Bu anlayış ülkemizin turizmi için hakikaten çok önemli. Altyapı ve üstyapının birlikte, dengeli gelişimi plansız yapılaşmayla en iyi mücadele yöntemi olacaktır. İçme ve kullanma suyu, atık su arıtma sistemi gibi hiçbir altyapısı olmayan bölgeler için hem yerel hem de merkezî yönetim olarak nasıl bir bütüncül yaklaşım getireceğimizi de Bakanlığın öncü olacağı planlamalarda görmek isteriz, ki bununla ilgili adımlar atıyorsunuz, özellikle altyapıyla ilgili. Biraz önce siz de söylediniz hem Muğla hem Antalya’daki arıtmalarla ilgili; bunları karşılıklı, yapı-şirket-devret modeliyle oradaki mevcut belediyelerle yapıyorsunuz ama tabii -biraz önce Ümit Bey’in söylediği gibi- çevre şartlarının da iyileştirmesinde özellikle denizin kullanımında altyapılar bizim için çok önem arz ediyor. Turizmin hızla gelişeceği öngörülen, planlama yetkisinin belediyelerde olmadığı Didim, Çeşme, Datça, Bozburun Yarımadası gibi Marmaris’i de içine alan turizm bölgelerindeki plansız gelişmeyi engellemek için büyüyen yerlere ilişkin bir çözüm planı hazırlığınız var mıdır?

Turizm sektöründe -biliyorsunuz, sizinle o günleri de beraber yaşadık- en sık karşılaştığımız durum, kriz. Bundan sonrası için de kriz yönetimi ve kriz planlaması için, stratejik öneme sahip ülkemizin turizm sektöründe faaliyet gösteren STK’lerle ilgili bir strateji belgesi, modeli, örgütlenmesi oluşturmak gerektiği inancındayım, bu da On Birinci Kalkınma Planı’nda yer alan hususlardan biriydi. Bakanlığımızın bu konuda bir çalışması var mı? Varsa bizlerle paylaşmışsınız; Meclis çatısı altında çözüm bulmamızda sizlere destek olacaktır.

Planlarda turizm işletmelerinin girdi maliyetlerini azaltacak sektörel teşviklerin hayata geçirilmesinden söz edilirken, maliyet enflasyonu ve vergi artışları gibi bunun tam tersi uygulamaları ne yazık ki hep birlikte yaşıyoruz. Özellikle konaklama vergisi ve turizm payının üst üste gelmesi, hatta bunların hesaplanma biçimi -ciro dan hesaplanıyor biliyorsunuz-sektöre bu dönemde özel bir yük getirmiştir. Zarar eden işletmeler gelir vergisi bile ödemezken bu payı ödemek zorunda kalıyorlar. Tabii, ben şimdi konaklama vergisini falan söylüyorum ama sektör olarak -biz bunu sektörde görev yaptığım dönemlerde sizinle tartıştığımızda konuşuyorduk, hani konaklama vergisinin konulmasını ama inşallah, önümüzdeki günlerde sektöre yük olacak, rekabetini etkileyecek bir vergi artışı sürpriziyle falan karşılaşmayız- bu konuda hesaplama yönteminde -en azından sektör açısından- bir iyileşme beklendiğini ifade etmek isterim.

Bu arada Sayın Bakan, Merkez Bankası kaynaklı iki yıl ödemesiz -biliyorsunuz pandemi ve Rusya-Ukrayna çatışmasından sonra- düşük faizli renovasyon kredileri veriliyordu, malum, ekonomik durumdan dolayı, geçen şubat ayından beri, onaylananlar da verilmiyor; Sayın Merkez Bankası Başkanımız buraya geldiğinde, kendisine konuyu ilettiğimizde bu konuyla ilgileceğini söyledi.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Veriliyor.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Hepsi verilmiyor Sayın Bakanım. Yani yatırım için olanlar... Renovasyon için alanlarda bir durma söz konusu; Merkez Bankası Başkanı bununla ilgileceğini söylemişti, sizden bu konuda sektör adına da gelen talepler doğrultusunda destek rica ediyorum. Tabii, bunun ekonomik durumdan dolayı olduğunu da tahmin ediyorum.

Yine, On İkinci Kalkınma Planı'nda en göze çarpan hususlardan biri de sürdürülebilirlik ve yeşil dönüşüm. Önümüzdeki yıllara damgasını vuracak bu programların tesislerde uygulanması söz konusu olacak. Bu konuda sektöre olan inancımız ve uyum hızına güvenimiz tamdır bizim ama biliyoruz ki programların sadece tesislerimiz tarafından uygulanması bir şey ifade etmiyor. Benim, burada bu Plan ve Bütçe Komisyonunda ve OVP'de karşılaştığım bütün söylemlerde herkes iklim değişikliğinden bahsediyor ama bir eylem planı yok. Bunu GSTC'yle turizmciler için siz başlatmışsınız ama bu sadece bizimle olmuyor; yerel ve merkezî yönetimlerin bütüncül bir yaklaşımla alt ve üstyapı gelişimini de planlı bir şekilde geliştirmesi yani topyekün bir yatırım gerekiyor. Örnek olarak, otellerimizde kurallarına göre ayrıştırılmış çöpler olanakları olmayan ilçe belediyelerinde aynı çöplerde tekrar birleştiriliyor yani oraya, merkeze götürüp atıyor. Kanalizasyonu dahi olmayan, sezonda nüfusunun 10 katına yakın misafir ağırlayan, kullanma suyu olarak tuzlu deniz suyu, kuyu suyu kullandıran beldeler için de sadece bu güzel tanıtım videolarını sergilemekle olmayacaktır ki bu iklim değişikliğiyle ilgili rekabet açısından. Çünkü biliyorsunuz, rakip ülkelerde bu konuyla ilgili çok önemli gelişmeler var; krediler durdurulacak, uçak fiyatlarına zam gelecek, otellere zam gelecek, cezalar olacak. Onun için bunu bir an önce turizm sektöründe devreye almak lazım.

Belediyelerin kaynaklarının güçlendirilmesi bilincindeyiz. Bu kapsamda Avrupa örneğinde olduğu gibi, hazinenin tahsil ettiği konaklama vergisinin bir bölümünün yerel yönetimlere aktarılması uygun olacaktır. Turizmle ilgili her türlü görev, yetki ve sorumluluğunu yasal olarak alan Bakanlığın bu konuda gerekli koordinasyonu sağlayacağını, geleceğe dönük planlarını affa dayalı değil akla dayalı yapacağını düşünüyorum.

Sektörün önümüzdeki yıllardaki en büyük sorunlarından bir tanesi kalifiye personel istihdamına ilişkin olacaktır. Siz sunumunuzda da söylediniz, Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili bir protokol imzaladınız. Bu protokol proje okulları kapsamında devam ediyor. Burada, sunumunuzda yabancı dil eğitiminden de bahsettiniz. Tabii, bunu daha da geliştirmek lazım çünkü biliyorsunuz pazar çeşitlenmesinden dolayı, gelen misafirlerin kendi dillerinde hizmet alabilmesi için bu öğrencilerin yetiştirilmesi çok önemli.

Ama tabii, liselerin de daha cazip hâle getirilmesiyle ilgili veya üniversiteye geçiş sınavlarında -dün Millî Eğitim Bakanı da bu konudan bahsetmişti- bir hak verilmesiyle ilgili bir çalışma olursa turizm meslek liseleri kalifiye eleman yetiştirmekte bize çok faydalı olacaktır; sektörün en büyük problemidir.

Tabii, burada en önemli sorunlardan bir tanesi de personelin özellikle turizm bölgelerinde, Ege ve Akdeniz’de ev kiralama problemi. Bununla ilgili de -geçen yine kanunda geçti- lojman tahsisleriyle ilgili... Bunun da bir an önce devreye girmesinin personel için avantaj olacağını düşünmekteyim.

Tabii, turizm eğitimi geliştirme merkezleri vardı bir ara biliyorsunuz, geçmiş dönemde, TURSAM’la ilgili; bu okulların, yasal düzenleme yapılarak belki Kültür ve Turizm Bakanlığının kontrolü altında tekrar gündeme gelmesi olumlu olacaktır sektör için.

On Birinci Kalkınma Planı’nda yer alan bir ifadeyi aynen kullanmak istiyorum. “Dağınık hâldeki mevzuatı Turizm Temel Yasası’nı çıkararak çözmek planlanmıştır.” Bu konunun hangi aşamada olduğunu öğrenmek isteriz. On İkinci Kalkınma Planı’nda yer verilen “turizm karar destek platformu” “kesintisiz uçtan uca seyahat yaklaşımı” “varış noktası” “varış noktası yönetimi” “varış noktası yönetimi örgütü” gibi kavramlarla nasıl bir yol alınmak istediğini de hem finansman modeli hem de hukuksal altyapı açısından izahı mümkünse anlamak isteriz.

Dijitalleşmeden biraz önce Sayın Ümit Bey de bahsetti, hakikaten çok önemli yapay zekâ kullanımı, şimdiden sektörün bir bölümünde yer almaya başlamakla birlikte, kullanımdan doğacak risk analizlerinin yapılmasını şimdiden önlem almayı ve bu sürece geçişi hızlandıracak finansal kolaylıkları da sektör beklemektedir. Ayrıca Bakanlığımızın, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünde eğitim konularının yanı sıra dijital uygulamalar ve bunların sektörde kullanım biçimlerine ilişkin bir eğitim seferberliğini de başlatmasını talep etmekteyiz.

Özellikle, ben, Sayın Bakan, sizinle çalıştığımız dönemde de -meslektaşız- sektöre olan katkılarınızı yakından takip ediyordum ama burada size bir serzenişimizi... Ki sizin de beklentiniz bu doğrultuydu daha önce bu yasayla ilgili, benim talebimle ilgili. Turizmcilerin yıllardır beklediği bir hayal var, o da gerçekleşmesine ramak kala vazgeçilen meslek birliği yasası. 2005 yılına kadar hazırlık çalışmaları Bakanlığımız tarafından samimiyetle ve sektörle birlikte sürdürülmüştü, bunların hepsi karşılıksız kaldı. Turizm sektörünü her kesimin işine geldiği, bir ucundan tuttuğu, kendi işine geldiği gibi evirerek çevirerek yorumladığı bir sektör olmaktan çıkarıp kendi meslek normlarını, yatırım ve işletmecilik kurallarını kendisinin belirlemesi gerektiği noktasındayız. Bugün, geçmişin yükünü bir kenara bırakarak, ülke ekonomisindeki yeri ve önemi herkes tarafından kabul edilen sektörün artık bir meslek birliği yasınının olması için çalışılmalıdır.

Sayın Bakana ve burada bulunan tüm siyasi parti temsilcilerine çağrıda bulunmak istiyorum: Turizm, siyasetüstü tutulması gereken, ülkemiz için çok önemli bir sektördür ve tüm rakip ülkelerde öncelikli sektördür, rakip ülkelerin hepsinde bir meslek olarak kabul edilir. Biraz önce Bakan Bey bunlardan bahsetmedi, turizm kısmını biraz pas geçti. Değerli vekillerim, değerli Komisyon üyelerim; 120 milyar dolarlık yatırımı, 55 milyar dolarlık geliri olan, 1,5 milyondan fazla emekçiye sahip çıkan bu sektörün ne yazık ki bir meslek birliği yasası yok; biz meslek birliği yasası için katkı vermeye hazırız. Yine, Ümit Bey’in biraz önceki konuşmasına istinaden söylüyorum, TURSAB turizm sektöründe meslek örgütü niteliğini kanunla kazanan bir kuruluştur, bu mesleğin icrası hem rehberliği hem mesleği hem konaklama hizmetlerini hem de sektörü besleyen diğer alanları doğrudan ilgilendirmektedir. Hızla gelişen iletişim teknolojileri, hizmet ürünü oluşturmasından bunları satış ve pazarlamasına kadar boyut değiştirmesiyle sonuçlanmıştır. Sektörün değişen dinamikleri ve bu yasadaki değişiklik yapılması artık günümüz koşullarına göre zorunlu hâle gelmiştir. Bu konuda uzun zamandır bir çalışma yapıldığı bilirse de Sayın Bakanın beyanıyla, 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Yasası’nda

yapılacak olan değişiklikler turizm sektörünün tamamını ilgilendiren mahiyettedir. İnaniyorum ki bu çalışmaların, Bakanlıkta gerçekleştirilen mutfak çalışmalarının ilerleyen aşamada STK'ler TÜRSAB ve diğer kurum ve kuruluşların görüşlerine başvurarak gerçekleştirilmesi herkesin mutabık kalacağı bir metin ortaya çıkması ve sonrasında da diğer STK'lerle birleştirilerek biraz önce meslek birliği yasasından bahsettiğim gibi bir çatı örgütte hepsinin buluşturulması çok önem arz etmektedir.

Sayıştay raporlarından bahsettiniz Sayın Bakanım, hakikaten çok doğru bir konu. Burada, elektrik enerjisi desteğinden mahrum bırakılması konusunda Sayıştay raporunda bir paragraf görüyoruz. Elektrik desteği turizmcilere daha önce sağlanıyordu -biliyorsunuz, 2022 Yılı Raporu'nda böyle bir madde var- bu elektrik desteği bizim maliyetlerimiz açısından turizmciler için çok önem arz ediyor.

Sağlık turizmi çok önemli bir gelişme gösteren alternatif bir turizm şekli olmakla birlikte, ülkemize gelen talepler gün geçtikçe yükselmektedir ama talebin çokluğu kontrolsüz büyümeye yol açmaktadır; sağlıkta bu konuda risk alamayız. Sağlık açısından baktığımızda, konaklama ve turizm açısından sizin Bakanlığınız açısından, baktığımızda yönetebilecek durumdayız konaklama, acenteler ve hava yolları açısından ama bunu kontrollü bir şekilde, Sağlık Bakanlığıyla çok acil istişare ederek çözmemiz lazım. Çünkü bu, Türkiye için çok önemli bir gelir kaynağı olacak fakat biliyorsunuz, bunda merdiven altında da giden, elinde çantayla gezen birçok kuruluş var, bu risk getirmektedir.

Döner Sermaye Kanunu'nda yaptığımız bir değişiklikte döner sermaye gelirinin genel bütçeye dâhil edilerek, bunun özellikle deprem bölgesindeki tarihî yapıların hasarlarının giderilmesinde kullanılacağını söylemiştiniz, ben de bunun takipçisi olacağımı söylemiştim ama biraz önceki sunumunuzda görüyorum ki deprem bölgesinde bunlarla ilgili altyapı, özellikle tarihî varlıkların... Özellikle Hatay, Urfa, Adıyaman gibi deprem illerimizde bunların ayağa kaldırılmasıyla ilgili yaptığınız çalışmaları yakından takip ediyoruz. Tabii, burada, döner sermayeden gelen paranın buraya kullanılması çok önem arz ediyor.

Ören yerlerindeki kazıların hızlandırılması ve kazı sürelerinin erken bitirilmesiyle ilgili çabalarınızı takip ediyoruz ama bilim insanlarının, özellikle son dönemde yerli akademisyenlerimizin başkanlığında yürütülen kazı çalışmalarının hızlandırılması ve bunların bir an önce gün yüzüne çıkarılması turizme ek bir gelir sağlayacaktır. Bu konuda yalnız şöyle bir kuşku var: Depolama ya da yeni müze ve ören yerleri açma hazırlıklarınızın olması gerekir, bu eserleri gün yüzüne çıkardığımızda sahada kalmaması gerekir. Vaktizamanında ülkemizden yurt dışına kaçırılan tarihî eserlerimizin geri dönüşlerindeki performansınız... Biraz önce söylediniz ama izinizle merak ettiğim bir konuyu aydınlatmanızı rica edeceğim. Bu eserlerle ilgili herhangi bir iade prosedürü mü işleniyor ülkelerle, yoksa buradan herhangi bir satın alma mı söz konusu oluyor? Bu, 2022'de ne kadar olmuştur? Bu bütçe içerisinde böyle bir kaynak kullanımı var mıdır? Bir dönem müze ve özel ören yerlerine gelen ziyaretçilerin sayılarını aylık takip edebiliyorduk ama bundan sonra TÜİK üzerinden takip edilmesine karar verilmiş, bunun herhangi bir sebebi var mı? Bunu çok rahat takip edebilir miyiz?

Ben nokta olarak söylüyorum Sayın Bakan.

Doğası gereği parayla anılsa da döner sermayenin kuruluş felsefesinde geleneksel el sanatlarımızın korunması, desteklenmesi, sürdürülebilirliğinin sağlanması... Ortam ve ekonomik koşullar ne yazık ki bu türleri konuşmamıza bu dönemde imkân tanımıyor ama biz tarihimizin, kültürümüzün bir parçası olan geleneksel sanatlarımızla da ilgiliiyiz. Hâlihazırda Bakanlığımızda ne kadar sanatçımız var? Bunlara ne tür destekler sağlıyorsunuz? Bunlar da merak ettiklerimiz arasında.

Kültür Yolu Festivallerine değindiniz ama doğu ve güneydoğu illerimizde yaygınlaştırılması oraya da bir ivme katacaktır; Diyarbakır'ı biliyorum, Trabzon'u biliyorum.

Bir diğer husus da bir türlü çözüme kavuşmayan D400 Kara Yolu. Antalya'daki havalimanıyla ilgili yapılan ihale oranın misafir kapasitesini gelecek dönemlerde ağırlayacak nitelikte olmakla birlikte, özellikle Alanya-Gazipaşa istikametine, Manavgat-Serik istikametine gidildiğinde D400 Kara Yolu kesinlikle ve kesinlikle bu yükü kaldırmayacaktır. Bunun ihalesi 2 kere yapıldı, 2 kere iptal edildi. Yine, biraz önce söylendi, turizm bölgelerine raylı sistemin yapılması önem arz etmektedir.

Son olarak, 2634 sayılı Yasa'nın 33'üncü maddesinde düzenlenen para cezaları oldukça yüksektir. Biliyorsunuz, bütün turizmciler arkadaşlarımızın üzerindeki maliyet yükleri, personel maliyeti yükleri, vergi yükleri hakikaten çok fazla. Cezalar, takdir hakkı bulunmadığından dolayı yüksek bir oranda uygulanmaktadır. Bundan dolayı küçük işletmelerde fark gözetilmediği için onlara biraz fazla gelmektedir.

Sektörün yine üzerinde ecrimisil yükü var. Geçen gün, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanına bu konuyu anlatmıştım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) – Bir dakika daha süre rica edeceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) – Son, bitiriyorum, bağlıyorum.

Biliyorsunuz, Sayın Bakan, ecrimisil uygulamaları değişik ölçüm teknikleri, değişik iskelelere göre ölçüm ve meblağ teknikleri ve bunun yanında bölgesel, ilçesel farklılıklar göstermektedir. Bununla birlikte, bir de TEFE, TÜFE oranında artması gereken... Yani miktarlar bazen o bölgeye gelen müfettişler tarafından belirlenmektedir, bu da sektöre çok büyük yük getirmektedir.

Hakikaten turizm bizim için çok önemli bir sektör, stratejik bir sektör. 2024 yılının, inşallah, bulunduğumuz jeopolitik konumdan dolayı da ülkemiz için hem bütçenin hem turizmin... Kültürle birlikte bütçenin hayırlı olmasını temenni eder, teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Çorabatır, ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi de HEDEP Grubu adına Sayın Sevilay Çelenk Özen.

Sayın Özen, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli vekiller, Komisyonun Değerli üyeleri; ben de sözlerime başlarken hepinizi kendim ve partim adına saygıyla selamlıyorum.

Kültür Bakanlığı bütçe teklifi üzerine konuşmanın birçok odaklanması olabilir; nitekim şu dakikalara kadar öyle de oldu. Fakat genel bütçe içinde kültür alanına ayrılan paya baktığımız zaman bu sınırlı konuşmayı rakamlara boğmaya gerek olmadığını da en baştan anlıyorsunuz. Devasa bir kültür ve turizm alanı söz konusu ve elimizde de bu yıl için sadece 38 milyar 964 milyonluk bir bütçe var, genel bütçenin sadece binde 3,5'u. Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinin bunun 2,5 katı olduğunu hatırlatırsak belki daha iyi anlaşılabilir. Bu nedenle kalemleri ayrı ayrı konuşmaya gerek olmayan bir miktarla karşı karşıyayız, öylesine yetersiz. Esas olarak, ben de rakamları değil kültür, sanat alanını kuşatan anlayışı ve siyaset kültürümüzü konuşmak gerektiğini düşünüyorum.

Kültür -her ne kadar Bakanlık isminde de bu ima varsa da- turistik, doğal ve tarihî varlıklardan, restoranlar, oteller ve dinlenme tesislerinden ibaret değildir. Kültür hemen her şeyi, yaşama tarzlarını, gündelik yaşam pratiklerini, cinsiyet ilişkilerini, gelecek tasavvurunu çepeçevre kuşatan bir anlamlandırma evreni ve bir anlamlandırma siyasetidir, esasen turizm de bunun içinde düşünülmelidir.

Sayın Bakan, binlerce yıllık medeniyetlerin ev sahipliğini yapmış bir ülkenin Kültür ve Turizm Bakanısınız, böyle bir ülkenin Kültür ve Turizm Bakanının en temel sorumluluğu, kültürü bu veçhisiyle tanımak, başka kültürlerle, inançlara ve dillere; birlikte, bir arada, eşit yurttaşlar olarak yaşama kabiliyetine bir alan açmaktır. Bakanlığın sınırlı bütçesi bu öncelikler çerçevesinde kullanılmalıdır. Kültür sanat alanına ayrılan bütçenin artırılması da elbette ki sağlanmalıdır.

Türkiye, binlerce yıllık halk kültürlerine ev sahipliği yapmış bir ülkedir. Halk kültürleri zihin dünyasının beslendiği, adaletin, vicdanın, ev, yurt ve dünyanın geri kalanı arasındaki ilişkinin farkına varıldığı anlatılarla doludur. Bu anlatılar olmaksızın, kuşaklar boyunca aktarılıp durmuş, kimi zaman zenginleşmiş, kimi zaman güçten kesilmiş diller ve bu dillerde ifadesini bulan farklı dünya görüşlerinin birikimi olmaksızın insan nedir?

Bugün karşı karşıya olduğumuz ve birçoğumuza toplum hayatının çökmekte olduğu kaygısını veren, kadınıyla erkeğiyle açgözlü, bozuk ağızlı, mafyatik ağlara dolanmış, çeteleşmiş insan tipinin, bu insan tipinin neredeyse muteber olmasının, rol modeli sunmasının, siyaset alanında en yetkili pozisyonlarda bu özelliklere sahip isimlerin, kabadayılardan yer almasının kültür alanındaki ve dil alanındaki çölleşmeyle bir ilişkisi var, çok içsel, çok derin bir ilişki.

Hâkim olandan farklı kimlikler ya da diller bu kadim topraklara bir türlü sığdırılmıyor. Oysa her dil bir dünyadır, koca bir dünyanın ritmini, nefesini, sesini bünyesinde taşır. Türkiye’de de çalışmaları iyi bilinen ünlü Fransız filozof Michel Foucault, İsveç’te yaşadığı yıllarla ilişkili olarak bunu çok güzel ifade eder, küçük bir kısmını paylaşmak isterim: “Kendi dilimin yabancı ülke veya gurbet dediğimiz yersiz yerde kalırken mesken tutabileceğim en gizli ama en emin yer olduğunu anladım. Sonuçta tek gerçek vatan, insanın ayağını basabileceği tek toprak, başını sokabileceği, sığınabileceği tek ev çocukluğundan itibaren öğrendiği dildir.” Ana dili için Kürtlerin on yıllardır verdiği mücadele yani baskı ve tehlike altında olmadan, kendi dilini konuşma ve bu dilde eğitim alma mücadelesi kendisini bu ülkede eşit bir yurttaş olarak evinde hissetme mücadelesidir, başını sokabileceği bir evi olduğunu hissetme mücadelesidir. Bunun bir meydan okuma olarak görülmesinden vazgeçilmesi gerekir. Bugün, 21’inci yüzyılda, sadece bu mücadelesi nedeniyle Kürt yurttaşlar katlediliyor. Kendi aralarında Kürtçe konuşan inşaat işçileri, mevsimlik işçiler, kendi hâlinde sokakta yürürken evladiyla Kürtçe konuşan baba katlediliyor. Cep telefonunda Kürtçe müzik bulunan asker darbediliyor. Batı kentlerinde yaşayan öğrenciler Kürtçe müzik dinledikleri için saldırıya uğruyor, bunların her biri yaşanmış gerçek vakalardır.

Bu kadim topraklar bakımından ve aslında her zaman tekçilik öldürücü bir şeydir. Kimler vardı bu topraklarda? 1914 yılına ait nüfus sayımı verilerine göre, bu topraklarda yaşayan gayrimüslim, etnik, dinî grupların 18 milyon 520 bin toplam nüfus içindeki varlığı yaklaşık yüzde 20’yi oluşturuyordu, yüzde 20. Ermeniler, Rumlar, Yahudiler, Süryaniler, Keldaniler ve daha niceleri; yüzde 20. Şimdi, işte, yüz yıllık bir süreçte gayrimüslüm nüfus yok olup gitmiş neredeyse isim isim sayabileceğimiz bir avuç yurttaş kalmış; bugün de nefret suçlarına en fazla maruz kalan yurttaşlar.

Bütün yaşananların bu ülkenin kültür hayatıyla, dil ve kültür politikalarıyla bir ilişkisi var. Daha yeni bir veriye erişemedim fakat 2019 yılı itibarıyla ülkemizde sadece kilise, sinagog ve havra olarak gayrimüslüm nüfusa ait toplam 439 ibadethane var. Bunların ve gayrimüslim yurttaşların güvenliği sağlanmalı ve üzerlerine titrenmelidir. Saldırılarına maruz kalan az sayıdaki kilisenin ve sinagogun korunması için ne yapıyorsunuz? Cemevi sayısı ise 81 ilin 58’inde toplam 1.586’dır. Alevilerin cemevlerinin ibadethane olarak kabul edilmesine ilişkin yürüttüğü hukuk mücadelesi uzun yıllardır sürüyor. AİHM’in “Cemevleri ibadethanedir.” kararına rağmen bu statü kabul görmüyor. Bu ülkenin vatandaşları olarak vergi ödüyorlar ve cemevlerinin ibadethane olduğunu bile kabul ettirmekte güçlük çekiyorlar. Aleviler ısrarla karşı çıkmasına rağmen Bakanlık bünyesinde Alevi-Bektaşî Kültür ve

Cemevi Başkanlığı kuruldu; onların yine istekleri hilafına bir atama gerçekleştirildi buraya. Alevilerin hilafına Alevi kültürünü mü tanımlamaya çalışıyorsunuz? Sayın Bakan, Alevilerin ve aslında tüm kamuoyunun isteği olan Madımak hafıza ve utanç müzesinin hayata geçirilmesi için ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Azınlık vakıflarının seçim yönetmeliğinden kaynaklanan ve yıllardır seçim yapamamak yanında toplumsal hayata katılımın güçleşmesi gibi birçok sorun yaşamalarına yol açan seçim yönetmeliği sorunu neden görünüşte değil de gerçekten ve kesin biçimde çözülüyor?

Sayın Bakan, bu ülkenin kazanımlarını elinden alan, yakın tarihli gelişmelerin önemli bir kısmında ve nefret suçlarında maalesef Bakanlığınızın ve Bakanlığınıza bağlı ya da Bakanlığınızla ilişkilendirilmiş kurumların da önemli bir payı var; bunların başında da RTÜK geliyor. RTÜK tümüyle partizanlaşmıştır, yetkisini kurumun tarihinde hiç görülmemiş biçimde agresiflikle, siyaset alanını dizayn etme üzere kullanmaktadır. RTÜK, LGBTİ+ karşıtı nefret mitinglerine çağırarak kamu spotlarının yayınlanmasına onay veriyor, suç işliyor. RTÜK'ün asıl görevi, kendisine tahsis edilen frekans bantları çerçevesinde televizyon kanal ve radyo frekans planlamalarını yapma ve yaptırma; frekans planlarında ulusal, bölgesel ve yerel karasal yayın ağlarının sayıları ve türleri ile sayısal yayınlar için multipleks sayılarını belirlemektir. 2023 Yılı Sayıştay Raporu'na göre RTÜK 1994 yılında başlayan bu çalışmaları -ki ben o tarihlerde genç bir radyo televizyon asistanıydım- 2022 yılı sonu itibarıyla hâlâ gerçekleştirmemiştir. Bu akıl almaz gecikmenin sebebi nedir?

Düzenleme alanında durum böyleyken Kurul, denetleme yetkisi alanını son yıllarda genişletmiş ve "isteğe bağlı yayın hizmetleri" tabiriyle dijital platformları da yetki alanına almıştır. Netflix, Disney+, Amazon Prime Video, MUBI, beIN ve BluTV gibi internet yayınına özgülenmiş platformlar RTÜK yetki alanına girdiği günden beri uyarılar almakta ve idari para cezalarıyla karşı karşıya kalmaktadır. RTÜK'ün bu platformlara karşı başvurduğu temel müeyyide Türk aile yapısına aykırı yapımlar gerekçesiyle uygulanmaktadır. Televizyon kanalları ve radyolar hakkında verilen idari, mali cezalar ise genel olarak Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu'na dayandırılmaktadır. AKP ve AKP yandaşı yapılar zaten iki sihirli sözcükle, aile ve terörle medyayı da yargıyı da yerel yönetimleri de ve hatta Parlamento'yu da baypas etmenin yolunu bulmuştur. Oysa aile, tarihinin hiçbir döneminde AKP döneminde olduğu kadar ekonomik, sosyal ve psikolojik olarak korunmasız kalmamış ve incitilmemiştir. "Türk aile yapısı" "toplumsal ve kültürel değerler" gibi ifadelerin sık tekrar ettiğine bakmayın, zira bunlar kadına ve LGBTİ+'lara ve hatta çocuklara yönelik ayrımcı ve istismarcı siyasetin patriarkalin ve erkek şiddetinin koruma kalkını kavramlar hâlini almıştır. Ailenin bizzat kendi içinde yaşanan şiddet ve istismar ise tamamen görmezden geliniyor. Dışarıdan duyulmadığı müddetçe aile yapısına uygun olmayan hiçbir suç yok neredeyse.

Terör suçlamasına gelince... AKP-MHP iktidarı bugün tüm üyelerini kendisinin atadığı AYM üyelerini bile beğenmediği kararları nedeniyle terörist imalarıyla itham ediyor. Ciddiyetsizlik mi diyelim buna, ne diyelim? On, yirmi, yirmi beş yıl aynı kampüslerde eğitim faaliyetinin parçası olmuş, şiddete kesin biçimde mesafeli olmuş yüzlerce barış akademisyeni hukuksuz biçimde işlerinden ve hayatlarından edilirken ve "terörle irtibatlı" ya da "iltisaklı" diye iş birlikçi rektörler eliyle hedef gösterilirken ve mahkeme kararlarına rağmen işlerine döndürülmezken cihatçı çete mensupları Ankara'nın, İstanbul'un orta yerinde, IŞİD hücre evlerinde kız çocuklarını derin internet ağları üzerinden satışa çıkarıyor. "Aile" mi dediniz? "Terör" mü dediniz?

RTÜK denetim gücünün kötüye kullanımıyla bu baş aşağı dünyayı meşrulaştıran kilit kurumlardan biridir. Bilhassa son seçim döneminin sonu itibarıyla bu yılın ilk altı ayında muhalif kanalları hakkında verilen idari para cezalarına bakıldığında bile bu agresif partizanlık açıkça görülür. Altı aylık sürede

muhafif olarak tarif edilebilecek Halk TV, KRT, TELE1, Fox TV, Flash Haber'e toplam 20 milyon 649 bin 194 TL para cezası verilmiştir, 20 milyon. Buna karşın iktidara yakın televizyon kanalları arasında sadece bir kanala -bir kanala- Beyaz TV'ye tek seferlik olmak üzere 342.526 TL para cezası verilmiştir. Bir tarafta 20 milyon ve sayısız TV kuruluşu, öte tarafta bir kez uygulanan bir ceza... Herhâlde çok dikkatli(!)

Türk Ceza Kanunu'na 2022'de eklenen "Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçu RTÜK'ün bazı devlet yetkililerinin ve politik figürlerin şikâyetlerine bağlı olarak cezai müeyyide uygulanmasına gerekçe olarak gösterilmiştir. Bir yetkili ya da siyasetçi hakkında yapılan bir haber RTÜK'e yalan haber olarak şikâyet edilebilmekte ve RTÜK kendini bir yargılama merci yerine koyup cezai müeyyide uygulayabilmektedir. Üst Kurul, Kürt meselesi kapsamında yerel ceza mahkemelerinden daha katı kararlar vermekte, bu yöndeki ceza kanunlarını sorgulama makamları gibi dar yorumlamaktadır. Bu konuda sadece çok yakın tarihli TELE1 Genel Yayın Yönetmeni Merdan Yanardağ'ın İmralı tecridinin hukukta hiçbir yerinin olmadığını söylediği için gözaltına alınması, TELE1'e yedi gün gibi RTÜK tarihinin en uzun yayın kapatma cezasının verilmesi olayları ile yine Ayşenur Arslan'ın gözaltına alınma olayı hatırlanırsa durumun vahameti anlaşılır.

Siyasi parti gruplarının TBMM'deki sandalye sayısına göre RTÜK'te temsil imkânı bulması gibi yasayla apaçık düzenlenmiş bir konuda bile görülmemiş hak gaspları yaşanmıştır. RTÜK'te çoğunluğu elde tutmak için yasa ve yönetmeliklerin etrafından dolanılmış ve hatta buna bile gerek duymadan üyelik gaspları gerçekleştirilmiştir. Faruk Bildirici olayını, üyeliğinin düşürülmesini hatırlayabiliriz ama bu gasplar esas olarak o dönem HDP'yle başlatılmıştı.

RTÜK'ün günahları bitmez ama yerimiz dar. Bu ülkenin ve dünya kadınlarının en büyük kazanımlarından biri olan İstanbul Sözleşmesi'nden bir gecede çekilmeye gidilen süreç de bu gaspçı siyaset kültürünün ürünüdür. Her gün ama her gün en az bir kadının güpegündüz kentlerin ortasında ve herkesin gözü önünde korkunç yöntemlerle katledildiği ve suçluların cezasız kaldığı bir ülkede şimdiyse 6284 sayılı Yasa'nın ve Medeni Kanun'un hedefe koyulmuş olması da kültüre, sanata ve aslında bütün civıltısıyla hayata sırtını giderek daha çok dönmekte olan bu kültürün ürünüdür. Bu tekçi, eril, militarist ve din istismarcı kültürün bu topraklarda hayatları mahvederek kök salmasında sanat düşmanlığı, başka kültürlerle, kimliklere duyulan düşmanlık vardır. Bu iklimde kültür sanat emekçileri son derece güvensiz koşullarda işlerini sürdürüyor. Pandemi dönemindeki 100'ü aşkın müzisyen intiharından bildiğimiz gibi, gündelik hayatı kesintiye uğratan her krizde bir ölüm kalım savaşı verecek duruma düşüyorlar. Dizi ve film setlerinde korkunç yoğun tempolarda örgütsüz ve güvencesiz biçimde çalışan set emekçileri kadar; figüranlar, yıldız oyuncular dışındaki oyuncular ve birçok sanatçı her tür destekten yoksun ve gerçek bir sömürü düzeninde işlerini yapmaya çalışıyor.

Sanatçılar iktidarı eleştirmek için ağızını açtığında sosyal medya trollerin desteklediği bir linç akabinde soruşturmalara uğruyor. Gözaltına alınıyor, itibar suikastlarına maruz kalıyor. Gülşen'e ve Sezen Aksu'ya yapılanları hatırlayalım. Bu konudaki en önemli kalemi de Cumhurbaşkanı hakaret suçu oluşturuyor. Sanatçılar sürgünde yaşamak zorunda kalıyor. Gencecik bir oyuncu olan Pınar Öğün, Gezi davasında iki bin dokuz yüz seksen beş yıla yargılanıyor ve sürgünde. Bunca sanatçının ve kültür sanat alanında faaliyeti olan insanın başına gelen bu aşırı saçma durumları nasıl açıklayabilirsiniz? Konser sezonları yasaklarla geçiyor. Gerekçeler vahim. Örneğin, yasakçı Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanı, millî iradeye ve toplum değerlerine saygılı sanatçılarla yola devam edileceğini söylüyor. Medeni dünyada kültürel sanatsal üretim bağlamında asla duyamayacağımız bir kriter. Başına "millî" ve "yerli" getirdiğinizde her garabeti, her suçu işleyebileceğiniz bir distopyada yaşıyoruz. Birisi millî sanatçıdan, öteki millî yarıdan söz ediyor. Bu arada bu atmosfer içinde her ne kadar kültürün

bağrına “taş fırın erkek”lik figürüyle bağdaş kurmuş olsa da bunun dışındaki liyakatini hemen hiç bilmediğimiz Tamer Karadağlı Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğüne getiriliyor. Sanat, edebiyat alanında tarihimizin utançlarından olan sürgündeki sanatçıların bu iktidarı hiç mahcup etmediği de anlaşılıyor ki birçok önemli, gerçekten çok önemli uluslararası edebiyat ödülünün ve çok sayıda eserin sahibi Aslı Erdoğan sürgünde ve ciddi sağlık sorunlarının pençesinde, bir yandan tedavi imkânı, bir yandan hayatını ekonomik olarak sürdürebilmenin güçlükleriyle boğuşuyor.

Sanat, kültür alanına verilen destek çok sınırlı, üstelik adil dağıtılmıyor. 2022 yılında sinema alanında desteklenen projelerin toplam projelere oranı sadece yüzde 15’i, 2023 için de böyle öngörülmüştü. Sinema alanındaki sınırlı desteğe rağmen yasaklar konusunda sonsuz bir cömertlik söz konusu. AKP iktidarının sinema üzerindeki baskısı yeni değil, 2014’te o dönem büyükşehir belediyesini AKP’nin yönettiği Antalya’da bir gezi direnişi belgeseli olan “Yeryüzü Aşkın Yüzü Oluncaya Dek” filmi belgesel yarışmasından çıkarılmış ve sonra festival yönetimi Ulusal Belgesel Film Yarışması’nı hepten iptal etmeye karar vermişti. 2015’te Kültür ve Turizm Bakanlığının baskıları sonucu “Bakur” isimli filmin 34’üncü İstanbul Film Festivali’nde yapılacak gösterimi ve yine, festivaldeki tüm yarışmalar iptal edilmişti. Örnekler çok; geçtiğimiz yıl Kültür ve Turizm Bakanlığı çekim sürecinde senaryoda değişiklik yapıldığı gerekçesiyle “Kurak Günler” filmine verdiği desteğin geri ödenmesini talep etti. Yakın tarihli, 2 KHK’linin yaşadıklarını anlatan “Kanun Hükmü” adlı belgesel etrafındaki krizi ve 79’dan beri yapılan Antalya Film Festivali’nin ilk kez iptal edilmesini hatırlayalım.

Tiyatro alanında da durum farklı değil. Özel tiyatrolar kendilerinin tüccar gibi görüldüğünü ve buna bağlı vergilendirmelerle yaşadıkları maddi güçlüklerin katlanarak arttığını dile getiriyorlar. Tiyatroların, operaların, senfoni orkestralarının ve devlet korolarının repertuvar seçimleri baskı altına alınıyor. Sanat kurumlarına sistematik bir biçimde, bir işe yaramadıkları, bu ülkenin kültürel yapısına uymadıkları, gereksiz oldukları söyleniyor. Yapılan destekler siyasi tarafsızlıklar çerçevesinde veriliyor.

Yine, Kürtçe üzerindeki baskıdan tiyatrolar da nasipleniyor elbette. Dünya klasikleri bile Kürtçe sahnelenmiyor. Örneğin, Teatra Jiyana Nû tarafından Şehir Tiyatroları Gaziosmanpaşa Sahnesi’nde sergilenmesi planlanan Dairo Fo’nun “Yüzsüz” adlı oyunun Kürtçe uyarlaması “Berû” yasaklanıyor. Amed Şehir Tiyatrosunun sahneye koyduğu Moliere’inin “Tartuffe” adlı tiyatro eseri Adana ve Mersin’de yasaklanıyor. Yasaklar saymakla bitmez.

Bu Komisyon görüşmesine hazırlanırken kültür, sanat alanında faaliyet gösteren, Bakanlığımızın bütçesinden etkilenen 100’e yakın ulusal ve bölgesel kuruma yazarak sahanın sorunlarına ulaşmaya çalıştım. Diyarbakır merkezli Kadın Kültür Sanat Edebiyat Derneği (KASED)’in bu baskıcı, yasakçı ve kayyumlar eliyle daraltılmış sanat, edebiyat ortamına ilişkin tespitlerine keşke genişçe yer verebilseydim. Fakat şu kadarını aktarabilirim: “Tiyatroların Kürt coğrafyasında kayyumlar eliyle kapatılmasıyla en çok çocuklar ve kadınlar sanat alanından dışlanıyor.” diyorlar ve her türlü gerek üretim gerek tüketim faaliyetinden dışlandıklarını hatırlatıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) – İki dakika isteyebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Özen, süreniz doldu, iki dakika veriyoruz.

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) – Yine, Uçan Süpürge Film Festivali, tek kadın film festivali, kadınların desteklenmediğini, kadın filmlerinin desteklenmediğini söylüyor.

Yine, Mülkiyeliler Birliği -ki Ankara’daki düşünce ve kültür hayatında önemli bir yeri vardır bu derneğin- de matbuat ve yayıncılık sektörünün zor şartlarına değiniyor ve bu alanlarda sektörü rahatlatacak vergi desteği, muafiyet ve istisnaların olmadığını söylüyor.

Sayın Bakan, tüm bu tespitler dairesinde son ve tek bir soru sorarak sözlerimi bağlamak istiyorum. Çok dilli ve çok kültürlü toplumsal yapıya uygun, farklı inançlara eşit yaklaşımla kültürel miraslara yönelik bütüncül politikalar neden hayata geçirilmiyor? Bunun üzerinde durmaktan niçin bu kadar korkuluyor? Esas olarak, sanattan ve kültürel hayattan neden bu kadar korkuluyor?

Teşekkür ederim.

Bütçenin hepimize uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Özen’e.

Şimdi İYİ Parti Grubuna geçeceğiz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Diyarbakır Milletvekili Sevîlay Çelenk Özen'in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Karadağlı'yla ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Özen, tabii, Tamer Karadağlı da iyi bir tiyatrocudur, bildiğim kadarıyla Bilkent Tiyatro bölümü mezunu.

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) – Ben yakından biliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bilkent de iyi bir okuldur, sayılı okullarımızdan.

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) – Liyakat devlet tiyatrolarında okuldan da fazla bir birikimi ifade eder, daha çok televizyon alanında sevilen bir aktördür.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir de Shakespeare’i İngilizce oynayarak Bilkent’e girdi, herhâlde bu da tek, başka da yok, dolayısıyla ciddi de bir hayran kitlesi var. Biraz hakkını koruyalım sanatçımızın.

SEVİLAY ÇELENK ÖZEN (Diyarbakır) – Evet, evet, ona itirazım yok ama Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü böyle bir şeyin çok daha fazlası yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Hakkını koruyalım; artık o sorumluluğu Sayın Bakan alıyor.

Çok teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

c) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

ç) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

d) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

e) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

f) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

g) Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (Devam)

ğ) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

h) Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

ı) Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

i) *Türk Dil Kurumu (Devam)*

j) *Türk Tarih Kurumu (Devam)*

k) *Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)*

l) *Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)*

m) *Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)*

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi İYİ Parti Grubu adına Sayın Aykut Kaya, buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

AYKUT KAYA (Antalya) – Sayın Başkan, Sayın Kültür ve Turizm Bakanımız ve değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gündemimiz turizm sektörü olunca bu sektöre en çok katkıyı veren Antalya ilimizden, kendi memleketimden başlamak istiyorum. Bölgenin bir milletvekili olarak ve ayrıca buranın sorunlarını yakından takip eden bir vatandaş olarak hem belirli sorunlardan hem de çözümlerinden bahsetmek istiyorum.

Antalya'mız 2023 yılı içerisinde son verilere göre yaklaşık 15 milyona yakın turisti ağırlamıştır. Böylesine ciddi katma değer sağlayan bir şehrimiz var fakat baktığımızda bırakın ekonomik olarak ciddi bir kalkınma yaşamayı, en temel hizmetleri bile alamayan bir şehrimizden bahsediyoruz. Nedir bu alamadığı hizmetler, birazdan bahsedeceğim. Antalya'nın alamadığı hizmetler orta vadede Antalya'mızın ve Türk turizm sektörünün sürdürülebilirliğini olumsuz etkileyecektir. Dolayısıyla, Kültür ve Turizm Bakanlığının yapılması gereken hususlarda doğrudan kendi alanlarına girmese bile çözüm odaklı katkıda bulunmasını bekliyoruz. Örneğin ulaşım hizmetleri. Sayın Bakanımızın da bizzat bu sorunu yaşadığını düşünüyoruz. Almanya'dan Antalya'ya üç saatte uçakla gelen bir turist Antalya'dan Alanya'ya üç buçuk saatte gidememektedir. Mevcut D400 Kara Yolu artık bu yoğunluğu kaldıramamaktadır ve ulaşım yazın felç olmaktadır. Antalya'mızın ilçelerini ve çevre illeri birbirine bağlayan bir demir yolu hattımız bulunmamaktadır. Mesela Kapadokya'mız çok güzel bir turizm bölgemiz. Antalya'dan bu bölgeye bir tren yolu olması gerekmektedir. Buradaki ulaşım imkânları sektöre katma değer sağlar. Tren yolunun olmasıyla trafik kazası riski azalır, turistler daha çok para harcar ve gelen turistten daha fazla yararlanmaya çalışırız. Bakınız, ihalesi planlanan Antalya-Alanya otobanının bir an önce yapılması gerekiyor, ivedilikle bir an önce inşaatına başlanılıp bitirilmesi gerekiyor. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bu konunun muhatabı ise de Kültür ve Turizm Bakanlığımızın da bu olayın sonuçlandırılması konusunda aktif olarak katkıda bulunmasını bekliyoruz ve talep ediyoruz. Aynı şekilde alternatif turizm yollarının da Antalya Havalimanı'ndan Kızılağaç'a kadar eksik olan taraflarının da tümüyle tamamlanması gerekiyor. Tamamlandığı zaman mevcut D400 Kara Yolu'ndaki trafik yoğunluğunun bir kısmını azaltacaktır. Ulaşım sorununu çözmemiz turizmden alacağımız katma değeri yükseltecektir ve turistlerin Antalya'mıza gelmesini daha motive edecektir. Antalya'mız her şey dâhil bir sistem sunan bir destinasyon. Biz turisti otelden çıkarmanın çözümünü düşünüyoruz. Peki, turist ulaşım koordinasyonu olmayan bir şehirde nasıl şehri keşfedecek, nasıl kentin farklı noktalarını, cazibe merkezlerini ziyaret edecek?

Kıymetli hazırım, turist otelden bir ulaşım disipliniyle dışarı çıkarılmalıdır. Demir yolu gibi diğer ulaşım koordinasyonu da bu yüzden kritik önem taşımaktadır. Buradaki ekonomik döngüyü hafife almayalım. Esnafın, restoranın, hediyelik eşya dükânının, kuaförün, dondurmacının, müzelerin, her bir turizm paydaşının kazanç sağlayacağını unutmayalım.

Diğer önemli konulardan biri de şehrimize konaklama için gelenlerden ve daire kiralyayanlardan bir şehir vergisi alınmasıdır. Bu alınan şehir vergisi yalnız o şehrin altyapı hizmetleri ve kalkınması için kullanılmalıdır. Siz de dünyanın her yerini geziyorsunuz, her kaldığınız yerde şehir vergisi ödüyorsunuz. Ülkemizde de bu şehir vergisi ivedilikle getirilmelidir. Bu, yabancılar tarafından da garipsenmeyecektir çünkü onların da alışık olduğu bir durumdur. Şehrin altyapı hizmetleri için de kalkınması için de şehir vergisi alınması önemli olacaktır. Bakınız, İngiltere'nin 3'üncü büyük turizm şehri olan Manchester şehrinde konaklayanlardan artık 1 sterlin değerinde vergi alınmaktadır. Manchester otelde, misafirhanede ya da apartman dairesi kiralyayarak şehirde kalacaklardan şehir vergisi almaya başlayacaktır. Turistlerden alınacak bu verginin geliri kültürel etkinliklere, turizm girişimlerine ve altyapı hizmetlerine harcanacaktır. Örneğin güncel bir gelişme, İspanya'nın Valencia kenti de 2024 yılından itibaren oteller, pansiyonlar, apartman daireleri ve kamp alanları da dâhil olmak üzere bölgedeki her türlü konaklama yerinde konaklayan turistlerden vergi almaya başlayacak. Yedi geceye kadar gecelik 50 sent ile 2 euro arasında para ödeyecekler. Bu şekilde elde edilecek gelirin kent turizminin sürdürülebilir kalkınması yönünde harcanması planlanıyor. Bakın, Mısır, Belçika, Tayland, Venedik ve Portekiz gibi birçok bölgenin de bu konuda adımlar attığını biliyoruz.

Konaklama vergisi ve Turizm Geliştirme Ajansı katkı payıyla toplamda Antalya'mız yaklaşık 400 milyon dolarlık bir ekonomik döngü sağlıyor. Biz, bu paranın Antalya'da kullanılmadığını düşünüyoruz ama en azından bu paranın yarısının Antalya'mızda kalmasını istiyoruz çünkü buraya sıradan bir şehir muamelesi yapılmamalıdır. Milyonlarca kişiye hizmet veren Antalya'mızın altyapısı ciddi anlamda yıpranmaktadır. Biz buraya kaynak aktarmadığımız zaman ise bu sorunlarla zamanla temel hizmetleri veremeyecek duruma geliriz. Bırakın mevcut turizmi geliştirmeyi, mevcut imkânları da kaybetmeye başlarız. Bu konaklama vergisinin yarısının, Valilik önderliğinde Büyükşehir Belediye Başkanlığı, STK'ler ve turizm paydaşlarından oluşacak bir komisyon ve heyetle Antalya için ne yönde harcanacağı konusu kararlaştırılabilir. Antalya'mız tabii ki ülkemizi ekonomik olarak desteklesin fakat kalkınması ve altyapısı güçlü kalsın. Bakınız, bu bahsettiğimiz paralar aktarılmış olsa ne ulaşım sorununu konuşuyor olacaktık ne de diğer sorunlar Antalya'mızda yaşanıyor olacaktı. Günlük 1 euro Antalya'da konaklayan yerli ve yabancı herkesten şehir vergisi aldığımızı düşünelim, yıllık yaklaşık 300 milyon euroluk bir gelir elde etmiş oluruz. Alınan yüzde 2 konaklama vergisinin en az yarısının ve şehir vergisinin tamamının Antalya için harcanmasını istiyoruz.

Bu arada ben Bakanlığa şu soruyu sormak istiyorum: Birçok turizm şirketinin vergi levhası İstanbul'da, Ankara'da veya başka şehirlerde. Bu şirketler Antalya'nın altyapısından ve belediye hizmetlerinden faydalanıyorlar ama vergisini farklı şehirlerde ödüyorlar. Ben bunu bir haksızlık olarak görüyorum. Bu konu hakkında bir düzenlemeniz var mı? Düşüncelerinizi, Sayın Bakanımızın düşüncelerini merak ediyorum.

Antalya'mızda hem kendi vatandaşları hem de turistler için dünya çapında bir müze eksikliğini de görmekteyiz. Müzeler o kadar önemli ki şehri bir çekim merkezi hâline getirebiliyorlar. Bilbao'daki Guggenheim Müzesi şehrin çevresini tamamen değiştirmiştir. Londra'yı ziyaret ettiğimiz zaman Madame Tussauds Müzesine herkesin fotoğraf çektirmek için gittiğini görüyoruz. Antalya'nın çehresini etkileyecek ve geliştirecek dünya çapında bir müze yapılmasını istiyoruz. Sadece bu müzeyi ziyaret etmek için gelecek turistler olacaktır çünkü şehrin tarihî ve kültürel zenginliği bunu hak ediyor. Bakın, mevcut Antalya Müzemiz 40 dönüm üzerinde kurulmuş; etrafında Karayolu Lojmanları var 30 dönüm üzerinde ve 5 dönüm üzerinde de bir Meteoroloji alanı bulunmakta. Bu alanları başka bir yere kaydırarak mevcut alan 70 dönüme çıkartılarak dünya çapında örnek bir müze inşa edilebilir.

Sayın Bakanım, ANSİAD'ın da bu konuda ciddi bir çalışması ve somut önerileri var; görüşmenizde de fayda olabilir diye düşünüyorum.

Bu arada Antalya'mızdaki son zamanlardaki arkeolojik faaliyetlerinizin de çok faydalı olduğunu ve başarılı bulunduğumu belirtmek istiyorum. Side Antik Kenti'nde yaptığımız faaliyetler gerçekten çok faydalı olmuştur. Bunun yanında Perge Antik Kenti'nde antik kent ile tiyatro arasından asfalt yol geçmekte; bu yolun baypas edilerek arkadan geçirilmesi gerekmektedir. Bu yolun altında tarihî eserler olma ihtimali çok yüksek. O yolun kaldırılarak antik kentle tiyatronun birleştirilmesi, tiyatrodaki korunmasız durumun ortadan kaldırılarak antik kent gibi korunaklı hâle getirilmesi gerekmektedir.

Yine gözde turizm merkezlerimizden Alanya'da da arkeolojik faaliyetlerin eksikliğini görüyoruz. Selçuklu Dönemi'ne ait önemli eserlerin bulunduğu bölgenin tarihî zenginliğinin cazibe merkezi hâline getirilmesini de istiyoruz. Antalya'mızın ve diğer şehirlerimizin şehir markası olması yolunda da çokça eksikliği bulunmakta. Şehirlerin bir karakteri olması gerektiğine inanıyorum; kent mobilyalarından peyzaj mimariye, çöp kovalarından elektrik direklerine kadar şehrin bir kimliği olmalıdır; Gazipaşa'dan Kaş'a kadar aynı tasarım, aynı kent dili, aynı renkler ve yollar olmalıdır. Ayrıca, kentte bizim değişik cazibe işletmelerine de sahip olmamız gerekmektedir, sırf restoranlar için o ülkeye giden turistler var; son olarak, Michelin Yıldızı almaya layık görülen İzmir ve Bodrum'daki restoran kalitesinin Antalya'mızda da olması gerektiğine inanıyorum.

Dünyadaki şehirler artık akıllı şehir olma adımları atmaktadır yani Antalya olarak temel hizmetleri zor alsak da dijitalleşme yolunda gitmemiz gerekmektedir. Örneğin, dünyanın en güzel şehirlerinden Antalya'nın hâlâ yabancı misafirlerin isteklerini karşılayacak bir mobil uygulaması bulunmamaktadır, var olan uygulama da yetersizdir. Antalya'yla ilgili bilgiler farklı ticari işletmelerden sağlanıyor. Bakın, 2022 yılında Avrupa Birliği tarafından Avrupa Akıllı Turizm Başkenti seçilen Valencia'da dijital turist kartıyla her şeye erişim sağlayabiliyorsunuz. Fiziksel ve sanal erişimi olan bu kartla toplu taşımadan, indirimlerden, kültürel hizmetlerden, müze ziyaretlerinden, spor faaliyetlerinden ve yerel işletmelerden faydalar sağlayabiliyorsunuz.

Akıllı ve dijital bir şey planlanırken dünya trendlerini de takip etmek gerekmektedir. Bakın, daha önceki konuşmalarımızda da dile getirdiğimiz dijital ödeme sistemleri, ülkemizde turizm sektörünü olumsuz etkileyen iki örnek de "booking.com" ve PayPal'ın yasaklanması. Bir yandan "Ülkeye daha çok yabancı turist çekelim, ekonomik kalkınmada turizm daha çok öne çıksın." diye konuşuyoruz ama diğer yandan da yabancı misafirlerin çok kullandığı dijital ödeme çözümünü yasaklıyoruz. Yaklaşık 700 bin "web" sayfası PayPal'la ödeme kabul ediyor, böyle bir küresel durum ve trend varken PayPal'ın yasaklanması ülkemizde hem e-ticaretin hem de dijital ve akıllı turizmin yaygınlaşmasının önünde bir engel olarak durmaktadır.

Ayrıca, tanıtım konusunda film turizmine de birkaç cümle ayırmak istiyorum. Elbette uluslararası fuarlar önemli, yakın zamanda Londra fuarı düzenlendi. En az bunun kadar etkili olacak bir konu da Türk dizileri. Türk dizileri özellikle yurt dışında büyük bir rağbet görüyor. Turistik bölgelerde Türk dizileri çekilmesi zorunluluğu sağlanabilir, en azından yaz döneminde dizilerin bazı bölümleri turistik destinasyonlarımızın tanıtımı için kullanılabilir.

"Sürdürülebilir turizm" diyoruz, neredeyse tüm otellerimiz üç kademeli olan sertifikaya başvurmuş ve ciddi denetimlerden geçmektedir. Dünyada GSTC hamlesiyle örnek olduk diyoruz ama şunu merak ediyorum ve buradan sormak istiyorum: Neden buna uygun yeni yerlerde hareket etmiyoruz? Mesela, Manavgat'taki Ulualan mevkinde 3 bin dönüm arazi alanına sahip böyle bir alanda 3'ü konaklamalı, 1'i konaklamasız 4 golf alanı yapılması düşünülüyor. Zaten bu bölge en çok yatak kapasitesine sahip bir bölgedir. Ayrıca golf otellerinin hepsi Belek bölgesinde toplanmıştır. Burada bu bölgenin bu

şekilde değerlendirilmesini Bakanımıza sormak istiyorum. Bakın “sürdürülebilir turizm” diyoruz ama golf otellerinin bölgenin ekosistemine ve su kaynaklarına ciddi zararlarını da görmezden geliyoruz. İnanılmaz bir su tüketimi dışında kimyasal ilaçlar ve gübrelerin bölgeye ne kadar zarar verdiğini de düşünelim. Burada doğal güzellikler kalmadığında turizm için neyi pazarlayacağız, hiç bunu düşündük mü? İlaçlarla dolu olan ve ekosistemi bozulmuş sahiller mi istiyoruz? Golf sporu yapılan gelişmiş ülkelerde golf alanları belirlenirken işe yaramaz araziler, eski çöp depolama alanları seçilmektedir; biz gidip en güzel alanlara golf alanları yapıyoruz; kumsallar ve endemik alanlara ciddi zararlar verecektir. Ulualan’da daha önce planlanan yat limanı, yat çekek ve imalat ihtisas organize sanayi bölgesi ve marina projesinin tekrar planlanması gerektiğine inanıyorum. Ayrıca, bu alanda Manavgat’ın kalkınmasına ve markalaşmasına yönelik bir projenin geliştirilerek uygulamaya geçirilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Ülkemizin misafir ettiği turistlerin ülkeleriyle doğru iletişim kurmasını önemli görmekteyim. Özellikle Rus pazarı turizmde bizi en çok mutlu eden pazarların başında gelmekte. Bu konuda da ülkelerin birbirine duyduğu minnet ve karşılıklı sempati adına örneğin Rusya’da Kültür ve Turizm Bakanlığı çerçevesinde sosyal sorumluluk projeleri yapılabilir; hem faydalı bir iş yapmış oluruz hem de sempati toplamamıza yardımcı olabilir. Kimsesiz çocuklar için yapılacak bir okul, yaşlılar için bir bakımevi yapmak bunca vatandaşını bize tatile yollayan ülkelere bir karşılık olarak sempati toplamamızı sağlayabilir. “Siz bizim ülkemize tatile geliyorsunuz, biz de sizin topraklarınıza böyle katkı sağlıyoruz.” diyebiliriz. Bu noktada ülkemizin imajını da düşünmemiz gerekir diye düşünüyorum.

Son olarak, yine Sayın Bakanımızın yakından ilgilendiği bir konu olan kalifiye personel konusundan bahsetmek istiyorum. Turizm alanında eğitim veren 200’e yakın meslek lisesinin beş yıl içinde turizm meslek koleji statüsüne getirilmesini planladıklarını belirtmişsiniz. Burada sezonluk personel sorunu karşımıza çıkıyor. Örneğin, sektöre geçiş yapan personel sezon bittiğinde belirli aylar işsiz kalmakta, endişe duymakta ve sektörden uzaklaşmaktadır. Artan turist potansiyeline paralel olarak, turizm çalışanlarının çalışma koşulları, özlük haklarında iyileştirme sağlanamaması, artan kiralık ev fiyatları ve enflasyon nitelikli personeli sektörden uzaklaştırmaktadır. Askıda personelle bunların önüne geçilmelidir. Özellikle, meslek yasası hazırlanırken çalışma koşullarının ve ücretlerin iyileştirilmesi, mevsimlik çalışma yerine sezon boyu, on iki ay boyu çalışma sağlanması, çiraklık eğitiminin teşvik edilmesi, cinsiyet eşitliğinin sağlanması gerekmektedir; sosyal yaşamın geliştirilmesi ve kadın işçilere öncelik verilmesi gerekmektedir.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Şimdi de Saadet Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Mehmet Atmaca konuşacak.

Sayın Atmaca, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

MEHMET ATMACA (Bursa) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, Kıymetli Komisyon üyelerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, ülkemiz turizm potansiyeli açısından kıymeti herkes tarafından artık bilinen bir ülke ama “Bu değerden doğru istifade ediyor muyuz?” konusu gerçekten herkesin kafasında bir soru işareti.

Ben ülkemizin doğal ve tabii zenginlikler bakımından çok kıymetli yerlerinin olduğunu biliyorum ve maalesef, bu bölgelerin birçoğunda devlet ya da Bakanlık öncü olamamış, oradaki yerel halkın kendi imkânlarıyla oluşturmaya çalıştığı bir turizm potansiyeli var. Maalesef, bu tür alanlarda devletimiz ve özellikle Bakanlığımız milletimizin önünü açma, onlara bu konuda teknik destek verme konusunda hep

geride kalmıştır. Bu konuya özel bir örnek olsun diye Trabzon'un Uzungöl ilçesini vermek istiyorum; yaklaşık kırk yıl önce burasının turizm potansiyeli oradaki yerli halk tarafından tespit edilmiş ve bu konuda çalışmalar başlatılmıştır ama maalesef, kırk yıl geçmesine rağmen hâlâ bugün yerel halk kendi imkânlarıyla, kendi bilgisiyle ve kendi kabiliyetiyle turizmci olmaya çalışıyor ve maalesef, hayatı boyunca turist olamamış insanların turizmci olduğu bir bölge.

Tabii, bu örnek bir bölge ama buna benzer çok çok fazla bölgemiz var. Bu tür bölgelerin devlet tarafından özellikle planlanarak daha verimli turizm faaliyetlerine uygun hâle getirilmesi şarttır. Özellikle planlama konusunda korkunç problemler yaşıyor burada. Hem gelen turiste doğru hizmet veremeyecek ya da doğru konaklama imkânı sağlayamayacak amatör yapılardan ibaret hem de plansız alanlar oluşmuş. Maalesef hâlâ Uzungöl'ümüzün -2023 yılıdır- onaylı bir planı yoktur.

Şimdi, korkunç bir turizm talebi var, sezonunda gecelik oda fiyatlarının 40-50 bin lirayı bulduğu bölgelerde kaçak yapılaşmayı da maalesef devletimiz engelleyemiyor. Tabii ki bütün yapılaşma imkânlarını kısıtlayarak oradaki toplumun yerel avantajlardan istifade etmesini engellemek doğru değil. O yüzden devletimizin derhâl bu tür alanlarla ilgili planlama yapması ve daha fazla turist, daha kaliteli turist oraya gelmesini sağlaması şarttır. Yine, birçok konuşmacı arkadaşımızın ifade ettiği gibi bu tür alanlara ulaşım da son derece önemlidir çünkü yabancı turisti çeken bu alanların aynı zamanda ülkemizin aynası olduğu... Yani ülkemizi oradan görüyor gelen yabancı turistler. Bu anlamda bu alanlara daha özen gösterilmesi elzemdir ve mutlaka o tür alanların daha verimli hâlde kullanılabilir hâle gelmesi adına çalışma olması lazım.

Yine, Turizm Bakanlığı "teşvik" adı altında özellikle millî parkları alan başkanlığına çevirip daha verimli kullanılmayı amaçlamaktadır. Bunun bizde oluşturduğu ciddi endişeler var çünkü birçok benzer alanlarda yapılan uygulamalar gibi bir şekilde ranta kurban edileceği endişemiz var. Millî parklarımız bizim toplumumuzun ve bu devletin önemli kıymetleri ve değerleridir, belki turizm potansiyeli oluşturma gerekçelerimizdir ama bunların ranta kurban edilerek turizm potansiyelinin yok edilmesi endişesi maalesef bizde mevcuttur. Dolayısıyla bu "teşvik" adı altında verilen, imara açılan sit alanlarının, İmar Kanunu'na uygunsuz yapılan bu yapıların bizi endişelendirdiğini ifade etmek istiyorum.

Yine, maalesef bir deprem yaşadık ve bu depremde herkes gibi Turizm Bakanlığı da sınıfta kalmıştır çünkü restore edilmiş birçok turizm tesisinin veya tarihî eserin hasar gördüğünü, hatta yıkıldığını gördük. Özellikle 2000 yılı sonrası restorasyonu yapılan ya da tamirâtı yapılan tarihî eserlerin depreme dayanıklı hâle getirilmiş olması esastır. Bunun kafi derecede dikkate alınmadığını ve bu manada gerçekten büyük öneme sahip tarihî eserlerin ya yıkıldığını ya da ağır hasar aldığını maalesef görmüş olduk. Gene bu yıkılıp yeni yapılan tarihî eserlerle veya hasar gören tarihî eserlerle ilgili çalışmaların da bunların dikkate alınarak yapılması gerekir ama maalesef bu konuda da endişelerimiz var çünkü hızlı bir kısım onarımların başladığını görüyoruz. Bu onarımların yine hatalı olması ve benzer depremlerde benzer sonuçların elde edilmesi endişesini taşımaktayız.

Bizim haricen Sayın Bakanımıza birkaç sorumuz olacak, bu soruları kendisine arz etmek istiyorum. Bunun ilki, müze mağazalarının işletilmesiyle ilgili. TÜRSAB Başkanı Firuz Bağlıkaya'yla şahsınız arasında yaşanan ve zaman zaman kamuoyuna ve medyaya yansıyan şahsi ihtilaf ve gerilim Firuz Bağlıkaya'nın sahibi olduğu AKG adlı firmanın Bakanlığınıza bağlı yaklaşık 150 müze ve ören yeri mağazasını işletmesiyle ilgili midir? Bu konuya ilişkin olarak TÜRSAB ve AKG firması Bakanlığınız müfettişlerine ve diğer kurumların müfettişlerine defalarca denetlenmiş midir? Bu denetimlerin sonucu ne olmuştur?

Yine, Tanıtma Genel Müdürlüğüyle ilgili bir sorumuz olacak. Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı 2019 yılında yürürlüğe giren 7183 sayılı Yasa'yla faaliyet göstermeye başlamıştır. Söz konusu yasayla ülkemizin turizm tanıtımı konusundaki görev ve yetkiler bu Ajansa verilmiş olmakla birlikte, 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 287'nci maddesiyle Bakanlığımızın Tanıtma Genel Müdürlüğüne benzer görev ve yetkiler verilmiş ve TGA Yasası yürürlüğe girdikten sonra Bakanlık Tanıtma Genel Müdürlüğü faaliyetlerini sürdürmeye devam etmiştir. Hemen her platformda, tarafınızca, 2019 yılından itibaren, TGA'nın ülkemizin tanıtımı konusunda yürüttüğü faaliyetlerden söz edilmekte ve bu durum, ülkemizin turizm tanıtımı bakımından TGA'nın tek yetkili kuruluş olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durumda, Bakanlığımızın Tanıtma Genel Müdürlüğü hâlen neden varlığını devam ettirmekte ve bu Genel Müdürlükteki yaklaşık 150-200 personele herhangi bir tanıtım faaliyeti yürütmedikleri hâlde neden maaş verilmektedir? Tanıtma Genel Müdürlüğünün kapatılmamasının nedeni, gelecekte TGA'nın işlevini yitirerek kapatılması durumunda tanıtım faaliyetlerini yürütecek yedek bir birimin mevcudiyetinin korunması düşüncesinden mi kaynaklanmaktadır?

Yine, TGA personeliyle ilgili birkaç sorumuz olacak. Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı tarafından sunulan tanıtım hizmetlerinin bir kamu hizmeti olduğu, dolayısıyla bu Ajansta çalışan kişilerin kamu hizmetini sunan görevliler olduğu göz önüne alındığında, Ajans personelinin maaşlarının Bakanlık Tanıtma Genel Müdürlüğünde benzer işi yapan bir kamu görevlisinin maaşının ortalama 4 katı kadar fazla olduğu doğru mudur? TGA'da çalışan bir personelle benzer işi yapan Bakanlık personelinin -işte, kontrolör ve müfettiş gibi- Ankara dışı görev harcırahı günlük 300 TL civarındayken ve bu personele konaklama bedeli olarak günlük 460 TL ödenirken TGA'da çalışan personelin görev harcamalarının kendilerine TGA tarafından verilen kredi kartlarıyla herhangi bir limit olmaksızın yapıldığı ve bu personelin istedikleri otelde yaptıkları konaklamaların bedellerinin TGA bütçesinden karşılandığı doğru mudur? Benzer işleri yapan ve kamu hizmeti veren TGA ve Bakanlık personeli arasındaki bu ayrımcılıkla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Yine, Bakanlığınızca son yıllarda hayata geçirilen ve gelecek yıllarda 35 ilde yapılacağı belirtilen Kültür Yolu Festivali'nin maliyeti ne kadardır? Bu festivallerde yer alan sanatçılara ödenen kaşe bedelleri ne kadardır ve bu bedeller hangi kriterlere göre belirlenmektedir?

Son olarak ise Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları mülkiyetinde bulunan İstanbul Haydarpaşa gar sahası ile Sirkeci gar sahası üzerinde bulunan binalarla birlikte kritik öneme sahip aktif ulaştırma tesislerinin Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilmesi üzerine geçtiğimiz Eylül ayında protokol imzalanmıştı. Bu kapsamda, imzaladığımız bu protokolle devralacağımız Haydarpaşa gar binası ve gar sahası ile Sirkeci gar binası ve sahasını hangi amaçla kullanacaksınız? Yine, tabii, bu amaçla, orada mağdur olacak esnaf ve personelle ilgili de düşüncelerinizi merak ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Atmaca.

Şimdi de Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım ve Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Bakanım, kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Turizm bir ülkenin dışarıya açılan en önemli tanıtım penceresidir. Turizm ekonomik gelişme ve istihdam sağlama açısından da önemli bir sektördür. Turizm dünyadaki ve ülkelerdeki olumsuz gelişmelerden oldukça çok etkilenen bir sektördür, nitekim pandemi süreci en büyük darbeyi turizm sektörüne vurmuştur. Pandeminin yanı sıra savaş ve krizlerin etkisiyle küresel anlamda artan enerji ve ulaştırma maliyetleri, yüksek enflasyon, seyahat maliyetlerini yükseltmiş ve tüketici harcamaları üzerinde baskı oluşturmuştur. Pandeminin yıkıcı etkisinin hafiflemesiyle birlikte turizm sektöründe toparlanma sürecine girilmiştir. Uluslararası turist sayısı 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 111,5 oranında artarak 969 milyon kişi olarak gerçekleşmiş ancak 2019 yılı seviyesinin yüzde 33,8 altında kalmıştır. Uluslararası turizm gelirleri de 2022 yılında yüzde 75,5 oranında artarak 1,1 trilyon dolara ulaşmış olmasına rağmen 2019 yılı turizm gelirlerinin yüzde 74,6'sı seviyesindedir. Söz konusu veriler turizm sektöründe küresel çapta bir toparlanmaya işaret etmekle birlikte pandemi öncesi 2019 yılı düzeyine erişemediğini göstermektedir.

Ülkemizde turizm sektörü 2021 yılında yakaladığı toparlanma eğilimini sürdürerek küresel turizme göre çok daha iyi bir performans sergilemiştir. 2022 yılında ülkemize gelen turist sayısı bir önceki yıla göre yüzde 71 oranında artarak 51,4 milyon, turizm gelirlerimiz ise yüzde 54 artarak 46,5 milyar dolar gerçekleşmiştir. Pandemi öncesi 2019 yılı verileriyle karşılaştırıldığında turist sayısı açısından yaklaşık aynı düzeyde bir gerçekleşme olmasına rağmen yüzde 20 oranında daha fazla turizm geliri elde edilmiştir. 2019 yılında dünyanın en çok turist ağırlayan 6'ncı ülkesi olan Türkiye 2022 yılında Fransa, İspanya ve ABD'nin ardından turist sayısı ile 4'üncülüğe, toplam gelirden ise 7'nciliğe yükselmiştir.

Turizm sektörünün 2023 yılı dokuz aylık performansı da memnuniyet vericidir. 2023 yılının Ocak-Eylül döneminde ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13,2 artışla 44 milyon 605 bin kişi olarak gerçekleşmiştir. Turizm gelirlerimiz ise aynı dönemler itibarıyla yüzde 20,1 artışla 42 milyar dolara çıkmıştır. Turizm gelirlerimizin giderek artmasında turist sayısındaki artışın yanı sıra kişi başına ortalama harcama ve günlük ortalama harcamaların da artması önemli bir etken olmuştur. Beş yıl önce 2018 yılında kişi başına ortalama harcama 669 dolar iken 2022 yılında 905 dolar olmuştur. 2023 yılının ilk dokuz ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6 artışla 942 dolar gerçekleşmiştir. Daha da önemlisi gecelik ortalama harcama 2018 yılında 67 dolar iken her geçen yıl artarak 2022 yılında 89 dolara çıkmıştır. 2023 yılının ilk dokuz ayında da artış devam etmiş olup geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13,5 artışla 101 dolara kadar yükselmiştir.

Turizm gelirleri ekonomi için önemli bir kaynaktır ve birçok farklı sektörü ve vatandaşımızı ilgilendirmektedir. Uluslararası rekabette daha öne çıkmak, turist sayısı ve turizm gelirini daha da artırmak, turizm potansiyelimizden daha fazla istifade etmek ülkemizin turizm politikasının temel hedefidir. Türkiye iklimi, doğal, tarihî ve kültürel zenginlikleri yanında konumunun sağladığı kolay ulaşılabilirlik, rakip ülkelere göre daha yeni ve nitelikli tesislere sahip olması dolayısıyla turizm potansiyeli yüksek bir ülkedir. Ülkemiz sahip olduğu bu kıymeti planlı, verimli ve etkili bir şekilde değerlendirdiği takdirde dünya turizminden aldığı payı daha da artıracak ve dünyada inşallah 1'inci sraya da gelecektir. Türkiye bunu sağlayacak altyapı, insan gücü, bilgi birikimi ve tecrübeye sahiptir. Nitekim giderek ivme kazanan ve artan turizm gelirlerimiz bunun göstergesidir.

Değerli milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim de görüşümüz doğrultusunda 2019 yılında kurulan ve özel sektörün karar süreçlerinde yer aldığı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı sektörün geleceği açısından önemli bir görev yürütmekte ve turizm hedeflerine ulaşılması bakımından önemli katkı sunmaktadır. TGA sayesinde ülkemizin tanıtımı çok daha profesyonel bir biçimde yürütülmektedir.

Turizmde hizmet kalitesinin artırılması için tüm konaklama tesislerine Bakanlıktan turizm işletme belgesi alma zorunluluğu getirilmiştir. Turizm sektöründe nitelikli personel sayısının artırılması için iş gücü piyasası ile turizm eğitim sistemi arasındaki bağın güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla, çok önemli bir çalışma başlatılmış, Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında imzalanan protokollerle turizm meslek lisesi öğrencilerine konaklama tesislerinde beceri eğitimi almaları, en az 3 yabancı dil öğrenmeleri, burs ve istihdam imkânı sağlanmıştır, 66 okul turizm meslek lisesine dönüştürülmüştür. Bunun yanı sıra, Bakanlıktan turizm yatırım ve işletme belgeli tüm konaklama tesislerine personel lojman alanı tahsis imkânı verilmiştir.

Ülkemizde turizm sektörü için yeni bir dijital takip altyapısı oluşturulmuş, ziyaretçilerin davranışlarını büyük veri ve yapay zekâya dayanarak analiz etme ve hedef ülke bazlı destinasyon tanıtım stratejisi oluşturma imkânı sağlanmıştır. Türkiye'nin ilk ve tek dijital global tanıtım platformu "goturkiye.com" yenilenmiş yapısıyla ülkemizin turizm potansiyelini destinasyon ve deneyim odaklı bir bakış açısıyla hedef pazarlarda kullanıcılara sunmaktadır. "GoTürkiye" hesabı sahip olduğu 2,6 milyon takipçi sayısı ile dünyada 3'üncü sırada yer almaktadır.

Ülkemiz 2023 yılında 551 adet mavi bayraklı plajıyla dünyada 3'üncü sıradadır. Daha önce hizmete açılan 10 adet ücretsiz halk plajına ilave olarak 2023 yılında 5 adet daha ücretsiz halk plajı tamamlanarak vatandaşımızın hizmetine sunulmuştur. Ülkemizin doğal, tarihi, kültürel ve diğer zenginliklerinin çevreye duyarlı, tarihe saygılı, özgünlüğünü muhafaza eden ve sürdürülebilirliğini sağlayacak bir anlayışla, yüksek katma değer yaratacak şekilde değerlendirilmesini, zengin turizm potansiyelimizi gereğince değerlendirmek için tanıtım ve pazarlama konularına daha da etkinlik kazandırılarak potansiyelimizin dört mevsim kullanılmasını sağlamaya yönelik çalışmalar sürdürülmelidir. Ayrıca, ülkemizdeki sağlık turizmi potansiyeline yönelik projeler hayata geçirilmeli ve bu kapsamda özellikle ileri yaş turizmi ile termal turizme yönelik tanıtım stratejileri geliştirilmelidir.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz kültür ve tabiat varlıkları açısından oldukça zengin bir mirasa sahiptir. Ülke genelinde toplam tescilli kültür varlığı sayısı 122 binin üzerindedir. 2022 yılında ülkemizde gerçekleştirilen arkeolojik kazı ve araştırma sayısı 713'e ulaşmış olup, 2023 yılında 725'e çıkması beklenmektedir. Arkeoloji alanında ülkemizi dünyada lider konuma getirecek bir kurumsal yapı gözetilerek Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsünün kuruluş çalışmaları tamamlanmıştır. Kültürümüzün uluslararası düzeyde tanıtımı amacıyla yürütülen çalışmalar sonucunda, 2023 yılında Gordion ile Orta Asya'dan Horasan bölgesine Türklerin mimari üslubunu günümüze taşıyan ahşap direkli ve kirişli camiler kapsamında Beyşehir Eşrefoğlu Camisi, Ankara Ahi Şerafettin Camisi, Afyonkarahisar Ulu Camisi, Sivrihisar Ulu Camisi ve Kastamonu Mahmutbey Camisi UNESCO Dünya Mirası Listesine eklenmiştir. 2023 itibarıyla UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde bulunan ülkemize ait kültür varlığı sayısı 21'e, geçici listeye giren kültür varlığı sayısı ise 82'ye ulaşmıştır. Ayrıca, ülkemiz UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerinde kayıtlı 25 kültürel değerle bu alanda en çok unsur kaydettiren 3'üncü ülke konumundadır.

Kültür merkezi, müze, kütüphane, sinema ve tiyatro salonu gibi kültürel altyapı unsurları önemli sayıda artmıştır. Bakanlık tarafından çok önemli çalışmalar yapılmakla birlikte kültürel altyapı unsurlarının mimari, işletme modeli, fiziki büyüklük planlaması ve alanın verimli kullanımı açısından yeniden değerlendirilmesi ihtiyacı devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 100'üncü yılını büyük bir gururla kutladığımız Türkiye Cumhuriyeti, millî birlik anlayışıyla bütünleşme ve kucaklaşma ülküsü etrafında şekillendirilmiş, millî devlet, millî kimlik, millî dil üzerinde ittifak edilerek inşa edilmiştir. Anayasa'mızda da ifade edildiği üzere, herkes eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. Herkesin etnik kökeni, mezhebi, yöresi, ana dili muteber

ve muhteremdir. Türk milleti bugüne kadar olduğu gibi, sinsi çabalara fırsat vermeyerek beraberliğini sonsuza kadar mutlaka sürdürecektir. Bin yıldır oluşan ve olgunlaşan kaynaşma kültürümüz, kardeşlik bağlarımızın güvencesi, ülkemizi küresel bir güç yapma hedefinde takip etmemiz gereken yolda rehberimizdir. Bizi biz yapan, bizi millet hâlinde bir arada tutan, birlik ve beraberliğimizin mayasını oluşturan unsurlar millî ve manevî değerlerimizdir. Millî ve manevî değerlerimizi nesiller arasında güçlü bir tarih, kültür ve medeniyet şuuruyla yaşatmak mecburiyetindediriz.

Milliyetçi Hareket Partisi, Türk milletinin birliğini ve beraberliğini koruyarak, toplumsal huzursuzluk alanlarının cepheleşmeye dönüşmesini önlemeyi ve herkesin etnik kökenine ve inancına saygı duyarak birlikte yaşama ideali etrafında kenetlenip toplumsal sıkıntı ve sorunları çözmeyi amaçlamaktadır.

Asırlar içinde hep var olarak bugünlere ulaşan Alevilik ve Bektaşilik ne inançlarımızdan ayrı görülebilir ne de milletimizden ayrı tutulabilir. Alevi kardeşlerimiz millî kimliğimizin ayrılmaz bir parçasıdır, Türk milletinin mevcudiyetinin özünde yer almaktadır. Geçen yıl yapılan düzenlemelerle Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kurulmuş; Alevilik, Bektaşilik yolunda temayüz etmiş veya cemevlerinde erkân hizmeti yürütmüş kişilere sözleşmeli istihdam imkânı getirilmiş; cemevleri imar mevzuatına girmiş; mahallî idarelerce yapım, bakım ve onarım ile ücretsiz içme ve kullanım suyu verilebilmesi ve aydınlatma giderlerinin bütçeden karşılanması hükme bağlanmıştır.

Milleti millet yapan temel unsurlardan biri dildir. Millî kimliğimizin vazgeçilmez bir ögesi olarak gördüğümüz Türkçenin doğru ve güzel kullanımını esas alan çalışmaların etkinleştirilmesi, uygulamaların buna uygun icra edilmesi gerekmektedir. Türk dili araştırmalarına verilen önem artırılmalı, Türkçenin uluslararası düzeyde bilim, sanat, ticaret ve teleiletişim dili olarak kullanılabilmesini mümkün kılacak adımlar atılmalıdır. Ayrıca, her türlü basın-yayın, reklam, film, tiyatro eserleriyle gündelik hayatta kullanılmasında Türkçenin yozlaşmasına fırsat verilmemelidir. Türk kültürü ve sanatının yaşatılması, geliştirilmesi, tanıtılması ve yaygınlaştırılması amacıyla güçlü bir millî kültür endüstrisi kurulmalıdır. Uluslararası kültürel iş birliği programlarıyla Türk kültürünün çevre kültürler için cazibe merkezi hâline gelmesi sağlanmalıdır.

Türk Devletleri Teşkilatı 2040 Vizyon Belgesi'nde yer alan çerçevede, millî kültürümüzü yansıtan filmlerin ve özellikle Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkelerle ortak kültürel değerlerimizi yansıtacak ortak film projelerinin desteklenmesi Türk Dünyası Korkut Ata Film Festivali örneğinde olduğu gibi yerinde olacaktır.

Farklı kültürler karşısında özellikle yeni nesillerin kültür şokuna uğramasına ve kimlik bunalımına düşmesine mâni olacak kaliteli ve ihtiyaca cevap veren eserler ortaya konulmasına yönelik millî kültür değerlerinin tanıtılmasını ve benimsetilmesini sağlayacak çalışmalar sürdürülmelidir. Çocuklarımızın kişiliklerinin oluşumu ve kültürel değerlerimizi özümsemesi açısından millî çizgi film ve çocuk oyunları yazılım endüstrisinin desteklenmesini ve yönlendirilmesini önemli görüyoruz, ayrıca, bunların dış satım yoluyla kültürümüzün tanıtımına da katkı sağlayacağını değerlendiriyoruz.

Televizyon ve diğer platformlar üzerinden toplumsal hayatımızı zehirleyen bazı filmlerle şiddeti kışkırtan roller, kadın-erkek ilişkilerini yozlaştıran örnekler, aile birliğimiz ve manevî değerlerimiz bakımından büyük tehlike taşımaktadır. Bunların sınırsız ve sansürsüz şekilde sunulmasının önüne geçilmesi şarttır. Bu konuda RTÜK'ün önemli sorumluluğu bulunmakla birlikte bu yöndeki mevzuat eksikliği dâhil, kapasite eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak, tüm sanat dallarının geliştirilmesini, faaliyet alanlarının yaygınlaştırılmasını, bu amaçla sanatın ve sanatçının desteklenmesini önemli görüyoruz. Sanatçıların söz ve eylemleriyle, toplumu millî değerleriyle barışık ve onu özümseyen bir anlayış içinde toplumsal ortak değerler etrafında kenetlenmeye yönlendirmesi gerektiğini düşünüyoruz. Nitekim, bu hassasiyeti taşıyan sanatçılarımız milletimizin nezdinde de baş tacıdır.

Geleneksel Türk sanatları folklorunun korunması, geliştirilmesi ve tanıtılması, Türk el sanatlarının yaşatılması için öncelikle sanatçıların desteklenmesi ve gençlere öğretilerek nesilden nesile aktarılması önem arz etmektedir. Millî kültürümüzü tanıtacak eser ve yayınlara destek verilmesi ve bu kitapların gençlerimizin kolaylıkla ulaşabileceği il ve ilçe kütüphaneleriyle küçük yaşta itibaren çocuklarımızın erişimine açılması büyük önem arz etmektedir. Tarihi gerçeklerin ortaya çıkarılması ve Türk tarihine ilişkin çarpıtma ve iftiraların önüne geçilebilmesi amacıyla millî kültürümüzün temel değerleri olma niteliğini koruyan her sahadaki yazılı eserlerin yok olmasının önlenmesi, bu eserlerin bugünkü yazı ve konuşma diliyle toplumumuza kazandırılması çalışmaları devam ettirilmelidir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile bağlı ve ilgili kuruluşları tarafından Türk tarihine ve millî kültürümüze yönelik çok önemli çalışmalar ve etkinlikler yapılmaktadır. Bu yıl, cumhuriyetimizin 100'üncü yılı anısına 12 eserden oluşan genel okuyucuya yönelik kitap serisi ile 11 eserden oluşan "Türkiye'nin Yüz Yıllık Birikimi" editöryal eser serisi hazırlanmıştır. Millî Mücadele ve İstiklal Harbi 100'üncü Yılında, Lozan Uluslararası Sempozyumu, Büyük Taarruz'un 101'inci Yıl Dönümü Paneli, 10'uncu Uluslararası Atatürk Kongresi gibi ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlenmiştir. 58 il ve 82 sosyal bilimler lisesinde Atatürk kitaplığı açılmıştır. Sanal ortamda erişime açılan Atatürk Ansiklopedisi'yle ilgili site 7 milyonun üzerinde kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Türk Devlet ve Düşünce Hayatına Yön Veren Şahsiyetlerin Kısa Yaşam Öyküleri Serisi ve Çevirisi Projesi'nin ilk ürünü "Aşkın Dili Yunus Emre" adlı eser 12 yabancı dilde, Aydın Sayılı ve Cahit Arf kitapları 6 yabancı dilde, Mustafa Kemal Atatürk ve Fatih Sultan Mehmet'in hayat hikâyelerini anlatan kitaplar 10 yabancı dilde yayınlanmıştır. Türk Masal Külliyyatı-1 Projesi kapsamında "masal.gov.tr" genel ağ adresine girilen masal sayısı 6 bini aşmıştır. Dilde, Fikirde, İşte Birlik Türk Dünyası Edebiyat Ödülleri etkinliğinin 2'ncisi Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'üncü yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Azerbaycan lideri Haydar Aliyev'in anısına 2023 Türk Dünyası Kültür Başkenti Şuşa'nın bulunduğu Azerbaycan'da düzenlenmiştir. Türk dünyasından yüzlerce sinemacı, oyuncu ve kültür insanını bir araya getiren, Türk dünyası ülkeleri arasındaki kültürel ve sanatsal iş birliği olanaklarının artırılması, müşteri tarihî, kültürel ve toplumsal değerlerimizin güçlenmesine ve zenginleşmesine katkı sağlaması amacıyla hayata geçirilen Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali'nin 3'üncüsü Azerbaycan'ın Bakü ve Şuşa şehirlerinde gerçekleştirilmiştir. Gelecekte İletişim Çalıştayı'yla, Türk cumhuriyetleri ile Türk ve akraba topluluklarından gelecek Türkiye'deki iletişim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilere yayıncılık alanındaki bilgi birikimlerinin artırılması amaçlanmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğümüz, yurt içindeki ve yurt dışındaki taşınır ve taşınmaz vakıf kültür varlıklarının tesciline, muhafazasına, onarımına ve yaşatılmasına yönelik çok önemli faaliyetlerini sürdürmektedir.

Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız, yurt dışı vatandaşlarımıza, kardeş topluluklara ve uluslararası öğrencilere yönelik 182 proje kapsamında 80 milyon liraya yakın mali destek sağlamıştır. Türkiye bursları kapsamında 2023 yılında 167 ülkeden 117.367 başvuru alınmış ve 136 ülkeden yaklaşık 4.500 aday burslandırılmıştır. Türkiye burslusu yaklaşık 11 bin öğrenciye çeşitli şekilde barınma desteği sağlanmıştır.

Yunus Emre Enstitüsü, 65 ülkede 86 yurt dışı temsilciliğiyle Türkiye’yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak amacıyla faaliyetler yürütmektedir. Enstitü 2023 yılında Türkçe öğretimi faaliyetleri kapsamında 550 binin üzerinde kişiye ulaşmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kalaycı, süreniz dolmuştur, ilave süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yunus Emre Enstitüsü tarafından Türkçenin uluslararası geçerliliğe sahip ilk ve tek dil sınavı olan Türkçe Yeterlilik Sınavı 2023 yılında 37 ülkede uygulanmıştır. Türk kültürünün ve sanatının dünya genelinde tanıtılması amacıyla 2023 yılının Eylül ayına kadar 500’ün üzerinde kültürel etkileşim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bugüne kadar 5 kıtada, 170’den fazla ülkede 30 binin üzerinde proje uygulayan TİKA Başkanlığı 61 ülkedeki ofisleri aracılığıyla uluslararası kalkınma ve kültürel iş birliği alanında pek çok sektörde proje faaliyetlerine devam etmektedir. Ülkemizin dostluk eli dünyanın dört bir yanına uzatılarak ortak tarihî ve kültürel mirasımıza sahip çıkmakta, ikili diplomatik ve ekonomik ilişkilerimizin de zemini güçlendirilmektedir. TİKA projeleriyle bir yandan küresel barışa, kalkınma ve refaha destek olunurken, diğer yandan ülkemizin uluslararası imajına olumlu katkılar sunulmaktadır.

Bakanlık ve kurumlarımızın bu çalışmalarını destekliyor, 2024 bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kalaycı, teşekkür ediyorum.

Şimdi de AK PARTİ Grubu adına Sayın Ertuğrul Kocacık.

Sayın Kocacık, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, Kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri, saygıdeğer katılımcılar; Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2024 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu çok özel yılda, 2023 yılında cumhuriyetimizin 100’üncü kuruluş yıl dönümünü bir kez daha kutlarken cumhuriyetin 2’nci yüzyılının bu ilk bütçesinin ise hayırlı uğurlu olmasını Yüce Allah’tan niyaz ediyorum.

Bugün 15 Kasım Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin 40’ıncı kuruluş yıl dönümünü kutluyor, bağımsızlıkları uğruna kahramanca mücadele veren tüm şehit ve gazilerimizi saygıyla yâd ediyorum. Bugün, ayrıca, 15 Kasım 1988’de bağımsızlığımızı ilan eden dost ve kardeş ülke Filistin’in bağımsızlık gününü kutluyorum. Özgürlük ve bağımsızlık mücadelelerinde Filistinli kardeşlerimizin yanında olmayı sürdürceğimizi ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği gibi Türkiye Cumhuriyeti olarak dünyanın en güçlü turizm potansiyeline sahip ülkelerden biriyiz. Ülkemizin sahip olduğu doğal güzellikler tarih boyunca birçok sanat eserine konu olmuş, çok farklı coğrafyalardan insanlar Türkiye’nin güzelliklerini yakından görmek için ülkemize seyahat etmiştir. Uzun yıllar ülkemizde “turizm” dendiğinde akla ilk gelen sahillerimiz olmuştur. Özellikle Akdeniz ve Ege başta olmak üzere ülkemizin çok farklı noktalarındaki sahillerimiz Türk turizminin en önemli başlıklarından biri oldu. Ancak şunu unutmamalıyız ki ülkemizin sahip olduğu turizm potansiyeli sadece deniz, kum, plajla sınırlı değildir. Burada bulunan herkesin

bildiği üzere Türkiye Cumhuriyeti çok köklü bir tarihe sahiptir. Hamdolsun bizler tarih boyunca insanlığın ortak mirasına çok önemli katkılar sağlamış bir medeniyetin evlatlarıyız. Geçmişte birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış Anadolu coğrafyasında gezip dolaştığınızda bu medeniyetlerin izlerini hâlen sürdürdüğünü çok net olarak görürsünüz. İşte, bu kültürün ve medeniyetin taşıyıcısı olan tarihî eserler de Türk turizminin ayrılmaz bir parçası olarak dikkat çekmektedir. İnanç turizmi alanında da Türkiye stratejik bir konumda bulunmaktadır. Birbirinden çok farklı kültürlerin temsilcileri kendi inançları açısından değerli gördükleri bölgeleri ziyaret etmek adına her yıl düzenli olarak ülkemize gelmektedirler, bu ziyaretleri bir fırsat olarak değerlendirmeliyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi dünyada artık “turizm” dendiğinde sadece ülkeler arasında bir rekabetten söz edilmiyor, bugün artık şehirlerin birbirleriyle yarıştığı yeni bir dönem başlamış durumda. Dünya genelinde bazı şehirleri ziyaret eden turist sayısı birçok ülkeyi ziyaret eden turist sayısından fazla, bu açıdan şehirler arasında yaşanan rekabet çok farklı boyutlara ulaşmış durumda. Ayrıca, Türkiye sağlık ve termal turizmi, kış turizmi, yayla turizmi, kongre turizmi, rafting turizmi başta olmak üzere daha birçok farklı alanda da iddiasını ortaya koymuş durumdadır. Turizmde gelinen son noktayı sizlerle paylaşmamın asıl sebebi artık turizm alanında ne denli çeşitlilikler yaşandığını göstermekte fakat az önce de bahsettiğim gibi ülkemiz birbirinden farklı alanlarda ciddi potansiyele sahip olmasına rağmen, üzülererek söylememiz gerekirse bu potansiyeli yönetecek, bu alanları ilerletecek bir bakış açısı maalesef 2002’ye kadar pek söz sahibi olamamıştır. Yıllardır birçok farklı alanda ciddi ihmaller söz konusuydu. Bildiğiniz gibi Sayın Cumhurbaşkanımız en başından beri turizmdeki çeşitliliğin dışında kalmaması için bu alanda yeni bir paradigma inşa edilmesini gerektiğini belirtmişti. Bu nedenle gerçekleştirilen turizm şûralarında sık sık Türkiye’nin turizmdeki çeşitliliğe seyirci kalmaması gerektiği vurgulanıp yeni bir turizm paradigması inşa edilmesine karar verilmişti çünkü konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi, ülkemizde “turizm” denildiğinde insanların aklına sadece sahil turizmi geliyordu; bu, gerçekten büyük bir problemdi ülkemiz için. Türkiye gibi bu kadar güçlü bir potansiyele sahip olup neden turizm pastasından yeterince pay alamadık? Neden insanlar “turizm” dediğinde sadece deniz ve plajla sınırlandırıldık?

Ülkemizin dört bir yanında tarihî ve kültürel anlamda son derece önem arz eden yapılar varken bu yapılar neden işlenmedi, tanıtılmadı, insanların ilgisine sunulmadı? “Türkiye’de tarihî eser mi yok?” diye sorsak biliyoruz ki her yer tarihî eser. Mesela, bugün siz Diyarbakır sokaklarında dolaşırken ilginizi çeken bazı camileri sorduğunuzda Diyarbakırlı hemşehrilerimiz “Bu cami çok eski değil, yenidir.” derler “Peki, ne zaman yapıldı?” diye sorduğunuzda “Üç yüz-dört yüz yıllık bir tarihi var.” derler yani üç yüz-dört yüz yıllık eserleri yeni görürler çünkü bu bölgede bin yıldan fazla geçmiş olan eserler bulunduğu için insanlar dört yüz yıllık tarihî yapıları çok eski görmemekteler. İşte, biz böyle bir medeniyete sahibiz ama bizim bu tarihimiz maalesef çok ihmal edilmiş, eserlerimiz hiç işlenmemiş, üzerilerindeki tozu almaktan bile imtina etmişler. Bu ihmal sadece yurt içindeki eserlerimizle ilgili değil, biz Türk milleti olarak tarih boyunca çok geniş bir coğrafyaya nüfuz ettiğimizden dolayı bugün birçok farklı ülke sınırları içinde kalan eserler inşa etmişiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün dünyanın içinde bulunduğu durumu da göz önünde bulundurarak söylemek gerekirse biz gittiğimiz hiçbir yere zulüm ve gözyaşı götürmedik; biz gittiğimiz ülkelerde çocukların, kadınların, yaşlıların, hastaların ve o toplumdaki tüm insanların güvenliğini korumayı en öncelikli sorumluluğumuz olarak gördük. Bu nedenle, dün Türklerin yönettiği coğrafyalara bugün gittiğinizde kazandırdığımız eserleri görüyorsunuz. Bu eserler bizim insana, topluma, doğaya gösterdiğimiz saygının nişanesi olarak hâlen varlığını sürdürmektedir. İşte, bu bakış açısıyla AK PARTİ Hükümeti olarak 2002 yılından bu yana yurt dışındaki tarihî eserlerimizin ayağa kaldırılmasını sağladık, ecdat yadigarı olan eserleri kaderine terk etmedik. İşte, bugün Türkiye’nin turizm alanında rekorlar

kırması, dünyanın çok farklı ülkeleri tarafından Türk turizminin büyük bir dikkatle takip edilmesi ve hatta daha doğru bir ifadeyle Türk turizminin sergilediği performansın, aldığı kararların takdir edilmesi işte bu yeni paradigma sayesinde olmuştur.

Önceden birtakım ihmaller sebebiyle tarihimizin en önemli eserleri maalesef uzun yıllardır ülkemizin topraklarından alınıp, çalınıp yurt dışına kaçırılmıştı. İşte, bunun önüne geçmek için Kültür ve Turizm Bakanlığımız bünyesinde Kaçakçılıkla Mücadele Daire Başkanlığı kuruldu. Bu çerçevede, bize ait olan ve yurt dışına kaçırılan eserlerimizin peşine düştük, dünyanın dört bir yanında bu eserlerimizin takibi gerçekleştirildi ve ülkemize getirilmesi sağlandı. Bugün artık herkes Türkiye'ye ait bir eser kaçırıldığında Türkiye'nin bunu tespit edeceğini ve hatta bulup geri alacağını biliyor. Kültürel mirasın korunması adına yurt dışından 12 binin üzerinde tarihî eserin iadesini Bakanlığımızın çalışmalarıyla sağladık. Ülkemizden kaçırılan eserleri alıp kendi müzelerimizde sergilemeye başladık.

Bugün Türkiye müzecilik alanında destan yazıyor. Yirmi yılda 165 müzeyi yeniledik, 59 müzemizi ilk kez ziyarete açtık, 18 yeni müze binası inşa ettik. Hatay Arkeoloji ve Gaziantep Zeugma Mozaik Müzemiz ile en nitelikli neolitik koleksiyonuna sahip müzelerden olan Şanlıurfa Arkeoloji Müzemizi ziyarete açtık. Anadolu'nun ilk müzesi olan İstanbul Arkeoloji Müzelerinin sergilemesini yeniledik. Müzecilik alanında da dünyayı hedef gösteren öncü ülkelerin başında yer alıyoruz. Bakanlığımız 214 müze ve 144 düzenlenmiş ören yeriyle hizmet vermektedir. Özel müzelerin sayısı 89'dan 390'a yükseltildi. Ayrıca, bir yıl boyunca Kültür Bakanlığına bağlı müze ve ören yerleri ile Millî Saraylara bağlı 13 ziyaret alanına sınırsız giriş hakkı sağlayan MüzeKart uygulaması da Bakanlığımızın önemli bir icraatıdır. Fiyatının 60 TL'ye sabitlenmesiyle vatandaşlarımızın bu imkândan kolayca faydalanması sağlanmıştır. MüzeKart'la bu yıl 23,5 milyon kişi müze ve ören yerlerine ziyaret gerçekleştirmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; arkeolojik çalışmalarımızı da sürdürerek dünyada en çok kazı çalışması yapan ülkelerin başında biz geliyoruz. Türkiye, arkeoloji alanında altın çağını yaşıyor. Kazı alanında yürütülen çalışmalar dünya bilim çevreleri tarafından yakından takip ediliyor. Kültür ve Turizm Bakanlığımız titizlikle sürdürülen kazı çalışmaları konusunda çok ciddi bir hassasiyet gösteriyor. Bu çalışmalar neticesinde on bir bin yıllık tarihî yapılar keşfedilmiş durumda. Bugün dünyanın en önemli üniversitelerinden çok ciddi bilim insanları Türkiye'de yürütülen bu kazı çalışmalarını yakından takip ediyor. Ülkemiz sınırları içinde yapılan kazı çalışmalarının insanlık tarihine farklı bir bakış açısı kazandıracığı bu uzmanlar tarafından dile getiriliyor. Ayrıca, bu kazılar neticesinde ortaya çıkan ve çıkmakta olan eserler her yıl on binlerce insanın yine ülkemizi ziyaret etmesini sağlıyor. Kazı, proje ve restorasyon çalışmalarıyla antik kentlerimizin ziyaretçi sayısı yaklaşık yüzde 47 oranında artmış durumda. Bu gurur hepimizin, bu gurur Türkiye'mizin.

Uluslararası kültür ve sanat çevrelerinin büyük beğenisini kazanan AKM yeniden ayağa kaldırıldı. Rami Kışlası'nda gerçekleştirilen dönüşüm projesiyle uluslararası standartlarda bir kütüphane ülkemize kazandırıldı. Temelleri 19'uncü yüzyılda atılan, en zor zamanlarda dahi sanatını icra eden, 1926 yılında Marsilya'dan Londra'ya, Helsinki'den Varna'ya konser gerçekleştiren Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestramız yeni bir mekâna kavuştu. Kız Kulesi ve Galata Kulesi'nde yapılan restorasyon çalışmalarıyla İstanbul'un değerine değer kattık. Zincirlerinden kurtulan Ayasofya, her gün binlerce insan tarafından ziyaret ediliyor.

Kültür ve Turizm Bakanlığımızın en yoğun şekilde çalışma gerçekleştirdiği bir diğer alan ise kütüphaneler. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında 100 kütüphane hedefi ülkemiz ve gençlerimiz için büyük önem arz ediyor. 100 kütüphanenin 85'i tamamlandı, inşallah yıl sonuna kadar geri kalanlar da vatandaşlarımızın hizmetine sunulacak.

Türkiye sinema alanında tarihinin en yoğun desteklerinin sağlandığı bir dönemi yaşıyor. Özellikle, bu yıl sinema projelerine verilen 85 milyon lira destek ve sinema salonlarına verilen 15 milyon lira destekle sektör emekçilerine büyük katkı sağlandı.

Değerli hazırun, Bakanlığımızın sektöre sağladığı bu destekler sayesinde Türkiye artık dışarıya dizi ihraç eden bir ülke konumunda, Amerika'dan sonra dünyada en fazla dizi ihraç eden 2'nci ülke konumundayız. Bugün 173 ülkede Türk dizileri izleniyor. Bu diziler sayesinde artık Türkiye dünyada tanınan, aynı zamanda merak edilen ülke oldu.

Tanımlıktan bahsetmişken TİKA'nın çok kıymetli çalışmalarına da kısaca değinmek isterim. TİKA, medeniyetimizden süzülüp gelen değerleri bugüne taşıyan çok özel bir kurum. Tüm dünyada dil, din, ırk ayırt etmeksizin yardım bekleyenlere el uzatmak bizde bir inanç buyruğu, bir töre mirasıdır. "Mazlumla dini sorulmaz." deriz, asırlarca bunu dedik, şimdi de TİKA vasıtasıyla 7 kıtaya yine bu sözü söylüyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Bayrağı'nı kıtalar arasında dolaştırmasından, darda, zorda kalanın yanında bitivermesinden büyük bir gurur duyuyoruz.

Bu vesileyle, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın başlattığı ve Türkiye'nin marka değerini arttıran bir işe daha değinmek istiyorum; Türkiye Kültür Yolu Festivallerine. Bu yıl 11 şehrimizde düzenlenen etkinliklerle milyonlarca insan kültür sanatın her alanında etkinliklere erişme fırsatı buldu. Kültür Yolu Festivalleri şehirlerimizin ekonomisine de ciddi bir katkı sağlıyor. Birçok şehrimizden festivallerin düzenlenmesi konusunda ciddi talepler olduğu bir gerçek. Bakanlığımız bu konuya da kayıtsız kalmama kararı almış, her yıl 5 yeni şehri daha bu listeye ekleyerek Türkiye Kültür Yolu Festivallerinin ülkemizin dört bir yanında gerçekleşmesini sağlayacak. Bu festivaller için Sayın Bakanımıza ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; inançlara hiçbir saygısı olmayan terör örgütleri tarafından zarar verilen Diyarbakır'daki Surp Giragos Ermeni ve Mar Petyun Keldani Kiliselerini restore ederek yeniden ibadete açılmasını sağladık, İzmir'de tarihî Tekel Fabrikası'nı sanat merkezine dönüştürdük, Mardin'de yeni bir yeraltı şehri yine yapılan kazılar neticesinde ortaya çıkarıldı, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde kayıtlı eser sayımız 21'e yükseldi. Allah'a şükürler olsun, ülkemizin dört bir yanında tarih, kültür ve medeniyet izleri ortaya çıkıyor.

Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyiyle Hükûmet düzeyinde anlaşma yapan ilk ülke olarak 7.805 tesisin belge almasını sağladık. Ülkemizdeki konaklama tesislerinde toplam yatak kapasitesi 2002'de 800 bin iken, bugün bu rakam 2,2 milyona ulaşmıştır. Maalesef, işte bu tüm değerler uzun yıllar ihmal edilmişti. Birçok eserin kaderine terk edilmesi gibi, yer altındaki ve üstündeki yapılar da uzun yıllar bu ihmallere payını aldı. Bugün, evrensel standartlarda bir turizm politikasından bahsedebilmemiz için bunları bilmemiz ve alınan kararları hatırlamamız gerekiyor. Bugün Türkiye'nin turizm alanında bir yıldız gibi parlaması kendiliğinden olmadı. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde alınan kararlar neticesinde bugün turizm alanında rekorlar kıran bir ülke konumuna ulaştık. Biliyorsunuz, dünya turizminin en zorlandığı dönem pandemi dönemi olmuştur. Türkiye, bu süreçte de geliştirdiği önlemler sayesinde dünya turizminde en az hasar alan ülke olmuştur. Alınan önlemlerle birlikte Türk turizmi bu süreci en az hasarla atlattır. Öyle ki Türkiye'nin pandemi sürecinde aldığı önlemler birçok ülke tarafından yakından takip edilmiş ve yabancı ülkeler Türkiye'nin bu turizm kararlarının benzerlerini alarak kendi turizmelerini ayağa kaldırmaya çalışmışlardır.

Değerli hazırun, konuşmamın başından itibaren turizmdeki çeşitliliği işaret edip, artık "turizm" denildiğinde sadece sahilleri düşünmemek gerektiğini ifade etmiştim. Yeni dönemde geliştirilen yeni turizm paradigmasının en temel özelliği turizmdeki çeşitliliği birbirinden ayırtmadan bir bütün olarak

değerlendirmek olmuştur. Sahillere önem verilirken müzecilik ihmal edilmemiş, inanç turizmine ağırlık verilirken gastronomi turizmi de güçlendirilmiştir. Bu bütünlüklü bakış açısı sayesinde turizm alanında başarılar gelmeye başlamıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığımız sahil bölgelerindeki kaliteyi artırmak adına arıtma ve altyapı sorunlarının çözümü için de gerektiğinde yerel yönetimlerimizle de iş birliği yaparak sorunları çözüme kavuşturmaya çalışmaktadır. Bugün turizm bölgelerimizin büyük bir kısmında ciddi altyapı çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Elli hatta yüz yıllık nüfus hareketliliği göz önünde bulundurularak yapılan altyapı çalışmalarında herhangi bir sorun yaşanmaması için gereken önlemler alınıyor. Ayrıca, Kültür ve Turizm Bakanlığımız bünyesinde kurulan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansımız sayesinde ülkemizin 200'den fazla ülkede tanıtımı gerçekleştirildi. Uluslararası tur operatörleriyle iş birlikleri sağlanarak ülkemize gelen turist sayısının artması için çalışmalar gerçekleştirildi. Dünyada en yoğun, en etkili tanıtım yapan ülkemiz. Bunun da sonuçlarını zaten turist sayısında ve gelirlerinde görüyoruz. İnşallah, çok daha fazlasını da gerçekleştireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz günlerde Sayın Bakanımız tarafından son turizm rakamları açıklandı. İlk dokuz aylık rakamlara göre geçen senenin aynı dönemine göre yüzde 20,1 artışla turizmde bu yıl 42 milyar dolarlık bir rakama ulaşıldı. İnşallah, yıl sonunda bu rakamın 55-56 milyar dolara ulaşacağına inanıyoruz. Turizmde her yıl gelirlerimizi daha da artırıyoruz. Kültür ve Turizm Bakanlığımızın sahip olduğu paradigma -uzun uzun anlattığım gibi- turizmi sadece deniz, kum, güneş üçgeninden ibaret görmeyip her alanda ve on iki aya yayarak sürekli hâle getirmek. İşte, bunun için farklı alanlarda yapılan çalışmalar, şehirlerimizin değerini artırmaya dönük hizmetler büyük önem taşıyor. Bu sayede eğer turizmi on iki aya ve 81 şehrimize yaymayı daha da geliştirirsek işte o zaman ülkemizin turizmden alacağı pay daha da yukarılara çıkacaktır. Bu bütünlüklü bakış açısıyla Türkiye Cumhuriyeti olarak turizmdeki hedefimiz 2028 yılında 90 milyon turistin ülkemize gelmesi ve 100 milyar dolar turizm geliri elde etmektir.

Turizmde 2017'de kişi başı gecelik 65 dolar olan harcama tutarı bu yıl 100 dolara çıktı. 2028'deki hedefimizse 130 dolar. İnşallah, bundan sonraki süreçte çalışmaların karşılığını daha çok aldığımız zamanlara geçmiş olacağız.

Kıymetli hazırım, turizmdeki bu başarılar elbette tesadüf değil, elbette tek başına olan göstergeler değil. İyi yönetim bütünlüklü bir olgudur. Turizmde iyi olduğunuzdan bahsettiğinizde transferde yani ulaşımda iyi olduğunuz bir vakiydir. Keza milyonlarca ziyaretçiden bahsediyorsanız demek ki imar alanında da iyisinizdir, altyapıda da iyisinizdir. Sonra gündeme beşerî sermaye gelir. İşini bilen, yetkin, donanımlı, kalifiye elemanlar olmalı ki siz bu başarıları imza atabilesiniz. İşte, bütün bu başarılar yirmi bir yıllık AK PARTİ iktidarının başarısıdır, milletiyle bütünleşmiş bir siyasi kadronun başarısıdır. Saygıdeğer Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın başarılı liderliğinde bu güzel neticeler alınmıştır. Bu vesileyle Sayın Cumhurbaşkanımıza her alanda olduğu gibi kültür ve turizm alanında da eski Türkiye'den çok farklı, çok ileride, çok gelişmiş bir Türkiye inşasındaki rolü münasebetiyle şükranlarımı arz ediyorum.

Türk turizminin ve kültür politikalarının tarihinin en başarılı noktasına ulaşmasına katkı sağlayan başta Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy'a teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışma arkadaşlarını ve bütün Kültür ve Turizm Bakanlığı personelinin tebrik ediyorum.

İNŞALLAH, 2024 BÜTÇEMİZİN HAYIRLI OLMASINI DİLİYOR, TÜRK KÜLTÜR VE TURİZM DÜNYASINA ÖNEMLİ KATKILAR SAĞLAMASINI TEMENNI EDEREK HEPINİZİ SAYGIYLA SELAMLİYORUM.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi görüşmelere 14.30'a kadar ara vereceğiz.

Öğlen yemeği için Sayın Bakanımızı, sayın milletvekillerimizi ama tüm milletvekillerimizi, Bakan Yardımcılarımızı, kurum başkanlarımızı, Tören Salonu'nun yanında perdeli salonumuz var, orada yemek hazırlığımız var... Diğer bürokratlarımızı üyeler lokantasına alacağız, orada yemek ikramımız olacak.

14.30'da müzakerelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 13.34

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.33****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 19’uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

HEDEP Grubundan Sayın Sezai Temelli’nin konuşması olacak.

Süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, değerli hazırım, değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesi üzerine konuşurken, tabii, aslında birçok açıdan meselenin değerlendirilme ihtiyacı var ama öncelikle, tabii, yine Filistin’le başlamak gerekiyor, Gazze’yle başlamak gerekiyor. 10 binin üzerine ulaşmış bir ölüm sayısı var ve bunun 4 binden fazlası çocuklardan oluşmakta maalesef. Büyük bir dram, büyük bir acı yaşanıyor ve şu anda bir ateşkes konuşulmakta, sanırım beş gün üzerinde bir yoğunlaşma var. Oysa biz tüm Orta Doğu’da ateşkes istiyoruz, Gazze’de, Batı Şeria’da, Yemen’de, özellikle de Rojava’da, Başur’da, Şengal’de, her yerde ateşkes istiyoruz, silahların susmasını istiyoruz. Sizin Bakanlığınız özelinde de bunun ne kadar önemli olduğunu dile getirmek istiyorum. Eğer savaş yoksa eğer silahlar susmuşsa “kültür ve turizm” dediğimiz, aslında insanların birbirine kavuştuğu, birbiriyle bir araya geldiği belki de en önemli alanlardan birinden bahsediyoruz. Fakat bölgemizdeki çatışmalar, savaş, hatta bu ayın başında Meclisten geçen Suriye tezkeresi âdeta sadece insanları değil kültürleri de bombalıyor, medeniyetleri bombalıyor, bir tarihi bombalıyor, bu coğrafyanın kadim halklarının binlerce yıldır bir arada yaşama iradesini bombalıyor. O yüzden insanların kültür ve turizm konusundaki çabaları her şeyden önce barışla ancak mümkün olacağı bilinciyle hayata geçebilir, öncelikle bunu dile getirmek istedim.

İkincisi, tabii, bildiğiniz gibi Türkiye coğrafyası, bütün Orta Doğu, Mezopotamya, Anadolu, Trakya bir geçiş yolu ve dolayısıyla burada hem yerleşik kültürler, yerleşik kadim halklar hem de göçebe halklar açısından inanılmaz bir medeniyetin kalıntıları, medeniyetlerin kalıntıları mevcut. Dolayısıyla kültür ve turizmin iç içe geçtiği bir coğrafyanın üzerindeyiz ve bizim turizm anlayışımızın da tam da buradan hareket etmesi gerekir, başka bir yerden değil. Özellikle bugün Kars’tan Hakkâri’ye, Van’dan Amed’e kadar bu 2 ekseni bir arada düşündüğümüzde bu 2 eksen belki de “turizm” dediğimiz, “kültür” dediğimiz, “tarih” dediğimiz, “bir arada yaşam” dediğimiz coğrafyayı bize simgeliyor. Bunlar bildiğiniz gibi Kürt illeri, burası kürdistan coğrafyası ama burasının başka bir adı daha var Sayın Bakan, kayyum coğrafyası. Oysa kalkınma planında turizmle ilgili mesele ele alınırken yerel yönetimlerin önemine vurgu yapılmış, evet çok önemli bir vurgu. Kalkınma planındaki bazı cümleler o kadar kıymetli cümleler ki fakat biz planı okuduğumuzda siyaset ile plan arasındaki o samimiysiz ilişkiyi görüyoruz. Planda dile getiriliyor ama gerçekler bambaşka, kayyumlar var. Kayyumların olduğu bir

yerde yerel yönetim yok, kayyumların olduğu bir yerde o yerel yönetim anlayışının, o kültüre bakışın, o bölgede yaşayan insanların yaşama bakışının nasıl çarpıtıldığını, nasıl o kültürün yok edildiğini, o dillerin nasıl yok sayıldığını çok iyi yaşıyoruz. Evet, maalesef, bu acı tarihi hep birlikte yaşıyoruz.

Dile karşı, yaşayan halklara karşı bu tutum aslında hep birlikte tükettiğimiz bir kültürü karşımıza çıkartıyor. Bakın, bir örnek, şöyle bir açıklamanız var bu elimizdeki Bakanlığın sunumunda, soydaş ve soydaşlarımız üzerine bu söz dile getiriliyor: “Soydaş ve akraba topluluk faaliyetlerinde 2023 yılında bilhassa Türk kimliğinin muhafazası amacıyla Kuzey Kıbrıs, Balkanlar ve Türkistan coğrafyasına yönelik 100’ün üzerinde proje gerçekleştirilmiş, 700’ün üzerinde genç kültürel etkileşim programlarından yararlanmıştı.” 700’ün üzerinde genç bundan yararlanıyor, 100’ün üzerinde proje, soydaş ve akraba topluluklar... Oysa Anayasa’nın 66’ncı maddesi -âdeta aklımızla alay eden çelişkiler bunlar- “Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türktür.” diyor, siz soydaş ve akrabalarından bahsediyorsunuz. O zaman şöyle bir söz kursanız acaba nasıl olurdu? “Soydaş ve akraba topluluk faaliyetlerinde 2023 yılında bilhassa Kürt kimliğinin muhafazası amacıyla kuzey ve doğu Suriye’de projeler gerçekleştireceğiz, yüzlerce gencimizi kültürel etkileşim programından yararlandıracacağız.” Şimdi bir karar vermesi lazım bu ülkenin, bu meseleyi çözmek lazım. Biz bir arada yaşıyoruz, Kürt’üyle Türk’üyle, hepimiz bir arada yaşıyoruz. O zaman bu bir aradalığa uygun sözü kurmamız lazım; eğer kurmayorsak, etnik kimlik üzerinden biz faaliyetlerimizi yürütüyorsak istediğiniz kadar bize Anayasa’yı okumaya devam edin çünkü etnik kimlik üzerinden faaliyetleri yürütüyorsunuz; ana dilini yok sayıyorsunuz, kültürü yok sayıyorsunuz, akrabalık, soydaşlık, o, bu, hiç, hiçbir şey yok. Ne var ortada? Tekçi anlayışın bu alana da olabildiğince güçlü bir şekilde yansıdığını görüyoruz. Sadece Kürt meselesinde, Kürt sorununda değil, bütün her meselede bu karşımıza çıkıyor. Bu mesele bizi boğmaya, sıkıştırmaya, hırpalamaya devam ediyor ama biz çözüm üretmiyoruz.

Aynı şeyi Aleviler meselesinde, Alevi toplum meselesinde de görüyoruz. Şimdi, bu bir inanç her şeyden önce, bunu kültür kodlarıyla da çok okumak mümkün değil. Hacı Bektaş Veli Dergâhı müze. Yani Süleymaniye Camisi müze olabilir mi? İbadet edilecek bir yer. Bu da bir ibadethane Alevi toplumu için. Ve müze, insanlar buraya parayla giriyor. Şimdi, bu anlayış aslında kendini bize bir şekliyle göstermiş oluyor. Bunun gibi, Alevi toplumunun özellikle cemevleri konusunda, cemevlerinin birer ibadethane olduğundan hareketle dile getirilmiş olduğu birçok mesele dikkate alınmadı, alınmadığı gibi, âdeta, Alevi toplumunu bu kültür anlayışının içine sıkıştırarak bu inancı yok sayan bir yerden bir yaklaşım söz konusu. Oysa, yine, bütün inançların bir arada yaşadığı bir coğrafyadayız. Bütün inançlara eşit mesafede yaklaşabilecek bir kültür politikamızın olması bir zarurettir. Bir arada yaşama dediğiniz bundan, bu yoldan geçer, eşit yurttaşlık dediğimiz mesele buradan geçer.

Şimdi Anayasa tartışmaları var, herkes yeni bir Anayasa’nın yapılması konusunda neredeyse bir laf ediyor. İşte, Yargıtayın Anayasa’ya yönelik yapmış olduğu, almış olduğu karar; kabul edilemez, garabet bir karardır, savunulmasını akılla, izanla açıklamak mümkün değildir ama hep sıkıntımız Anayasa’da, bunu da biliyoruz. Anayasa’ya saldırarak, Anayasa Mahkemesine saldırarak değil; Anayasa’yı gerçek anlamda bu kültürün üzerine inşa edecek bir yoldan hareketle Anayasa tartışması yapabiliriz. Yoksa işinize gelince, kendi vekilinizin durumu söz konusu olunca Anayasa Mahkemesini savunacaksınız; Türkiye İşçi Partili vekilin durumu söz konusu olunca ona hakaret edeceksiniz, saldıracaksınız. Böyle bir ikiliğin içinde yaşamak mümkün değil. İşte, bütün sıkıntılarımız buralardan kaynaklanıyor.

Son olarak, siz de çok az değindiniz, benim de vaktim kalmadığı için çok az değineceğim, Turizm Bakanlığı meselesi. Turizmin neyin üzerinde yükseldiği önemli fakat burada hem kalkınma planında hem orta vadeli programda turizme, Bakanlığınıza inanılmaz bir yük getirilmiş. 2028’e kadar 100 milyar dolar gerekiyor, şu anda 55 milyar dolar sınırındasınız iyi şeyle fakat turizm bir doyunluğa ulaştı. Bu

geldiği hızla devam etmez, edemez, mümkün değil çünkü bu turizm politikası zaten size bu güzergâhı açmaz; doydular, bütün sahiller doydular. İsmail Bey gelmemiş. İsmail Bey istedi diye, sizin için getirmedim bunu ama İsmail Bey'e biz Sayın Cevdet Yılmaz'ın gününde söyledik. Bakın, bu araziler yandıktan sonra o zamanki Muğla Orman Bölge Müdürü diyor ki: "Burası ağaçlandırılacak, tohumlanacak." İşte "ağaç" dediği otel, "tohum" dediği, otel tohumu atmış.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Arkası orası, otel sahası değil, yanan kısım arkası.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Oraya da yapıldı, büyüttüler orayı. Ben de Bodrumluyum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben de Bodrumluyum, yanlış ama.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Biliyorum, oradan geçiyoruz.

O yüzden, yaptılar otel; bu, bir tanesi. Bunun gibi o kadar çok yer var ki.

Diyelim ki bütün bu alanları otele çevirseniz bile o önünüze koyduğunuz hedefe ulaşmanız mümkün değil. Başka hedefler de konmuş, hem 100 milyar dolara ulaşacaksınız hem de gelen turistlerin kişi başına harcadığı rakamları da büyüteceksiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, bir dakika ekliyorum.

Buyurun lütfen.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederim.

Şimdi, burada şöyle çarpık bir durum var Sayın Bakan: Bizim turizm gelirlerimizin artması aslında sağlıklı bir ekonomik gelişmeye, sağlıklı bir büyümeye, sağlıklı bir turizm politikasına karşılık gelmiyor çünkü biz her şeye sermaye odaklı baktığımız için, her şeyi ticari anlayışın içinden gördüğümüz için hem ekolojik kırıma hem de aşırı emek sömürüsüne dayalı bir turizm politikası üzerinden sadece hasılatı arttırmaya odaklanmış durumdayız. Fakat turizmin bu gelirlere ulaşırken yaratmış olduğu toplumsal maliyetleri -ki kamu budur- hiç değerlendirmiyoruz. Yani emek alanında, doğa alanında ve gelecek kuşaklar anlamında yaratmış olduğu toplumsal maliyeti, yaratmış olduğu yoksulluğu konuşmuyoruz. İşte, o yüzden, bu hedeflere ulaşsak bile...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, toparlayın lütfen.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Tamam.

Bakın, hesapların yanlış olduğunu hem Sayın Cevdet Yılmaz'a hem Hazine ve Maliye Bakanına söylememize rağmen ciddiye almadılar bizi; zaten muhalefeti ciddiye almamanın ızdırabını bu ülke çok çekti, çekmeye de devam edecek. Aynı şey, 100 milyar dolar seviyesine ulaşsanız bile ekonomik anlamda düşlenen, beklenen katkıyı sağlamak mümkün değil çünkü bugünkü turizm gelirini 2 katına çıkarmak demek, yaratılan tahribatın boyutunu da bugüne kadar olduğu gibi daha da acımasız boyutlara ulaştırmak anlamına geliyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temelli, ben de teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Konuşmanız içerisinde, özellikle yakın zamanda Parlamentomuzdan geçen Suriye tezkeresiyle alakalı “İnsanları, tarihleri, kültürleri bombalıyor.” şeklinde bir ifadeniz var.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Uçak uçarsa bomba atar, ne yapacak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın -meşru müdafaa- 51'inci maddesini okumak istiyorum, Türkiye bu anlaşmanın tarafıdır: “Bu Antlaşma'nın hiçbir hükmü, Birleşmiş Milletler üyelerinden birinin silahlı bir saldırıya hedef olması halinde, Güvenlik Konseyi uluslararası barış ve güvenliğin korunması için gerekli önlemleri almaya dek, bu üyenin doğal olan bireysel ya da ortak meşru savunma hakkına halel getirmez.”

Dolayısıyla Türkiye, meşru müdafaa hakkını burada kullanmaktadır ve kendi güvenliğiyle alakalı inisiyatif almaktadır; dolayısıyla kültürleri, insanları, tarihleri bombalamak için değil.

Bir diğer konu, özellikle Türkiye'nin bir bölgesiyle alakalı iller ve bölgeyle alakalı yaptığımız tanımlamadan dolayı size Anayasa'nın 3'üncü maddesini hatırlatmak durumundayım. Anayasa'nın 3'üncü maddesinde, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla bütün milletvekillerinin Anayasa'nın bu maddesine uygun şekilde görüşlerini ifade etmeleri gerektiğini düşünüyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b)Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

c)Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

ç)Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

d)Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

e)Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

f)Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

g)Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)

ğ)Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

h)Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

ı)Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

i)Türk Dil Kurumu (Devam)

j)Türk Tarih Kurumu (Devam)

k)Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)

l)Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)

m)Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Temurci.

Süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, çok kıymetli milletvekilleri, değerli bürokrat arkadaşlar, basınımızın kıymetli mensupları; ben de hepimizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Ben kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Benden önce partideki ilgili Komisyondaki arkadaşımız bazı bilgiler aktardı.

Şimdi, ben şöyle başlamak istiyorum: Sayın Bakanım konuşmasını yaparken... Şimdi, tabii, Kültür ve Turizm Bakanlığını konuşuyoruz; bir tarafta kültür, bir tarafta turizm var. Yani kültür, tabii, maddi ve manevî unsurlardan oluşan iki ayak ve bizim, bence, bugün özellikle, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, gençlerden, medeniyetten, kültürden, değerlerden bahsettiğimizde şunu hep birlikte tespit etmemiz gerekir: Sayın Bakanımız Göbeklitepe de dâhil olmak üzere, bu ülkenin bütün maddi ve manevî unsurlarından aslında bahsetti. Ve şurada altını çizmemiz gereken bir gerçek: Yani herhangi bir dine ait ibadethanenin, kültürün, medeniyetin, onun bunun demeden bu coğrafyanın, bu toprakların bütün değerleri üzerinde bir çalışma yapıyor Kültür ve Turizm Bakanlığımız. Bunların hepsi maddî unsurlar içerisinde yer alan meseleler.

Gençlerle çok fazla bir araya gelen bir kardeşiniz olarak şunu söylemek isterim: Bugün bu ülkenin temel sorunu; bizim, bu toprakların, “bizi biz yapan değerler” dediğimiz ahlakın, adaletin, hoşgörünün, nezaketin, doğruluğun, dürüstlüğün... Ben bu tür birçok toplantıda bu kültür ve turizmi niye bir arada değerlendiriyoruz, işin arkeolojisine varıncaya kadar... Sayın Bakanımız, MüzeKart ki... Yapma, imar konusunda yani gerçekten Turizm Bakanlığının son dönemde yaptığı çalışmalar takdire şayandır, alkışlıyoruz. Ama bence hepimizin temel meselesi, kültürün manevî tarafıyla ilgili olarak ben Sayın Bakanımızdan bir cümle duymadım ama sağ olsun, hem Milliyetçi Hareket Partisi sözcüsü arkadaşımız hem AK PARTİ’den kardeşimiz bunlardan bahsettiler. Ben Bakanlığın bu tarafta çok ciddi bir sıkıntı içinde olduğunu düşünüyorum.

Bakın, kalkınma planından size şöyle bir şey okuyayım: Düşünün, kentsel tasarımlardan kentin estetiğine varıncaya kadar kültürle tanımlanan ve Kültür ve Turizm Bakanlığımıza görev yüklenen bir sorumluluk var yani şehirleri imar ederken, binaları yaparken kentsel estetiğe dikkat edilmesi gerektiği hususunda kalkınma planımız bize salık veriyor ama yüzlerce yıldır bu toplumda, bu coğrafyada olan değerlerin bir sonraki kuşaklara aktarılması noktasında sadece var olan değerlerle, yapıtlarla, arkeolojik bulgularla, bunlarla ilgili bir kültürel tanımlama yapılıyor. Doğrusunu söylemek gerekirse ben burada çok ciddi bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum.

Tabii, turizmle ilgili olarak çok şey söylendi, ben tekrara girmeden bir iki konuya dikkat çekmek istiyorum. Şimdi -Sezai Bey de söyledi ama- yanlış hatırlamıyorsam 2002 yılında Türkiye’nin turizm geliri 12-12,5 milyar dolar civarlarındaydı yani biz yirmi bir yılda bu rakamı yaklaşık 42-43 milyar dolar artırmışız, yirmi bir yılda 42-43 milyar dolar turizm gelirlerimizi artırmışız. Elbette Sayın Bakanın sektörün içinden gelmesi çok büyük bir şans, artıları ve eksileri mutlaka var ama önümüzdeki beş yıl içerisinde -bizim şu an 45 milyar dolar yani yirmi bir yılda 42,5- önümüzdeki beş yıl için 45 milyar dolar artırılmasını öngören bir tabloyla karşı karşıyayız. Dolayısıyla, ulaşılabilir hedefler kurumları ve yapıları daha motive eder. Bunun biraz böyle ulaşılması zor bir hedef olarak Kültür ve Turizm Bakanlığımıza yüklendiğinin ben de altını çizmek isterim. Tabii ki çok kıymetli bir ekip var ama şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Mesela, 80 milyonu aşkın bir turist beklentisi var. Burada gerçekten -ben Rizeliyim- gidiyoruz sınır illerine bakıyoruz yani her hafta yüzlerce, binlerce insan, Gürcüler mesela otobüslere dolup gelip gidiyorlar;, Edirne’ye aynı şekilde... Bilgi eksikliğinden soruyorum bunu: Bu giriş çıkışlar acaba turist kaydı olarak mı yer alıyor? Bunu bir değerlendirmek gerekir, bunu da ifade edeyim.

Tabii, burada, cari açığın yönetilmesi meselesi. Şimdi bütçeye baktığımızda hakikaten dolar bazında da çok ciddi artan bir bütçe yani geçtiğimiz yıla göre baktığımızda 800 küsur milyon dolardan -dolar bazlı söylüyorum- 1 milyar dolara çıkan bir bütçe var. Burada -özellikle gelirlere baktığımızda- Türkiye'nin dünyanın turist sayısı olarak 4'üncü büyük ülkesi olduğunu söylüyoruz ama gelir anlamında 7'nci ülkeyiz. Sizler de mutlaka bilirsiniz, demokrasi-hukuk-turizm gelirleri arasında yazılan onca makale var yani şöyle dünyaya baktığımızda bizden belki iyi değil ama bize yakın ülkeler var, onların da sahilleri var yani demokrasi ve hukukun daha güçlü olduğu ülkelerde turizmi kalkındırmak, geliştirmek daha kolay oluyor; orada gideceğimiz çok yol var ama "Biz kişi başı turist gelirinde niçin Avrupa'da birçok ülkenin gerisindeyiz?" diye bakıldığında, "Neden biz tercih edilmiyoruz?" diye bakıldığında belki bu toprakların riskindedir, sıkıntısındandır ama böyle bir sıkıntımız var.

Şimdi, bu TGA'yla ilgili olarak Mecliste de çok konuşuldu, burada da çok konuşuldu. Sayın Bakanım, kitabın ortasından bir iki şey söyleyeceğim. Şimdi, sonuç itibarıyla, devletler, kurumlar kurabilirler, yeni yapılar icra edebilirler, personel alabilirler, bunlar çok doğal şeyler; eğer turizm bu kadar büyüyorsa, "bacasız sanayi" diyorsak, siz sektörün içinden gelen birisiniz yani bunu ihtiyaç oda görmüş olabilirsiniz ama ben özellikle buradan karşı sıralara da şunu söylemek istiyorum: Arkadaşlar, belki son beş altı yılda turizmde Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en başarılı işlerine imza atıldı yani biz niçin bu kurumlarımızın üzerinde bazı soru işaretleri bırakalım?

Bakın, siz konuşmanızda dünyadaki turist sayısında yüzde 70'in üzerinde bir artış olduğundan bahsettiniz. Şimdi, bu güzel bir şey ama dünyada yarıştığımız ülkelere baktığımızda, oralarda yine yüzde 100'ün üzerinde bir artış olduğunu, bazı ülkelerde, İspanya'da...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – O zaman biz nasıl 6'ncılıktan 4'üncülüğe geldik?

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Sayı olarak söylüyorum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben de sayı söylüyorum.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Ben raporları da veririm size.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Gelirde 12'den 7'ye geldik, sayıda 6'dan 4'e geldik. Nasıl geldik? Biz onlardan daha iyi performans gösterdiğimiz için; dünya söylüyor, ben söylemiyorum.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – O zaman, bende raporlar var, OECD'nin turizm raporları var, onları da gönderirim size.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – 2019-2022 karşılaştırmasını yaparsanız çok net görürsünüz; 2019 rakamlarını yakalayan birkaç ülkeden biriyiz biz. Bizim rakip olarak gördüğümüz Avrupa ülkeleri yüzde 75'inde, 85'inde kaldılar; 2019 rakamları, kişi sayısı olarak söylüyorum. Biz 2019 rakamlarını yakalayan Avrupa'daki tek ülkeyiz, büyük çapta yakalayan. Gelir olarak çok üstünde kapattık, yüzde 20 yani bırakın kişi rakamını, gelirde onlar gelirin çok daha altındalar, biz gelirde 2019'u yüzde 20 üstünde kapattık yani tartışmasız olarak.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – O zaman bizdeki OECD raporları, Birleşmiş Milletler raporları...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Yanlış yeri okuyorsunuz herhâlde, bilemiyorum.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Yok yok, raporlardan okudum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tamam, okuyalım, beraber okuyalım.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Şimdi, ben onları size göndereyim ama şunu söylemek istiyorum: Bu söylediğiniz şey... Biz sonuçta size inanırız yani onları alırız, mesele değil ama şöyle bir sorun var: Şimdi, diyoruz ki “Türkiye’nin tanıtımıyla ilgili olarak bir meselemiz var.” ve bir kurum kuruyoruz, TGA. Ben bunu Mecliste de şey yaptım, ihtiyaç varsa kurulabilir kuruluşlar. Şimdi, arkadaşlar, buradaki temel sorun, Kamu İhale Kanunu’na tabi olmayan, Sayıştay denetimine tabi olmayan... Bakın, şöyle bir cevap gelebilir: “Yani Sayıştay bununla ilgili değerlendirme yapıyor.” Hayır, öyle değil. Özel kuruluşlar bunları denetliyor, o denetim raporlarını Sayıştay bize rapor olarak gönderiyor. Şimdi, bunun üzerindeki bu şeyi kaldırmamız gerekiyor. Sanıyorum sizin bir konuşmanızda -yanlışsam lütfen düzeltin, böyle iyi oldu- 140 milyon dolardan 170 milyon dolara, belki 200 milyon dolarlara gidecek bir TGA bütçesinden bahsediyoruz yani Kültür ve Turizm Bakanlığının toplam mevcut bütçesinin neredeyse yüzde 12’sine, 13’üne tekabül edecek bir bütçe. Vergileri topluyoruz, bir yere aktarıyoruz ama bu kurumu devletin kurumu olan Sayıştay denetleyemiyor. Bence bu kadar başarının üzerine bu yükü çekmeyin Sayın Bakanım, bunu açın, bunu insanlar bilsinler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – On dakika doldu mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – On dakika doldu yani çok heyecanlı bir görüşme yapıyoruz.

Buyurun lütfen Sayın Temurci.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Şimdi, konutların turizm amaçlı kiralananmasıyla ilgili, bununla ilgili bir şey geldi. Burada, bakıyorsunuz, TGA öyle bir yapı hâline geldi ki otellerden, ilave birtakım yeni vergiler oluşturuldu, TGA buradan pay alıyor; konutların turizm amaçlı kullanılmasıyla ilgili, bakıyoruz, TGA pay alıyor yani TGA âdeta yeni bir Varlık Fonuna dönüşüyor. Turizmin ilerisi için, denetim, kontrol için, şeffaflık için bence bu Bakanlık bunu hak etmiyor.

Onun haricinde, tabii, ben şeyi hep merak ediyorum, burada muhtemelen daha önce de çok konuşulmuştur, TİKA; merhamet elini dışarıya uzatan bir Türkiye. Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler... Bu kadar önemli fonksiyonu olan, ekonomideki başarısızlıkları kapatacak bir Bakanlık olarak âdeta önümüzdeki beş yıl içinde planlanmış bir Bakanlık...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Dışişleri Bakanlığına bağlı olması gereken kurumlar olarak düşündüğümüz bu yapılar niye buraya bağlı?

Bütçeniz hayırlı olsun, başarılar diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Pazartesi günü Dışişleri Bakanlığı geliyor, önden hatırlatma yapayım, hepinizde takvim var gerçi.

Sayın Gürban, buyurun.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin 40’inci kuruluş yıl dönümünü en kalbi duygularıyla kutluyorum. Kahraman şehitlerimizi saygıyla anıyorum, gazilerimize şükranlarımı sunuyorum.

Türkiye’nin turizm sektöründe istenilen seviyeye ulaşamadığı görülmektedir. Günümüz koşullarında hâlihazırda görülen zorlukların aşılması ve belirlenen hedeflere ulaşılabilmesi için geçmiş uygulamaların dikkatle incelenmesi gerekmektedir. Siyasi iktidarın özellikle ülkemize ziyarette bulunan yabancı sayısı ve bu kişilerin bıraktıkları gelir üzerinde durması gerektiği açıktır. Ülkemizde turizm gelirlerinin yeteri kadar artmadığı ve kişi başı turistik harcamanın düşük kaldığı ortadadır. Gelip

geçici politikalar yerine kalıcı çözümler bulunmalı ve belirli bir sisteme oturtulmalıdır. Turist sayısı üzerinden slogan oluşturduğumuzda, sayıca hedeflenen turistten yüksek turizm geliri elde edileceği düşünülmektedir. Hâlbuki aynı geliri elde edebileceğimiz daha az sayıda ve daha çok para harcayan turistlerle ülkemizdeki sınırlı kaynaklara ve çevreye daha az zarar verilebilir. Ziyaretçi sayısının artmasına rağmen turizm gelirlerinin düşük olmasını engellemek için yüksek konaklama harcaması yapan ve uzun süreli konaklayan turistlerin ilgisini çekmek gerekmektedir. Ülkeye gelen turist sayısından ziyade asıl önemli olan niteliğiyle bağlantılı olarak harcadığı paradır.

Turizm yatırımlarından yeteri kadar kazanç elde edilememesinin en önemli nedeni “her şey dâhil” sisteminin fiyatlama bakımından ucuz olması ve düşük gelir seviyesindeki turistleri ülkemize çekmesidir. Kitlesele turizmin temeli olan ucuz paket turlarını satan tur acenteleri, satış sayısından yüksek kâr sağlamak amacıyla düşük fiyatlarla tesislerle anlaşma yapmaktadır. Tesisler doluluk oranını artırmak için bu fiyatları kabul etmektedir. Bu nedenle, yıllar itibarıyla turist sayısı artsa bile ucuz pazarlamadan dolayı elde edilen gelir oranı az olmaktadır. “Her şey dâhil” sistemiyle ülkemize gelen turistler sadece tesis sınırları içerisinde tatillerini geçirmekte ve ülkemizin sahip olduğu doğal, kültürel ve sosyal zenginliklerden mahrum kalmaktadırlar. Tesis içinde kalıp ekstra harcama yapmamaları bölge esnafı ve diğer bağlantılı sektörleri de olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, ülkemize gelen turist miktarı rakamsal olarak yüksek çıksa da yaptıkları turistik harcama miktarı düşük kalmaktadır. Dolayısıyla ulusal ekonomide, gayrisafı millî hasıla içinde turizmden elde edilen gelir de düşük çıkmaktadır.

Kaliteli turisti ülkemize çekmek ve turizmden daha fazla gelir elde edebilmek için kitlesele turizmin yanında bireysel turizmin gelişimine de imkân veren yatırımlar ve teşvikler yapılmalıdır. Orta ve düşük gelir seviyeli turist kitlesinin ülkemize gelmesinin sadece turizmden elde edilen gelirin düşük olmasına neden olmadığı gibi, aynı zamanda doluluk oranını artırdığında doğal kaynakların tüketiminin de hızlı arttığı yani doğal çevreye zarar verildiği gözlemlenmektedir.

Kaynakların verimli şekilde kullanılabilmesi, çevre tahribatının az olması, bölgesel düzeyde kalkınmanın sağlanması ancak sürdürülebilir turizm sayesinde gerçekleşebilir. Sürdürülebilir turizm için de alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. İktidarın, alternatif turizm çeşitlerine önem vermesi, reklam ve pazarlamayı etkin bir araç olarak kullanarak ülkemizin deniz turizminden ibaret olmadığını dünyaya göstermesi gerekmektedir. Yüksek gelir grubundaki turistlerin kültür turizmine, kış turizmine ilgisi daha fazla olabilmektedir. Bu nedenle, politika olarak alternatif turizm çeşitlerine önem verilmesi gerekmektedir.

Kaliteli turisti çekmenin en önemli yolu nitelikli iş gücüyle verilen kaliteli hizmetten geçmektedir. Turizmin gelişmesi ve sürdürülebilir olması için sadece turizm meslek liseleri yeterli kalmamaktadır, turizm eğitimi veren üniversiteler çoğaltılmalıdır. Ayrıca, turizm sektöründe çalışacaklar için belge ve sertifika uygulamalı, kalifiye çalışanların sayısı artırılmalı, özellikle turistik mal ve hizmet sunan tesislerde çalışanlar için yabancı dil sorununun üzerine gidilmelidir. Turizm eğitimi veren üniversitelerin teori ve uygulama arasında gerekli bağlantıyı kuramaması mezun olduktan sonra kişilerin iş hayatında zorluklar çekmesine sebep olmaktadır. Turizmde emek temel yapı taşı olduğu için emeğin bilgisi, bildiği yabancı diller, becerileri, kısacası sahip olduğu bütün donanımlar niteliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Yılın on iki ayına yayılan bir turizm sektörü olmaz ise nitelikli iş gücünün sektör değişikliği yapması kaçınılmaz bir sonuçtur.

Yüksek gelir grubunun ilgisini çekebilmek için alınması gereken diğer bazı önlemler şunlardır: Yurt dışından yüksek gelir gruplu müşterilerle çalışan tur şirketleriyle temas kurarak iletişim içinde olmak; dünyaca ünlü sanatçıları ülkemize davet ederek ülkemizin adının duyulmasını sağlamak; bazı sanatsal faaliyetlerin ülkemizde de gerçekleşebilmesi için gerekli imkânların sunulması; tur

operatörleri ve acentelerin üst gelir grubundaki kişilere göre tur düzenlemesi; ülkemizin deniz, kum, güneşten ibaret olmadığını göstermek için festivallerin, sanatsal faaliyetlerin, spor faaliyetlerinin sayısının artmasını sağlamak; özellikle turizm harcamaları yüksek ülkeleri belirleyip bu ülkelerde reklam ve tanıtım çalışmalarını artırmak. Nitelikli turist için güvenlik problemi son derece önemlidir. Sınır komşularımızdaki iç karışıklıklar ülkemiz üzerinde olumsuz etkiye neden olmaktadır. Bu nedenle yaşanabilecek risklere karşı seyahat acentelerinin ve tur şirketlerinin sigortayla bu güvensizlik duygusunu azaltması gerekmektedir.

Yapılan incelemelerde iç turizme gereken önemin verilmediği görülmektedir. Ülke vatandaşlarımız ülkemizin güzelliklerini görmek ve kendi ülkelerini tanımak konusunda yeteri kadar fayda sağlayamamaktadırlar. Bu nedenle iç turizmle ilgili iktidar çeşitli önlemler almalıdır. Bunlardan bazıları şöyle: Turizmin on iki aya yayılması için çeşitli önlemlerin alınması; kitle iletişim araçlarının en önemlisi olan görsel medyadan faydalanmak adına özellikle dizi, film, kamu spotları ve reklam filmlerinin turizm potansiyelinin yüksek olduğu yerlerden seçilmesi; gelir seviyesi düşük olan insanların turizmden faydalanması için sosyal turizme önem verilmesi; okullarda Anıtkabir, Çanakkale gibi önemli tarihî mekânlara yapılan turların zorunlu hâle getirilmesi; fiyatlama konusunda tur operatörleri ve tesislerin yerli turistleri düşünerek kararlar alması; tur operatörlerinin bazı uygulamalarında tüketiciyi koruyan düzenlemeler getirilmesi gerekmektedir. İç turizme gereken önem verildiğinde ve nitelikli turistin ülkemize gelmesi sağlandığında turizmden daha yüksek ekonomik katkı elde edilecektir. Nitelikli turistin ülkemizi ziyaret etmesi için de yurt dışındaki tanıtım ve reklam çalışmalarının artırılması ve ülkemize yapılan hava yolu direkt sefer sayısının tüm yıla yayılacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Sınırlı olan turizm kaynaklarını tüketmeden ve bunlara zarar vermeden, bunların uzun vadede gelir getirecek şekilde kullanılmasıyla turizmde istenilen seviyeye gelinecektir.

Cari açığın azaltılmasındaki en önemli etkenlerden biri turizm gelirleridir. Ülkemizin turizm gelirlerini artırıcı projeler geliştirmesi gerekmektedir. Güney Kore, Japonya, Singapur vatandaşlarının yüzde 75-80'i transit yolcu olarak Avrupa'nın birçok noktasından ülkelerine Türkiye üzerinden gidiyorlar; bu yolcuların ülkemize hiçbir katkısı yok. Göbeklitepe, dünyanın şu ana kadar bilinen en eski tarihî yapısıdır, bazı popüler kaynaklarda tarihin sıfır noktası olarak nitelendirilmesiyle de anılmaktadır. Uzak Doğu ülkelerinin vatandaşlarının en önemli özelliği, kültür ve tarihe merak salmalarıdır. Buradan gelen turistlerin kişi başı yaklaşık 3 bin dolar üzeri para harcadıkları bilinmektedir. Ülkemizden geçen bu transit yolculara bölgede iki üç günlük turistik programlar oluşturulursa çok ciddi bir turizm geliri kaynağı yaratmış oluruz.

Destinasyonlar ve işletmeler bazında rekabetin her geçen gün arttığı turizm sektöründe teknoloji önemli avantajlar sunmaya devam ediyor. "Metaverse" henüz yeni bir teknoloji türü olmakla birlikte turizm sektöründe sunulan hizmetlerin niteliğini etkileyeceği, yeni bir deneyim olacağı yönünde beklentiler yoğunlaşmaktadır. Bu sebeple sektör profesyonelleri tarafından "metaverse" alanındaki yenilikler takip edilerek gelişmelere uyum sağlanması gerekmektedir. İşletmelerin devamlılığının, pazarlamada daha etkin olmalarının ve daha fazla gelir elde etmelerinin gelecekte buna bağlı olacağı öngörülmektedir. Turizm işletmelerinin öncelikle gerekli teknolojik altyapı yatırımlarını yapmaları, dijitalleşme düzeylerini artırarak kendilerini yenilemeleri günümüzde bu bakımdan kaçınılmaz bir zorunluluk olarak görülebilir. Gerekli bütçenin yanı sıra yeterli ve donanımlı insan kaynağının oluşturulması, uyum sürecinin ve potansiyel fırsatların değerlendirilmesi bu süreçte kritik öneme sahiptir. Bu noktada "metaverse" konusunun turizm işletmelerinde profesyonel olarak ele alınacağı sorumlu birimlerin oluşturulması ve uzmanlardan yardım alınması önerilebilir. Destinasyon bazında da yerel yönetimler, örgütler ve sektör temsilcileri tarafından turizm sektöründe "metaverse" teknolojisinin kullanımı ele alınmalı, izlenecek yol ve politikalar belirlenmelidir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, bünyesinde bulunan konutları ihale usulüyle kiraya vermektedir. Bu yıl konutlarda ikamet eden mevcut kiracılara “Emsal değer in altında kaldı.” bahanesiyle yaklaşık yüzde 700-800'lere varan fahiş zam yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürban, buyurun lütfen.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Oysaki alınan karar doğrultusunda Ocak 2024 tarihine kadar konutlarda yüzde 25'ten fazla zam yapılamaz. Gaziantep'te hayırsever Mahmut Özpekmezci tarafından bağışlanan apartmandaki konutları Gaziantep Vakıflar Genel Müdürlüğü 2020 yılında açık artırma usulüyle günün emsal değerlerine uygun şekilde kiralamıştır. Kiracıların çoğunluğu işçi, emekli ve memurdan oluşmaktadır. Söz konusu taşınmazın 5'inci ve 11'inci kat arası maliklerine tebligat gönderilmiştir. Cumhurbaşkanlığı oluruyla vakıf statüsüne alınan söz konusu taşınmazdaki kiracı vatandaşlarımız çaresiz durumdadır. Kentimizdeki sığınmacılar ve yaşadığımız deprem felaketinden sonra vatandaşlarımız fahiş konut fiyatlarıyla karşı karşıyadır. Okulların da başladığı göz önünde bulundurulduğunda ailelerimiz ciddi anlamda mağduriyet yaşayacaktır. Bu konuda yardımlarınızı bekliyoruz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Gürban.

Şimdi de Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Cevdet Akay, hazırsanız size söz vereceğim.

CEVDET AKAY (Karabük) – Evet, hazırım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Akay, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Bakanlık bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Gerçekten çok önemli bakanlıklarda baktığımız zaman -ben girişime genelde bütçedeki büyüklük açısından başlıyorum- Kültür ve Turizm Bakanlığının genel bütçe içerisinde düşük bir pay aldığı muhakkak. Genel olarak baktığımız zaman 11 trilyon 90 milyarlık bir bütçenin binde 3,5 civarında bir rakamı. Tabii ki, bizim bütçemizin en önemli sorunlarından biri zaten faiz giderleri; 1 trilyon 254 milyarlık bir faiz giderinin bulunduğu ortamda ilgili bakanlıklara da yeterli bütçe ayrılması çok zor. Bu faiz giderleri bütçenin yüzde 10'una, vergi gelirlerinin yüzde 14-15'ine tekabül ediyor. Maalesef, faiz giderlerinin yüzde 3,10'u Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesi; bu çok düşük bir bütçe, bunu artırmamız gerekiyor. 13 milyar 505 milyonu cari transferlere, 9 milyar 990 milyonu sermaye giderlerine ayrılmış; sırasıyla oranları da yüzde 34 ve yüzde 25, Bakanlık bütçesi içerisindeki payı.

Burada sıkıntı şu: Tabii ki, bütçe içindeki kaynakların etkin dağılımı çok çok önemli, diğer bakanlıklarda da sık sık rastladığımız program dışı giderler... Yani eskiden sık sık bir uygulama vardı; bütçe içi fonlar, bütçe dışı fonlar. Şimdi, kendi bütçemiz içerisinde de program içi ve program dışı gibi, gider kalemlerinin ayrımı söz konusu olmuş. Program dışı giderler, sizin bütçenizin yüzde 28'ine tekabül ediyor yani 10 milyar 900 milyonluk bir rakam aşağı yukarı. Biz bunların nerelere, nasıl kullanıldığını çok sağlıklı bir şekilde izleyemiyoruz, takip edemiyoruz. Genelde alt detaylara baktığımızda da hazine yardımı olarak geçmiş kabaca. Bu hazine yardımlarının ilgili ve önemli yerlere aktarımı söz konusudur umarım, bunu da takip etmek önemli. Cari transferler içerisinde de işte

hazine yardımlarının kaleminin yüzde 85 oranında olduğu belli. Yine, burada da kâr amacı gütmeyen kurumlara 1 milyar 585 milyonluk bir rakam ayrılmış, bu da yüzde 11'ine tekabül ediyor. Bu kâr amacı gütmeyen kuruluşlar -biz tüm bakanlıklara sorduk- hangi kuruluşlar? Bunların bizlerle paylaşılması iyi olacak. Bunu da buradan özellikle ifade etmiş olalım.

Tabii ki, bütçeyle ilgili, turizmle ilgili, kültürle ilgili konuşacak çok konu var; vekillerimizin bir kısmı konuştu. En son çıkan bir kanun var, biliyorsunuz 7464 sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, buradaki bu kanun neticesinde kısa süreli kiralama ile ilgili izin belgesi alınırken ihtiyari davranışlar var. Bu levhalar konutlara asılacak biliyorsunuz. Bunların nasıl asılacağı, kimlere verileceği somut bir şekilde aşamalı belirtilmemiş, inisiyatif idareye bırakılmış, suistimallere açık bir ortam, bunun daha somut hâle getirilmesi gerekirdi. Bu bizim için kronik bir problem, bu problemin ortadan kalkması gerekir. Yine kat malikleriyle ilgili, ittifakla alakalı kararlar ilgili alınacak şeyler, lüks konut ve rezidans konutlarından bahsediyorum, normal konutlar arasında farklılıklar var. Yine, Kapadokya Alan Kanunu'yla ilgili peribacalarıyla alakalı bazı tahribatlarda ve kaya oluşumlarıyla ilgili durumlarda para cezaları çok düşük; 608 bin lira. Bunlar caydırıcı olmuyor Sayın Bakanım. Yani bu doğal güzelliklerimizi koruma açısından bunlar çok önemli, büyük sıkıntılar. Bu konuların ortadan kaldırılması gerekir. Yine, turizm tanıtımı ve geliştirilmesiyle ilgili ajansın kurulması, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansından bahsediyorum; güzel, olumlu bir karar. Az önce vekilim belirtti, gerçekten denetime tabi olması önemliydi. Burada da baktığımız zaman işe alımlarla ilgili genel müdür ve genel müdür yardımcısı dışında 200'e yakın alımdan bahsediliyor, Cumhurbaşkanımıza da 3 kata kadar artırma yetkisi verilmiş fakat mülakat olayı var yine burada, hani mülakatın kaldırılmasıyla ilgili sözümüz vardı, buradaki mülakat olayının kaldırılması lazım.

Buradaki bir önemli konu da yine yıllara sâri inşaat ve onarım işi programıyla ilgili olarak teminat mektupları alınması inisiyatifi gene ajansın takdirine bırakılmış, yetkililerin takdirinde bırakılmış; almayabilir de alabilir de hatta yüzde 50'ye kadar avans verme yetkiniz var fakat avans, teminat mektubu da isterseniz almayabilirsiniz. Zaten Sayıştay denetiminde Bakanlığınızın teminat mektuplarının kayda alınmadığı da ayrıca tespit edilmiş.

Bu tip sorunları sayabiliriz ama ben şimdi siyasi kimliğimi de bir tarafa bırakarak -Görsel Sanatlar Vakfı (GÖRSAV) Başkanımı ben aynı zamanda- buradaki, kültür ve sanat camiasındaki arkadaşlarımızın önerilerini, iç bünyeden gelen önerileri sizinle paylaşacağım Sayın Bakanım. Cam Müzesi'yle ilgili; bizde 19'uncu yüzyıl sonuna kadar süreci anlatan müzeyi Kültür Bakanlığı Beykoz'da yaptı ama 20'nci yüzyıl ve sonrasına ait Çağdaş Cam Sanatları Müzemiz yok. Kendini kanıtlamış başarılı genç ressam ve heykeltıraşlara atölye desteği sunulmalı. Kiraların yüksekliğinden genç sanatçılar atölyelerini terk etmek zorunda kalıyorlar. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirlerde oto sanayi sitesi gibi yerler yapıp sunarak genç sanatçıları üretmeye teşvik etmek gerekmektedir. Bu sürede hiç kira ödemedi yani belirli bir süre hiç kira ödemedi, bir süre sonra da ödeyebilecekleri cüzi miktarlarla buraları teşvik edip desteklememiz lazım. Ülkemizde plastik sanatların gelişmesine büyük katkı sağlayacağını ifade ediyorlar.

Bu yıl yapılan Kültür Yolu etkinlikleri çok olumlu olmuştur, teşekkür ediyoruz bu konuyla alakalı olarak. Yine bazı öneriler: Sanatı Anadolu'ya taşıyacak kent bienalleri teşvik edilmeli. Her ilimizin kültür ve sanatla buluşması organize edilmeli. Gezici sergiler için sanat turları oluşturulmalı. Kıymetli sanatçılar ile halk buluşmalarını sağlayacaktır bu tip etkinlikler. Anadolu'da önemli noktalarda, açık

alan, kale, amfiteatr gibi noktalarda klasik konserler verilebilir, ülkenin kıymetli sanatçıları halkımızla buluşturulabilir. Yine İstanbul’da bir ayakkabı müzesi kurulabilir. Ayakkabı, toplumun ayak izlerinin sosyal ve kültürel gelişimini en iyi anlatan zanaat ögesidir.

Bu arada tabii ki bölgele de bağdaştırarak -Karabük seçim bölgem benim- burada Safranbolu’da kâğıt üstünde kurulmuş bir müze var fakat bu müzenin teşhir tanzim ihalesi yapılmadığı için müze faaliyete geçirilemiyor. Buraya, bu ihaleye gerekli ödenek ayrılmasını, programa dâhil edilmesini de buradan ifade edelim.

Yine özel tiyatroların güçlenmesi ve daha fazla ulaşılabilir olması için bütçe ayrılmalı. Her şehirde insanla buluşması kültürel bütünleşmeye değer katacaktır. Sunumunuzda ifade ettiniz Sayın Bakanım, 476 adet özel tiyatroya 55 milyon bir ödenekten bahsettiniz. Bu ödenek gerçekten yetersiz, bu ödeneğin aktarılması gerekiyor. Hazine yardımlarının bir kısmını da buraya aktaralım, tiyatromuzu destekleyelim.

Millî Eğitim Bakanlığıyla bütçe oluşturulup Türkiye’nin her bölgesinde ilköğretim öğrencilerine müze gezileri ve tarihçeleriyle kültür haftası oluşturulmalı. Bu söylediklerimizin bir kısmı zaten Bakanlıkta yapılıyor Sayın Bakanım, yapılmayanlar var, geliştirilmesi gerekenler var. Bu saydıklarımızın hiçbirini yapılmıyor diye de addedilmesin, bunu özellikle de ifade edeyim.

Yine, Kültür Bakanlığının uzun zamandır “geleneksel taşınabilir kültür varlıkları” denince tezhip, minyatür, hat gibi Osmanlı saray ve şehir sanatlarına öncelik verdiğini görüyoruz. Halk sanatları da önemsenmelidir, bence halk sanatı araştırmalarına da bütçe ayrılmalı. Az önce sunumunuzda duyduk -çok da memnun olduk- Harika Çocuk Yasası’nın canlandırılması olayını. Daha net olarak uluslararası alanda kültürel etkinin üst noktalarda olabilmesi, Harika Çocuk Yasası’nın canlandırılması ve Kültür Bakanlığı tarafından bütçelendirilmesiyle daha iyi başarılarla sebep teşkil edecektir yani 6660 sayılı Kanun’un canlandırılmasını ifade ettiniz.

Yine eğitim sistemimizde ortaöğretim döneminde muhakkak sanat tarihi dersi yer almalı, var olan derslere ilave seçmeli dersler olabilmeli, Millî Eğitim Bakanlığının 1991 ST müfredatı yenilenmeli diye buradan ifade ediyoruz. Müzeler eğitim hayatının içerisinde daha çok konumlanmalı. Müze-okul iş birliğine imkân verilmeli. Müzecilik mezunu gençlere istihdam sağlanabilmeli.

Bu arada, kütüphanelerle ilgili, özellikle, atama bekleyen BBY mezunları var. Hakikaten mağdur durumdadılar, atama bekliyorlar; onların da atamalarının bir an önce yapılmasını buradan ifade ediyoruz.

Yine, önemli bir etkinlik olarak da yöresel bezler ve dokumalarla ilgili etkinliklerimiz önemli. Bu konuyla ilgili olarak, yöresel bezlerin ve dokumaların sergilenmesiyle ilgili, geçtiğimiz günlerde Ankara’da bir etkinlik yapıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Akay, buyurun, toparlayın lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) – Teknolojinin gelişmesiyle beraber bu alana da önem verilmesi gerekir.

Son bir dakikamı da bölgele ilgili kullanıyorum, Karabük bölgesiyle ilgili olarak. Gerçekten, Safranbolu dünya miras şehri, Yenice, blok ormanlarıyla meşhur; Eflani’nin göletleri, Ovacık’ın yaylaları var. Buradaki turizmin geliştirilmesi açısından bölgemiz yatırım bekliyor. Yine, Eskipazar’ın Hadrianapolis Antik Kenti, burada bir müze ihtiyacı var. Buradaki konaklama sayılarının artırılması açısından, istihdamın geliştirilmesine ve kültür ve turizme yönelik yatırımları bölgemiz bekliyor.

Bütçeden bölgemize de gerekli yatırımların ayrılmasını buradan ifade ediyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2024 bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Türkiye’de “turizm” denince herkesin aklına ilk gelen yer hiç şüphesiz Antalya. Kentimiz, Türkiye’de turizm başkenti olarak her yıl milyonlarca turist ağırlamakta ve ülkeye çok ciddi bir ekonomik katkı sağlamaktadır. Örneğin, bu yıl, pandemi döneminde düşen turist sayımız yükseldi, turist sayısında 13 milyon rakamlarına yaklaştık, turizmcilerimizin beklentisi de 15 milyon civarında. Bu sayılar, tabii, bizi, ülkemizi ve Antalya’mızı çok mutlu ediyor.

Değerli milletvekilleri, turizm sadece bir gelir kapısı değil, ülkenin tanıtımı açısından da parayla ölçülemeyecek derecede değerli olan bir işleve sahiptir. Turizm içerisinde bu denli önemli payı olan kentimizin bu paydan hakkını almasını istiyoruz Sayın Bakanım. Antalya her yıl ortalama 13-15 milyon yabancı, 4 milyon yerli turist ağırlıyor; 2,5 milyon da nüfusumuz var yani 20-22 milyona hizmet ediyoruz ama 2,5 milyona göre para geliyor, bunun düzeltilmesi lazım.

Konaklama vergisi alınmaya başlandı ama bu vergi ilimize gelmiyor. Konaklama sayısına göre, haksızlık edilmeden illere pay verilmesinin doğru olduğunu düşünüyoruz.

Yine, Sayın Bakanım, özellikle otellerin merkezleri, maalesef, İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerde; kurumlar vergisi gelirlerinden de Antalya’mız maalesef hiç pay alamıyor.

Bir başka konu, Antalya turizmini çeşitlendirmeliyiz. Antalya sadece deniz, güneş, kum turizminden kurtarılmalı; Antalya doğa sporlarından saha sporlarına, sağlık turizminden yayla turizmine çeşitli turizm alanlarına çok uygun bir şehir. Bu yönde destek ve çalışmalar, bir taraftan turizm gelirlerini katarken diğer taraftan da gelirin tabana yayılmasını sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin güzelliklerinden, doğasından bahsediyoruz ama bu güzellikleri, doğayı bir türlü koruyamıyoruz. İktidarın, paraya sıkışınca aklına ilk gelen, turizm kısıplarımızı, ormanlarımızı hemen satışa çıkarmak ve ranta açmak. Tabii, burada, hepimizin olan bu alanların kimlere, nasıl satıldığı ayrı konu. Bakın, sadece Ağustos 2023’te Türkiye’nin önemli turizm alanlarındaki 30.664 kilometrelik arazi Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından satışa sunulmuş. Satışa sunulan taşınmazların büyük bölümü Antalya, Aydın, Balıkesir, Çanakkale, İstanbul İzmir, Mersin, Muğla ve Nevşehir gibi turizmle öne çıkan şehirlerde yer alıyor; tam 515 parsel. Satışa çıkarılan parsellerin listesi buradan Bakanımın oturduğu yere kadar uzanıyor.

AKP iktidarında, bakanlar değişiyor, kurumlar değişiyor ama uygulamalar maalesef değişmiyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ege ve Akdeniz’de denize sıfır noktalardaki hazine arazilerine otel, günübirlik tesis yapılmak üzere şirketlere satmaya maalesef devam ediyor, her ay yeni bir yeri veriyorlar. Bakın, bazıları orman içinde olan 16 yerdeki taşınmazlar tesis yapılmak amacıyla Turizmi Teşvik Yasası ile Kamu Taşınmazlarının Turizm Yatırımlarına Tahsisi Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında yerli ve yabancılara tahsis edilecek; tam bir yerli ve millî duruş(!) Bu araziler bizim, böyle bir uygulamanın doğru olmadığını paylaşmak isterim.

Birkaç örnek vereyim: Antalya Belek’te hazineye ait ormanlık ve denize sıfır alan günübirlik tesis yapılmak üzere verilecek. Yine, Antalya Tuzcular’da aynı konumdaki hazine arazisine özel konaklama tesisi yapılacak. Şükür, Bakanımız Antalyalı, Antalya’ya torpil yapmaya devam ediyor.

Sadece bununla kalmıyor, Bakanlık eliyle hem belediyelere hem halka tahsis edilen alanlar geri alınıp ranta açılıyor, hem de koruma alanları içindeki alanlar yapılaşmaya ve ranta açılıyor; yapmayın Sayın Bakanım. Manavgat’ımızda “Ulualan” diye adlandırılan bir alanımız var, Bakanımız çok iyi bilir. Manavgat halkı, Manavgat’taki tüm STK’ler, Belediyemiz çok kıymetli olan bu alanın Manavgat’ın sosyal ve ticari ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde projelendirilmesini istiyor; marina, ticaret merkezi, sosyal donatılar vesaire ama Bakanımız bunu istemiyor. Peki, Bakanımız ne istiyor? Bu bölgeye 3’ü konaklamalı 75’er hektar, 1’i konaklamasız 55 hektar olmak üzere 4 ayrı parça hâlinde yaklaşık 280 hektarlık alanı sadece golf alanı olarak kullanmalarına tahsis etmek istiyor, alanda yer alan yaklaşık 2 kilometrelik sahil şeridinin tamamını bu golf alanına cepheli olacak şekilde düzenliyor, bu alanı Manavgat halkının ve bölge halkının kullanımından izole etmek istiyor. Buradan Bakanımıza Manavgat halkı adına tekrar çağrıda bulunuyorum: Manavgat halkının taleplerini dinleyin, halka rağmen iş yapmayın, Manavgat’ın geleceğiyle oynamayın.

Yine, Manavgat Sorgun’da bir bölümü mesire alanı olarak kullanılan 254 dönümlük alanın Manavgat Belediyesine tahsisi, maalesef, Bakanımız tarafından iptal ediliyor. Sebep ne? 254 dönümlük alanın içinde yıllardır vatandaşın kullanımında olan 18 dönümlük piknik alanı varmış. Yani bu yeni mi gördü Sayın Bakanım, daha önce de vardı zaten. Vatandaş uygun fiyata burayı kullanıyor, sadece 3 TL vererek sahile giriyor, denize giriyor; öyle Bakanlığın yaptığı gibi şezlonglar yok, çardağa para vermiyor. Sahilleri vatandaşın kullanımına kapatmayın diyoruz ve birilerine maalesef peşkeş çekmeye de izin vermeyin.

Yine, Sayın Bakanımın torpili devam ediyor. Antalya’da Phaselis Antik Kenti var, duymuşsunuzdur, tarih ve doğa harikası, dünyanın göz bebeği, Dünya Kültür Mirası’nda yedek listeye girmiş. Turizm Bakanlığı buraya öyle bir el attı ki ve üstelik bir tek çivinin çakılamayacağı, birinci derece koruma alanı olmasına rağmen hukuksuz, kanunsuz, tüm yasaları görmezden gelerek Phaselis’e el attı, “Phaselis Antik Kenti Ören Yeri ve Bütünleyici Kıyı Alanı Çevre Düzenlemesi” adı altında ihaleye çıkarıldı. İhaleyi ise “Sa-Fa Restorasyon Sanayi İnşaat” adlı şirket aldı. Buna göre Phaselis Antik Kenti’nde bulunan Bostanlık ve Alacasu Koylarında toplam 85 bin metrekairelik alanda günübirlik tesisler, kafeterya, otopark, karşılama merkezi, duş ve tuvaletlerden oluşan çok sayıda yapı inşa edilecek. Tesadüftür, bugün 5 kişilik bilirkişi raporu çıktı. Projeye karşı Antalya halkının ve STK’lerin açtığı davada Antalya 3. İdare Mahkemesi tarafından 13 Nisanda uygulanması hâlinde telafisi güç ve imkânsız zararlar doğurabilecek nitelikte olduğu gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı verildi, karara rağmen inşaat çalışmaları Bostanlık ve Alacasu Koylarında jandarmalar eşliğinde devam etti. Böyle bir şey olabilir mi Sayın Bakanım? Siz hukuka uymayacaksanız kim uyacak? Kendi çıkardığınız yasaya karşı jandarma eşliğinde hukuka karşı işlem yapmaya devam ettiniz.

Daha geçen ay görüştüğümüz konutların turizm amaçlı kiraya verilmesi ve bazı kanunlarda değişiklik yapılmasıyla ilgili düzenlemenin 15’inci maddesinde de orman alanlarının kiralalanmasıyla ilgili bazı değişiklikler vardı, buradan da endişeliyiz, buradaki uygulamaları da yakından takip edeceğiz.

Yine turizmin bir de sahne arkası var, değerli milletvekilleri, orada turizmin asıl yükünü çeken turizm emekçileri var, hep unutuluyor bu arkadaşlarımız. Türkiye’nin son yıllarda turizm alanındaki başarısına rağmen çalışanların koşullarında bir değişim, bir ilerleme yok. Son yıllarda turizmde çalışılacak kalifiye eleman sorunu yaşanmaya başlandı, gelip yabancılar çalışmaya başladı sektörde. Önceleri prestijli olan turizm mesleği son yıllarda son çare olarak görülmeye başlandı çünkü çalışanların günümüz koşullarına göre çok geride kalan özlük hakları, çalışma saatleri, sezonluk iş imkânı sunması... Sezon bitiyor, çalışanlar işsiz kalıyor, eve ekmek götüremiyor, kalifiye çalışanı da on iki ay evine ekmek götüreceği iş arıyor. Turizm çalışanlarının bu mağduriyeti çözüme kavuşturulmalı. Türk

turizminin bugünlere gelmesindeki en büyük paylardan birinin fedakârca çalışan turizm personelinin olduğu unutulmamalıdır. Turizm çalışanlarının şartlarının ve özlük haklarının ivedilikle revize edilmesi gerekmektedir.

Yine, Sayın Bakanım, son olarak revizyonu yılan hikâyesine dönen Antalya'nın simge yapılarından tarihî Saat Kulesi ve Alanya'da ödenek yokluğundan iki yıldır tadilat nedeniyle kapalı olan Atatürk Evi Müzesinin son durumunu sormak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Erdem, toparlayın lütfen.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Bu yapılar kentimizin simgeleri, buralara gereken özenin gösterilmesi dileklerle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Erdem, çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu, sonrasında Sayın Tahsin Ocaklı ve sonrasında Sayın Gülcan Sayyığıt'le devam edeceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Daha bitiremedin mi Komisyon üyelerini arkadaş ya? Sabahtan beri...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer, ne yapabilirim? Görüyorsunuz ki Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleri burada, daha CHP'den bu tarafa geçemedik.

Sayın Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben konuşmamda turizmden ziyade Radyo ve Televizyon Üst Kurulu hakkında konuşmak istiyorum çünkü turizm konusunda birçok arkadaşımız gerekli, gereken şeyleri söyledi. Kanuna baktığımız zaman, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kanununa baktığımız zaman “Radyo ve televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetleri sektörünü düzenlemek, denetlemek amacıyla kurulmuş, idari, mali özerkliğe sahip tarafsız ve bağımsız kamu tüzel kişiliği...” denmekte ancak eylemlerinize ve vermiş olduğunuz kararlara, idari cezalara baktığımız zaman tarafsızlık ve bağımsızlıktan bahsetmek imkânsız.

Şimdi, kararlara bakıldığı zaman iktidara yakın medya kuruluşlarının yayınlarında yayıncılık ilkeleriyle ne kadar çelişirse çelişsin bu yayınların görmezden gelindiğini ve ceza verilmediğini, âdeta cezasızlığın olduğunu görmekteyiz ancak muhalif kimlikleriyle bilinen, bağımsız yayın yapmaya çalışan bir avuç yayın kuruluşu için durum ne yazık ki tam tersi.

Şimdi, 2023 yılının ilk altı ayında, muhalif yayın çizgileriyle bilinen, bağımsız yayın yapan Halk TV, KRT, TELE1, FOX TV ve Flash Haber'e toplamda 20 milyon 649 bin lira idari para cezası kesilmiş olmasına rağmen iktidara yakın televizyon kanallarından sadece Beyaz TV'ye, o da 342 bin lira para cezası verilmiş.

2022 yılındaysa muhalif, bağımsız medya kuruluşlarına toplamda 54 kez ceza kararı verilmiş ve toplam ceza tutarı 17 milyon 335 bin lira, tam tersi, iktidara yakın, bizim “yandaş” diye tabir ettiğimiz kanallara ise sadece 4 ceza kararı verilmiş, toplam ceza tutarı ise 1 milyon 674 bin lira.

2021 yılında da benzer durum var, oraya baktığımız zaman da iktidara yakın medya kuruluşlarına hiç ceza verilmemiş, sıfır ceza verilmiş, muhalif kanallara 71 ayrı yaptırım kararıyla toplamda 21 milyon 500 bin lira idari para cezası verilmiş yani bunlar yalnızca idari para cezaları, bunun yanında ekran karartma, program durdurma cezaları da var.

Ayşenur Arslan'ın "Medya Mahallesi" diye çok izlenen bir programı var ve Ayşenur Arslan'ın bugün televizyonculuk, yazarlık hayatındaki 50'nci yıl dönümü. Bütün meslek hayatında gazetecilik yapan Ayşenur Arslan'ı sadece mimikleriyle terörle ilişkilendirmiş ve programın yapıldığı kanala, Halk TV'ye en üst sınırdan para cezası verilmiş, programa toplamda 5 defa durdurma cezası vermişsiniz. Bu, herhâlde o güne kadarki RTÜK'ün rekoruydu ancak rekorunuzu kırmakta çok fazla zaman geçmedi, benzer kararı Tele1 kanalında Merdan Yanardağ'ın ifadeleri nedeniyle yedi gün yayın durdurma -yani yedi gün ekran karartıldı- beş gün program durdurma ve 2 kez de para cezası verildi. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun ölçüsüz, orantısız ve Anayasa'ya aykırı almış olduğu bu kararlar iktidarın özgür medyayı susturmak ve mümkünse yok etmek için RTÜK'ü bir araç olarak kullandığının bir kanıtıdır. Bugün yapılan araştırmalarda basın özgürlüğü konusunda 180 ülke arasındaki yerimiz 155'incilik.

Şimdi, bizim Turizm Bakanımız istediği kadar çalışsın, Bakanlık çalışanları istediği kadar çaba sarf etsinler, gayret sarf etsinler bu ülkede ekranlar sırf muhalif olduğu için karartılıyor ve bunu sizin Kurulunuz yapıyor. Bu kadar çaba boşa gider, ekranların karartıldığı bir ülkede turizmde hedeflenene ulaşmamız imkânsız.

Peki, bağımsız ve eleştirel medya kuruluşlarının ekranları karartılırken Türk halkı yandaş medya ekranlarında neler seyrediyor? Mesela, ATV'de bir sabah kuşağı programı "İki elti birlikte yufkacıya kaçtı." Bakın, Türk halkı bunu izliyor.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Ceza verilmedi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Gazetecilerin ifadeleri yüzünden televizyon kanalları, ekranları karartılırken 2 elti birlikte yufkacıya kaçmış. Hani nerede millî değerler?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Bir de 7 kocalı bir kadın var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Nasıl, nerede aile? Mesela, başka bir şey söyleyeyim, bu çok enteresan: "Altı aylık bebeğin babası Cengiz değil mi?" Cengiz herhâlde bu beyefendi, hanımefendi de bu. "Cengiz çocuk bendense..." dedi. Peki, neyi kastetti? Kafaları karıştıran büyük şüphe." Altı aylık çocuk söz konusu biliyor musunuz, altı aylık çocuk.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Netflix'te yayınlanmıyor problem o, Netflix'te yayınlansa...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ve bu altı aylık çocuğun biyolojik babasının kim olduğu tartışılıyor, DNA testi yapılıyor ATV ekranlarında. Ayşenur Arslan ceza alıyor, cezalandırılıyor ama bunlar ekranlara devam ediyor.

Başka bir şey: "Ali'm beni çok kıskandı." "Ayşe başka bir Ali mi buldu?" Hani millî değerler? Hani aile? Hani aile birliği? Bunlara nasıl izin veriyorsunuz?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) – Turkuvaz Medya çünkü, Turkuvaz Medya.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Nasıl yayınıyorsunuz bunları? Sizin o ceza veren kurumunuzdaki raportörler önünüze bunları getirmiyor mu? Kaç defa ekran karartıldı? Kaç defa bu programlarla alakalı ceza verildi? Yani Palu ailesine hiç girmiyorum bile arkadaşlar. Palu ailesi, böyle bir aile vardı, aylarca Türk ekranlarında bu ailenin yaptıkları konuşuldu; sonuç, cezazsızlık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Üst kat komşuyu da söyle ya.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ya, daha çok söylenecek şey var yani geçen gene birisi bana bir şey göndermiş, hanımefendinin bir tanesi... Ya, neyse girmeyelim, çok burada tartışılacak konular değil bunlar esasında.

CAVİT ARI (Antalya) – Ahlaksızlık.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şimdi, kadrolarınıza bakıyoruz, kadrolarınızda 2019 yılında 522 çalışmanız varken bu sayı 627'ye çıkmış yani son üç dört sene içerisinde kadronuzda ciddi bir artış var. Burası biliyorsunuz ihtisas kurumu, burada mesleki personel 2019 yılında 263'müş, mesleki personel 2023 yılında 282'ymiş yani kadro sayısında artış var ama mesleki personel sayısında artış yok.

Ben şöyle bir araştırma yaptım Google'da: Yazdım "RTÜK" dedim, "eş, dost, akraba" dedim, çok farklı şeyler çıkıyor. Dün, burada Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi konuşulurken akademiden bahsetmiştik, üniversitelerden bahsetmiştik, oradaki aile ilişkilerinden bahsetmiştik, benzer aile ilişkileri sizde de geçerli. Neredeyse herkes birbiriyle tanıdık, herkes hısım akraba. Yani basında çıkanlardan bahsediyorum. "AKP milletvekilinin eşi daire başkan yardımcısı" denmiş, eski AKP milletvekilinin yakını daire başkan yardımcısı, İngilizce öğretmeni daire başkan vekili, RTÜK 1. Hukuk Müşavirinin kardeşi daire başkan yardımcısı", "TRT Genel Müdür Yardımcısının eşine kadro." demişiz, bu konuda Özgür Özel daha önce bir soru önergesi vermiş ancak ne yazık ki Bakanlık bunu cevaplamamış. Sayın Bakanım, sizin danışmanınızın kardeşiymiş, daire başkan yardımcısı olmuş; bu iddiaları sormuşuz, cevap vermemişsiniz. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinden daire başkanlığına, Bakan Bozdağ'ın yakını olduğu iddia edilen Güran RTÜK'te, daire başkan yardımcısının hemşire eşinin de RTÜK'te görev aldığı söyleniyor ve bu konularda basın size, basın müşavirliğine sorularını sormuş fakat herhangi bir cevap vermemişsiniz. Bu konuda milletvekillerimizin vermiş olduğu soru önergelerine de herhangi bir cevap vermemişsiniz. Esasında, bu tartışmalar da önceki dönem Şehircilik Bakanı Murat Kurum'un matematik öğretmeni olan eşinin kurumunuzda üst düzey bir yönetici olduğu iddialarıyla ortaya çıkmıştı. Yani daha önce de böyleymiş, sizin Başkanlığınızdan önce de Konyalı bir Başkanımız varmış, İlhan Yerlikaya, bütün üst düzey yönetim kurulunda yer almak için gerekli olan kriter Konyalı olmamış. Yani uzun zamandan beri kurumunuz nepotizmin en önemli örneklerini vermekte.

Çok fazla bir sürem de kalmadı. Ben biraz da kendi bölgemden bahsetmek istiyorum. Sayın Bakanım, yapmış olduğunuz sunumunuzda arkeolojik çalışmalara son dönemde ne kadar önem verdiğinizden kazı çalışmalarının ne kadar hızlı gittiğinden bahsettiniz, hatta şöyle iddialı bir kelime kullandınız: "Önümüzdeki dört yılda altmış yılda yapılmayan kazıyı yapacağız."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırlioğlu, bir dakika ilave ediyorum.

Buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Manisa Akhisar'da -ki Akhisar'ın antik ismi "Thyateira"dır, İncil'de adı geçen şehirlerden bir tanesidir, 2 defa geçmiştir, Hristiyanlar için önemli bir merkezdir- burada eski Hastane Höyüğü dediğimiz yerde 2011 senesinde bir kazı çalışması başlatıldı; bu, belediye imkânlarıyla 2021 yılına kadar götürüldü ancak o tarihten sonra imkânsızlıklar nedeniyle, bir de kazı çalışmaları sırasında kullanılan binanın deprem dolayısıyla yıkılması nedeniyle ara verildi. Belediyenin kendi imkânlarıyla böylesi önemli bir kazıyı yapma şansı yok çünkü hakikaten beş bin yıl öncesine dayanan bir tarih söz konusu, orada Apollon tapınağına rastlanıldı, tapınağın hemen üzerinde de Bizans Dönemi'nden bir kiliseye rastlanıldı, çok da büyük bir alan değil. Bu konuda, arkeolojik kazılarla alakalı yatırım planına Akhisar'daki kazı çalışmalarını da eklerseniz seviniriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırlioğlu, teşekkür ediyorum.

Sayın Ocaklı, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım; değerli Komisyon üyeleri ve bürokratlarımıza verdikleri bilgiler için teşekkür ediyorum.

Konuşmama önce Türkiye’de anayasal düzene karşı âdeta bir suç niteliğinde karar veren Yargıtay 3. Ağır Ceza Dairesinin kararlarına karşı Türkiye Büyük Millet Meclisini desteklemeyen, sahip çıkmayan Meclis Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş’un tutumunu eleştirerek ve kınayarak başlamak istiyorum.

Sayın Numan Kurtulmuş yaptığı bir konuşmada gayet güzel, özetle bizim için şöyle söylemişti: “Sizin diliniz Ali söylüyor ama kalbiniz Muaviye.” Bir başka cümle de Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 2017 yılında sarf edilmiş: “Siyasi iktidar olduk ama sosyal ve kültürel anlamda iktidar değiliz. Medyadan sinemaya, bilimden, teknolojiden hukuka kadar pek çok alanda hâlâ en etkili yerlerde ülkesine ve milletine yabancı zihniyetteki kişilerin hiziplerinin olduğunu biliyorum.” Yani bir kültür medeniyeti inşa etmek istiyorsunuz aslında ama yapamıyorsunuz bunu. Niye yapamıyorsunuz? Çünkü beton ve para hırsı ve aşkı önünüze geçiyor. Dolayısıyla bunu tamamlayamıyorsunuz. Yani Boğaziçi Üniversitesine veya tüm üniversitelere yakınlarınızdan yani siyasi iktidardan birilerini atamakla bir yeni nesil yaratmak istiyorsunuz ama bu da mümkün olmuyor.

Kültürü biraz şöyle tanımlamak lazım: Her bireyin veya her toplumun kendi kesiminin geleneklerinin, göreneklerinin coğrafi ve karakteristik özelliklerinin de düşünülerek, gözetilerek aslında, kendi yaşadığı topraklarda verimli ve üretken hâle getirilmesine destek olmakla mümkündür yani kültürü böyle yaşatmak gerekiyor. Siz, kültürel iktidarı, Sayın Cumhurbaşkanının dillendirdiği “Kindar ve dindar nesil yetiştirmek.” üzere görev kabul ettiniz, bu da Türkiye’yi doğru yerlere götürmüyor.

Kültür, sizin makul ve meşru bulduğunuzu yönlendirme; belirleyici olan okulları, kütüphaneleri, derslikleri, müzeleri ve konservatuarları istediğiniz gibi kullanma serbestliği değildir.

Şimdi, Sayın Bakan, ben Rize’den kırk altı yıl sonra milletvekili olarak seçildim. Bakanım, bana da bakın ara sıra, kim olduğumu görün.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Not alıyorum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Kırk altı yıl sonra seçildim, bunun yarısı kadar olan süresinde AK PARTİ iktidarı görev yapıyordu yani bu sürede hep sağ iktidarlar görev yaptı.

Biz Rize’de çaycıydık, çay üreticisiydik, işte çiftçiydik -ya, ne bileyim- öğretildik, işçiydik, balıkçılık yapardık, ormancılık yapardık ama ana geçim kaynağımız bizim çaydı. Ne yaptı sizin iktidarınız? Çayı geçim kaynağı olmaktan çıkardı, birincisi bu. Nasıl çıkardı? Üreticiye gerekli, hak ettiği değeri vermeyerek. Çaya kilogramda 11,30 fiyat verdi Sayın Cumhurbaşkanı, o fiyattan sonra kuru çaya yüzde 90 zam yaptığı hâlde üreticiye 1 kuruşluk artış sağlamadı. Böyle olunca ne oldu? Biraz da Allah’ın bahsettiği bu güzelliklerin de farkına varan vatandaş dedi ki: “Ben tarımdan geçinemiyorum, turizmle ilgili biraz gelir elde edebilirim.” Bu amaçla da örnek veriyorum, Fırtına Vadisi’nde 6 bine yakın bungalov yapmak suretiyle kendisine günlük kazanç elde etmek üzere, borç harç edip bir yatırım yaptı ve tamamladı. Şimdi, bütün bunlar yapılırken iktidarınız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınız, bunları her gün görüp gözetleyebildiği hâlde siyasi rant yaratmak adına bu kaçak yapılanmaya göz yumarak sessiz kaldı ama günün sonunda, geldi, sizin Bakanlığınız dedi ki: “Günübirlik kiralamalara ilişkin bir kanun teklifi getiriyorum, bu kanun teklifiyle şu izin belgesini ve plakayı almak zorundasınız; bunu almazsanız burada işletme ve turizm yapamazsınız.”

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tüm dünyada olduğu gibi.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Tüm dünyada olduğu gibi ama tüm dünyada şöyle bir şey var: Tüm dünyada bütün insanlara turizmle ilgili rehberlik edilir. İktidarınız, bu insanlar buralara bu yatırımları yaparken, borç harçla yaparken, hiç kimse “Bak, yarın böyle bir yasayla sizin bu ticaretinizi engellemeye neden olabilecek sonuçlar getirilir.” diye hiçbir uyarı yapmadı; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ilgili il müdürlükleri bunlara sessiz kaldı ve günün sonunda işleri bitti, tam para kazanacak hâle geldiler; çıktınız ortaya, dediniz ki: “Hayır, buna izin vermiyoruz.”

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tüm dünyada bu yasal düzenleme pandemiden sonra yapıldı.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Tüm dünya benim söylediklerimi sizden önce yaptı Sayın Bakanım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben size 10 tane örnek veririm.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Onu da bizden önce siz yapsaydınız, iktidarınız yapsaydı.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Pandemi sonrası yapıldı.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Sayın Bakan, şimdi, bu düzenleme... Halkın arasında şöyle bir şey var: Eğer vatandaş birey olarak bu ticareti yapamazsa, bu turizm ticaretinden faydalanamazsa ne olacak? İşte o zaman gösterdiğiniz kapı, vatandaş rahatsız eden şey. Nedir o kapı? A sınıfı seyahat acentesi belgesi olanlar bunu yapabilsin. Vatandaş diyor ki: “Turizm Bakanının A sınıfı seyahat acentesi var mı?” Var mı Sayın Bakanım, ben soruyorum şimdi size. Peki, ben önce söyleyeceklerimi...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben size yasayı birazdan anlatırım, anlamamışsınız.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Hayır, gayet nettir, yasanız çok nettir, biz bunu tartışmalarda söyledik.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben anlattığım zaman anlarsınız.

TAHSİN OCAKLI (Rize) – A sınıfı seyahat acentelerine bu pastadan faydalanmayı devretmek, bireysel olarak bu işi yapan vatandaşların ekonomik olarak önünü kesmektir; üstelik, sadece tarım yaparken geçinebilir bir hâl iken, tarımda yüzde 50’ye yakın kaybımız varken, bulduğumuz bu yolu da yine yandaşlarınıza kaynak sağlamak üzere başka bir kanala çekiyorsunuz. Bu, adil bir şey değil, bunu yapamazsınız, yapmamanız gerekiyor.

Şimdi, Sayın Bakan, sizin yapmanız gereken şey şudur: Özellikle bu günöbirlik kiralama ile ilgili, vatandaşların, bu plaka almak veya yapı kullanma izin belgesi alabilmek için şartlarının mümkün olmaması gerekçesiyle -bu yasayla ilgili düzenlemede- özellikle vatandaşların, bireylerin, emekli olduğu hâlde tek başına bundan faydalanmak isteyen emeklilerin, genç ve işi olmayan girişimcilerin önünü açmak ve bunların bu ticaretten, bu pastadan pay olmasını sağlamaktır; asıl yapmanız gereken ve sizden beklenen budur, umarım yaparsınız.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Ocaklı.

Sayın Sayyığıt ve sonrasında Sayın Bozdağ’la devam edeceğiz.

Sayın Sayyığıt, buyurun lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli üyeler ve bürokratlar, basın değerli emekçileri ve tabii ki emekçi arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı söz konusu olduğunda “Siyaset arenasındaki en pasif Bakanlık” şeklinde akla geliyor bazen; açıkçası ben böyle olmadığını düşünüyorum ve böyle olmaması gerektiğini de ifade etmek istiyorum, aslında ülkenin en renkli bakanlıkları içerisinde. Sayın Bakanın turizmcî olmasından dolayı mı bilmiyorum ama turizm yönü ağır basan bir Bakanlık olarak karşımıza çıkıyor, oysaki derya deniz bir kültür alanı da var bunun içerisinde. Maalesef, ülkedeki renklerin, ahengin, farklılıkların ve uyumun yakalanması yönünde hiçbir adım göremiyoruz. Oysaki Mezopotamya uygarlıkların merkezi, Anadolu uygarlıkların beşiği olarak iki coğrafya şeklinde karşımıza çıkıyor ama Sayın Bakanın sunumunda Kürtleri, Lazları, Süryanileri, Alevileri, Ezidileri, Arapları göremedik maalesef. Evet, normal şartlarda renkli bir Bakanlık ama renklerini kaybetmiş bir noktaya gelmiş durumda. Dünyada trend çok dillilik, çok kültürlülük iken bunu yakalayamayan, yakalayamayan bir Bakanlık diyemiyorum çünkü böyle bir istek dahi göremiyorum. Açık konuşalım değerli hazırım, bu bir yok sayma, yokmuş gibi davranma politikası olarak karşımıza çıkıyor. Ülkenin üzerinde kurulduğu coğrafya biyokültürel çeşitliliği olan bir coğrafya ayrıca; dolayısıyla kadim halkların birlikte inşa ettiği bir kültür mirası da söz konusu bu topraklarda. Tabii “kültür” dediğimiz şey ana dilinden bağımsız bir olgu da değildir çünkü kültürün taşıyıcısı dildir, ana dilidir. Bir dili yok saymak, bir ulusu yok saymaktır ve bir dile saygısızlık, bir halka saygısızlıktır diye buradan tekrar altını çizmek istiyoruz.

1990’lı yıllarda bu konular “Mozaik mi, değil mi?” diye çokça tartışıldı. Kültürlerin, dillerin olduğu bir yerde rengârenk bir mozaik eğer istersek çok net bir şekilde görebiliriz ama geçmişin yasakçı asimilasyon politikaları ile bugünün değersizleştirme politikaları neticesinde ülkede âdeta bir diller kabristanı oluşmuş durumda. Bu süreç sona ermiş değil; bakın, UNESCO’ya göre Türkiye’de 18 dil şu an tehlike altında, eğer derhâl bir dil koruma programı yürütülmezse yakın zaman içerisinde Süryanice, Lazca, Kabar-Çerkez dilleri, Hertevince, Pontus Yunancası, Hemşince yok olacak ve Kürtçenin Zazaki lehçesi üzerindeki risk de her geçen gün büyüyerek karşımıza çıkıyor.

Söz konusu “ana dili” ve “kültür” olunca anahtar kelimelerden bir tanesi de “empati” olarak karşımıza çıkıyor. Eğer bir dilin empatisi yoksa dil sempatisi olması da mümkün değil. Geçmişte Bulgaristan Türkleri, Batı Trakya Türkleri üzerinde de ciddi bir asimilasyon politikası hayata geçirilmişti ama bugün Bakanlığın bünyesindeki TİKA ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığına bakıyoruz, Türkçe için seferber olmuş durumdalar. Peki, bugüne kadar Kazakistan’da yaşayan 150 bini aşkın Kürt için herhangi bir çalışma yaptınız mı, bunu sormak istiyorum. Yok, yapmadınız çünkü Anayasa diğer dilleri tanımıyor, soydaşlık üzerinden hayata geçirmiş olduğunuz bir politika var, diğer dilleri tanımayan bir politika var; hâlen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ndeki ana diliyle ilgili çekinceler de kaldırılmış değil, eğer “turizm” olacaksa bunun değdiği bir kültür unsuru olmalı.

Biraz olsun maziye gidelim sizinle birlikte Sayın Bakan. Geçmişte Kürtçeye yasak getirildi, 1957’de Ad Değiştirme İhtisas Komisyonu kuruldu. Bununla yerleşim yerlerinin orijinal adları silindi, yerlerine Türkçe alakasız isimler yazıldı. Mesela, “Göbeklitepe” dediniz, kendi konuşmanızda da var, aslında orası “Xerabreşk köyü” diye geçen bir köy, bölgenin zaten tarihiyle bütünleşmiş bir ismi var ve yüzyıllar boyunca henüz arkeolojik kazılar başlamadan önce söz konusu tepeye giden insanlar, var olan asırlık bir ağacın etrafında -ismi “Tihok ve Teyer” diye geçiyor bu ağacın- toplanır, dilekler diler, adaklarını adarlardı ve kurbanlarını sunarlardı. Tam da bu yüzden buranın ismi “Girê Miraza” olarak tarihten bu yana kullanılan bir isim. Bu ismin anlamı, aslında bölgenin tarihiyle de özdeş bir şekilde anlam ifade ediyor. Kürtçe “Girê Miraza” ismi, ziyaret, muratlar tepesi, çare aranan tepe, dilekler tepesi gibi anlamları içerisinde barındıran bir isim. Kazılarda da bu doğum yapan kadın figürleri orada fazlasıyla açığa çıktı. Bu kadınların, doğum yapamayan kadınların dilek dileyip adak adadığı bir mekân olduğu da Kürtçe isminin de buna uygun olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır Sayın Bakan.

Sayın Bakan, bugüne kadar 12 bini aşkın köyün, kasabanın ismi değiştirildi bu topraklarda; Ermenice, Kürtçe, Süryanice, Gürcüce, Lazca isimler kaldırıldı. Her mekân aynı zamanda aslında bir halkın belleği ve o dilin yaşam alanlarından bir tanesidir. Pozitif ayrımcılık refleksiyle neden bir adım atmıyorsunuz Sayın Bakan?

Sayın Başkan, değerli hazırım; Sayın Bakanım beni dinliyor mu emin değilim ama ben konuşmama devam edeyim.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Dinliyorum, not alıyorum.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Tamam.

Elbette Sayın Bakan Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde basılan 10 kadar Kürtçe kitap sayabilir “Bu çalışmalar yapılmış.” diye. Kürtçe tiyatro etkinliği yaptığımızı ifade edebilirsiniz, öncelikle bunlar bir lütuf değil, bunun altını çizmek istiyorum. Bakın, ilk edebî esere maddi destek gibi bir projeniz var. Amaç, yeni ve özgün eserlerin üretilmesi ama başvuru şartı olarak eserin dilinin Türkçe olması şartını koymuşsunuz. Bunda herhangi bir sorun yok, sorun şurada: Kürtçe veya Lazca ilk eser için de bunu niye yapmıyorsunuz, sorum bu.

Sayın Bakan, 2019’da Adana’da Kürt tiyatro günleri yasaklandı, Kürtçe tiyatro oyunlarına izin verilmedi. İstanbul’da Nobel Ödüllü Dario Fo’nun oyunu Kürtçe olunca sahnelemedi. Gerekçe olarak kamu güvenliği gösterildi ve buna en çok içinde “kültür” ifadesi geçen sizin Bakanlığınızın tepki göstermesi gerekiyordu ama maalesef herhangi bir tepki görmedik sizden doğru. “Kürtçe kitap bastık, Kürtçe oyun oynattık.” demekle bu olmuyor.

Biliyorsunuz, İstanbul’da onlarca Kürt din âlimi gözaltına alındı ve bir süre bunlar tutuklu kaldılar. Ne için tutuklandıklarını söyleyeyim size: Kürtçe hutbe okurken içinde “...”(*), “...”(**), “...”(***) gibi kelimeler suçlama konusu yapıldı. “...”(****) barış demek; “...”(*****) değerli, kıymetli demek; “...”(*****) da yaşam demek. Bunları yasaklı olarak algılayan bir zihniyetle maalesef karşı karşıyayız ama söz konusu kelimeler ne tuhaf ki Türk Dil Kurumunun yayınladığı Kürtçe Sözlük’te de yer alan kelimeler.

Sayın Bakan, Kürtçe el yazmaları meselesi var bir de değinmemiz gereken. Kürdoloji dünyasının en önemli konularından bir tanesi bu Kürtçe el yazmaları meselesi. Kürt edipler 10’uncu yüzyıldan itibaren edebî metinler vermeye başladılar. Özellikle 16’ncı yüzyılda Kürt-Osmanlı ittifakından sonra Kürtçe medreselerde bir eğitim dili olurken Melaye Ciziri ve Ahmed-i Hani gibi aydınlar önemli eserlerini yazdılar, hayata geçirdiler, hâlen de bunlar üzerinde ciddi çalışma yapan alanlar var. Bitlis, Hakkâri, Siirt, Cizre Botan, Bahçesaray ve benzeri kentler klasik Kürt edebiyatının birer merkezi oldu o dönemde. Buna karşın 1925’ten sonraki süreçte Kürtçe el yazmalarının akıbeti pek iyi olmadı, bunu sizler de çok iyi biliyorsunuz. Hatta bir rivayete göre Diyarbakır’da bazı kitapların ekmek karşılığında fırıncılara verilerek yakıldığı bile iddia ediliyor. Kürt dil uzmanları birçok el yazmasının Batı’daki kütüphanelere nakledildiğini belirtiyor. Bugün el yazması metinlerin bir kısmının dijital ortama aktarılması bizler açısından çok olumlu ama araştırmacılar Kürtçe arşivlerin ne kadarının açıldığını bilmiyor; tasnif edilmeyi bekleyen eserlerin sayısı meçhul. Kürtçe eserlerin bilerek veya yanlışlıkla kayıtlara Farsça geçirildiği, içinde Kürtler ve kürdistan geçen bazı eserlerde ise tahrifat yapıldığı dile getirilen sorunlar arasında. Dolayısıyla Bakanlığınız bünyesinde Kürt dili uzmanlarının istihdam

(*) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

(**) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

(***) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

(****) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

(*****) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi

edilmesi elzemdir, Bakanlığınız Kürtçe el yazmalarının araştırılması ve tahsis edilmesi için bütçe ayrılmalıdır. Bunu neden ısrarla istiyoruz? Neden ısrarla istiyoruz çünkü Kürtçeyle ilgili taleplerimizi size ısrarla aktarmamızın nedeni, duruşumuz, bütün dillerin güzel ve kıymetli olduğu yönünde. Ama bugün de ne yazık ki Kürt halkının etnografyası, folkloru ve müziği üzerinde âdetâ bir kültür talanı yaşıyoruz çünkü Türkçe dışındaki diller için bir dokümantasyon çalışması yapılmadı, sözlü ürünleri derlenerek kayıt altına alınmadı.

Sayın Bakan, sizce sanatta telif önemli değil mi? Ama 1926'dan yakın zamana kadar birçok Kürtçe şarkı ve müzik formu Türkçeleştirilirken hiç kimsenin sesi çıkmadı. Özellikle 80'lerde Kürtçe yasaklanınca aslen Kürt olan bazı sanatçıların eliyle bir Türkçeleştirme furyasıyla karşı karşıya kalındı. Mesela, sanatçı Hasan Zirek'in 1946-47 yıllarında Mahabad Kürt Cumhuriyeti için bestelediği "Ey Niştiman" parçasını dinleyin, sonra da 1970'li yıllarda uyarlanan "Ankara'nın Taşına Bak" parçasına bir kulak verin; buradaki aynılığın bir tesadüf olmadığını siz de çok iyi göreceksiniz. Bu anlamda, İbrahim Tatlıses'in, İzzet Altınmeşe'nin, Burhan Çaçan'ın, Kel Hamza'nın günahı fazlasıyla var; bunu da ifade edelim. Bir bakıyorsunuz, Şivan Perver'in "Yek Mumik" parçası "Bir Mumdur İki Mumdur" şeklinde karşımıza çıkıyor; anonim Kürt ezgisi "Ax Fadike" İzzet Altınmeşe'nin dilinde "Oy Fadike" oluvermiş; kul hakkı mı, değil mi bakılmadan ilahi olarak alınan fon müzikleri bile var. Bunun örneği de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Süre doldu.

Buyurun lütfen, bir dakika...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mesela, Zilan katliamı üzerine söylenen "Geliye Zilan" ağıdını Abdurrahman Önül "Uçun Kuşlar Medine'ye" olarak seslendirmiş. Buna benzer fazlasıyla örnek var, biz burada sadece birkaç tanesini ifade ediyoruz sürenin kısıtlılığından dolayı çünkü diller bu topraklarda korunmadı, kültür hırsızlarına karşı hiçbir yaptırım söz konusu olmadı.

Kürtçe el yazmaları ve Türkçeleştirilen Kürtçe şarkılar ve ezgiler konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığına da burada önemli görevler düşüyor. Sayın Bakan, eğer politik bir karşıtlığımız yoksa diller konusunda esaslı ve cesur adımlar atmalsınız; Bakanlığınızda komisyonlar oluşturulsun, araştırmacılar çalışarak hakikati ortaya koysunlar çünkü kültür politikaları aynı zamanda toplumsal bütünleşme politikalarıdır.

Sözlerimi bitirirken en son şuna değinmek istiyorum: Bugün aynı zamanda Seyit Rıza'nın katledilmesinin de ölüm yıl dönümü. Seyit Rıza'yı saygıyla anıyor, bu vesileyle mezar yerinin açıklanması çağrısında bulunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bozdağ, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden konuşuyoruz ama sanki sadece sermayenin beklentilerini konuşuyoruz gibi. Aslında esas olan ve turizm sektörünün ayakta tutan turizm emekçilerinin sorunlarını, bunlara çözüm önerilerini ve emekçileri derin emek sömürsünden koruyacak tedbirleri de

konuşmamız gerekiyor çünkü Türkiye’de güvencesiz, kayıtsız çalışmanın en yoğun olarak görüldüğü alanların başında turizm gelmekte. Turizm emekçilerinin çok büyük çoğunluğu sezonluk olarak çalışmakta, sezonluk olarak çalışmanın da yol açtığı birçok sorunla karşı karşıya gelmektedirler.

Hizmet akdinin askıda olduğu dönemlerde işçiler ücret alamadıkları için geçici olarak yeni bir iş bulmak zorunda kalmaktadırlar. İşsizlik sigortasından yararlanmak için gerekli şartları karşılayamama nedeniyle işsiz kalma döneminde işsizlik yardımı alamamaktadırlar. Genel sağlık sigortası ve emeklilik için gerekli prim gün sayısına çok geç ulaşılmakta, bu nedenle, sektörden, çalışarak emekliliğin neredeyse imkânsız olduğu görülmekte. Mevsimlik istihdamın bir sonucu olarak, çalışanlar, istihdamın daraldığı sezonda işten çıkarılacak personel arasında yer almamak için sosyal haklarından feragat etmekte, yıllık ve haftalık izinlerinden vazgeçmekte ve fazla çalışma sürelerine sessiz kalabilmekte, hatta gönüllü olarak fazla süre de çalışabilmekte. Bazı küçük ölçekli işletmeler ise sözleşmelerini sezonun ortasında feshetmekte, mevcut işleri daha az iş gücüyle yürütmeye çalışmaktadırlar.

İşin mevsimlik olması sebebiyle, iş sözleşmesinin de belirli süreli olması gerektiği yanılığına düşüldüğünden turizm sektöründe belirli süreli hizmet akdine göre çalışanların oranı çok yüksek seviyededir. “Her şey dâhil” sistemindeki self-service uygulamaları sektörde nitelikli servis personeli ihtiyacını da önemli ölçüde azaltmıştır. Vasıflı iş gücü, daha düşük ücretli kabul edilecek vasıfsız iş gücüyle ikame edilmektedir.

Ücretlerle ilgili olarak, sektör çalışanlarının büyük çoğunluğunun asgari ücret düzeyinde ve asgari ücrete çok yakın düzeyde ücret alması, ücret gelirlerinin zamanında ödenmemesi ve fazla çalışma ücretlerinin ödenmemesi gibi konular önemli sorunlardır. İşçi sendikası yöneticileri 1980’li ve 90’lı yıllarda, sektörde, bir işçinin kendi geliriyle yaşamını sürdürebildiğini, sezonda elde ettiği ücret geliriyle kış aylarında bile geçinebiliyorken 2000’li yıllardan sonra bunun mümkün olmadığını hatta bugün için bu durumun 2 maaşla dahi çok zor olduğunu ifade etmekte. Fazla çalışma sürelerine ait ücretler ödenmiyor. Haftalık ve yıllık ücretli izinlerinin yasaya uygun şekilde kullanılmadığı görülüyor. Yıllık izin ücretlerinin ödenmemesi gibi yıllardır süren hak ihlalleriyle karşı karşıyalar. Yine, fazla çalışmaya ilişkin çalışma sürelerinin yasal sürelerin üzerinde olması, yasaya aykırı gece çalışma yaptırılması, hafta tatili kullanılmaması, ulusal bayram ve genel tatil günü çalışma ücretlerinin ödenmemesi gibi mevzuata aykırı durumlarla karşı karşıyalar.

Turizm alanında çalışma sorunlarından bir diğeri de sosyal güvenlik kapsamındaki emekçilerin oranının çok düşük olması, kayıt dışılığın yaygın olması. Kayıt dışı istihdama özellikle küçük ölçekli işletmelerde daha fazla başvurulduğu ve bu konuda denetimlerin olmadığı görülmekte. Turizm alanında emekçilerin, özellikle de yabancı emekçilerin kullanılması söz konusu. En önemli nedeni de ucuz göçmen emeğinden yararlanmak. Özellikle kadın göçmen emeği, ücretlerin eksik ödenmesi, zamanında veya hiç ödenmemesi, elverişsiz koşullarda ve iş güvencesi olmaksızın çalıştırılabilmesi, daha uzun saatler çalışma ve daha az ücret alma gibi suistimallere yerli iş gücünden daha kolay maruz bırakılabildiği için tercih edilmekte.

Turizm alanında yaygın kanının aksine, iş kazaları ve meslek hastalıkları da çok sık görülmekte ve maalesef ki az tehlikeli sınıfta değerlendirilmekte oysa bir bütün olarak bakıldığı zaman, hamam, sauna, ütüleme, kuru temizleme, havuz hizmetleri gibi hizmetler var. Kızgın yağ yanıkları, bıçak yaralanmaları; kayma, yatay ve yüksekte düşme, kırılmalar, fiziksel iş kazaları; deri, iskelet, kas sistemi hastalıkları; hiyerarşi ve ağır iş yükü kaynaklı stres, uyku bozuklukları, tükenmişlik, psikolojik rahatsızlıklar; su buharı ve gaz içeren basınçlı kapların patlamasına bağlı kazalarla karşı karşıyalar. Bunlar ise aslında

tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işler. O yüzden, bu karışıklığın da giderilmesini istiyoruz. Yine, işverenlerden, personellerden ve müşterilerden kaynaklanan şiddet, taciz ve ayrımcılık diğer sektörlere göre daha fazla ve daha yaygın olarak görülmekte.

Çalışma koşullarındaki bu risklerle birlikte emekçilerin dinlenme, konaklama, beslenme imkânları ise gün geçtikçe daha fazla kötüleşmekte. Turizm alanında sendikalaşma oranının düşüklüğü bilinen bir gerçek. Sendikal örgütlüğün yaygın olmaması işçileri toplu pazarlık gücü olmaksızın işveren karşısında korumasız bırakarak istihdam sorunlarının çözümünü zorlaştırmakta.

Sayın Bakan, turizm emekçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi gerekliliği öncelikli olmalıdır. Çalışma koşullarının iyileştirilmesi için ilgili mevzuatın muğlaklıkların giderilerek kesinleştirilmesi ve bağlayıcı nitelik kazandırılması; analık hakkı, süt izni, kreş, bakıcı desteği, çalışma saatleri, lojman kullanımı, yaşam alanlarında sosyal tesislerin oluşturulması gibi sosyal hakların yaygın ve etkin bir şekilde sunulmasının sağlanması; adil ücret, fazla mesai, ücretlerin iyileştirilmesi, iş görenlerin çalışma koşullarının mevzuatta belirtilen şartlara uygunluğunun tespiti ve devamlılığı açısından sık ve etkili denetimlerin yapılması gereklidir. Çalışma koşullarının iyileşmesinin bir ön koşulu olarak sendikalaşmanın artırılması, emekçilerin sendikalara üye olması için kolaylaştırıcı ve destekleyici adımların atılmasının gerekliliği ortadadır. Turizm emekçilerini sermaye baskısından ve emek sömürsünden koruyacak düzenlemelerin yapılması beklentileridir.

Bunun dışında, seçim yorem Ağrı'dan aslında bir bilgi paylaşmak istiyorum. Ağrı Eleşkirt ilçesinin merkezine 14 kilometre uzaklıkta bulunan Toprakkale köyü var. Bu köy, tarihî bir köy ve köyün tarihi Urartulara dayanıyor. Köyde bulunan bir höyük var, Orta Çağ'da inşa edilmiş; burada bir kale de var aynı zamanda ve Urartu dönemine ait izler taşıyor burası ancak maalesef ki bu izler koruma altında olmadığı için bu izlerin çoğu bugün silinmiş durumda. 1879 yılında aslında İngiliz arkeologlar köyde, kalede bazı kazı çalışmaları da yapmışlar ve önemli tarihî eserler tespit edilmiş bu bölgede. Fakat köy bugün maalesef ki define avcılarının hedefi durumuna gelmiş. 2021 yılı ve 2022 yıllarında özellikle yerel basında çokça işlendi; define avcıları buraya maalesef ki gözlerini dikmiş durumdalar. Köyün neredeyse her tarafı kalıntılarla dolu ve birçok Urartu yazıtı da burada tespit edilmiş. 2019 yılında Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün izniyle burada bazı çalışmalar başlatılmış fakat bugün Toprakkale köyü ve höyük koruma altında değil ve herhangi bir çalışma yürütülmemekte. 2022 yılında, bir önceki dönem vekilimiz Dirayet Dilan Taşdemir tarafından aslında burayla ilgili size bir soru önergesi de verilmiş fakat bu yanıtız bırakılmış, karşılıksız bırakılmış maalesef ki. Burayla ilgili olarak Hızır Baş isimli bir şahıs Ağrı İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünden izin aldığını iddia ederek 12 Ocak günü itibarıyla iş makinelerinin yanı sıra Jandarma ekipleri, Özel Harekât polisleri ve zırhlı araçlarla köye gelmiş, bazı kazı çalışmaları başlatmak istemiş. Toprakkale köylülerinin direnişiyle ve engeliyle karşılaşmışlar. Ağrı Valiliği, Kaymakamlık ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne bununla ilgili iddialar sorulmuş fakat yanıt alınmamış. Size de bir soru önergesi verilmiş bu durumun açıklığa kavuşturulması için. Biz de tekrar soruyoruz, direkt size ifade edelim bu durumu: Ağrı'nın Eleşkirt ilçesine bağlı Toprakkale köyü sit alanı mıdır, burada herhangi bir define var mıdır, burayla ilgili bu söylenen iddialarla ilgili bir çalışma, soruşturma yürütülmüş müdür? Bakınız, bölge halkı, yaşayanlar burayı sadece mezarlık ya da mera olarak tanımlıyorlar ve bir karışıklık var burayla ilgili. Bu define arama çalışmaları kimler tarafından yapılıyor? Gerçek veya tüzel kişilerin define arama çalışmaları yapabilme yetkileri var mı? Aydın ÇAYKUR bölge bayisi olarak tanınan Hızır Baş adındaki bir şahıs Toprakkale köyünde hangi unvan ve sıfatla define araması çalışması yapmıştır? Toprakkale köyüne 12 Ocak günü itibarıyla iş makinelerinin yanı sıra Jandarma ekipleri, Özel Harekât polisleri ve zırhlı araçlarla gidilmesi söz konusu mudur, bu talimatı kimden almışlardır? Bunun dışında, Ağrı ili Doğubayazıt ilçesiyle ilgili olarak da Nuh'un gemisinin olduğu yer olarak kabul edilen bir alanda müze

çalışması yapılacağıyla ilgili bilgiler var. İmarı normalde Ağrı İl Özel İdaresine ait olan alan ve çalışma için bazı ödenekler ayrılmış fakat son zamanlarda Milli Parklara devredildiğinde dair bir bilgi söz konusu; buraya dair nasıl bir çalışma yapmayı planlıyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ, toparlayın sözlerinizi.

Buyurun.

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Teşekkürler, toparlıyorum. Yine, Ağrı İl Özel İdaresi ve Kültür Bakanlığı protokolüyle Ağrı merkezde büyük bir kütüphane yapılması projesi söz konusu. Ağrı İl Özel İdaresinin kendi alanına giren kısımları gerçekleştirdiği fakat merkezî bütçeden ayrılan payın gelmediği bilgisi var. Kütüphane yapımı ne aşamada, ne zaman açılması planlanıyor?

Ağrı Balık Gölü maalesef ki kurumaya yüz tutmuş durumda. Göl, bölgenin en önemli su kaynaklarından biri, aynı zamanda doğal bir tabiat alanı, kuşların göç yolu üzerinde, göçmen kuşların rotası üzerinde. Çevrenin su kaynaklarıyla beslenmesi gerekiyor ve buraya da ayrı bir proje yürütülmesi gerekiyor; böyle bir çalışmanız var mı? Aynı şekilde, Ağrı Dağı yakınında bulunan Demirtepe köyü sazlığı kuruması nedeniyle göçmen kuşların göç yolu rotasından çıkmış durumda; buna dair herhangi bir planlama çalışmanız söz konusu mu?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bozdağ, teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Turizmin başkenti Antalya'nın bir evladı ve milletvekili olarak turizm deyince çalışanıyla, otelcisiyle, tedarikçisiyle, üreticileriyle beraber turizmin her aşaması Antalyalıları çok yakından ilgilendirmekte. 70'e yakın tedarik kalemiyle birlikte şehirde esnafın da turizmden hak ettiği şekilde payını alarak, turizmin en büyük katkısı sağladığı bir şehirde bulunmaktayız. O nedenle turizmin en iyi şekilde gelişmesi Antalya'mızı ve ülkemizi çok yakından ilgilendirmekte. Bu anlamda da turizmin hak ettiği seviyeye ulaşmasından mutluluk duyacağımızı ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, aynı zamanda Antalyalısınız; bir Antalyalı olarak sizin öncelikle siyasi ayırım yapmadan Antalya'da bulunan Cumhuriyet Halk Partili Büyükşehir Belediyesine eşit katkıda bulunmanızı beklerdik. 2014 döneminde Antalya Altın Portakal Film Festivali'ne o dönemde 5 milyon 850 bin, 2015'te 9 milyon 700 bin gibi rakamlarda, katkılarda bulunurken 2019-2020-2021 yıllarında 1 milyon 500 bin, 2022'de 2 milyon civarında bir katkıda bulunmuşsunuz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Olacak iş değil bu da!

CAVİT ARI (Antalya) - 60'ıncı yıl dönümünü bu yıl gerçekleştirecek olduğumuz Altın Portakal'ın yaklaşık bütçesi 30 milyondur, siz ancak 2 milyon TL'lik bir katkıda bulunacaksınız.

Sayın Bakan, size sormak istiyorum: "Kanun Hükümü" filmini izlediniz mi? Soruyorum: "Kanun Hükümü" filmini izlediniz mi? Kültür ve Turizm Bakanı olarak sizin şöyle bir açıklamanız var: "Sanatın gücü kullanılarak terör örgütü propagandası yapılmasına, sanatın provokasyon unsuru olarak kullanılmasına karşıyız." şeklinde bir açıklamanız var. Bu açıklamayı üstelik sanatı desteklemesi gereken bir Kültür Bakanı olarak yaptınız. Eğer ki filmi izleyerek yaptıysanız saygı duyarım ama filmi izlemeden böyle bir açıklama yaptıysanız bu da sizin ayıbınız olacaktır.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Filmin ilgili bölümünün kayıtları bana geldi.

CAVİT ARI (Antalya) - Adalet Bakanı da “Altın Portakal Film Festivali’nde” diye bazı gerekçelerle, Gençlik ve Spor Bakanı da yine bazı gerekçelerle, sonuçta alınan yaptırım kararları ve desteklerin geri çekilmesiyle Antalya’nın bir simgesi olan Altın Portakal Film Festivali bu yıl iptal edilmek zorunda kaldı. Ben bu filmi izledim Sayın Bakanım, gözümünden kaçmadıysa eğer bu filmde en küçük şekilde terör örgütüne destek olacak bir söz duymadım yani izlerken eğer gözümünden kaçmadıysa. Bu filmde sadece bir doktor ve bir öğretmenin KHK’den dolayı işten atıldıklarını ve sonuçta işe geri dönmeye ilgili bir mücadele verdiklerini gördüm, onu izledim, herhangi bir terör örgütüne destek niteliği taşıyan başka bir ifade de yoktu bu filmde. Ancak başta ve önce sizin desteğinizi geri çektiğinizde dair açıklamamız, sonrasında da Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü’nün salonu iptal etmesiyle birlikte bu filmin yayınlanmasından vazgeçildi ve sonuç itibarıyla da festival iptal edilmek zorunda kaldı. Antalya Büyükşehir Belediyesi size yazılı olarak sordu, dedi ki: “Bu filmi festivalde yayımlayalım mı yayınlamayalım mı, sakıncası var mı?” diye size yazılı sordu, siz bu yazıya olumlu ya da olumsuz bir cevap dahi vermediniz. Sizin bu uygulamalarınızla, sonuçta, cumhuriyetin 100’üncü yılında Antalya Altın Portakal Film Festivali’nin 60’ıncı yılı uygulanacakken Altın Portakal Film Festivali iptal edilmek zorunda kaldı.

Sayın Bakan, şimdi, Phaselis bölgesi var. Phaselis bölgesi Antalya’nın, Kemer’in en önemli, en değerli yerlerinden biri. Şimdi burada bir inşaata başlandı; inşaat diyorum çünkü denizin hemen neredeyse içerisinde, 50 metre kadar mesafesinde bulunan bu yere -biz gidip gördük ve tüm Antalya kamuoyu, çevreciler hepimiz orada yer aldık- beton temeller atıldı; bakın, beton temeller atıldı.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Temel mi?

CAVİT ARI (Antalya) - Beton temeller atıldı, bakın, Sayın Bakan, ben oradayım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Siz inşaatçı mısınız?

CAVİT ARI (Antalya) – Bakın, beton temeller atıldı. Bakın, beton temeller, hazır betonlar, hazır betonlar...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Temelin ne olduğunu bilmiyorsunuz Sayın Vekilim.

CAVİT ARI (Antalya) - Temeli ben çok iyi biliyorum. Bakın temel şu, temel şu... Temelin ne olduğunu siz bilmiyorsunuz. Betondan atılan temeller. Biz oraya gittik, çevreciler, Antalya kamuoyu, hepimiz buna tepki gösterdik. Denize 50 metrelik sit alanı içerisinde bulunan bir yere siz zarar verdiniz, zarar; Antalya’nın bir Bakanı olarak zarar verdiniz Antalya’nın en önemli değerine. Sonrasında şöyle bir açıklama yapmak zorunda kaldınız: “Uzman arkadaşlara söyledim. Betonunu da kaldırın, hiç gerek yok, kazıklı sistem yapalım.” Bu açıklama sizin mi Sayın Bakan? Bu açıklama sizinse eğer, işte bu temeli baştan atırmayacaktınız. Bu betonlar oraya döküldü, bütün Antalya bunu gördü ve siz bu inşaatın devamını komando askeri... Güneydoğuda, doğuda görev yapacak olan komando askeri sınırları koruyormuş gibi geldi; mahkemenin yürütmeyi durdurma kararına rağmen, o inşaat bir an evvel bitsin diye komando askerlerini siz orada beklettiniz ve askerinin korumasıyla bu inşaat devam etti. Sonraki aşama, efendim, ahşapmış, yok direk temellermiş... Önce betonunu dökürdünüz oraya, Antalya’nın en önemli değerini betona boğdunuz ve böyle bir temel atıldı. Siz “Efendim, arkadaşlara talimat verdim, betonunu kırdırtalım.” dediniz. Peki, baştan niye o beton döküldü oraya, baştan niye talimat vermediniz? Siz mi talimat veriyorsunuz, teknik elemanlar mı bunu bilerek yapıyor ya da bilmeyerek? Bunun bir projesi yok mu, bunun bir mühendisi yok mu, niye önceden bunlar yapılmadı? Betonlar döküldü,

kamuoyu baskısıyla geri adım atmak zorunda kaldınız. İşte, burada, davalar açıldı, o davalarla ilgili bilirkişi raporu dün yayınlandı. Bilirkişi raporunda aynen şu cümle var Sayın Bakan: “Dava konusu alanda bulunan günübirlik tesis alanları, elektrik, trafo ve yönetim binası, mescit, WC, günübirlik tesis ve açık sergi alanı...” Burası bir avuç denecek kadar küçük bir koy Sayın Bakan, görmüşsünüzdür, küçük bir koya bu kadar beton tesis, yığınak yapamazsınız. Açık sergi alanı yapılarının tamamı sahil şeridinde kaldı. “Uygulama imar planı bulunmayan alanlardaki sahil şeritlerinde belirtilen mesafeler içinde hiçbir yapı ve tesis yapılamaz. Dava konusu bütünleyici kıyı alanı çevre düzenlemesi avan ve uygulama projelerinin kapsamında önerilen fonksiyonlar bu nedenle Kıyı Kanunu’nun hükümlerine uymamaktadır.” Bakın, bu teknik rapor, teknik raporu da geçtik, gerçek böyle. Yani denizden 50 metre bile mesafesi olmayan bir yere bu tesisleri yaptırdınız. İhtiyaç olan, insani anlamda ihtiyaç olan tuvalet ve benzeri şeylerin orada uygun bir mesafede, uygun koşullarda yapılmış olmasına tabii ki karşı çıkmayız ancak burası çok özellikli bir alan; adı üstünde Cennet Koyu denilen alanı cennet olmaktan çıkardınız ve siz Antalya Milletvekili olarak, Antalyalı bir Bakan olarak bunu gerçekleştirdiniz. Şöyle söyleyeyim Sayın Bakan, normalde bakanlar, yöneticiler kendi şehirlerini korur, zarar vermez ancak siz yaptığınız birçok icraatla Antalya’ya bir Antalyalı olarak zarar veriyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, toparlayın lütfen.

Bir dakika daha veriyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Nasıl ki iki yıl önce Serik’te, Belek’te, Kadriye’de o bölgeye zarar verdiyseniz; nasıl ki bir mahkeme kararı çıkmış, yürütmeyi durdurma kararı çıkmış, o kararı alelacele, ufak tefek tadilatlarla baypas edip 1.000 odalı bir otele yeniden sattıysanız, yargılama süreci devam ederken bunu sattıysanız ve vatandaşın denize gireceği alanları daralttıysanız, bugün de işte Phaselis’e aynı zararı verdiniz. Manavgat Ulualan’da da aynı zararı vermeye devam eden girişimleriniz oldu. Bu da size yakışmıyor Sayın Bakan, Antalya’ya sahip çıkmanız gerekirken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya’nın, başta Altın Portakal Film Festivali’ne ve bütün turizm alanlarına bir Antalyalı olarak sahip çıkmanız gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Turizmin Türkiye’de hak ettiği seviyeye ulaşmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Milliyetçi Hareket Partisinden İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumuzun için teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

İfade etmek ve hakkı teslim etmek gerekir ki Türkiye, uyguladığı politikalar, oluşturduğu kurumsal yapı ve kapasiteyle turizm ve kültür alanında öne çıkmıştır; olumsuz küresel ekonomik gelişmeler ve jeopolitik risklere rağmen turist sayısı ve turizm geliri yönüyle başarılı bir performans ortaya koymaktadır. Kazandırdığı döviz, birçok alt sektörle ve istihdamla yakın ilişkisi nedeniyle turizm, ülkemiz ekonomisi için de önemli bir yere sahiptir.

Kültür ve sanat beşerî kalkınmanın önemli bir unsurudur. Türk ilim, kültür ve sanatının bütün zenginliğiyle ortaya çıkarılması, yaşatılması, benimsetilmesi ve nesilden nesile aktarılması kültür politikalarının temelini oluşturmaktadır. Millî kimliğimizin vazgeçilmez bir ögesi, nesiller arası iletimi sağlayarak kültürel değerlerin yaşatılmasında önemli bir araç olarak gördüğümüz Türkçenin her düzeyde doğru ve güzel kullanımını temin edecek tedbirler artırılmalıdır. Kalkınma planında belirtildiği gibi ninni, tekerleme, masal, hikâye, dua ve şiir gibi dil ve kültür öğelerinin aktarımını güçlendiren yayın ve yapımların desteklenmesi kapsamında Türk masallarının derlenmesi ve yayımlanarak korunması, nesilden nesile aktarılması amacıyla başlatılan Türk Masal Külliyyatı ve yayıma geçmesi planlanan Masal Masal Türkiye mobil uygulaması gibi projeler memnuniyet verici uygulamalardır.

Tüm sanat dallarının geliştirilmesi, faaliyet alanlarının yaygınlaştırılması, bu amaçla sanatın ve sanatçının desteklenmesi önemlidir. Bununla birlikte, sanatçıların söz ve eylemleriyle toplumu millî değerlerle barışık bir anlayışla ortak değerler etrafında kenetlenmeye yönlendirmeleri gerekmektedir. Estetikten uzak, yerli yersiz küfür, millî, manevî, tarihî ve kültürel değerlere, devlete ve millete hakaret içeren eylem ve yapıtların sanat adına pazarlanmasına fırsat verilmemelidir. Dijital medya platformlarının çocuklarımız açısından saçtığı tehlikelerin mutlaka önüne geçilmelidir. Şiddeti özendiren, ahlaki değerleri tahrip eden, çocukları sapkın akımlara teşvik eden dizi, film gibi yapımların RTÜK tarafından denetlenmesinin yanında bunlara sonradan ceza vermek yerine önleyici bir mekanizmanın oluşturulması yerinde olacaktır.

Millî kültür endüstrisinin gelişmesi için devlet yardımlarının etki değerlendirmesinin yapılarak kapsayıcı, objektif ve kolay erişilebilir mekanizmaların oluşturulması ve fikrî mülkiyet hak sahipliğinin korunması gerekmektedir. Millî kültürümüzün temel değerleri olma niteliğini koruyan yazılı eserlerin bugünkü yazı ve konuşma diliyle topluma kazandırılması, tarihî gerçekler ve Türk tarihine ilişkin çarpıtma ve iftiraların önüne geçilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede yazma eserlerin sayısallaştırılma çalışmalarının tamamlanarak internet ortamında faydalanıcıların erişimine açılması başarılı bir adım olmuştur.

Türk milletinin en büyük güç kaynağı tarihin her döneminde koruduğu ve yüceltiği millî birliği ve kardeşliğidir. Parti olarak Türk milletinin birliğini ve beraberliğini koruyarak, herkesin inancına saygı duyarak, birlikte yaşama ideali etrafında kenetlenip toplumsal sıkıntı ve sorunları çözmeyi, Türkiye'nin geleceğini "Herkes Eşittir Türkiye" anlayışıyla inşa etmeyi amaçlıyoruz. Bu çerçevede geçen yıl yapılan düzenlemelerle Alevî İslam inancını benimsemiş vatandaşlarımıza ve cemevlerine dönük adımları, yapılan düzenlemeleri, Bakanlığımıza bağlı kurulan Başkanlığı millî birlik ve beraberliğimiz için önemli bir kazanım olarak görüyoruz. Bu süreçte Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey de Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesindeki 6 dönümlük arsasını Horasan Erenleri Derneğine bağışlamış, buraya yapılacak ve Alevî toplumu içerisinde önemli bir yeri dolduracak olan Cem ve Kültür Evi Külliyesi'nin temeli de millî birliğin sembolü olarak 2 Eylül 2023 tarihinde atılmıştır.

Memnuniyet verici gelişmelerden biri de arkeoloji alanındakilerdir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak önerdiğimiz Türk arkeoloji enstitüsü kurulması hakkında kanun teklifiyle aynı içerikte olan bir enstitünün "Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Enstitüsü" adı altında kurulmuş olmasından ve bu alanda sağlanan ivmeden memnuniyet duyduğumuzu belirtmek isterim.

Bir başka konu da yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız bakımından Türk kimliğinin korunması, Türkçenin dünya dilleri arasındaki konumunun güçlendirilmesi için Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımız ile Yunus Emre Enstitüsüne önemli sorumluluk düşmektedir. Yurt dışında

Türk diasporasını güçlendirmek, Türkiye aleyhine oluşturulmaya çalışılan olumsuz algıya karşı tarihî, kültürel, siyasi, sosyal ve ekonomik gerçekleri içeren doğru bilgilerin önce vatandaşlarımızla, ardından da muhataplarına iletilmesini sağlayacak mekanizmaların etkinleştirilmesi gerekmektedir.

Sayın Bakanım, cumhuriyetimizin 100'üncü yılına ilişkin olarak arkeoloji, Devlet Tiyatroları, Devlet Opera ve Balesi, Türk dilini tanıtmaya, Kültür Yolu, müzik, sanat ve görsel sanatlar alanında yapılan çalışmalar, ayrıca Türkiye'nin tanıtımı, tarihî gerçeklerin ortaya konulması amacıyla çıkarılan kitapları, yabancı üniversitelerde oluşturulan Türkoloji Kürsüsü ile yıl sonuna kadar devam ettireceğiniz benzeri diğer etkinlikler için size ve ekibinize teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, turizm; konaklama, ulaşım, turistik yerler, seyahat şirketleri, yeme içme sektörü ve daha fazlası dâhil olmak üzere birçok aktörü bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle, salgın hastalık, terör, savaş, doğal afetler, jeopolitik riskler ve siyasi olaylar gibi krizlerden en çok etkilenen sektörlerden biridir. Son birkaç yıldır dünya turizm sektörü pandemi, Rusya- Ukrayna savaşı ve küresel ekonomik durgunluk gibi ekonomik ve jeopolitik zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye turizmi de bundan etkilenmiş de 2021 yılında yakaladığı toparlanma eğilimini sürdürmüştür ve küresel turizme göre daha iyi bir performans sergilemiştir. 2022 yılında ülkemize gelen 51,4 milyon kişiyle en çok ziyaretçi ağırlayan ülkelerden biri olmuştur ülkemiz. 2022 yılında turizm gelirimiz yüzde 54 artarak 46,5 milyar dolara ulaşmıştır. Süregelen küresel enflasyon, ulaşım ve konaklama maliyetleri hane halkı bütçesi üzerinde baskı oluşturmuştur, ayrıca Covid-19 vakalarının yeniden canlanmasından kaynaklı belirsizliğin 2023 yılının geri kalanında da aşağı yönlü risk oluşturmaya devam edeceği öngörülmektedir. Bu kapsamda turizm sektörünün performansının güçlendirilmesi için ürün ve pazar çeşitliliğinin sağlanmasına yönelik yapılan çalışmalar neticesinde 2023 yılının Ocak-Eylül döneminde ülkemize gelen ziyaretçi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,4 artışla 45,2 milyon kişiyi, turizm gelirlerimiz bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 20,1 oranında artarak 42 milyar doları aşmayı başarmıştır. Yakalanan ivmeyle 2023 yıl sonu itibarıyla 56,7 milyon ziyaretçi ile 55,6 milyar dolar turizm geliri hedefi inşallah aşılabacaktır. Bununla birlikte kişi başı harcama düzeyini istenen seviyeye çıkarmak da sektör için önemli bir hedeftir. 2022 yılında 905 dolar olan kişi başı ortalama harcama 2023 yılı ilk dokuz ayında 942 dolar olmuş, yıl sonunda ise 1.000 dolar civarında olacağı öngörülmektedir. 2022 yılında 89 dolar olan kişi başı gecelik harcama 2023 yılının ilk dokuz ayında 100 dolara yükselmiştir.

Turizmde sürdürülebilirlik için dijital değişim, dönüşüm çalışmalarının önümüzdeki dönemde hızlandırılması, sektörün doğal, tarihî ve kültürel dokuyu koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde şekillenmesi önemli ve öncelikli bir husustur.

Ülkemizde sağlık turizmiyle ilgili çalışmalar da artarak devam etmiş ve Türkiye sağlık turizminde gelirini yükseltmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra, sağlık turizmi hizmet kapasitesinin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi uluslararası alanda ülkemizin tercih edilirliliğinin artırılmasına ve bir cazibe merkezi hâline getirilmesine yardımcı olacaktır. Sağlık turizmini geliştirmek için kurulan USHAŞ ve Sağlık Bakanlığıyla iş birliği hâlinde sağlık turizmine katkı yaratılacaktır diye değerlendiriyoruz. Ayrıca, bütünüyle yaşlı dostu konaklama alanlarının yaygınlaştırılması ileri yaş turizmini geliştirecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aksu, ilave bir dakika süre veriyorum, lütfen, toparlayın.

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Engelli vatandaşlarımız için her bakımdan uygun şartların oluşturulduğu alanların ülkemizin her yerinde ve tüm turizm alanlarında hizmet vermesi sağlanmalıdır.

Tüm bu olumlu gelişmelerin yanı sıra, Orta Doğu'daki olayların turizmimize olumsuz yansımaması için gerekli tedbirlerin süratle alınması da yerinde olacaktır.

Türkiye, iklimi, doğal, tarihî ve kültürel zenginlikleri yanında konumunun sağladığı kolay ulaşılabilirlik, rakip ülkelere göre daha yeni ve nitelikli tesislere sahip olması nedeniyle turizm potansiyeli yüksek bir ülkedir. Sahip olduğumuz bu kıymeti planlı, verimli ve etkili bir şekilde değerlendirerek dünya turizminden aldığımız pay da giderek artırılacaktır. Türkiye bunu sağlayacak altyapı, insan gücü, bilgi birikimi ve tecrübeye sahiptir, nitekim veriler de bunu doğrulamaktadır.

Bu düşüncelerle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Aksu.

Şimdi de Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Rahmi Aşkın Türelî...

Sayın Türelî, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli yöneticileri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, tabii, Kültür ve Turizm Bakanlığını, önemli bir bakanlığı görüşüyoruz fakat benim ilk anda aklıma gelen şu: Bu Bakanlığın aslında 2 ayrı bakanlık olması gerekirdi Sayın Bakan yani aslında turizm ve kültürün birbiriyle aynı bakanlık çatısı içinde olmasını son derece yanlış bulduğumu ifade etmek istiyorum.

Turizm bir sektör, iktisadi bir sektör, gelir yaratma faaliyeti üzerinden çalışan ve piyasa mantığıyla işleyen bir alan. Kültür ise öyle değil; var olan zenginliğimizin, miraslarımızın korunması, geliştirilmesi, gelecek nesillere aktarılması temel yani bu iki tane konusu itibarıyla birbirinden tamamen ayrı alanın aynı bakanlık çatısı içinde örgütlenmesinin yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum. Eğer öyle olmuş olsaydı gerçekten de kültüre de yeteri kadar yer ayrılırdı yani kültür tamamen kendi içinde bir ihtisaslaşma içinde hareket ederdi, aynı şekilde turizm de böyle olurdu. Geçmişte de böyle olduğu zamanlar vardır, son derece de başarılıdır aslında ama nedense...

Bilemiyorum tabii, siz mutlu musunuz? İki bakanlık... Yani birbiriyle olan bağlantısını söyleyebilirsiniz hani kültürel varlıklarımızı da turizm perspektifinde değerlendiriyoruz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben defalarca açıkladım, doğru buluyorum.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Siz “Doğru.” mu diyorsunuz?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Kesinlikle.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ben de yanlış diyorum Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Siz fikrinizi söylüyorsunuz...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tabii, tabii, tabii, canım, herkes fikrini söyler ama yani sonuçta bu ikisi alan olarak birbirlerinden kesinlikle farklı. Bitireyim, siz şey yaparsınız sonra.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Sorduğunuz için cevap verdim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hayır, sonra cevap vereceksiniz zaten daha şeyimiz var söyleyecek.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Sorduğunuz için...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Şimdi, turizm sektörünün ekonomideki yeri, oraya bakıyorum ben, ödemeler dengesinde... Tabii, şimdi bir de orta vadeli program hazırlandı, 2024-2026 yıllarını kapsayan bir plan; arkadan da On İkinci Kalkınma Planı geldi, o da 2024-2028 yıllarını kapsıyor fakat çok ilginçtir, 2 doküman arasında çok ciddi bir çelişki var, âdeta birbirinden ayrı tellerden çalıyor. Nitekim turizm gelirlerine bakıyoruz, 2023 yılında 55,6 milyar dolar olarak öngörülmüş, OVP'ye göre 2026 yılında 71,3 milyar dolara çıkıyor. Makul, ortalama yüzde 7,5; yüzde 8'lik bir artış var fakat 2026'dan 2028'e birden 100 milyara çıkıyor, yüzde 40'luk bir artış var yani yıllık olarak, iki yıl olarak böldüğümüzde yaklaşık yüzde 18,5-19'luk bileşik, bir şey oluyor. Yani böyle bir şeyin açıklaması yok. Yani bu sizin bilginiz dâhilinde mi? Ne oluyor? 2027-2028'de ne var da birdenbire Türkiye'deki var olan turizm trendini, turizm eğilimlerini, yılda ortalama yüzde 7, yüzde 8 artan bir faaliyet alanını yüzde 18, yüzde 20'lere çıkarıyorsunuz? Bunun açıklaması yok.

Turizm... Tabii, turizm alanı özel bir alan, geçmişte de birçok yatırım yapıldı ama aynı zamanda yeni yatırımlar, yenileme yatırımları, bir biçimde bunlar hep devam eden bir faaliyet alanı. Yatırım alanına baktığımız zaman, turizmin, turizm yatırımlarının gittikçe hem toplam yatırımlardan hem de millî gelirden aldığı payın düştüğünü görüyoruz. Ben size rakamları vereyim. Turizm yatırımlarının... Kamu-özel hepsi... Zaten turizm alanı daha çok özel sektörün öncülük ettiği bir alan, kamu hemen hemen hiç yok, çok az. Turizm yatırımları bölü toplam yatırımlar 2002 yılında yüzde 4,4'müş, 2022 yılında yüzde 1'e düşmüş; yüzde 4,4'ten yüzde 1'e. Turizm yatırımlarına bir de millî gelir içinde bakayım dedim, 2002'de binde 8,5'muş, 2022'de binde 3'e düşmüş yani aslında, baktığımız zaman, turizmde turizm kapasitesi, bir taraftan da yeni yerler kurulması, yatak kapasiteleri perspektifi olarak baktığımızda, belki bu şekilde olmasa, daha dengeli bir trend izlenmiş olsaydı belki bugün turizmde çok daha yukarılarda olacaktık. Tabii, On İkinci Kalkınma Planı'nda da hep bir temel perspektif vardı, o neredeyse bütün dokümanlara, aynı zamanda OVP, yıllık programa da damgasını vurmuştu, o da yeşil dönüşüm, hatta yeşil dönüşüm ve dijital dönüşümün yan yana gittiği bir yapıyı hep konuştuk bizler de. Fakat baktım ben, sunuşunuzda da yeşil dönüşüme ilişkin hiçbir şey görmedim yani sonuç itibarıyla, bunun bir yılı var. Yani burada nasıl bir dönüşüm var, ne yapıyorsunuz yeşil dönüşüme uymak için? Enerji kullanımından ya da ne bileyim, turizm bölgelerinde plastik kullanımı var, atık yani buna ilişkin "yeşil dönüşüm" dediğimiz anlamda... Yani sonuçta "yeşil dönüşüm" dediğimiz zaman, aslında yeni bir konsept, devrimci bir konsept var yani her şeyi değiştiriyorsunuz, enerji kullanım biçimini, üretim biçimini, üretim organizasyonunu ama ben turizme bunun yansıdığını görmedim.

Tabii, turizm eğer geliyecekse mevzuat değişikliklerine de ihtiyaç olacak yani orada da benim gördüğüm birtakım sorun alanları var. Mesela, Türkiye otelciler birliği yasasına bir ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bu devre mülk ve devre tatil tesisleri Turizm Bakanlığının denetimine alınmalı, şu anda öyle bir denetimin dışında. Mesela, bu, çok önemli bir alan. Gene, karbon ayak izini azaltan, çevreye duyarlı tesis, "yeşil yıldız" belgesi alan otellere bir enerji desteği vardı, bir ara durduruldu bu. Bunun yeniden verilme ihtiyacı var. Konaklama vergisi alınıyor fakat konaklama vergisi önemli ama konaklama vergisinden yerel yönetimlere daha çok pay ayrılma ihtiyacı var. Yani kentlerin tanıtımı... Turizm, aslında, ulusal bir konsept içinde ilerliyor ama bir taraftan da baktığımız zaman, yerel ölçek üzerinden gidiyor ve Türkiye'de de özellikle turizm bölgeleri var, turizm illeri var; işte bir tanesi de Antalya. Cavit Bey de birtakım milletvekillerimiz de orayı temsil ediyorlar, oranın temsilcileri konumunda. Yani burada, dediğim gibi, kentin tanıtımına ve turizm geliştirilmesi için yerel yönetimlere bana göre daha fazla kaynak aktarılmalı.

Termal turizm geliştirilebilecek bir alan, çok hızlı bir biçimde geliştirilebilir ama ne yazık ki öyle duruyor. Mesela, termal tesis SGK kapsamına alınabilir; oralarda, biliyorsunuz, sağlık anlamında şu anda öyle bir şey yok. Öyle olduğu zaman birdenbire turizmde müthiş bir sıçrama yapılabilir.

Zafer Havalimanı var, Kütahya-Uşak-Afyon arasına yapıldı, duruyor yerinde, doğru dürüst uçak da inmiyor ve kamu-özel iş birliği modeliyle yapılmış. 2022 yılında 1 milyon 317 bin yolcu garantisi verilmiş, 24 bin kişi uçmuş yani yüzde 2'ler seviyesinde. Sonuçta, tıkr tıkr o paralar ödenmeye devam ediliyor. Mesela, özel bir şey olacaksa o havaalanı turizme ilişkin nasıl kullanılabilir, bunun üzerine bir konsept geliştirilebilir.

Gene başka bir alan, turizm çalışanları. Turizm çalışanlarının buradaki konumu önemli çünkü turizm daha çok, baktığımız zaman, Türkiye ölçeğinde, her ne kadar bütün dokümanlarda da yıl ölçeğinde, bütün yıl boyunca da etkin bir faaliyet olarak planlansa bile, buna ilişkin çalışmalar yapıldığı söylene bile mevsimlik. Bunu bütün yıl boyunca nasıl yayabiliriz? Yani o bir taraftan turizmin çeşitlendirilmesini de içeriyor ama bir taraftan da personelin, nitelikli personelin bu alanda tutulması lazım. Yani mevsimsel çalışanların da yıl boyu çalışabileceği bir yapı gerekiyor. Belki bu anlamda nitelikli personelin mevsimlik değil, yıl boyu çalışması söz konusu olabilir ve burada sosyal güvenlik prim desteği ve vergi destekleri devlet tarafından karşılanabilir; bu, son derece önemli olur. Sonuç itibarıyla, hepimiz biliyoruz, çevremizde de var yani insanlar gidiyor, yılın belli ayları çalışıyor, ondan sonra o işten ayrılıyor. Orada bir sürekliliğe ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Gene, aynı şekilde, turizm tesislerine, turizm okullarından, iki yıllık ön lisans ya da dört yıllık lisanstan mezun olanlarının, mutlaka turizm mezunu yöneticileri çalıştırması zorunluluğu getirilebilir. Yani aslında gelişmeye çok açık bir alan ve çok ciddi de perspektifler içeriyor ama dediğim gibi, bunların planlanmasına ihtiyaç var. Ne yazık ki bütçedeki, buradaki sunuşunuzda zaten turizme çok fazla yer ayrılmamıştı, daha çok kültür üzerine ayrılmış yani turizm başta bir iki sayfada vardı. Tabii, kültür çok önemli, o yüzden de zaten ayrı bakanlık olması gerektiğini söyledim.

Sayın Bakan, benim on dakikam vardı, ben on dakikayı turizme ayırdım, kültür kaldı; artık sorularda da onu söyleriz. O konudaki düşüncemi yeniden tekrarlamak istiyorum; turizm ve kültür alanlarının birbirinden ayrılması ve ayrı bakanlık içinde örgütlenmesinin doğru olduğuna inanıyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türel, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece Komisyon üyesi milletvekillerinin söz taleplerini karşıladık, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize geçiyoruz. Bildiğiniz üzere, geçtikten sonra bir daha geri dönmüyoruz, dolayısıyla Komisyon üyesi milletvekillerimizin talebi karşılandı.

Şimdi isimleri okuyorum, lütfen herkes notunu alsın, ona göre arkadaşlarımız burada olsunlar, hazırlıklarını yapsınlar; sonra "Ben yoktum, geldim." şeklinde bir konuşma yapılmasın. Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesiyle alakalı Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizden çok fazla talep var.

İlk olarak Sayın Filiz Kılıç, Sayın Gülcan Kış, Sayın Türker Ateş, Sayın Seda Kaya Ösen, Sayın Mehmet Emin Ekmen, Sayın Haydar Altıntaş, Sayın Aşkın Genç, Sayın Ayşe Sibel Ersoy, Sayın Onur Düşünmez, Sayın Yavuz Aydın, Sayın Tamer Osmanağaoğlu, Sayın Abdurrahman Tutdere, Sayın Sezgin Tanrikulu, Sayın Zeynep Oduncu, Sayın Turan Yaldır, Sayın Hüseyin Yıldız, Sayın Talat Dinçer, Sayın Şeref Arpacı, Sayın Abdurrahman Başkan, Sayın George Aslan, Sayın Selcan Hamşioğlu, Sayın Mehmet Tahtasız.

Diğerlerini bunlar bittikten sonra okuyacağız.

Teşekkür ediyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu sıralamayı neye göre yaptınız gene Başkan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sıralamayı şöyle yapıyoruz: Grup sözcüleri isimleri...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir ondan bir ondan yapsaydınız, bir tarafın hepsini bitiriyorsunuz, sonra öbürüne...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Hayır, değerli arkadaşlar, karışık yapıyorum. Sayın Ömer Fethi Gürer’i kendi grubu ortaya yazdı, Turizm Bakanlığında böyle verdiler listeyi.

Sayın Kılıç, buyurun lütfen.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlarımız ve basınımızın güzide temsilcileri; seçim bölgem olan Nevşehir, Kapadokya’nın tam ortasında tarihî ve kültürel açıdan önemli bir şehrimizdir. Peribacaları olarak da bilinen benzersiz kaya oluşumları, yer altı şehirleri, eşsiz vadileriyle Kapadokya, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Şehrimiz, muhteşem manzaraları, havadan seyretme imkânını veren sıcak hava balon turları sayesinde ziyaretçilerine unutulmaz bir deneyim sunmaktadır.

Nevşehir, sadece Türkiye’nin değil dünyanın önemli turistik destinasyonlarından biridir. Bu şehirdeki kültürel miras ve doğal güzellikler, unutulmaz anılar biriktirmek isteyen herkes için mükemmel bir seyahat noktasıdır.

2016 yılında 1 milyon 493 bin 493 yerli, yabancı turistimiz müze ve ören yerlerini ziyaret etti. 2023 yılının ilk on ayında 4 milyon 256 bin 129 kişiyle rekor seviyesinde ziyaretçiyi misafir ettik. Bu rakamların yüksek çıkmasında, Bakanlığımızın düzenlemiş olduğu kültür yolu festivallerinin birinin de şehrimizde yapılmasının büyük katkısı olmuştur. Başta şahsınız olmak üzere emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

İlimizin ev sahipliği yaptığı film ve diziler de dikkat çekmektedir. Doğal bir film ve dizi platosu olan Kapadokya bölgesi, hem sinema hem televizyon sektörüne hem de bölgemizin yurt içi ve yurt dışında tanıtılmasına büyük katkı sağlamaktadır. 2023 yılının ilk on ayında 39 yerli, 10 yabancı olmak üzere, toplam 49 dizi film çekimi ev sahipliğimizde yapılmıştır. Dünyada bu kadar dizi film çekilen nadir turizm bölgelerinden biri olma değerine sahibiz. 173 ülkeye ihraç edilen ve yaklaşık 750 milyon izleyiciye ulaşan dizi filmlerimiz, turizm destinasyonlarının ve kültürel değerlerimizin tanıtılmasına öncelik etmektedir, Türk sinemamızın marka değerini arttırmak hedefi de oldukça önemlidir.

Az önce Sayın Vekilimiz dizi filmlerle ilgili; dizilerle, filmlerle ilgili hassasiyetimizi bildirdi, ben o konuda çok fazla bir şey söylemek istemiyorum.

Sayın Bakanım, değerli hazırun; dünya nüfusunun dolayısıyla ülkemiz nüfusunun da yaşlandığı hepimizin malumu. Bu sebeple, yaşlılara dair yapılacak yatırımların hızla gerçekleştirilmesi elzemdir. Nevşehir’in ilçelerinden Kozaklı’daki şifalı sıcak sudan daha çok yararlanabilmek için acilen yatırımların yapılması gerekmektedir. İlçede bulunan fizik tedavi hastanemizi daha da büyüterek bu hastaneyi de içine alacak bir proje geliştirilebilir. Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığımızın iş birliğinde ilçenin sıcak su kaynakları ve imkânları çok daha etkin kullanılırsa Kozaklı sağlık turizminin başkenti olacak bir kapasiteye sahiptir.

Sayın Bakanım, ayrıca, Avanos’umuz tarihî güzellikleri ve doğal yapılarıyla misafirlerimizi büyüleyen bir ilçemizdir. Avanos’umuzda atıl durumda, doğal süreçlerden dolayı yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya olan, lakin yapısıyla, güzel görüntüsüyle ve tarihî boyutuyla önemli bir değere sahip eski evlerimiz bulunmaktadır. Bu evlerin bazıları restore edilerek turizme kazandırılmıştır ancak yapı-ışlet-devret sistemi ya da Bakanlığımızın uygun göreceği farklı bir sistemle bu evlerimizin bir an evvel tamamen yıkılmadan turizme kazandırılması şarttır.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri; Alevi-Bektaşılık konusunda Cumhur İttifakı'mız hassas bir şekilde özveriyle çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda belki de en önemli adımı Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının kurulması olarak gösterebiliriz. 2024 yılının Şubat ayı içerisinde Alevilik-Bektaşılık İhtisas Kütüphanesinin açılacak olmasından dolayı memnuniyetimizi de bu vesileyle ifade etmek isterim. Az önce Sayın İsmail Vekilimin de belirttiği gibi, Türkiye'nin en büyük Alevi Kültürü ve Cemevi Külliyesinin Nevşehir'in ilçelerinden olan Hacıbektaş ilçemizde temeli atılmış ve Sayın Genel Başkanımızın başışladığı arsa üzerinde yapımının hızla devam etmekte olduğunu da Gazi Meclisimizin içerisinde büyük bir gururla da ifade etmek isterim.

Sayın Bakanım, Nevşehir'de turizmi geliştirmek, yerli ve yabancı turist sayısını artırmak konusunda ciddi çalışmalar yapılırken Bakanlığınızın kültür ayağını ilgilendiren ve çok önemli gördüğümüz bir hususu da bu vesileyle dillendirmek isterim. Bu konuda da en önemli eksikimiz Nevşehir il merkezinde bir halk kütüphanemizin olmamasıdır. İl merkezinde bulunan il halk kütüphanemiz ve arkeoloji müzemiz depreme dayanıklılık raporlarına istinaden kapatılmıştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kılıç, toparlayın lütfen.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) – Bir dakikada toparlıyorum.

Şehrimizde ilk, orta, lise seviyesinde 57.056 öğrenci bulunmaktadır. Şehrimizde bulunan 2 üniversitede de 30 binin üzerinde gencimiz öğrenim görmektedir. Nevşehir halkının Kültür ve Turizm Bakanlığımızdan talebi, yeni bir il halk kütüphanesinin ivedilikle Nevşehir'imize kazandırılmasıdır. Şüphemiz yoktur ki kısa zamanda ilimize yapılacak 7/24 açık bir il halk kütüphanesinin gençlerimizin çalışma ortamının daha sağlıklı bir hâle getirilmesinde çok önem arz edeceğini ifade etmek isterim.

Evet, sorumluluk bilinciyle ve Cumhur İttifakı'nın gücüyle Nevşehir'imizin eksiklerinin bir an önce tamamlanacağını ümit ediyor, herkesi Kapadokya'nın başkenti Nevşehir'e davet ediyorum.

Sayın Bakanım, bütçeniz hayırlı olsun.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, sükûneti... Değerli milletvekilleri...

Değerli bürokratlar; lütfen... Hadi buranın dokunulmazlığı var, sizin dokunulmazlığımız da yok, ona göre.

Şimdi, Sayın Gülcan Kış...

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakanlığın değerli bürokratları, sayın milletvekilleri ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanın sunumuna baktığımızda, sanatın, sanatçının yok sayıldığını, emeğin görmezden gelindiğini, kültür, sanat ve turizm adına hiçbir vizyonun olmadığını görmekteyiz. Yirmi bir yıllık AKP iktidarı dönemine bir bakıyoruz, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel değerlerinin yerle bir olduğuna, kültür ve sanat adına ne kadar kazanım varsa tek tek elden çıkarıldığına şahit oluyoruz. Kısacası, kültürde, sanatta bir çölleşme yaşıyoruz. İnsanların sanata en çok ihtiyacının olduğunu dönemlerde türlü bahanelerle önce sanatı ve sonra da sanatçıyı susturma yoluna gittiniz; festivalleri yasakladınız,

sanatçıların konserlerini iptal etmesini sağladınız, onları koruyan AKP’li belediye başkanlarını istifaya ettirdiniz, sanatçıları hapse attınız; bilançonuz ağır yani Sayın Bakan. Bir tarafta devasa bütçelerle filmler çekiliyor, kimse izlemiyor; devasa bütçelerle faaliyetler yapılıyor ama karşılık bulmuyor; diğer taraftan her türlü yasak ve engellemeye rağmen bu ülkenin sanatçısı, aydını, tiyatrocusu, müzisyeni, oyuncusu kendi çabalarıyla ayakta durmaya çalışıyor. Hatırlarsanız Sayın Bakan, pandemi zamanı koyduğunuz yasak ve engellemeler yüzünden birçok sanatçımız, oyuncumuz, müzisyenimiz ekonomik koşullar ve zorluklar sebebiyle canına kıydı.

Bu arada bizler neler yaptık? Ben Mersin Milletvekiliyim, Mersin Büyükşehir Belediyemiz başta olmak üzere pandemi döneminde ekonomik açıdan zor durumda kalan sanatçılarımıza destek olduk. Büyükşehir Belediyemiz bu süreçte düzenlediği konserlerle “müzik hiç susmasın” diye yerel müzisyenlerin dinleyicisiyle buluşmasını sağladı, onların hem maddi hem de manevi olarak ayakta kalmasına imkân sundu. Pandemi döneminde yapmış olduğu bu destekleri hâlâ devam ettirmektedir.

Sayın Bakan, size düşen görev bu ülke adına üretim yapan her sanatçının hakkına ve hukuka sahip çıkmaktır. Yasalarımızda sanatın ve sanatçının özgürce üretmesinin önündeki engeller kaldırılmalıdır, sosyal ve ekonomik hakları güvence altına alınmalıdır.

Sayın Bakan, Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına Dair Kanun Teklifi kısa bir süre önce yasalaştı. Bu 33 maddelik kanunun içeriğinde 29 maddesi Kültür ve Turizm Bakanlığıyla ilgiliydi ama maalesef, Cumhuriyet Halk Partisi olarak tüm itirazlarımıza rağmen ilgili Komisyonunda görüşülmedi. Bu torba kanunda yer alan bir düzenlemeyi tekrar dikkatinize sunmak istiyorum. Kanuna göre, Bakanlığınızın döner sermayesinin kullanım alanına atık su arıtma tesisi ve katı atık bertaraf tesisi gibi altyapı tesislerini yapmak ve yaptırmak eklenmişti fakat bu tesislerle ilgili konu belediyelerin görev ve yetki alanı içerisinde. Şu anda iktidar ya da muhalefet fark etmeksizin tüm belediyelerin ekonomik anlamda krediye ulaşma anlamında da sıkıntıları olduğunu sizler de biliyorsunuz. Bunların önündeki engellerin kaldırılması gerektiğini, yerel yönetimlerin bu anlamda güçlendirilmesi gerektiğini bir kez daha burada tekrar etmek istiyorum.

Sayın Bakan, Mersin’imizin de talepleri var, onlara da hızlıca değinmek istiyorum. Sayın Bakan, turizm konusunda aktardığımız sunumunuzda maalesef Mersin’in yer almaması ciddi anlamda üzücü bir durum. Konuşmanızın tek bir yerinde bile Mersin’e yer vermediniz ancak köklü tarihiyle, kültür ve turizm potansiyeliyle ülkemizin önemli turizm kentlerinden biridir Mersin; her tür medeniyetlerden izler taşır. Her şeyden önce Mersin tüm semavi dinlerin yaşadığı bir kültür mozağıdır, çok geniş kültürel bir mirasa sahiptir. Birlikte yaşama kültürünün sembolü olan Mersin Şehir Mezarlığı Türkiye’de ilk ve tek olmakla beraber 3 semavi dinin inananları bu mezarlıkta yan yana defnedilmişlerdir. Bu bağlamda, kentimizde pek çok yer... İnanç turizmine meraklı yerli ve yabancı turistlerin de kesinlikle vazgeçmeyeceği bir şehirdir. Fakat bugüne kadar turizm konusunda hak ettiği ilgiyi görememiştir. Yatırımları cezbedecek özel teşvik paketleriyle Mersin desteklenmelidir Sayın Bakan. Yeni yatırımların yapılmasına öncülük edilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kış, süreniz doldu.

Toparlayın lütfen, bir dakika ek süre veriyorum.

Buyurun.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) – Türkiye’nin en fazla arkeolojik envanteri barındıran kenti de Mersin’dir. “Bu dönem, Türk arkeolojisinin altın çağı olacak.” dediniz, Geleceğe Miras Projesi’nden bahsettiniz. Mesela, bunun içerisinde Mersin neden yer almıyor? Bünyesinde bulundurduğu antik

kentlerin oluşturduğu potansiyelle beraber kültür turizminin devreye girmesiyle Türkiye turizminin gelirlerinde yüksek artışlar sağlanacaktır. “Alternatif turizm alanlarına büyük önem veriyor ve ciddi projeler üretiyoruz.” dediniz. Bu projelerin içerisinde Mersin yer alıyor mu, bunu da merak ediyorum.

Turizmi on iki aya yayabilmemiz için farklı projelerin geliştirilmesi ve yabancı turistlerin de Mersin’i tercih etmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Yine, yıllardır söylüyoruz, bölge turizmine hizmet edecek, söz verilip bitirilmeyen yatırımlardan Çukurova Havalimanı bir an evvel bitirilmeli, Çeşmeli-Taşucu Otoyolu Projesi derhâl tamamlanmalıdır.

Bakanlığın bütçesinin de hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Kış.

Şimdi Sayın Türker Ateş’e söz vereceğim.

Değerli milletvekilleri, grupların bilgisine de sunuldu, sonrasında, HEDEP Grubundan Sayın Onur Düşünmez’in aramızdan ayrılması gerekiyor, ona söz vereceğiz

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Öncesinde de olabilir, sonrasında da.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Onur Düşünmez burada mı?

Onur Bey, buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hazırsa Türker Bey’e verin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Peki.

Onur Bey, o zaman size sonra geleceğim.

Sayın Ateş, buyurun.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı önemli bir Bakanlık, gelirlerinin direkt cari açığa yansımaları ve vergilendirmede önemli bir rol alması bizler için çok çok önemli. Ben şimdilik turizm hedefleri ve turizm gelirlerine girmeyeceğim, zaten burada bir ıskalama söz konusu; umut ediyorum ki hedefleri tekrar revize eder ve tuttururuz.

Sayın Bakan, öncelikle, Covid dönemi sonrasında güvenli turizm sertifikası hamlesiyle... Çok önerilen bir hamleydi, biz de destek verdik, gerçekten önemli bir hamle ama Covid sonrası otel denetimlerinde gevşemiş görünüyor, şikâyetler var Sayın Bakanım. 2023 yılında 2.700 işletmeyi denetlemiştir, toplam turizm yatırımı ve işletme belgeleri sayısının 5.600 civarı olduğunu düşünürsek her iki işletmeden bir tanesi denetlenmiştir. Denetleme açısından çok ciddi bir sorun olduğunu ifade etmek isterim.

Geçen ay Meclisimizden konutları turizm amaçlı kiralamaya yönelik bir kanun teklifi geçti. Bu kanun teklifi kapsamında devre mülkleri için bir düzenleme yapılmadı. Devre mülklerinin hem konaklama vergisi ödemedikleri hem elektrik, su ve doğal gaz tarifelerinde konut tarifesinden ödedikleri için otellere karşı dezavantajlı konuma geldikleri aşikâr. Bu da haksız rekabet oluşturuyor, bu adaletsizliğin giderilmesi için bir çalışmanız var mıdır?

Efendim, ben Bolu bölgesinden geliyorum. Bir dönem Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı yaptım. Özellikle Bolu iline, içeriye, merkeze turist gelmesi için çalışmalar yaptık. Bu çalışmalar içerisinde en önemlilerinden bir tanesi, bir arkadaş grubunu müzeye gönderdik. “Müzedeki bir eser bulun, öyle bir eser olsun ki dünyada tek olsun.” dedik. Arkadaşlar bir eser buldu, heykel başı. Bu heykel başını da bilirkişi

olarak Mimar Sinan Üniversitesi Arkeoloji Bölüm Başkanına gösterdik ve bu eserin Artemis olduğu ve dünyanın en değerli eserlerinden biri olduğu ortaya çıktı. Bunu markalaştırma noktasında hiçbir girişim olmadı. Özellikle söylüyorum, müzenin içerisinde elli yıldır sergilenen bir eser bu. Şu anda eserin sergilendiği ortamı görseniz gerçekten üzülsünüz. Özellikle söylüyorum, bu konuya dikkati çekmek lazım; elli senedir müzede böyle bir eser var ve tesadüfen biz buluyoruz. Bizim işimiz değil ki, ticaret odalarının böyle bir işinin olması... Bu çok yanlış bir şey. Hep beraber bütün müzeleri araştıralım, ne güzel eserler var, bunları tespit edelim.

İkinci bir konu: Bolu bölgesinin Hitit uygarlığına dayanan bir tarihi var, bu tarih içerisinde yaşanmışlıklar var; bolu ilinin altında tarih var ama bunu turizmde gösterecek hiçbir çalışmamız yok. Eserler zaten sergilenemiyor, müzemiz çok yeterli değil.

İkinci bir konu: Biz sizlere bir yazı gönderdik, daha önceden dedik ki: “30 dönümlük bir arazi var, burada kümülüs var. Buradaki yerin kazısını yapalım. Bunu yapabilmek için kamunun burayı istimlak etmesi yani kamulaştırması gerekiyor. Çok az bir ücretle burayı kamu yararına alarak istimlak etmemiz gerekir ve örnek bir yer diye başlayalım.” Çok basit bir operasyonu gittikçe büyüttük. Biz buranın kazı işlemleri için sponsor buluruz ama kamulaştırma insanların elinden mülkü almamız mümkün değil bu devlet eliyle olabilecek bir şey. Bu konuda sizlerden yardım bekliyoruz.

Ayrıyeten, Abant İzzet Baysal Üniversitesinde arkeoloji bölümü yok. YÖK’e müracaatımızı yaptık, YÖK’ten reddoldu. Bu konuda destek verin, tarih kokan bir ile arkeoloji bölümünün açılması noktasında -siz Turizm Bakanısınız- destek verirseniz bunlar olur. Biz sizden bu konuda destek rica ediyoruz.

Bakanlıkta istihdam edilen sanatçıların gelirleri de çok düşük, arkadaşlarımız devamlı dile getiriyor. Devlet Tiyatroları ve diğer birimlerde istihdam edilen sanatçıların maaşları çok düşük, yoğun enflasyon karşısında ezilmiş vaziyetler; lütfen, onlara da bir kulak açalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ateş, toparlayın lütfen.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) – Mudurnu’da -özellikle dikkatinizi çekerim, basında da denk gelmiştir-esrarengiz bir kazı var, sahibi belli değil. Mudurnu ilçesinin Kovucak köyünde altı aydır esrarengiz bir kazı yapılıyor. Kazı hakkında yayın yasağı getirildi. Yasakla birlikte, ne arandığına dair şehir efsaneleri aldı başını gidiyor. “Altın mı arıyorlar?” “Hazreti İsa döneminde yazılmış İncil mi arınıyor?” iddiaları var. Kazının Bakanlığınızla bir ilgisi var mıdır? En azından buna yanıt verirseniz, kulaktan kulağa yayılan şehir efsanesi son bulur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Onur Düşünmez’e söz vereceğim.

Sayın Düşünmez, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın bürokratlar, değerli milletvekilleri ve saygıdeğer emekçiler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hepinizin malumu, bir ülkede ekonomik kalkınmanın temelinde bir bütün olarak adil bir yönetim anlayışı yatmaktadır, nitekim bütçesini görüştüğümüz Kültür ve Turizm Bakanlığı da bu yönetim anlayışıyla yönetilmelidir. Kültür alanında yasaklamalarla, turizm alanında ayrımcılıkla başarılı

olmak mümkün değildir. Kürt kültürünü yasaklayarak kültürde başarılı olunamaz. “Kürt kültürünü yasaklıyorsunuz.”u güncel bir örnekle açıklamak istiyorum: Şırnak Valiliğinin son Cizre yasağı hepinizin malumu. Bu yasağa baktığımızda, atanmış personeller dışında nüfusunun tamamı Kürt olan bir yerde sırf Kürtçe olması nedeniyle konser etkinliği yasaklandı. Bu yasaklarla kültür gelişimini nasıl sağlamayı düşünüyorsunuz?

Diğer bir güncel örnek, Yüksekova’da yapılan Cilo Kültür Festivali. Bu festivalin yapıldığı Sat Gölleri yöresine vatandaşlar giremiyor, sadece festival günleri festivale özel izin alınarak buraya giriş çıkış sağlanıyor. Vatandaşlara yasakladığınız bu festivalle turizm gelişimini nasıl sağlayacaksınız ya da oradaki doğal hayatı nasıl koruyacaksınız? Bunları merak ediyoruz.

Kültür ve sanatın gelişmesi, toplumsal canlılık ve çeşitliliğin artması için yaşamsal bir öznedir. Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasını kapsayan ülkemizde çok dilli, çok kültürlü halklar birlikteliği söz konusudur. Çok dilli ve kültürlü halkların coğrafyası olan bu topraklarda biz bütçeden önce yasakları konuşuyorsak bu utanç hepimize yeter. Kültür ve Turizm Bakanlığının en baştaki görevlerinden biri, ülkedeki bu alanın önündeki engelleri bir an önce kaldırmaktır.

Yüzyıllardır Mezopotamya coğrafyasında yaşayan insanlar Kürt’tür. Örneğin, benim yaşadığım yerin adı Çölemerik’tir. Çölemerik dört tarafı kürdistan coğrafyasıyla çevrili ancak yapay sınırlarla 2 diğer ülkeye komşu kılınmıştır. Sanırım herhangi bir turizm geliri beklenmiyor ki orada yasaklamalarla ilgili Bakanlığınız bir tepki geliştirmede. En son 12 Ekimdeki yasak olmak üzere Hakkâri Valiliği tarafından verilen yasaklamalarda konser, şenlik, tiyatro, skeç, sinevizyon, pandomim ve benzeri durumlar cumhuriyetin temel nitelikleri, devletin ve milletin bölünmez bütünlüğü, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi ve başkalarının hak ve özgürlüklerin korunması, meydana gelebilecek olası provokasyonların ve yaşanması muhtemel toplumsal olayların önlenmesi amacıyla yasaklandı. Şimdi soruyorum Sayın Bakan: Bir tiyatro, bir pandomim, bir konser, bir şenlik, bir skeç, bir sinevizyon gösterimi cumhuriyetin temel niteliklerini nasıl derinden sarsacak? Bunu herhâlde siz çok umursamadınız ki altı yıl kesintisiz devam etti bu yasaklar. Şu an edindiğimiz bilgilere göre herhâlde Valilik pandomimi çıkarmakta bir karar almış “Pandomimi çıkaracağız.” diyor. Bu yasaklar içinde açlık grevi yasakları da var, onlar da ayrıca bir muamma.

Şimdi, ben, bütün faaliyet yasaklarını anlatmaya süremiz yetmediği için sadece Kürtçe olduğu için yasaklanan birkaç faaliyeti sizlere aktarmak istiyorum. Örneğin, 3 Nisan 2021’de “Siwaro” sahne adıyla tanınan Eyüp Temirak’ın müzik aletlerine şikâyet üzerine İstanbul Kadıköy’de polisler tarafından el konuldu. 24 Mayıs 2021’de Van “Nevroz”u kutlamalarında “Mizgina Leheng” şarkısı gerekçe gösterilerek Koma Awaza Azad sanatçılarından Fuat Ege ve Rohat Aram hakkında iddianame hazırlandı. 7 Temmuz 2021’de İstiklal Caddesi’nde Kürtçe şarkı söyleyen şarkıcılar Beyoğlu Belediyesi zabıtalı tarafından engellenerek çalgılarına el konuldu. 16 Ekim 2021’de Mezopotamya Kültür Merkezi’nin 30’uncu kuruluş yıl dönümü dolayısıyla Bostancı Kültür Merkezi’nde düzenlenecek olan “Berbang” yani “Şafak” adlı konser İstanbul Valiliği tarafından yasaklandı. İstanbul Valiliğinin verdiği konser yasaklarına gerekçe olarak ise millî güvenlik, kamu düzeni, suç işleme olasılığı ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin tehlikede olması gösterildi. 22 Ekim 2021’de Mikail Aslan ve Cemil Koçgiri’nin Seyit Rıza Meydanı’nda vermek istediği konsere Dersim Valiliği izin vermedi, sanatçılar şarkılarını söyledikleri arenada yasağı protesto etti. 15 Kasım 2021’de AKP’li Keçiören Belediyesi Mem Ararat’ın Neşet Ertaş Kültür Merkezi’ndeki konserini “Kürt müziği icra edilecek.” gerekçesiyle tek tarafı olarak iptal etti. 5 Aralık 2021’de Mardin Valiliği, Amed Şehir Tiyatrosu’nun Kürtçe oyunu Tartuffe’nin gösterimine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika ilave süre veriyorum, toparlayın lütfen sözlerinizi.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - 29 Aralık 2021'de polis, Taksim İstiklal Caddesi'nde Kürtçe müzik yapan şarkıcıları yeniden engelledi, müzisyenler polis şiddetiyle gözaltına alındı. Gerekçe olarak ise çevreye verilen zarar gösterildi. Bu ve benzeri bir sürü yasaklama var ancak ben güncel birkaç olayı anlatıp tamamlamak istiyorum. Bu yıl 16 Haziranda Fatih Belediyesi Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi'nde Mezopotamya Kültür Merkezi'nin düzenleyeceği "Horasan hikâyeleri" etkinliği gerekçe gösterilmeden yasaklandı. Serhat Kültür ve Sanat Derneği tarafından 19 Haziranda Tatvan Belediyesine bağlı kültür merkezinde seyirci karşısına çıkarılmak istenen Fransız yazar Claude Magnier'in "Eyvah Yine Karıştı" eserinin Türkçeye uyarlanan hâli olan "Haylo Dîsa Tevlîhev Bû" oyunun Tatvan Kaymakamlığının oyunu yasakladığı gerekçesiyle polis tarafından oynanması engellendi. Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu ve sanatçı organizasyonu tarafından 11-12 Kasım tarihinde organize edilen Cizre Kültür ve Sanat Festivali kapsamında yapılacak konser Cizre Kaymakamlığı tarafından yasaklandı. Bu saydıklarım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Düşünmez.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ(Devam)

4.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Kültür ve Turizm Bakanlığınının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, şimdi bir araya gideceğim ancak aradan önce Sayın Düşünmez konuşması içerisinde Hakkâri ilimizde sınırlarımız içerisindeki bir bölgeyle alakalı "Dört bir tarafı kürdistan coğrafyasıyla çevrilidir." şeklinde bir ifade kullandı. Türkiye'nin sınırları dışındaki tanımlamalara bir şey dediğimiz yok fakat Türkiye'nin sınırları içerisindeki tanımlamaları -Anayasa'nın 3'üncü maddesinde, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu belirtilmektedir- siyasi bir ayrışmaya sebep olacak ifadeleri ve tanımlamaları kabul etmeyiz, bunun size de bir faydası yoktur.

Teşekkür ediyorum.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Sayın Başkan, Kültür ve Turizm Bakanlığında bunu konuşamayacaksa nerede konuşacağız!

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

IV. AÇIKLAMALAR

1.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in Kültür Bakanlıği bütçesi üzerindeki konuşmasıyla ilgili yaptığı açıklamasına ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Sayın Başkan, tutanağa geçsin diye, coğrafi bölge olarak nitelendirilmiştir ve hatibin de belirttiği gibi, burada Kültür ve Turizm Bakanlığını konuşuyoruz ve kültürden konuşuyoruz, tarihten konuşuyoruz dolayısıyla bu betimleme kadar doğal bir şey yoktur; bunu da belirtmek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben de Anayasa'ya göre hareket etmek zorundayım değerli milletvekilleri.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

- a)Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)
- b)Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)
- c)Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)
- ç)Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)
- d)Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)
- e)Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)
- f)Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)
- g)Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)
- ğ)Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)
- h)Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)
- ı)Atatürk Kültür Merkezi (Devam)
- i)Türk Dil Kurumu (Devam)
- j)Türk Tarih Kurumu (Devam)
- k)Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)
- l)Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)
- m)Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

Değerli milletvekilleri, sadece beş dakika ara veriyorum; saat 17.18'de bir araya geleceğiz. Gelince de Sayın Seda Kâya Ösen'le devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati:17.13

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.20****BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, 19’uncu Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın Seda Kâya Ösen, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Plan Bütçe Komisyonu kıymetli üyeleri, milletvekilleri, Sayın Bakanımız, çok kıymetli Bakan Yardımcıları, tüm katılımcılar; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Türkiye’nin mukayeseli üstünlüğünün olduğu en stratejik sektörlerinden olan turizm sektörü ve insan hayatına anlam katan kültür olgusu üzerine konuşuyoruz.

Son dönemlerde coğrafyamızda yaşanan savaşlar pek tabii turizm sektörümüzü etkilemiştir. Jeopolitik olarak risk bölgesinde olan ülkemiz, tarihi boyunca çevresindeki karışıklıklardan sık sık etkilenmiş fakat her seferinde kısa sürede toparlanmıştır. Keza, tüm dünyayı etkileyen, 2020 yılında ortaya çıkan pandeminin etkileri de artık geride kaldı. Bu sebeple, bu kritik sektörü etkileyen faktörlerle ilgili bahane üretmeden gerçekleri ve rakamları konuşmalıyız.

On Birinci Kalkınma Planı’nda, 2023 yılında 65 milyar dolarlık turizm geliri hedefi konuldu. Orta vadeli plana ve On İkinci Kalkınma Planı’na göre bu yıl gerçekleşmesi beklenen revize rakam 55,6 milyar dolar. Geçtiğimiz günlerde TÜİK tarafından açıklanan üçüncü çeyrek turizm istatistiklerine göre, bu yıl şu ana kadar 42 milyar dolarlık bir gelir elde edilmiş, geriye kalan üç ayda revize hedefin tutturulması için Türkiye’nin 14 milyar dolar gelir elde etmesi gerekiyor.

Yine, On Birinci Kalkınma Planı’nda hedeflendiği üzere, 2023 yılında 75 milyon yabancı ziyaretçinin ülkemizi ziyaret etmesi beklenirken yeni açıklanan verilere göre, 2023’te revize hedef 57 milyon olmuştur. Üçüncü çeyrek sonunda bu rakam 44 milyon 605 bin kişi olmuşken, eski hedefin yerinde yeller esmiş ve yeni hedefin yakalanması için yaklaşık 12 milyon 400 bin ziyaretçinin daha ülkemize gelmesi gerekmektedir. Bu noktaya dikkat çekmek istiyorum.

Buradan Sayın Bakanımıza da sormak istiyorum: Kültür ve Turizm Bakanlığının 2019-2023 Stratejik Planı’nda tespit edilen, turizm sektörünün güçlü ve zayıf yönleriyle alakalı listelenen maddelerle ilgili geride kalan dönemde ne gibi ilave önlemler alınmıştır? Örneğin, turizm sektöründe neredeyse her yatırımcının, işletmecinin bire bir deneyimlediği, yetiştirilmiş, nitelikli, eğitimli eleman eksikliği. Bu konuda, bu sezon birçok işletmede, oteller arasında yüksek bedellerle eleman transferleri bile gündeme gelmiştir. Sayın Bakan bu hususta, turizm otelcilik lise ve üniversite bölümlerine yapılan yatırımdan bahsetmiştir, hedef olarak 4 bin öğrenciden bahsetmiştir. 4 bin öğrenci yeterli bir hedef midir? Kaldı ki geçen sene bu öğrenci sayısı 3 binde kalmıştır.

Bakanlık tarafından denetlenen tesis sayısı 2023'te 2.700, 2024'te ise 3.500 olarak hedeflenmiştir. Yeni yürürlüğe giren Konutların Turizm Amacıyla Kiralanması Kanunu'na göre, bu konutların denetimi de Bakanlık sorumluluğuna bırakılmıştır. Yaklaşık 125 bin konutun sisteme gireceği varsayılırsa bu denetimleri Bakanlık personeli nasıl yapacaktır? Bu konuda bütçede ek personel gideri hesaplanmış mıdır?

Birçok turizm bölgesinde, belediyeler kendi kaynaklarından altyapı yatırımlarına veya turizm bölgelerinde olması gereken büyük yatırımlara bütçe ayırmıyor. Bu, çoğu zaman bir tercih değil, bütçe olanaksızlıklarından kaynaklanan bir gerçek, bu da hizmet kalitesini negatif olarak etkiliyor. Hükümet ve yerel siyasi kurumlar neden hâlâ ortak bir turizm stratejisi yürütemiyor? Turistten alınan, aslında şehir vergisi de olan konaklama vergisinden neden o şehirlere pay ayrılmıyor? Turizmi artık bir millî politika haline getirmek gerekmiyor mu? Partizan tutumların son bulması için Sayın Bakanımız aksiyon almayı düşünüyor mu?

Bilindiği üzere, küresel ısınma ve iklim değişikliği artık her gün yaşadığımız bir gerçeklik. Bu aynı zamanda turizm potansiyelimizi etkileyen ciddi bir tehdit. Bu konuda acil önlemler alınmalı, gelecekteki iklim şartlarına uygun yeni turizm destinasyonlarını hayata geçirmek için adımlar atılmalıdır.

Yine, aynı şekilde, yüksek gelirli turistlerin daha çok doğal dokunun bozulmadığı, kültürel yapının korunduğu turizm destinasyonlarını tercih ettiği bilinmektedir; Fransa ve İtalya örneklerinde olduğu gibi Akdeniz çanağındaki yüksek gelirli turistlere cazip gelen destinasyonlarda rakiplerimizle rekabet edebilmemiz için hangi çalışmalar yürütülmektedir? Bakanlığın daha çok öncelik verdiği dev projeler ve dev marinalar, bu ihtiyaca cevap vermekten uzak, rant projeleri değil midir?

Burada özellikle İzmir Yarımadası'nda olan Çeşme Projesi'ne dikkatinizi çekmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, Urla, Karaburun ve yarımada, aslında gastro turizminin yükseldiği butik bir alan. Ki en son Michelin Seçkisi'nde sadece Urla'daki restoranlar İzmir'den de buraya girebildi. Burada yapılması düşünülen dev Çeşme Projesi, sizce bu butik ve yüksek gelirli turizm vizyonuyla örtüşüyor mu? Bildiğiniz gibi, Türkiye'de ekisısıyla artısıyla bir Antalya örneğimiz var, gurur duyuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Lütfen toparlayın.

Buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) – 1 tane daha Antalya'ya mı ihtiyacımız var, yoksa daha farklı destinasyonlara mı?

Şimdi, Sayın Bakanımıza çeşitli konularda sektör temsilcilerinden gelen problemleri bugüne kadar 5 soru önergesiyle yaz döneminin başında sorduk; bunların hiçbirine cevap alamamıştık, iki gün önce bazılarına cevap aldık. Bir kez daha son soru önergemizi sormak isterim: Kayıt işlemi yapılmayan taşınırın ve taşınmazların değer tespitinin yapılmaması ve muhasebe kayıtlarının alınmamasıyla ilgili 2021 Sayıştay Raporu'nda tespit edilen konuyla ilgili, bu taşınmazların durumuyla alakalı 2022 Sayıştay Raporu'nda bir tespit bulunmuyor. Bu konuda güncel sayı nedir?

Aynı şekilde, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun 16'ncı maddesine göre, turizm işletmelerinin giderlerinin azaltılması adına elektrik, su, gaz harcamalarının bölgedeki en düşük tarife üzerinden ödenmesi gerekiyor. 2022 Sayıştay Raporu'nun 5 no.lu bulgular kısmından öğrendiğimiz kadarıyla, bazı işletmelere ödeme yapılmadığı tespit edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Mehmet Emin Ekmen, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Bakanım, kıymetli bürokratları; unutulmuş, ihmal edilmiş, hatta yok sayılmış bir şehre, seçim bölgem Mersin’e dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu sitemkâr sözlerin amacı, şüphesiz sizi tariz etmek değil, kuvvetli bir şekilde, Mersin’in sorunlarına dikkatinizi çekebilmektir.

Mersin, gerçekten sıra dışı, özel bir şehir; dinler, kültürler ve arkeoloji açısından bir inanç, kültür ve tarih şehri, 321 kilometrelik sahili açısından Türkiye’nin en uzun sahiline sahip bir şehir. Yayla turizmi size sadece yayla turizmini değil, aynı zamanda eşsiz Yörük kültürünü de deneyimleme imkânı verir. Gastronomi turizminin gelişmişliği açısından da zaten bir şey ifade etmeye gerek yok. Son olarak, adrenalin sporlarından hangi birini yapmak isterseniz, Mersin’de uygun bir mekân bulabilirsiniz.

Peki, bu güzelliklere sahip Mersin, turizm potansiyelinin yüzde kaçını değerlendirebiliyor? Elimizde istatistiki bir veri yok ancak yüzde 5 ya da 10’dan fazlasını kullanabildiğini ifade edemeyiz. İsterseniz birkaç başlık açısından Mersin’in durumunu anlatayım size: Lojistik, altyapı, yatak kapasitesi, markalaşma ve etkinlik desteklerini ifade etmeye çalışacağım.

Sayın Bakanım, ulaşılmayan bir şehir turizm şehri olamaz; bugün Akdeniz Sahil Yolu’nun bütçe anlamında tamamlanma oranı yüzde 50 bile değil, havalimanımız tam on beş yıldır bitirilemiyor, bu 29 Ekime de yetiştirilemedi, otoyol bağlantılarımız master planlarda bile gözüküyor, keza hızlı treni hatırlayanımız bile yok.

Altyapısına baktığımız zaman, Sayın Bakanım, belirlenmiş 1 numaralı turizm geliştirme bölgesi olan Kazanlı bölgesi, Seyhan Nehri’nin kirletilme tehdidi altında. Mut ilçemizde bulunan -17’nci yüzyıl şairlerimizden- Karacaoğlan Anıtı’nın restorasyon ve yol ihtiyacı var. Tarsus Gülek Kalesi’nin yol ve bakım ihtiyacı var.

Sayın Bakanım, Ticaret ve Sanayi Odasının da size aktardığı gibi, stratejik planın “inanç koridoru” yenilenmek zorunda.

Detaylara girip zamanımı doğrusu tüketmek istemiyorum ancak siz de bürokrat arkadaşlarımız da konuları anlıyorsunuzdur.

UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi’nde Saint Paul Kuyusu, Alahan Manastırı, Mamure Kalesi gibi dört varlığımız var. Bunlardan en az birinin ana listeye girmesi için çabanızı rica ediyoruz.

Mersin’de ilan edilen 8 adet turizm geliştirme bölgemiz var ama altyapı sorunları olduğu gibi, bu bölgelerden, tahsis edilmiş 11 tahsisin hiçbirinde atılmış bir adım yok; bunu az sonra tekrar ifade edeceğim.

Yine, Mersin’imizle ilgili bir turizm master planına ihtiyaç var; Bakanlığınız lütfen bu konuyu öncelikli bir mesele olarak ele alsın.

Sayın Bakanım, Antalya’da yatak kapasitesinin nasıl sıkıştığını biliyoruz ancak 321 kilometre sahil şeridimizde 5 adet beş yıldızlı otel yok; bunların 3’ü de şehir merkezinde. 11 tahsisin, 2009 yılında yapılmış 11 tahsisin 1’inde bile kazılmış bir temel yok. Bu konularda Bakanlığınızın öncü ve zorlayıcı bir rol oynamasının Mersin’in önünü açacağını düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, markalaşma önemli, Turizm Geliştirme Fonu dört yıldır markalaşma konusunda büyük bir çaba gösteriyor ancak maalesef odağında Kapadokya ve Akdeniz var, kısmen de Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesi. Mersin’le ilgili Turizm Geliştirme Fonu’nun tek bir videosu var Kız Kalesi’nde çekilmiş, başka hiçbir çalışması yok; bu konuda, detaylı, çalışmalara baktık. Bakanlığınızın Mersin’e

kaydırdığı ve destek verdiği bir etkinlik yok Sayın Bakanım. Büyük bir başarı örneğidir Kültür Yolu Festivallerinin yaygınlaşması. Mersin bu listeye girmeyi hak etmiyor mu? Sayın Bakanım, eğer benzer projeler başka bölgelerde başlanıp bitirildiğinde Mersin de ihmal ediliyorsa, Mersin’de başlanmıyor ya da bitirilmiyorsa burada bir ayrımcılık, hatta cezalandırma vardır diyoruz.

İzninizle birkaç örnek vereyim: Ordu-Giresun Havalimanı, İstanbul Havalimanı, Mersin Havalimanı’yla beraber başlıyor, beş yılda bitiyor, Mersin Havalimanı on beş yılda bitmiyor. Ovit, Zigana Tünelleri Mersin-Akdeniz Sahil Yolu’yla birlikte başlıyor, bu tüneller bitiyor, 15 kilometre çift kanallı tüneller, Mersin-Akdeniz Sahil Yolu maalesef yüzde 50 bile tamamlanma aşamasında değil. Çandarlı-Filyos Limanlarının ilanı Mersin Ana Konteyner Limanı’yla birlikte yapılıyor; buralar bitiyor ama Mersin Ana Konteyner Limanının ÇED sürecinin dahi süresi tamamlanmış oluyor.

Sayın Bakanım, Mersin’le ilgili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ekmen, toparlayın sözlerinizi.

Buyurun lütfen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Teşekkür ederim.

Bütün bu kapasiteyi göz önüne aldığımızda, sizden istirhamımız, Mersin’le ilgili bir master planının çalışılarak Valilik ve Büyükşehir Belediyesinin de paydaş kılınmak suretiyle Mersin’deki bu tıkanmışlığın açılmasıdır. Bir şehre ulaşamıyorsanız, ulaştığınızda yatacak yatak bulamıyorsanız, yattığınızda sizi zinde ve canlı tutacak etkinliklerle karşılaşmıyorsanız o şehirde turizm gelişmez.

Bu boyutuyla hızlıca saydım, arzu edilirse diğer milletvekillerimiz ve yerel yönetimlerle birlikte Bakanlığınızda toplantılar icra edilebilir. Ancak son cümlem şu olsun: Lütfen önünüze 3 tane ili alın Sayın Bakanım: Mersin, İzmir, Antalya. Yirmi yıl boyunca İzmir’e ne yapıldı, Antalya’ya ne yapıldı, Mersin’e ne yapılmadı? Sadece bu kıyasın gereği olan adalet bile razıyız, bunun dışında bir diyeceğimiz yoktur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Demokrat Partiden Sayın Haydar Altıntaş.

Sayın Altıntaş, buyurun lütfen.

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, çok değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığının birleştirilmiş olması, şahsi kanaatime göre fevkalade yanlış bir olaydır. İkisinin birbirinden ayrılması şiddetli bir ihtiyaçtır. Kültür, bir milleti var eden, yüzyılların, binyılların içerisinde süzülüp gelen her çeşit yaşam geleneğinin... “Ben kimim, kimlerdenim, nasıl yerim, ne içerim, düğünümü derneğimi nasıl yaparım, cenaze evine nasıl giderim, arkadaşlarımın veya dostlarımın kederini, tinasını nasıl paylaşıyorum?” gibi sorulara bile vereceğim cevabın temeli kültürde yatmaktadır. Bunun turizmde eşitlenmiş olması ve değerlerin korunmamış olması bir milletin medeniyetini geliştirmesinin önündeki en büyük engellerdendir. Cumhuriyet hayatımızda Ziya Gökalp ve sonra Atatürk’le birlikte meydana gelen gelişmelerin içerisinde “kültür” kelimesi “uygarlık” ve “medeniyet”le eşitlenmiştir. Dolayısıyla, bir milletin medeni ve müreffeh yaşayabilmesi için kültürel değerlerini koruması ve bunları mutlak surette geliştirmesi zorunludur. O bakımdan, bu teklifimin gündemde tutulması gerekir diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, “demografik mobilizasyon” veyahut da “nüfus hareketleri” diye tabir edilen uygulama, millî kültür politikalarımızı da derinden etkilemektedir. Gerek iç gerekse dış göçün kaçınılmaz olarak hayatımızın her yanını ve kültür hayatımızı etkilediği de bir gerçektir. Yaşadığımız coğrafyadaki iç ve dış dinamikler ülke politikalarımızı da kaçınılmaz olarak etkilemektedir. Ekonomik etkiler kısa zamanda kendisini gösterir, ancak kültürel hayatın üzerinde meydana gelen etkiler yavaş ve derinden, ancak kalıcı ve bazı yönleriyle de tahripkâr olabilir.

Bugün Kıbrıs Cumhuriyeti’mizin ilanının 40’ıncı yılı. Kıbrıs Cumhuriyeti’ni kutluyorum ve inşallah en kısa sürede, gelecek yıllar içerisinde dünyaca tanınan bağımsız bir Türk devleti olarak varlığının kabul ettirilebilmesi için gerekli gayretlerin yapılması ve bunun da hiç gecikmeden sürdürülmesi gerektiğine de şiddetle inanıyorum.

Değerli arkadaşlar, nüfus hareketleri ülke içerisinde olduğu gibi Kıbrıs’ta da çok etkili vaziyette gözlenmektedir. 2013-2023 yılları arasında Güney Kıbrıs’ın nüfusu yüzde 9,9 artarken, Kuzey Kıbrıs’taki nüfus yüzde 33,7 artmıştır. Nüfus hareketleri ve göç siyasetiyle alakalı ciddi bir politikanız yoksa bu konuda herhangi bir planlama da yapamazsınız ve burada meydana gelen işler sonuçta bir kargaşayla, bir düzensizlikle karşınıza dikilir. Bazı yerlerde sokağa çıkmanız zorlaşır, hayatınızın kalitesi düşer. Kuzey Kıbrıs’ta resmî olmayan rakamlara göre 50 bin Rus, 15 bin İranlı, 140 bin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yaşamaktadır. Bu rakamlar KKTC’nin de Türkiye gibi demografik politikaların kontrolünü kaybettiğini... Bu vesileyle Bakanlığımızın özellikle kültür politikası açısından dikkatli ve sorumlu davranması gerektiğini hatırlatmak isterim.

Ayrıca, Türkiye’de düzensiz göç yoluyla ülkemizin her tarafına gelen ve ilerleyen, zaman içerisinde özgürce diledikleri yerlere yerleşip oralarda hayat kurmaya çalışan sığınmacıların Türk turizmine de olumsuz etkileri vardır ve görülmektedir. Örneğin, 2023 yılında Gaziantep’te yapılan bir araştırma, Gaziantep’i ziyaret eden turistlerin yüzde 43’ünün sığınmacıların şehri güvensiz hâle getirdiğini düşündüğünü ortaya koymuştur. Bu vesileyle, bazı turistler, sığınmacıların yoğun olduğu bölgeleri ziyaret etmekten çekinmekte; bu da turizm gelirleri üzerinde düşüşe neden olmaktadır. Ayrıca, sığınmacıların farklı kültürel geleneklere sahip olması, yerli halk ve sığınmacılar arasında kültürel çatışmalara yol açmaktadır. Bütün bunların turizm ve kültür politikalarımızla birlikte dikkatlice takip edilmesi ve gereken önlemlerin alınması gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın lütfen.

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, sorum şu: Vakıflar Genel Müdürlüğü bünyesinde Balıkesir’in çeşitli ilçerinde faaliyet gösteren Ayvalık Zeytinleri İşletme Müdürlüğü zarar ettiği gerekçesiyle -zeytinyağı fabrikası- kapatılmıştır. Vakıflar markası, zeytinyağı tüketiminde ve zeytin tüketiminde halkın güvenini kazanmış değerli bir markadır. Eğer bu işletme zarar ettiyse kötü yönetildiği için zarar etmiştir. Dolayısıyla, Balıkesir Ayvalık, Burhaniye, Havran, Küçükkuşyayırı, Altınoluk ve Edremit ilçelerimizde 14 bin dekar üzerinde yaklaşık 165 bin adet zeytin ağacı vardır. Kapatmış olduğunuz bu Vakıflar işletmesinin üzerindeki, özellikle Edremit’in girişindeki 200 dönümlük zeytinyağı fabrikasının ve Vakıfların idari binalarının bulunduğu yerin, halk arasında dolaylı olarak değil, direkt olarak yaptığımız, kaçınmadan yaptığımız uygulamalardan dolayı satılacağı, imara açılacağı konusunda endişeler var. Bu endişeleri nasıl izale edeceksiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Aşkın Genç, sonrasında Sayın Ayşe Sibel Ersoy'a söz vereceğim.

Sayın Aşkın Genç? Sayın Genç yok.

Sayın Ayşe Sibel Ersoy, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın kıymetli temsilcileri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuzda belirttiğiniz gibi, seçim bölgesi Adana'da bu yıl gerçekten çok özel bir eseri yeni bir cazibe merkezi olarak, Adana Müzesi ve Kültür Kompleksi olarak şehrimize kazandırdığımız için şahsım ve hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum.

Ayrıca, Ücretsiz Halk Plajı Projesi kapsamında 2024 yılı planlarımız arasında Adana Karataş'ın yer almasından dolayı duyduğum memnuniyeti de ifade etmek isterim.

Milattan sonra 3'üncü yüzyıla dayanan mozaik tarihiyle kültürel zenginliğini, bakir kalmış plajıyla turizm zenginliğini içerisinde bulunduran Yumurtalık ilçemizin de bu projede yer almasını ümit ediyoruz. Adana'mızın sıcak iklimi gereği gerek yerli halkımız gerek turistlerimiz için deniz turizmi önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır, mevcut tesisler ne yazık ki yetersiz kalmaktadır. Adana'nın ilk yerleşim yeri olan ve Tepebağ Höyüğü'nü de içine alan Seyhan ilçesi Tepebağ ve Kayalıbağ Mahallelerinde yer alan tarihî kent merkezinin yerli ve yabancı turistler için cazibe merkezi olması adına çalışmalar yapılmaktadır. Tepebağ Tarihî Turizm Kent Merkezi Projesi'nin de bir an önce sonuçlanmasını istiyoruz.

Ülkemizdeki önemli kültür sanat faaliyetlerinden Uluslararası Portakal Çiçeği Karnavalı, Uluslararası Adana Lezzet Festivali, Uluslararası Altın Koza Film Festivali Adana'mızda düzenlenmektedir. Diğer şehirlerde çok ses getiren Kültür Yolu Festivali'nin de Portakal Çiçeği Festivali'ni kapsayacak şekilde şehrimizde yapılacağına dair açıklamanız ve Bakanlığınız tarafından desteklenecek olması bizleri çok mutlu etti.

Bu vesileyle Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesinin vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de İYİ Parti Grubundan Yavuz Aydın.

Sayın Aydın, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri; Bakanlığımızın değerli bürokratları; Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçe görüşmelerinin öncelikle hayırlara vesile olmasını diliyorum, Gazi Meclisimizin siz değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Bacasız sanayi benzetmesi yapılan turizm gerçekten ülkemiz için büyük bir döviz kaynağıdır. Özellikle yurt dışından ülkemize gelen turistler zor günler geçiren ülke ekonomisinin bir nebze de olsa ferahlamasına büyük katkı sağlamaktadır. Seçim bölgesi Trabzon'da turizm âdeta sahipsiz kalmış ve güzel beklentilerle dolu bir sezon heba edilmiştir. Gelen turist sayısında artış olmasına rağmen ticari işletmelerimiz gereken verimi elde edememiştir. Bu durumun en büyük sebebi kayıt dışı işletmelerin varlığı ve bu kayıt dışı işletmelerin fahiş fiyat politikası uygulamalarıdır. Kayıt dışı işletmelerin kanuna aykırı bir şekilde yaptıkları ticari kazançlar hiçbirimizin kabul edeceği bir durum değildir fakat Ortahisar Belediyesine ait olan Trabzon Akvaryumu bile yerli turistlere farklı, yabancı turistlere farklı giriş

tarifesi uygulamaktadır. Esnafa farklı fiyat uyguluyor diye ceza kesen belediyenin kendi bünyesine ait olan akvaryumda farklı fiyat uygulaması anlaşılır gibi değildir. Bu durum, yabancı turistlerin kendi ülkesine gittiğinde ülkemiz hakkında olumsuz yorumlar yapmasıyla sonuçlanmaktadır.

Sayın Bakan, turizm sektöründe kayıt dışı işletme sayısı her geçen gün artmaktadır. Başta Suriyeliler olmak üzere ana dili Arapça olan yabancı vatandaşlar yaz sezonunda tabiri caizse cirit atmakta ve sektörde kayıt dışı olarak çalışmaktadırlar. Vergi kayıtları, esnaf odası kayıtları ya da ticari sicil kayıtları olmadan faaliyet göstermektedirler. Bu durum hem ülke turizmini büyük zarara uğratmakta hem de esnafımızın turizmden elde edeceği kazanca engel olmaktadır.

Dünyaca ünlü tabiat harikası Uzungöl'de birçok işletmenin çalışma ruhsatı bulunmamasına rağmen belediye bu işletmelerin suyunu ve elektriğini bağlamış, hatta çöp vergisini dahi almıştır. Kayıt dışı olan işletmeden vergi almak ne demektir? Bunun cevabını sizlerden duymak istiyorum.

Sayın Bakan, Uzungöl'ün imar sorunu bir an önce çözülmeli ve orada hakkıyla bu işi yapan esnafımızın önü açılmalıdır. Şehrimize gelen yabancı turistler doğal olarak kendi ana dilleri olan ve kendilerini rahat hissedebileceği Arapçayı bilen personellerin olduğu işletmeleri tercih etmektedir. Peki, yabancı dil bilen personel yetiştirme konusunda nasıl bir çalışma yapılmıştır? Bu ihtiyacı giderdiğinizde kayıt dışı çalışmayı kendine görev edinmiş kişiler Arapça bilen personel sorununu çözmek için devreye girmektedir. Üstelik bu kişilerin turistlere niteliksiz davranışları ilimizin hizmet kalitesini düşürmektedir. Kayıt dışı işletmeler, Trabzon insanının misafirperverliğine gölge düşüren tavırlarıyla turizmin geleceğine de gölge düşürmektedir. Sayın Bakan, sormak istiyorum: Gelecek turizm sezonunda aynı sorunlarla tekrar karşılaşmamak için ne gibi önlemler almayı planlıyorsunuz? Bahsi geçen işletmeler hakkında caydırıcı cezalar önümüzdeki turizm sezonunda uygulanacak mıdır? 2024 yılı turizm sezonu başlamadan önce yani şubat-mart aylarında Trabzon'un bütün dinamikleriyle bir turizm çalıştayını yapmayı düşünüyor ve planlıyor musunuz?

Sayın Bakan, esnafımızı ve bu sektörden para kazanan vatandaşlarımızı koruyacak önlemler almanız atılacak en önemli adımdır. Bir diğer önemli konu: Kayıt dışı turizm acentelerinin gelen turistleri havaalanında karşılayıp direkt olarak farklı şehirlere ulaştırması ve bu şehirlerde günlük kiralık dairelerde konaklama sağlamasıdır. Bu durum hem kayıtlı işletmelerimizin kazancına engel olmakta hem de kayıt dışı işletmelerin yasal olmayan yollardan kazanç sağlamasına sebebiyet vermektedir. Buna çözüm olarak denetimler sonucu maddi olarak ceza yaptırımının dışında valilik kararıyla işletmenin kapatılmasına karar verilmelidir çünkü turizm sezonunda kesilen ceza miktarı kişiye caydırıcı değildir. Bu nedenle, sadece maddi yaptırım uygulayarak geçici çözümlerle soruna çare aramaktan vazgeçmelisiniz.

Ezcümle ülke turizminin gelişimi ve bu sektörde çalışan vatandaşlarımızın refahı için Bakanlığa büyük görev düşmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin bu hedeflere ulaşmamıza yardımcı olacak şekilde hazırlanmasını diliyor, bütçenin ülkemize ve gelecek nesillere fayda sağlamasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Aydın.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu...

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, saygıdeğer milletvekilleri, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepimizi sevgi, saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın mihenk taşı olan Türk kültürünün yaşatılmasında, ülkemizin tarihî ve doğal güzelliklerinin milletimizin ve insanlığın kültür hazinesine kazandırılmasında ehemmiyeti tartışmasız büyük olan Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Şüphe yok ki milletleri var eden ve diğer milletlerden ayıran özelliklerin başında kültür gelmektedir ancak Türk kültürünü diğer kültürlerden ayıran özellik ise hiç şüphe yok ki Türk milletinin binlerce yıllık tarihinden damıtılarak elde edilen değerleridir. Bu değerlerin yaşatılması, ortaya çıkan müktesebatın korunması, mukaddesatın muhafaza edilmesi için, bizlere düşen sorumlulukların başında geldiği muhakkaktır. Bu manada Kültür ve Turizm Bakanlığımızın, coğrafyamıza ve milletimize ait olan, yurt dışına yasa dışı yollarla kaçırılan birçok varlığın tekrar yurdumuza dönmesine vesile olan adımlarını takdirle karşıladığımızı ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, turizm konusunda her geçen yıl nitelik ve nicelik açısından gözle görülür ve takdiri hak eden gelişmelerin yaşanmasına vesile olan sektör temsilcilerimize ve turizmcilerimizle birlikte iş birliği içinde Türk turizmine lig atlatma gayreti gösteren Bakanlığımızın tüm aktörlerine ayrıyeten teşekkür ediyorum.

Elbette bu noktada seçim bölgem İzmir'in hak ettiği merhaleye, turizm potansiyelini artırma hedefine her geçen gün daha da yaklaştığı ortadadır. Bu anlamda, İzmir turizmini, hatta bölge turizmini farklı bir platforma taşıyacak olan Çeşme Turizm Projesi'ni ziyadesiyle önemseyeceğimizi bir kez daha ifade etmek istiyorum. Projenin bütün detaylarıyla bitmiş olması ama Türk turizmini engellemeye çalışanlardan kurtularak bir an önce devreye alınması en büyük arzumuzdur. Söz konusu projenin akamete uğramaması, projenin doğaya ve çevreye duyarlı hâline sadık kalınması ve projenin İzmir'imize kazandırılması İzmir'imiz için en önemli arzumuzdur. Ayrıyeten İzmir TEKEL depolarının restore edilerek müze yapılması ve geçmiş dönemde söz verdiğiniz gibi İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesinin bu sene bitirilerek hizmete açılacak olmasından dolayı da ayrıyeten sizlere teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, sadece Türk tarihi için değil, insanlık tarihi için de önem arz eden Bergama ilçemizin tarihî varlıklarının turizme kazandırılması her zaman gündemini korumuştur. Bugüne kadar milyonlarca ziyaretçiyi ağırlayan, hâlen Berlin'de bulunan Pergaman Müzesinde sergilenen Bergama Sunağı'nın ait olduğu yere, ülkemize getirilmesi için sarf edilen çabanın da farkındayız. Bu konuda yalnız olmadığımızı... Bize ait olan bu muhteşem eserin Bergama'mıza, İzmir'imize yeniden kazandırılması için gerçekleştirilen çalışmaları ilgiyle takip ediyor, sonuna kadar da destekliyoruz.

Sayın Bakanım, biliyor ve inanıyoruz ki Türk kültürünün, Türk milletinin ve Türk istikbalinin teminatı olduğuna yürekten inanan bir şahsiyetsiniz. Bu minvalde cumhuriyetimizin banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün büyük bir hakikati ortaya koyduğu "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür." sözünü hatırlatmak isterim. Ayrıyeten, liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin ifadeleriyle "100'üncü yıl dönümü idrak edilen Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini Türk kahramanlığı, yüksek Türk kültürü oluşturmaktadır." Milliyetçi Hareket Partisinin Türk kültürüne vermiş olduğu ehemmiyetin âdeta bir özeti olan bu ifade, bu manada atılan adımları bizler için daha da kıymetli yapmaktadır. Çünkü Türk ve Türkiye Yüzyılı Türk kültürünün insanlığa bir armağanı olacak, huzur mücevherinin aslı kaynağını oluşturacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

TAMER OSMANAĞAĞOĞLU (İzmir) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Ben buradan Azerbaycan'ın -bugün- millî gününü kutluyorum, Kıbrıs'ın 40'ıncı yılını canıgönülden kutluyorum. Bu düşüncelerle Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmekte olan Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin Türk milletine hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de değerli milletvekilleri, Adıyaman Milletvekili Sayın Abdurrahman Tutdere... Yok.

Diyarbakır Milletvekili Sayın Sezgin Tanrıkulu.

Sayın Tanrıkulu, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şunu ifade etmeliyim öncelikle: Zamanımız az ancak yani Kültür ve Turizm Bakanlığı, içinde yaşadığımız sorunların çözümü bakımından önemli bir Bakanlık. Atılacak adımlar, özellikle yerel dinamiklerle birlikte atılacak adımlar Türkiye'nin temel sorunları konusunda bir iyi niyetin, bir çözüm iradesinin ortaya çıkması bakımından da önemli.

Bu çerçevede, Diyarbakır Cezaevinin Ekim 2022 tarihinde boşaltılmış olması, 7 Haziranda bir ihale sürecinin başlatılması elbette ki olumlu ancak ben arkadaşlarımla beraber 2013 tarihinde Meclise bir kanun teklifi sunmuştum ve Diyarbakır Cezaevinin bir Meclis kararıyla bir hafıza müzesine, bir yüzleşme müzesine dönüştürülmesini istemiştim. Dünyadaki örnekler, sonuçta tarihte yaşanan bu tür zalimce örneklerden hareketle bunun bir idari kararlar değil, daha çok Parlatmentonun devreye girdiği bir özür yasasıyla aynı zamanda olması gerektiği yönündedir. Dolayısıyla eğer bu idari karar Parlatmentoda görüşülüp bir yasayla ortaya çıkmış olsaydı, bir özür yasasıyla beraber bir hafıza müzesine, bir yüzleşme müzesine dönüşmesi mümkün olsaydı çok daha anlamlı olurdu. Ama bundan sonrası bakımından da eğer Diyarbakır'daki cezaevi bir müzeye dönüştürülecekse ihale sürecinin Diyarbakır'daki müzenin, Diyarbakır'daki cezaevindeki işlevsel alanın başka bir şeye dönüştürülmeden sadece bir hafıza ve yüzleşme müzesi olarak kalması amaçlanmalıdır. Yani cezaevinin içinde bulunduğu alanda başka bir fonksiyon olmamalıdır. Evet, büyük bir alan ama olmamalıdır, sadece müze olmalıdır. İkinci olarak da 1980-1984 arasında çok ağır işkencelere ve ölümlere sebep olmuştur, 34 yurttaşımız Diyarbakır Cezaevinde yaşamını yitirmiştir ve dünyadaki istatistiklere göre tarihteki en berbat 10 cezaevinden biridir Diyarbakır Cezaevi. Dolayısıyla, bu anlama uygun hâle getirilmelidir, 1980-1984'teki mimarisine uygun hâle getirilmelidir. Tabii, Diyarbakır'da bir yerel yönetim birimi yok, kayyum atanmış. Dolayısıyla oralardan yararlanma imkânı yok ama bu cezaevinde yaşamış, yıllarca işkence görmüş, tahliye olmuş, şimdi sosyal yaşamda olan birçok insan ve girişimler var. Dolayısıyla bu ihale sürecinden sonraki planlamanın mutlaka bu girişimlerle, Diyarbakır Cezaevinin müze olması girişimiyle ve orada yatanların hafızasıyla birlikte düşünülmesi lazım. Yoksa anlamına hizmet etmez, tıpkı Macaristan'da, Süleymaniye'de, Ulucanlar'da ve Sinop'ta olduğu gibi başka bir hafıza müzesine dönüştürülmesi lazım. Tarihi bir adımdır, bu adımın boşa çıkmaması lazım ve karşılığının yerelle ve orada yatmış, ceza çekmiş, işkence görmüş insanlarla birlikte planlanması lazım.

Müze demişken, Diyarbakır Merkez Bankasının binası Diyarbakır'ın ihtiyaçlarını karşılamıyor aynı zamanda. Yeni bir yere taşınması lazım; kentin hafızasını ve kimliğini temsil eden bir bina. Ben Merkez Bankası Başkanıyla da konuştum ama sonuçta sizi de ilgilendiren, Bakanlığınızı ilgilendiren bir alan. Diyarbakır Merkez Bankası binasının boşaltılıp oranın bir şehir müzesine dönüştürülmesi lazım. Merkez Bankası da buna, böyle bir girişime sıcak bakıyor, dolayısıyla sizin de hiç olmazsa bu konuda daha girişimsel bir tutum almanız gerekmektedir.

Bunun dışında da Diyarbakır'ın sahip olduğu kültürel miras var, tarihi miras var. Dolayısıyla turizm strateji planının güncellenmesi ve kentin sahip olduğu kültürel ve doğal çeşitlilik de dikkate alınarak yeni bir planlamanın Diyarbakır açısından yapılması lazım. Bu bağlamda, Silvan Hasuni Mağaraları Anadolu'nun erken dönem mağaralarından biridir ve burayla ilgili olarak özellikle bu depremde bir hasar görmüşlüğü var ve 2012 yılından beri de orada bir restoran falan var, buraların yeniden ele alınması ve oradaki eserlere zarar vermeyecek bir şekilde ortaya çıkarılması lazım.

Yine, antik dönemde dünyanın sonu olarak kabul edilen Bırkleyn suyunun ve mağarasının içinde bulunduğu alanda da Asurlulara ait önemli kalıntılar var ve yeterince korunmuyor bu alanlar ve yeterince turizme açılmıyor, buranın açılması lazım.

Çermik-Çüngüş arasında, Sinek Çayı Vadisi'nde yer alan doğal ve arkeolojik alanlar tahrip edilmektedir. Bunun önüne geçilmesi lazım ve buranın da önemli bir turizm alanına ve tarihsel ve kültürel alana dönüştürülmesi lazım.

Hilar Mağaraları koruma ve çevre düzenleme çalışmaları tamamlanarak Çayönü'yle birlikte turizme açılmalıdır ve Diyarbakır'ın İckale içerisinde bulunan Amida Höyük Kenti'nin arkeolojik kazılarına başlanmış ama buranın başında bir arkeolog yok, başka bir sanat tarihçisi var, bunu dikkatinize sunuyorum.

Ayrıca, yine Diyarbakır cephanesi kazısı, Çayönü kazısı, Zerzevan Kalesi kazısına yeterli ödenek ayrılmıyor. Dolayısıyla çalışmalar yeterli bir hızla gitmiyor maalesef. Bana gelen bilgileri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen tamamlayalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Dolayısıyla yani buralara daha fazla bir bütçe ayrılması lazım.

Bunun dışında da tabii, sinema, tiyatro alanında da özellikle Kürt dilinin, Kürtçenin daha fazla kullanılır hâle gelmesi bakımından da Bakanlığınızın aktardığı kaynakların daha da artırılması lazım. Siyasi atmosferden etkilenen kurullar kraldan çok kralcılık yapmaktalar ve dolayısıyla bu destekleri en aza indirmektedirler. Dolayısıyla sinema, tiyatro ve diğer alanlarda da yayın alanlarında da sonuçta Kürt dilinin, Kürtçenin ve diğer diyalektlerin desteklenmesi noktasında Bakanlığınızın daha cesaretli olması gerektiğini buradan ifade etmek istiyorum. Yani önleyici, yasaklayıcı değil dolayısıyla kültür alanında bu alanları açan politikaların öncüsü olmalısınız. Bu alanlardan yürürsek normalleşmeyi sağlayabiliriz. Bunu da burada ifade etmiş olayım.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Yani bu alanlarda eğer çalışma yapılırsa bizim de iş birliğine hazır olduğumuzu ifade etmeliyim. Kentin yerel dinamikleriyle özellikle çalışılması gerektiğini bir kez daha ifade ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Tanrıkulu, teşekkür ederim.

Şimdi, Zeynep Oduncu, sonrasında Turan Yıldır, sonrasında Hüseyin Yıldız olarak gideceğiz.

Sayın Zeynep Oduncu, süreniz beş dakika.

Buyurun.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve Komisyonun değerli üyeleri; Mezopotamya tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, kültürel çeşitliliğin, dünyada örneği az olan medeniyetin beşiği diye adlandırdığımız kadim topraklardan biridir ama ne yazık ki süregelen politikalar neticesinde bu kadim topraklarda yaşayan halklar dillerinden elbiselerinin renklerine, halaylarından dinledikleri

müziğe, köy isimlerinden çocuklarının isimlerine kadar birçok alanda ciddi yasaklarla mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Her ne kadar AKP iktidarı döneminde geçmişteki yanlış politikalar eleştirilerek asimilasyon ve inkâra son verildiği defalarca söylene de anayasal koruma tedbirleri alınmamış, Kürtlerin ana diline verdiği zararın bilançosu ortaya çıkarılmamış ve bunun telafi edilmesi için ciddi sürekliliği olan adımlar atılmamıştır, bunların üzerine bir de kayyumlar eklenince maalesef kültür alanında birçok kıyımı da kendisiyle birlikte getirmiştir.

Ben 2014 yerel seçimlerinde Batman Gercüş'ten Belediye Eş Başkanı olarak seçildim. Kayyumun ilk icraatı, belediyeye kayyum olarak atıldığı zaman belediyenin Kürt Şair ve Yazar Cegerxwîn'in adı verilen konferans salonunun kapısında asılı olan ismini kırmak olmuştur. Burada yapılmak istenen, o isimle birlikte bir halkın kültürünü, dilini silmek ve yok etmektir.

2016 yılından beri kayyumlar tarafından gasbedilen diğer bir belediye de vekili olduğum Batman Belediyesidir. Batman Belediyesi Eş Başkanlarımız Mehmet Demir ve Songül Korkmaz'ın kayyumların yaptığı usulsüzlükleri kendi çabalarıyla yaptıkları araştırmada... Raporun son bölümünde kayyumların Kürt kültürüne, diline ve değerlerine saldırılarına yer vererek şunları dile getiriyor: Batman Belediyesine atanan kayyumun ilk işi belediyenin "web" sitesinden Kürtçe dil seçeneğini kaldırmak olmuştur. Oluşturduğumuz kamuoyu tepkisi üzerine tekrar konuldu ama pasif durumda bırakıldı. Yaya geçitlerinde bulunan iki dilli ikonlarda Kürtçe'ye yer vermeyerek ikonları Türkçe olarak yenilemişlerdir. Yaptığımız Kürtçe sözlük çalışması, Kürtçe sözlük varyant çalışması, Kürt edebiyat, şiir günleri ve festivalleri, Yılmaz Güney Film Festivali, Kürt sinema günleri, Kürtçe tiyatro çalışmaları, Kürtçe müzik konserleri durdurulmuştur. Şu anda tam da bu faaliyetlerimizin tersine Türk-İslam içerikli çalışmalar yapılmakta, Kürt kültürü, Kürt dili, folkloru görünmez kılınmaya çalışılmakta, bu amaçla sinema gösterimleri ve konserler düzenlenmektedirler. Belediye, asimilasyonu artırıcı faaliyetler alanına dönüştürmektedir.

Günümüz politikasında Kürt kültürü üzerinde birçok kültür kırımı dayatılıyor. Kültür kırımı, egemenlerin sürekli bir politikası hâline gelmiştir. 12 bin yıllık tarihi bir mirasa ev sahipliği yapan Hasankeyf AKP iktidarı döneminde yok edildiği gibi, şimdi de kayyumların eliyle Hasankeyf gibi tarihi bir yerde su ve doğa sporu yapılıyor. Bu festivali düzenleyenlerin aslında bu toplumun tarihi kodlarını bilmeyen, toplumun ihtiyacını bilmekten uzak yabancı kişiler olduğu ortadadır.

Batman dışında diğer şehirlerimizde kayyum eliyle yapılan kültür kıyımlarını da şöyle sıralayabiliriz: Van Büyükşehir Belediyesine kayyum atandıktan sonra kapatılarak 49 çalışanın işine son verildiği kentin tek kültür kompleksi olan Nuda Kültür Merkezi'nin ismi Hacıbekir Kültür Merkezi olarak değiştirildi. Batman Belediyesi kayyumu tarafından Kine Em Parkı'nda bulunan Kürt Şair ve Yazar Cegerxwîn'in büstü kaldırıldı. HDP'li belediye yönetimi tarafından kütüphaneye dönüştürülüp Kürt şair ve edebiyatçıların fotoğrafları giydirilen otobüs, Erciş Belediyesi kayyumu tarafından ilçe merkezinden kaldırılarak garaja çekildi, otobüsün üzerindeki fotoğraflar söküldü. Siirt Belediyesi kayyumu belediyeye ait Celadet Ali Bedirhan Kütüphanesi'ni yıktırdı. Van'ın Çaldıran ilçesine bağlı birçok mahallenin isimlerinin yer aldığı Kürtçe ve Türkçe yön levhaları Van Büyükşehir Belediyesi kayyumu tarafından sökülmüştür, sadece Kürtçe mahalle isimlerinin yazıldığı tabelalar dikilmiştir. Van Muradiye Belediyesi bünyesinde kurulan Ayşe Şan Kadın Kütüphanesi ve Konukevi kayyum tarafından kapatılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Oduncu, tamamlayalım.

ZEYNEP ODUNCU (Batman) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Burada yapılmak istenen, kayyum eliyle bir halkın dilini yok ederek, kültürünü yok ederek bir halk asimile edilmeye çalışılıyor. Burada görseller olarak da şunları gösterebiliriz. Ve şunu bir daha söylüyoruz: Bir halkın dili ve kültürü üzerinden siyaset yapılamayacak. Bu konuda Sayın Bakana çalışmaların yapılmasının gerekli olduğunu söylüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Yaldır, buyurun.

Süreniz beş dakika.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Bakanım, Sayın Başkan, kıymetli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Seçim bölgem Aksaray, milattan önce 7000’li yıllara dayanan geçmişiyile Anadolu’nun kadim ve önemli yerleşim yerlerinden biridir. Tarih boyunca önemli ticaret yolları üzerinde bulunan Aksaray, geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Aksaray tarih boyunca Anadolu’nun doğusunu batısına, güneyini kuzeyine bağlayan şehir konumunda olmuştur. Bu durum yalnızca coğrafya ve ulaşım sınırlı kalmamış, tarih boyunca dinlerin, kültürlerin, medeniyetlerin de bir kesişim noktası olmuştur. Bu tarihsel ve kültürel birikim Aksaray’ımızın önemli bir turizm potansiyeline sahip olmasını sağlamıştır. Aksaray doğal, tarihsel, kültürel ve coğrafyasındaki özgünlükten dolayı dünyanın hemen hemen her yerinden ziyaretçi alabilen, turizm potansiyeli çok yüksek bir şehirdir ancak bu potansiyelden yeteri kadar faydalanamamaktadır. Bu durumun temel sebeplerinden bir tanesi Aksaray’ımızın turizm alanında yeterince devlet yatırımı almamasıdır.

Sayın hazırım, her yıl dünyanın dört bir yanından milyonlarca turisti misafir eden Kapadokya Aksaray’sız düşünülemez ama Hükümet ve Bakanlık yetkilileri olağanüstü bir çaba sarf edip bunu düşünmeyi başarmış ve 2019 yılında Kapadokya Alan Başkanlığı sınırlarında Aksaray’a yer vermemiştir. Kapadokya’nın Aksaray sınırlarını kapsıyor olduğunu tarih ve coğrafya bilimi kabul etse de maalesef ki Kültür ve Turizm Bakanlığı kabul etmemiştir. Örneğin, Kapadokya’nın incisi olarak bilinen, tarihi ve doğal güzellikleri bir arada bulundurmasıyla âdeta açık hava müzesini andıran Ihlara Vadisi Kapadokya bölgesinde ve Aksaray’ımızın Güzelyurt ilçesi sınırları içerisinde bulunmakta olup her yıl yarım milyona yakın yerli ve yabancı turisti ağırlamaktadır. Yine Ihlara Vadisi’nin girişinde bulunan Selime Katedrali Kapadokya’nın en büyük katedralidir. Ayrıca, Selime’de, Kapadokya denince herkesin ilk aklına gelen peri bacaları vardır. Yine Aksaray’ımızın Gülağaç ilçe sınırları içerisinde bulunan Aşıklı Höyük Kapadokya’nın ilk köy yerleşim yeridir. Bu örneklerin Aksaray’ın Kapadokya’nın bir parçası olduğunu anlatmaya yeterli olduğunu düşünüyorum. Bu doğrultuda, Kapadokya Alan Başkanlığının kapsamının Aksaray’ı içine alacak şekilde genişletilmesini ve bütçenin Aksaray’a yapılacak turizm, tanıtım ve yatırım faaliyetleri için arttırılmasını Sayın Kültür ve Turizm Bakanımızdan Aksaraylı hemşehrilerimiz adına talep ediyorum. Böylelikle Kapadokya bölgesinin sınırları içerisinde yer alan Ihlara Vadisi, Saratlı Yer Altı şehirleri, Selime Katedrali, peribacaları gibi alanındaki benzersiz tarihî, kültürel ve doğal değerlerin koruma ve kullanma dengesini gözeterek gelecek kuşaklara aktarılması ve tanıtılması sağlanacaktır. Ekonomimizin dış ticaret açığı verdiği ve döviz kurlarını dizginleyemediği bu zor günlerde bacasız sanayimiz olan turizmi desteklemek ülke ekonomisine kısa vadede ciddi faydalar sağlayacaktır.

Aksaray, dağlarıyla, vadi ve kanyonlarıyla, gölleriyle, han ve kervansaraylarıyla, tarihî cami ve kiliseleriyle, termal turizmiyle, yer altı şehirleriyle, peribacalarıyla, oyma evleriyle, kültürel değerleriyle, doğa sporlarıyla başlı başına bir kültür ve turizm şehri olmayı çoktan hak ediyor. Saydığım bu doğal, tarihi ve kültürel değerler ilgi bekliyor, destek bekliyor, yatırım bekliyor, tesisleşme bekliyor, restorasyon bekliyor, gün yüzüne çıkmayı bekliyor, tanıtım bekliyor.

İhlara Vadisi, Aksaray'ımız ve ülkemiz turizmi için çok önemlidir. Başta teleferik ve konaklama yatırımları olmak üzere uygulanacak projelerle Aksaray turizminin gelişimi hızlanacaktır.

Bir başka değerimiz olan Hasan Dağı'nda Dünya Yamaç Paraşütü Şampiyonası ve off-road yarışmaları gibi organizasyonlar düzenleniyor. Yamaç paraşütü, trekking, kayak, off-road gibi doğa sporlarında Hasan Dağı'nı dünya çapında bir marka yapmak için gereken altyapı çalışmaları ve tanıtım faaliyetleri hızla yapılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen toparlayalım Sayın Yaldır.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Ayrıca, bu faaliyetlerin gerçekleşebilmesi için başta konaklama olmak üzere ihtiyaçları karşılayacak tesislerin Bakanlık tarafından yapılmasıyla Hasan Dağı, Aksaray turizmine ve tanıtımına en büyük katkıyı sağlayacak noktalardan birisi olacaktır. Gülağaç ve Güzelyurt ilçelerimizde bulunan termal su kaynaklarının termal turizme ve seracılığa kazandırılması gerek istihdamın artmasına ve tarımsal üretime gerekse Aksaray'ımızın turizmine büyük katkı sağlayacaktır.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Sayın Yaldır, teşekkür ederim.

Şimdi, Hüseyin Yıldız Bey'e söz vereceğim, sonrasında Talat Dinçer, Şeref Arpacı, Abdurrahman Başkan olarak devam edeceğiz.

Sayın Yıldız, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerim, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, turizm tabii ki ülkemiz için en önemli konulardan biri çünkü dış açığının yüzde 99'u turizm gelirleriyle kapanan bir ülkede yaşıyoruz ama turizmin iyi olması için de Türkiye'de adaletin olması gerekiyor. Eğer adalet yoksa Turizm Bakanı gece gündüz ne kadar çalışsa da yapacağı rakam 50 ile 55 milyar. Bu konuda ben Bakanın hakkını yemeyeyim, turizm konusunda hem Bakan hem Bakan Yardımcıları iyi çalışıyor, takip ediyoruz ama bir gerçek de var; maalesef, ülkemizdeki bu adalet sıkıntısı yurt dışına da yansıyor. Eski bir turizmci olarak acentelerle görüştüğümüz zaman Türkiye'nin de Orta Doğu ülkesi görüldüğünü, adaletin olmadığını, gelen müşterinin mecbur kalmadıkça Türkiye'yi satın almadığını hepimiz biliyoruz; değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, bunun da çözüm yolu saraydır. Neden bunu diyorum? Bugün İspanya 130 milyar dolar, 150 milyar dolar ciro yaparken... Aslında, Türkiye'deki iş adamlarının yatırımları, turizm yatırımları gibi ciddi derecede yatırımlarımız var ama maalesef ve maalesef bu konuda çok çok gerideyiz. Yani Türkiye 100 milyar dolar turizm yapacak potansiyele de sahiptir. Buradan özellikle AK PARTİ milletvekillerine seslenmek istiyorum: Bu konuda muhakkak bir çalışma yapmanız gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, iki, turizmin en önemli noktası gelen müşterinin memnun dönmesidir. Üzülerek söylüyorum, turizm ilçelerinde olan yerler nüfus oranına göre İller Bankasından katkı alıyorlar. Yani 80 bin nüfusluk Didim ilçesi yazın 500 bin misafir ağırlıyor, gelen parayla siz Didim'in çöplerini bile toplayamazsınız. Her şeyden önce, birinci derecede, bu yasayı değiştirerek nüfus oranına göre değil, abone oranına göre bizim İller Bankasından katkı sağlamamız lazım. İki, bunu yapmıyorsak da Ulaştırma Bakanı, kara yolları altyapısını ve yollarını yapmak zorundadır çünkü turizm bölgeleri gittikçe genişliyor, genişledikçe... Özellikle bizim o bölgelerimizde hazine arazileri satıldığında o

belediye kanun gereği yüzde 33 payı hak verirken AK PARTİ iktidarı bu yerleri çok kurnazlık yaparak, bunları Özelleştirme İdaresine devrederek... Sadece belediyelere o katkıyı vermemek için Özelleştirme İdaresi tarafından satılıyor bu hazine yerleri. Didim bu sene alması gereken 330 trilyon parayı maalesef alamadı çünkü siz de bu konuda biliyorsunuz... Özellikle ben parti -AK PARTİ, MHP, CHP, HEDEP gibi- ayırt etmiyorum, sahil bölgesindeki ilçe belediyelerine Turizm Bakanının, Ulaştırma Bakanının ve Çevre ve Şehircilik Bakanının el atması gerektiğinin inancını taşıyorum. Aksi takdirde, önümüzdeki dönemde turizmin çok iyi olacağına inanmıyorum.

Tabii ki buradaki Turizm Bakanı ve bürokratlar hem yurt dışında hem yurt içinde gerçekten çok güzel şeyler yaptı, inkâr etmiyoruz ama eksik olanlar var mı? Var. Örnek vereyim, Turizm Bakanlığı bütçesinde geçen seneye göre, bu sene enflasyon oranına göre çok düşük bir bütçe artışı var burada. Her şeyden önce bu bütçeyle Turizm Bakanının ne kadar hizmet vereceği konusunda soru işaretleri var. Turizme neden önem vermemiz gerektiğini söylüyorum, eğer dış açığın yüzde 99'u turizm gelirleriyle kapanyorsa hepimizin oturup turizmle ilgili güzel bir çalışma yapması gerekir ve desteklememiz gerekir. Özellikle Kuşadası, Didim, Bodrum, Fethiye, Marmaris, Çeşme, o bölgelerin yani sahil kesimindeki ilçe belediyelerinin devlet tarafından yani merkezi yönetim tarafından desteklenmesi gerekiyor; altyapısının, arıtmasının, yollarının yapılması gerekiyor. Veya nüfus oranına göre verdiğiniz İller Bankasının yaz ortalamasını 1 milyon nüfusa alarak o şekilde destek vermeniz gerekiyor. Aksi takdirde, oradaki belediye başkanları hangi partiden olursa olsun hizmet etme şansları yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Lütfen tamamlayalım.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Gelen bir müşteri memnun ayrılmadığı takdirde bir sonraki müşteriye çok etkiler.

Sayın Bakanın bütçesi ülkemize, milletimize hayırlı uğurlu olsun.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM – Teşekkür ederim.

Sayın Dinçer, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Bakan, milletvekili arkadaşlarım, bürokratlarımız; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii ki turizm yatırımlarının olduğu kentlerin kalkınması, gelişmesi gerektiği aşikârdır, tartışılmaz, bacasız fabrikadır ancak tabii bu iller arasındaki bu turizm teşviklerinin ve desteklerinin eşit olarak yapıldığını da açıkçası düşünmüyorum. Şimdi benim bölgem Mersin. Turizm yatırımları açısından Mersin'e baktığımızda hiçbir şey alamadı bugüne kadar. Yani Bakanlığımızın turizm haritası, İstanbul'dan başlayıp, Antalya'nın Gazipaşa'sında bitip oradan Kapadokya'yla sınırlanan bir turizm kapımız var, destinasyonumuz var. Şimdi, hâl böyle olunca Mersin gibi illere de değişik formüller biçilmiş, değişik yükler yapılmış. Şimdi, bakıyoruz; Mersin'in 321 kilometre sahil uzunluğu var, bakır alanlarımız çok yoğun, 8 tane turizm bölgemiz var ama tabii, nükleeri koyunca 3 tanesi nükleerin gölgesinde kaldı. Dolayısıyla, Gazipaşa ile Samandağ arasında herhangi bir turizm destinasyonu yok, herhangi bir çalışma yok, teşvik yok.

Şimdi, hâl böyle olunca Mersin'e ne yüklendi? Mersin bir göç kenti oldu. Öncelikle 80'li ve 90'lı yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden, terörden kaçan insanlarımızın sığınma yeri oldu. Hadi onlarla bir şekilde bütünleştik, onlarla bir şekilde uyum sorunumuzu giderdik. Ondan sonra, işte, bakıyoruz, zorunlu hâllerin dışında Suriyeli sığınmacıları yığdılar ile. Resmî kayıtlarda 227 bin falan deniyor ama tabii su tüketiminden aldığımız verilere göre 500 binin üzerinde Suriyeli Mersin'de. Şimdi, bu kadar yükü çeken Mersin, turizm yatırımlarından maalesef istediğini alamıyor. Bir Kazanlı bölgesi yarattık, elimizde kalan bir yer orasıydı, oraya da ta 1998 yılından beri yatırımcının yatırım yapmasını bekliyoruz. 5 firmaya tahsis edildi, tahsis edilen firma bugüne kadar, aradan geçen bunca yıla kadar hiçbir yatırım yapmadı. "Yol." dediler, yolunu yaptık. Havaalanına 30 kilometre mesafede, her türlü imkân var ama bu tahsisler hâlâ devam ediyor. Sayın Bakanım, bunlar yatırım yapmayacaksa bunların yatırımlarını feshedin, biz yeni yatırımcıları bulalım buraya. Mersin'in elinde başka bir yer kalmadı. Nükleeri koyunca o bölgedeki turizm bölgelerimize yatırım yapan firmaları biraz ürkütüyor açıkçası. Durum böyle olunca biz sadece göçle değil, artık turizmle de gelişmek istiyoruz.

Sayın Bakanım, Mersin'in şöyle bir özelliği var: Mersin, bir saatte sıfır rakımdan 1.500 rakıma çıkabileceğiniz bir alan. Dolayısıyla, yayla turizminin, ekoturizmin, her türlü turizmin yapılabilceği bir kent Mersin ama ne hikmetse bizim Mersin cezalandırılıyor, başladığımız hiçbir yatırım yirmi yıldan, yirmi beş yıldan önce bitmiyor. Akdeniz Sahil Yolu; sahil yolu yapılırsa Mersin'e biraz yatırım gelir, turizm yatırımları artar dedik, yirmi yıl oldu, daha sahil yolu bitmiyor. Karadeniz Sahil Yolu; 2 sefer üstüne yapıldı, birçok yatırım onun üstünden geçti. Havaalanımız dedik on iki yıl oldu, bir Çukurova Havaalanı'nı bitiremedik. Yani İstanbul gibi yerde o büyük havaalanı üç sene, beş sene gibi sürede bitirildi, biz on üç sene, on beş sene oldu, daha hâlâ havaalanına kavuşamadık. Dolayısıyla, böyle olunca yatırımın gelmesi de engelleniyor. Biz sadece göçe kucak açan bir kent olmak istemiyoruz, biz turizm yatırımlarının ilimizde artmasını istiyoruz Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, geçmişte kruvaziyer turizmiyle ilgili çok çalışmalar yaptık. Yani fuarlara katıldık, fuarlarda birkaç gemi de geldi ama ne hikmetse sonra bu kruvaziyer turizmin rotasından Mersin çıkarıldı. Şimdi, Doğu Akdeniz yatırım bekliyor, kruvaziyer turizmi önemli, bunun geliştirilmesi lazım yani altyapısı, rihtımı vesaire, bunların yapılıp dışarıdan o kruvaziyer gemilerle Mersin'e gelen bu turistlerin Mersin içerisinde en azından turizm yatırımlarından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TALAT DİNÇER (Mersin) – Toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

TALAT DİNÇER (Mersin) – Çünkü Mersin hem inanç turizmi... Hristiyanlar ile Müslümanların mezarlıkları bile aynı yerdedir ve dünyada tektir bu. Dolayısıyla, inanç turizminin yapılabilceği mekânlarımız var. Kültürel yönleriyle baktığımızda Türkiye'nin en zengin kentlerinden herhâlde bir tanesidir. Tarsus'tan başlasanız, Tarsus'ta Danyal (AS)'ın mezarı oradadır, Saint Paul Kuyusu oradadır, Eshab-ı Kehf buradadır. Mersin tarafına geldiğinizde, Kanlı Divane oradadır, Cennet-Cehennem oradadır, Soli Pompeiopolis oradadır, Mamure Kalesi buradadır yani her şey orada. Dolayısıyla, Mersin sizden ilgi bekliyor Sayın Bakanım, Mersin'i ceza cezalandırmaktan artık bir vazgeçelim; Mersin bunu hak ediyor, insanlarıyla hak ediyor, yaşayan halkıyla hak ediyor ve kentle hak ediyor diyorum, teşekkür ediyorum.

Bütçemiz hayırlı ve uğurlu olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Şeref Arpacı, buyurun lütfen.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Denizli, sahip olduğu antik şehirler ve höyükler yönüyle tarih boyunca birçok uygarlığa ev sahipliği yapan medeniyetler içerisinde dünyanın en zenginlerinden biridir. Bunun için Bakanlığınız tarafından ilgiye ihtiyacı olan şehirlerin başında geliyor. Denizli'ye yapılacak küçük dokunuşlarla on iki ay turizm yapma imkânına kavuşacak bir şehir olabiliriz. Burada, özellikle Ulaştırma Bakanlığıyla ortak hareket edilmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum çünkü Denizli'nin turizmde belli bir noktaya gelememesinin önündeki en büyük engel Denizli'nin ulaşım problemidir. Uçuş seferlerinin sadece İstanbul'a ve ne yazık ki yok denecek kadar az olması nedeniyle 2023 yılı turizm gelirindeki düşüşü görüyoruz. Dünyanın birçok noktasından ziyaretçisi olan Pamukkale başta olmak üzere, diğer turistik yerlerimizin ziyaretçi sayılarının artması bu uçuş seferleriyle doğrudan bağlantılıdır. Şu anda 2'si Sabiha Gökçen'e, 2 tanesi de İstanbul Havalimanı'na olmak üzere 4 sefer bulunmaktadır; bu sayı gelen misafirler için yetersizdir. Kıyaslama yapmak gerekirse Kapadokya bölgesine olan uçuş seferleri ne yazık ki Denizli'de yoktur.

Sayın Bakanım, Denizli'den günde en az 10 sefer İstanbul'a sefer olmalıdır, yurt dışına ise en az 2 noktaya sefer olursa bölge gelişimi başta olmak üzere ülke ekonomisine çok daha fazla katkı sağlayacaktır. Bu konuda, tekrar ediyorum, ilgili bakanlık olan Ulaştırma Bakanlığıyla iş birliği içinde olmanızı ve çözüm üretmenizi diliyorum.

Bakanlığınızla ilgili bir diğer önemli konuya Hierapolis, Laodikya ve Tripolis'teki kazılarda geçmişe ışık tutan eserler ortaya çıkmasına rağmen bu eserleri sergileyebileceğimiz bir müzemizin olmayışdır. Şu anda diğer illerle kıyasladığımda çok fazla eserimiz olmasına karşın arkeoloji müzemiz yoktur. Bu bölgede bizim öncelikli olarak 2 arkeoloji müzesine ihtiyacımız vardır. Bunlardan bir tanesinin Laodikya girişinde, diğerinin ise Hierapolis yani Pamukkale girişinde olması gerekmektedir. Çürüksu havzası dediğimiz 100 kilometrelik alanda tam 6 adet antik kent mevcuttur ve sadece 3 tanesinde aktif kazı yapılmaktadır. Sizden isteğimiz, bölgedeki kazılara daha da fazla destek verilmelidir. Çok yakın zamanda Denizli'ye geldiniz ve Celal Şimşek Hocamızın neler yaptığını, özellikle Laodikya kazıevine Denizli sanayicisinin ve STK'lerin sahip çıktığını gördünüz. Bu kazıevlerinin artması ve daha verimli çalışması için antik kentlere girişteki elde edilen gelirlerin yüzde 10'unu kazı heyetlerine aktarsak şu anda görüşmesini yaptığımız bütçeye yük olmadan bunu sağlayabileceğimizi düşünüyorum.

Sayın Bakanım, ziyaretiniz sırasında bildiğim kadarıyla gece konaklama yapmadınız. Birçok kişi de Pamukkale'nin güzelliğini geceleri göremiyor. Pamukkale traverten bölgesine modern bir aydınlatma yapılması hâlinde geceleri de ziyaretçi akınına uğrayacak ve gelirleri en az yüzde 50 daha artacaktır; bunu sizlere hatırlatmak isterim.

2023 Yılı Kamu Yatırımları Programı'nda da arkeoloji müzesi yapımına ilişkin bir çalışmanızı görmedik. Bu konuyu 2024 Yılı Kamu Yatırımları Programı'na almanızı ve bu ihtiyaca cevap vermenizi dilerim.

Sayın Bakanım, Denizli'nin bir başka doğal güzelliğine sahip olan Çal ilçemizden bahsedeceğim. Burada 18 özel firma tarafından Çal Bağ Yolu Projesi başlatılmıştır; bölgenin bağıcılığı ve bölgeye has üzümlü olan çalkarası üzümünün genişletilip "ekoturizm" adı altında başlatılan ve bölgeye katkısı olacağı düşünülen bir projedir. Bölgenin İtalya Toskana, Kaliforniya'da da Napa Valley gibi bir potansiyeli vardır. Tamamen özel teşebbüslerle ilerleyen projeye bölge halkıyla birlikte koordinasyon sağlanarak bölgenin tahrip edilmeden yeni konaklama alanlarının oluşturulması ve turizm acentelerinin bu bölgeye

yönlendirilmesi gerekmektedir. Yine bu bölgeyle ilgili olarak Çal ilçesinde Apollon Lairbenos Tapınağı vardır. Bu tapınağı şu anda hâlihazırda bir bekçi beklemektedir ve tapınak atıl ve bakımsız durumdadır; turizme ivedilikle kazandırılması gereken yerlerden biridir.

Bir diğer husus, Bozdağ'dır. Bozdağ Kayak Merkezi için de yukarıda saymış olduğum uçak seferlerinin artırılması ve ayrıca İzmir, Antalya, Muğla kara yollarının düzeltilmesi şehrin turizm açısından gelişimine katkı koyacaktır. Özellikle konaklama desteklerinin verilmesi hâlinde burası günübirlik turizmden çıkacak ve tatilcilerin uzun süre bölge halkına katkı sağlayacağı bir nokta olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arpacı, toparlayın lütfen.

ŞEREF ARPACI (Denizli) – Sayın Bakanım, Denizli, tekstil turizmi, sağlık turizmi, inanç turizmi merkezi olabilecek bir potansiyele sahiptir. Bunu sağlamak da öncelikli olarak sizin görevinizdir diyerek ilimize katkılarınızı bekliyor, bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Abdurrahman Başkan, buyurun lütfen.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Değerli Komisyon Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyon üyelerimiz, Bakan Yardımcılarımız; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Kıymetli hemşehrimiz Sayın Bakanım, malumunuz olduğu üzere, turizmin ülkemizde onlarca iş koluyla doğrudan ve bir o kadarıyla da dolaylı ilişkisi bulunmaktadır. Turizm sektörünün istihdama kattığı değer ülke ekonomimiz için son derece önemli ve lokomotifdir. Hepimizin bildiği üzere Antalya'mız, her ne kadar "güneşin başkenti" olarak adlandırılıp ünlense de 640 kilometrelik eşsiz sahillerin yanı sıra, doğal güzellikleri, tarihî dokusu ve kültürel yapısıyla da deniz, kum, güneş üçlemesine alternatif olarak turizmin diğer birçok dalında da adından söz ettirmektedir.

Sayın Bakanım, milattan önce başlayarak tarih boyunca birçok büyük medeniyete ev sahipliği yapmış olan Antalya'mız, Phaselis, Olimpos, Aspendos, Patara başta olmak üzere Akdeniz kıyısının en korunaklı ve en büyük antik kentlerini de bünyesinde barındırmaktadır. Büyük İskender'in "Sizi öyle bir yere götüreceğim ki sırtınızı karlı dağlara yaslayacak, ayaklarınızı ılık sulara sokacaksınız." sözü -işte burası Phaselis, Olimpos'tur- bu güzel coğrafyanın tarihin derinliklerinden günümüze gelen bir yankısı olmuştur.

Sayın Bakanım, ekoturizminden doğa turizmine, kültür turizminden spor turizmine, inanç turizminden kongre turizmine, mağara turizminden kamp ve karavan turizmine -çok bilinmese de- kış turizmine ve son zamanlarda ise sağlık turizmi noktasında gözde bir şehir olma konumuna gelmiş olan Antalya'mızın kendisine atfedilen "turizmin başkenti" ünvanını fazlasıyla hak ettiğini gururla söylemek isterim.

Sayın Bakanım, tabii ki Antalya'mızı çekim merkezi yapan sadece bunlar değildir elbette. Antalya'mızda turizm sezonu mayısta açılıp eylülde bitmez, yılın on iki ayı Antalya dünyanın her yerinden gelen misafirleri ağırlayan bir şehirdir. Şehrimizde gerçekleştirilen kongre, sempozyum, toplantı gibi etkinlikler Antalya'mızda sürdürülen diğer turizm faaliyetlerinin geliştirilerek yaygınlaşmasında da önemli bir katkı sağlamaktadır.

2020'de yaşanan pandemi birçok ülkede turizmi tamamen durma noktasına getirmiştir. Ülkemizde ise Turizm Bakanlığımızın 1/1/2021 tarihinden itibaren uygulamaya başladığı ve turizm çalışanları başta olmak üzere tatilini Türkiye'de geçirecek yerli ve yabancı ziyaretçilerin sağlığını korumak için

oluşturmuş olduğu hijyen uygulamalarını içeren Türkiye'nin güvenli turizm sertifikasyon programı Yeşil Sertifika'yla ülkemiz ve Antalya'mız pandemi sürecini en az kayıpla atlattır. Bu Yeşil Sertifika programının uygulaması hususundaki çabaları ve emekleri için başta Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza ve Bakanlık çalışanlarımıza da teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, tüm bu süreçlerin sonrasında da Antalya'mız 2021 yılından itibaren turizmde çok şükür toparlanmaya başlamış ve cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümü olan 2023'ün Ekim ayı sonunda, 6 Kasım 2023 tarihi itibarıyla 15 milyon 371 bin turiste ulaşarak yeni bir rekora da imza atmıştır. Bu sayı Antalya'mız ve ülkemiz için son derece önemli bir rakam olsa da Antalya'nın potansiyeli ve turizm çeşitliği açısından daha yüksek rakamlara çıkması da en büyük temennimizdir.

Sayın Bakanım, 2024 Ekim sonu bu rakamın en az 20 milyona çıkması için Antalya'lı hemşehrilerimiz adına sormak istiyorum: Bir, Antalya'ya gelen turist popülasyonunu şehir merkezine çekmek için yapılan herhangi bir çalışmanız var mıdır? İki, Antalya'nın son yıllarda gastronomi alanında da kendisinden sıkça söz ettirmeye başlaması sebebiyle Bakanlığımızın Antalya gastronomisinin gelişmesi için herhangi bir projesi var mıdır, varsa nelerdir? Üçüncüsü ise konuşmamın başında ifade ettiğim gibi sağlık turizmi noktasında ülkemizin en önemli şehirlerinden biri olma yolunda hızla ilerleyen Antalya'mızda sağlık turizminin gelişmesi için Sağlık Bakanlığımızla koordineli yapılan herhangi bir çalışmanız var mıdır, varsa nelerdir?

Sayın Bakan, şimdiden bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Şimdi de konuşmasını yapmak üzere Sayın George Aslan...

Buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

GEORGE ASLAN (Mardin) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri; Türkiye'de yaşayan farklı etnik ve inançlara yönelik uygulanan ayrımcılığın önemli alanlarından biri kültür alanıdır. Maalesef ki yüz yıldır bu alanda Türk kültürü dışındaki kültürleri reddeden tekçi bir anlayış hâkim ve bu da Kültür ve Turizm Bakanlığı ve ona bağlı kurumlar aracılığıyla yürütülmektedir. Kültür politikasındaki ayrımcılık dil, kültür, sanat, tarih gibi çok yönlü ve farklı düzeylerde kendini göstermektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan beri Kürtler, Aleviler, Ermeniler, Asuri/ Süryaniler, Rumlar, Ezidiler ve diğer halklar ve inançlar kültür kırımına maruz bırakılmıştır. Günümüzde de bu anlayış pek değişmiş değildir. İbadethane ve mezarlıklara yönelik saldırılar, Alevilerin evlerinin işaretilenmesi ve tehdit içeren yazıların yazılması gibi pek çok saldırıyla karşı karşıya kalmaktadırlar.

Kilise ve manastırlara yönelik yok etme politikaları ise yüz yıllık geçmişine olan ve günümüzde de devam eden bir süreçtir. Türkiye'de kaderlerine terk edilmiş yüzlerce tarihî kilise ve manastır bakımsızlıktan veya defnecilerin saldırıları nedeniyle yıkıldı veya yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu kiliselerden bazıları ahıra dönüştürüldü veya depo olarak kullanıldı. Camiye dönüştürülen pek çok kilise de mevcut. Özel mülkiyete geçmiş olup satılığa çıkarılan kilise haberleri sık sık basına düşmektedir. Bu kiliselerden biri Mardin'de bulunan Mor Yuhanna Süryani Ortodoks Kilisesi'dir. Artuklu ilçesinde bin yedi yüz yıllık geçmişe sahip bu kilise, tapusunun elinde bulunduğunu iddia eden bir kişi tarafından yıllardır internet sitelerinde satışa çıkarılmaktadır. Benzer şekilde geçtiğimiz yıllarda Bursa'da Ermenilere ait bir kilise yine internet üzerinden satışa çıkarılmıştı. Bir kilisenin satılığa çıkarılmasına Bakanlık olarak neden tepkisiz kaldınız? Satılığa çıkarılan bir cami olsaydı yine tepkisiz

mi kalacaktınız? Özel mülk olarak alınıp satılan herhangi bir cami var mı? Yok, olmamalıdır da, kilise de olmamalıdır, diğer ibadethaneler de. Bütün bunlar Bakanlığınızın çifte standartlı yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Urfa'nın Haliliye ilçesinde bulunan Ermenilere ait Germuş Kilisesi daha önce definiciler tarafından pek çok defa tahrip edilmiş ve bir dönem ahır olarak kullanılmıştır. Geçtiğimiz aylarda bakımsızlıktan kilisenin kubbesi çöktü. Kilisenin korunması ve restore edilmesi için önceki dönem vekillerimiz defalarca önerge verdi ve Bakanlığa çağrı da yaptı ancak herhangi bir adım atılmamıştır.

Öte yandan bazı yerlerde şöyle bir sorunla da karşılaşmaktadır: Örneğin Mardin'de "tarihî eser" denilerek Anıtlar Kurulunca restorasyonu engellenen bazı kilise ve manastırlar var. Bakanlık olarak siz restore etmiyorsanız bırakın, insanlar kendi imkânlarıyla kiliselerini restore etsinler. Evet, Kültür Bakanlığının restore ettiği bazı kiliseler de yok değil ancak yıkılan ve tahrip edilen kiliselerin sayısına baktığımızda restore edilenlerin sayısı oldukça sembolik düzeyde kalmaktadır. Kilise ve manastırlar tıpkı camiler, sinagoglar ve cemevleri gibi satılabilecek bir özel mülkiyet olamazlar. Din ve vicdan özgürlüğü kapsamında bu yaklaşımın ele alınarak kiliselerin özel mülkiyetlerine, satışlarına son verilerek üzere adımlar atılmalıdır. Farklı din ve inançların ibadethaneleri ticari bir bakış açısıyla turistik bir yapı olarak görülmemeli. Din ve inançlara saygının gereği ve ülkenin ortak tarihî ve kültürel değerleri olarak kilise ve manastırlar korumaya alınmalıdır, yıkılma tehlikesi olanlar da restore edilmelidir.

Sayın Bakanım, burada 2 manastırla ilgili dikkatinizi çekmek istiyorum: Bunların en önemlilerinden bir tanesi Hakkâri'de bulunan ve Doğu Asur Kilisesi'nin yüzyıllarca merkezi olan Koçanis Mar Şalita Manastırı'dır. Bu manastır 1918'lerde Irak'a, oradan Kıbrıs'a, daha sonra da Amerika'nın Chicago kentine taşındı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Aslan, toparlayın lütfen.

GEORGE ASLAN (Mardin) – Bu manastır restore edildiği takdirde gerçekten Patrikhane Chicago'dan Hakkâri'ye taşınacaktır.

Bunun dışında yine Beşiri'de bulunan ve Süryani Ortodoks Kilisesi'ne ait olan Mor Kiryakus Manastırı'nın da restore edilmesini bekliyor, konuşmamı dinlediğiniz için hepimize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de İYİ Parti Grubundan Selcan Hamşioğlu.

Buyurun, lütfen.

SELCAN HAMŞIOĞLU (Tekirdağ) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; milletlerin ömründe kültür politikaları şüphesiz ki belirleyici, bu açıdan bakınca Bakanlığa ayrılan payı biz de devdede kulak görüyoruz açıkçası.

Diğer taraftan Bakanlığınız bünyesinde olmamakla birlikte devletin eğer bir kültür politikası varsa onun aktarıcısı durumunda olması gereken TRT'nin cumhuriyetin 100'üncü yıl programlarını Gazze bahanesiyle ertelemesini nasıl değerlendirdiğinizi merak ediyorum ve siz Bakanlık olarak 100'üncü yıl anısına hangi kalıcı eserleri bıraktınız? Yine, bunu da merak ediyoruz. Cumhuriyet gibi bir abide, bir abide eserle taçlansa güzel olmaz mıydı? Özellikle Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bu konuda hiç sorumluluk hissetmedi mi mesela? Vatandaş olarak biz TRT World kanalında "Küçük Suriye Fatih" gibi akla ziyan yayınlarla sığınmacı güzelleme yapılsın diye vergi vermiyoruz; çocuklar TRT Çocuk eliyle demografik dönüşüme alıştırsın diye de vergi vermiyoruz; dev bütçeli, küçük hesaplı diziler eliyle tarihî gerçekler çarpıtılsın, kamuoyu manipüle edilsin, Atatürk hakkında gerçekten

çok çirkin imalarda bulunulsun, Denктаş ve Kıbrıs Türklüğünün onuru rencide edilsin, iş artık leblebi, şarküteri reklamı yapmaya kadar sulandırılınsın, muhalefet algıda teröristleştirilsin diye de vermiyoruz. Ve bunları da devletin millî kültür alanına dair sorumluluğu çerçevesinde değerlendiriyor ve sizden de açıkçası samimiyetle müdahil olmanızı bekliyoruz.

Bir meselemiz de RTÜK. 2022’de -az önce başka üyeler de söylediler- Halk TV, TELE1, KRT, FOX, Flash gibi muhalif yayın yapan kanallara kesilen ceza “yandaş” diye tabir edilen kanallara kesilen cezanın tam 10,3 katı. 2021’de muhalif yayınlara 21 milyon 500 bin lira ceza kesilirken, yine “yandaş” diye tabir edilen kanallara sıfır TL yani hiç ceza kesilmemesi normal mi? Seçim yılı olan 2023’te ilk altı ayda bütün zamanların rekorunu kırdı RTÜK ve muhalif kanallara 20 milyon 649 bin 194 TL ceza kesti. Yandaş kanallarla toplum mühendisliğine ciddi bir alan açıldı bu arada. Ve az önce sunuş metnine baktım, dalga geçer gibi yani “Medya demokrasilerin vazgeçilmezidir.” diye başlıyor ama medyayı antidemokratik bir tavırla, devlet gücünü sopa gibi kullanarak hizaya sokmaya çalışan bu kuruluşla ilgili bir tasarrufunuz olacak mı?

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, lütfen...

SELCAN HAMŞIOĞLU (Tekirdağ) – Demokrasiyi, dolayısıyla, Türkiye’nin bir cazibe merkezi olabilmesi hâlini baltalayan bu tutumu ve ülkenin imajının giderek gerilemesini izleyecek misiniz? Cumhurbaşkanının “Sanatı belli kalıplara hapseden ideolojik yaklaşımları kabul etmiyoruz.” sözüne binaen soruyorum: Madem öyle, partili belediyeleriniz neden iktidarın kalıpları ve ideolojik yaklaşımına aykırı isimlerin konserlerini ve o alanda yapılan festivalleri iptal ediyor? 17’nci yüzyılda, 18’inci yüzyılda değiliz, bu çağda “saray sanatçısı” diye bir kavramın oluşmuş olmasından rahatsızlık duymuyor musunuz ve bu arkadaşların takdir, taltif ölçüsü nedir? Yani Cumhurbaşkanına “hünkârim” diye hitap etmek mi? İşte, Oslo-İmralı ittifak sürecinde Öcalancı ama sonra Cumhur İttifakı sürecinde Mehmetcikçi; dün “Megri Megri”ci, bugün “Çırpınırdı Karadeniz”ci; konjonktüre göre Erivancı veya Karabağcı olarak mı kanıtıyor bu arkadaşlar ne kadar usta oyuncu olduklarını? Ayrıca, millî kültür diye bir mevhumu benimsiyorsanız özellikle tarikat ve cemaatlerin İslam inancını kullanarak giriştikleri kültür değişimine, kültürel Araplaştırmaya karşı bir tedbir planınız var mı? Bu tür yapıların vakıf statüsünde faaliyet vermesine karşı önleyici tedbirleriniz var mı? Yine, Sayın Cumhurbaşkanı “Cumhuriyet tarihinin en önemli adımı.” demişti Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı için. Cumhuriyetin adının dahi ilk defa bir Bektaşî ocağında telaffuz edildiğini düşününce bizi bizden ayırmaktan vazgeçmeye dönük her adımı biz de destekliyoruz, bizim için de kıymetli ama bir makbul Alevi prototipi oluşturmaya çalışmak bir adım ileri gitmek midir yoksa bin adım geri gitmek midir? “Alevi benden olursa makbul, trans benden olursa makbul, mini etekli benden olursa makbul, gayrimüslim benden olursa makbul ama en millî, en muhafazakâr, en mazbut kimseler de olsalar benden değilse tabiri caizse kaynar kazanda yakılabirler.” bakışıyla gerçekten bir kültür politikası oluşturmak mümkün müdür? Ayrıca, sorumlu olduğunuz kuruluşların ekran yoluyla güzellemesine ses çıkarmadığı sığınmacıların oluşturdukları tehdit algısının turizme etkisi üzerine bir araştırma çalışmanız var mı? Çünkü biz sekteye uğratacağımızı düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Hamşioğlu, toparlayın lütfen.

SELCAN HAMŞIOĞLU (Tekirdağ) – Tamam.

Özellikle Batılı yazarların eserlerini kütüphanelerde barındırmamakta gösterilen bir hassasiyet var. Aynı hassasiyet Kadir Mısıroğlu gibi cumhuriyet karşıtlarına karşı da gösteriliyor mu? Bunu da merak ediyoruz. Sanatçıların meslekî ve sosyal, ekonomik haklarına kavuşabilmeleri için bir hazırlığımız var mı? “Asırlık Tariflerle Türk Mutfağı” kitabının ön sözünü Emine Erdoğan’ın yazmış olması dışında nasıl bir ayrıcalığı var ki -polemik olsun diye sormuyorum- 2,5 milyonun üzerinde bir harcama yapılmış bu kitap için? Bu harcamaya değer ne gibi bir kültürel geri dönüş oldu; onu merak ediyoruz yoksa desteklenebilir, hiç sakıncası yok ama orantısız değil mi yani kültürel geri dönüşü ile verilen destek?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; şimdi şöyle yapalım: 12 konuşmacımız daha var dolayısıyla şimdi onların isimlerini okuyacağım.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sükûneti lütfen tesis edelim, salonda bir uğultu var ve bu uğultu bizi çok yoruyor değerli arkadaşlar. Çünkü biz sizin bütçenizi onayladıktan sonra -ama Komisyon karar verecek, daha bilmiyorum, anlatacaksınız- yarın Milli Savunma Bakanlığıyla burada başlayacağız dolayısıyla gerçekten çok yoruluyoruz. Sizden istirhamım, sükûneti tesis edip, hatiplerin konuşmalarını, değerlendirmelerini alıp ondan sonra Hükümet burada bazı değerlendirmeler yapacaktır. Bu sessizliği tesis edelim. Özellikle istirham ediyorum değerli arkadaşlar.

Şimdi Sayın Pelin Yılık, Sayın Ali Karaoba, Sayın Evrim Karakoz, Sayın Adalet Kaya, Sayın Ömer Fethi Gürer, Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu, Sayın Okan Konuralp, Sayın Nermin Yıldırım Kara, Sayın Ayşegül Doğan Dağlı, Sayın Nurten Yontar, Sayın Utku Çakırözer ve Sayın Mehmet Tahtasız. Sonrasında arkadaşlar, on beş dakika milletvekillerine Sayın Bakana soru sormak için süre tanıyacağım, sonrasında Sayın Bakana otuz dakika süre vereceğim değerlendirmesi için ve oylamaya geçeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Pelin Yılık’tan başlıyoruz.

Sayın Yılık, buyurun lütfen.

PELİN YILIK (Çankırı) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, kıymetli bürokratlar; opera ve bale sahne ve gösteri sanatlarının birçok ögesini bünyesinde barındıran bir sanat dalıdır. Drama, müzik, dans gibi sanat dalları opera ve bale içinde yoğunlaşarak bir bütün hâlini alır ve sahnede akışı gerçekleşir. Opera 16’ncı yüzyılda İtalya’da doğmuş olmasına rağmen Türkiye’de 18’inci yüzyılın sonlarına doğru kendini göstermiş ve hızlı bir gelişim süreci geçirmiş ve bu sanat dalı devletimiz tarafından kurumsallaştırılmıştır. İlk olarak İstanbul, İzmir gibi büyükşehirlerde tiyatro binalarında opera gösterileri gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla sanata ve operaya verdiğimiz önem geçmişimizden gelmektedir. 1970 yılında İstanbul ve Ankara operaları 1309 sayılı Yasa’yla Devlet Opera ve Balesi olarak ayrı bir kurum hâline geldi. Bu kurumsallaşma vasıtasıyla 1982 yılında İzmir, 1990 yılında Mersin ve 1999 yılında Antalya Devlet Opera ve Baleleri kurulmuş, günümüzde ise Samsun, Mersin baleleriyle de faaliyetlerine devam etmektedir.

Sayın Bakanım, dünyada yüksek sanatlar olarak bilinen, çok özel ve uzun eğitimler sonucu sanat sahnesinde yer alan opera, bale, senfoni sanatçılığı ülkemizin modern sanatlarla olan ilişkisini tüm dünyaya başarıyla gururla göstermektedir. Türkiye Cumhuriyeti’mizin 100’üncü yılında sanat aracılığıyla da dünyadaki yerini alması için bu meslekleri özenilir hâle getirmek faydalı olacaktır. Sanat kurumları ve sanat mesleklerine gençlerimizi ve çocuklarımızı özendirilebilmemiz için ayrı ve özel bir istihdam tarifi yapmak faydalı olacaktır. Hâlihazırda çalışan sanatçılarımızın maaş ve özlük haklarının mevcut koşullara göre güncellenmesi, örneğin, maaşlara ikramiye eklenmesi beklenmektedir. Ayrıca,

yeri gelmişken, kurulmaları planlanan Sivas, Van, Gaziantep opera ve bale il müdürlükleri için deprem sonrası durum göz önünde bulundurularak hizmete açılması hem milletimizin sanat sevgisini pekiştirecek hem de istihdam bekleyen yetenekli genç sanatçılarımıza iş imkânı olacaktır.

Sayın Bakanım, sanat, ruhumuzu besleyen, estetik zevkimizi yükselten ve toplumları geliştiren önemli bir ihtiyaçtır. Dolayısıyla öncelikle çocuklarımızın ve gençlerimizin bu kültürle yetişebilmeleri için erişilebilirliğinin ve sahne sayısının artması beklentimizdir. Sanatın gençlerimiz, çocuklarımız, toplumumuz için bir gereksinim ve ihtiyaç olduğu göz önünde bulundurularak ülkemiz genelinde açılması planlanan yeni sahneler veya il müdürlükleri var mıdır? Opera, senfoni, modern dans, bale gibi sanat etkinliklerinden sadece büyükşehirlerin değil, bölgesel planlamalarla bu temsillerden mahrum kalan illere de taşınması toplumsal bir gereklilik olarak faydalı olacaktır. Özellikle illerimizin kültür ve sanat altyapısını güçlendirmeyi toplumun en kıymetli ihtiyaçlarından olan sanatla bağının kurulmasını değerli bulmaktayız. Örneğin, seçim bölgem olan Çankırı’da sahne sanatları anlamında bir yapının olmaması şehrimizin sosyal donatılarını eksik bırakan bir durumdur. Bu arada belirtmek isterim ki ilimiz, 1936 yılında inşa edilmiş, şu anda eskiliği nedeniyle yıkım kararı alınmış ilk orkestral konser sahnesine sahiptir. Gençlerimizin, yaşlılarımızın, çocuklarımızın en önemli evrensel ve ortak dili olan sanatla bağının kurulması için Anadolu’nun sanat altyapısı anlamında desteklenmesi memnuniyet uyandıracaktır. Yine, seçim bölgem olan Çankırı’nın ev sahipliği yaptığı Tuz Mağarası’nın Kültür Bakanlığı himayesinde olması turizme önemli katkı sağlayacaktır. Örnek vermek gerekirse Polonya Krakow’da bulunan Wieliczka Tuz Madeni yılda 1,2 milyon ziyaretçi almaktadır ve UNESCO Dünya Miras Listesi’ndedir. Sayın Bakanım, bu konuda desteklerinizi bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum. Cumhuriyetimizin 100’üncü yılının ilk bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Ali Karaoba...

ALİ KARAOBA (Uşak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan ve bürokratlar; bütçe görüşmeleri boyunca bakanlıklarımızın yürüttüğü yanlış ve hatalı uygulamaları yapıcı bir şekilde eleştirdiğimiz gibi başarılı uygulamaları da dile getirmemiz gerektiğine inananlardanım. Bu anlamda, Bakanlığımıza özellikle Müze Kart projesinin yaygınlaştırılması, televizyon ve film üreticilerine katkısı ve bu konuyla özel ilgilenmesinden dolayı teşekkür ediyorum. Geçtiğimiz hafta dünya sinemasının merkezi olan Los Angeles’ta “Atatürk” filminin galasının yapılmasını da oldukça olumlu buluyorum.

Bugün Sayın Bakana ve bürokratlarımıza bölgem olan, ilkler şehri Uşak’tan ve geliştirilmesini umduğumuz önemli noktalardan bahsetmek istiyorum. Bildiğiniz gibi aktif, sürdürülebilir ve başarılı turizm faaliyetleri için en öncelikli kriterlerden biri ulaşım ağıdır. Toplu ulaşım araçlarının geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması şehrimizdeki turizm faaliyetlerine doğrudan katkı sağlayacaktır. Bu sebeple Kültür ve Turizm Bakanlığımızın ana çalışma konusu olmasa da Sayın Bakanın bu konuda aktif bir rol oynayacağını düşünüyorum. Yolcu ulaşımına kapatılan Uşak Havalimanı’nın, yıllardır bitmesini beklediğimiz Ankara-İzmir Yüksek Hızlı Tren Hattı’nın ve özellikle Uşak’ta bulunan turistik ve tarihi bölgelere olan zorlu ulaşımın bir an önce çözülmesi şehrimizdeki kültür ve turizm faaliyetlerine de çok büyük katkı sağlayacaktır.

İnsanlık tarihi boyunca Uşak ve çevresi medeniyetlerin ilgisini daima üzerine çekmiştir. Dünyanın en büyük 2’nci kanyonu olan Ulubey Kanyonu yalnızca görsel olarak değil, doğa sporları, sanatsal aktiviteler ve yemek turizmi için oldukça büyük bir potansiyele sahiptir. Yerel çabalar ve belediyelerin girişimleri dışında büyük bir yatırım ya da girişim olmadığı için bu önemli potansiyeli ileriye götüremediğimizi düşünüyorum.

İki bin yıldan eski tarihiyle Büyük İskender'in Anadolu seferlerinden sonra Makedonya'dan gelenler tarafından kurulan Blaundus Antik Kenti hak ettiği değerin ve ilginin altında kalan bir diğer potansiyelimiz. İngiltere'de, İspanya'da ya da İtalya'da olsa pamuklara sarmalanacak bu tarihî şehir ne yazık ki yeterince tanıtılamaması bir yana doğru korunmuyor, çöplerle dolu ve bu yaza kadar da çok kötü bir yola sahipti.

Yazın başka, kışın başka güzel olan Taşyaran Vadisi de yatırımı ve özel projeleri hak eden bir coğrafya güzelliğidir.

Bakımız, kadın peygamberleriyle bilinen ve tüm dünyada merakla araştırılan Montanizm tarikatının yer aldığı Pepouza Antik Kenti Uşak'ta yer almaktadır. Sayın Bakanın sunumunda söylediği gibi, turizmin gelişmesinde en önemli şey tanıtımdır ve maalesef bizler Uşak'ın bu değerlerinin yeteri kadar tanıtılmadığına inanmaktayız.

Tarihî, doğal ve kültürel destinasyonlarımız bir yana Uşak büyük bir potansiyele sahip dünyaca ünlü bazı değerlere de sahiptir. Londra ve Paris başta olmak üzere dünyanın farklı şehirlerinde yer alan dünyaca ünlü halı ve kilimlerimiz, tüm dünyaya ihraç ettiğimiz battaniyemiz ve tarhanamız Uşak'ı yalnızca Türkiye'de değil, dünyada da tanınır hâle getirebilir.

Dünya tarihinde voleybol müsabakasının yapıldığı ilk yerleşim, ilk çocuk kütüphanesinin kurulduğu şehir olan Uşak'ımızın cumhuriyet için önemini ve Milli Mücadele'deki konumunu bilmek, anlatmak ve tanıtmak da önemlidir. Bu yüzden bizler Uşak'ı ve Uşak'ın değerlerini daha çok anlatmanızı, bütçenizde ve kalkınma programınızda Uşak'a da çok bütçe ve proje ayırmanızı bekliyoruz. Atatürk'ün "Bu vatan çocuklarımız ve torunlarımız için cennet yapılmaya layıktır." sözüne uygun bir şekilde tüm Türkiye'nin dünyaya tanıtıldığı gibi Uşak'ın da potansiyellerine sahip çıkılmasını, yerli ve yabancı turistlere anlatılmasını, konuklarına iyi bir deneyim sağlayacak duruma gelmesini sizlerden şehrim adına talep ediyorum.

Bütçemizin ülkemize hayırlı olmasını dilerken Murat Dağı'yla ilgili turizm bölgesine de sadece maden araması için göz dikenlere engel olmazın gerektiğine inanıyorum. Orta Anadolu'nun suyunun yüzde 40'ını sağlayan Murat Dağı'na mutlaka sahip çıkmalıyız.

Bütçemiz hayırlı olsun. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaoba, teşekkür ediyorum.

Şimdi de Evrim Karakoz... Yok.

Sayın Adalet Kaya, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri ve değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Ben Diyarbakır Surlarıyla ilgili konuşmak istiyorum. Biliyorsunuz ki Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri 2015'te Dünya Mirası Listesi'ne alındı, Suriçi de bu mirasa alınma kapsamında tampon bölge yani Surları ve Hevsel Bahçeleri'ni güçlendiren ve besleyen bir bölge olarak tampon bölge statüsü kazandı. Suriçi, ne yazık ki 2016'dan beri süregelen yıkım ve yıkım sonrasında gerçekleştirilen yeniden inşa faaliyetleriyle artık bir sit alanı olarak değerlendirilemez ve bu tarih üzerinden rant sağlamak isteyenlerin elinde bir tüketim aracına dönüşmüş durumda. Kasım 2022'de yani geçen sene kasımda UNESCO Dünya Miras Merkezinin bilim insanlarından oluşan Reaktif İzleme Misyonu Diyarbakır'a gelip miras alanında incelemeler yaptı ve bu incelemeler sonucunda Suriçi'yle ilgili Tehlike Altındaki Dünya Mirası Listesi'ne alınmasıyla ilgili bir öneri hazırladı, bu öneri de ağustosta Paris'te yapılan

toplantıda bir taslak rapora dönüştürüldü. Ne yazık ki eylülde Riyad'da yapılan toplantıda da süre uzatıldı ve Şubat 2024'e ertelendi karar. Hani, bu da düşündürücü. Bu taslak kararlar bir iddia doğrulanmış oldu. Sekiz yıldan bu yana Diyarbakır'da gerçekleştirilen o çatışmalı süreç, ardından yıkım süreci ve yeniden inşa sürecinde aslında çatışmanın olduğu dönemden daha büyük bir yıkım ve dönüşümün gerçekleştiğini bu raporlar açıklıyor. Bununla ilgili de Mayıs 2016'da çatışmanın bitmesinin ardından gerçekleşen tahribatın yüzde 10 olarak tespit edildiğini... Ve çatışmadan sonraki süreçte yani yeniden inşa sürecinde bu oranın yüzde 40'a çıktığı, Suriçi'nin tahrip edildiği Dünya Miras Komitesi raporunda var. Bakın, ben size bununla ilgili bir fotoğraf göstermek istiyorum, şöyle göstereyim: Bu, 2016'da çatışmaların bitmesinden hemen sonraki durum, bu da şu anda yani yeniden inşa sürecinden sonraki durum yani görüyorsunuz ve bununla ilgili olarak şunu söylemek istiyorum: Suriçi'nin yıkılan, tahrip edilen alanlarında artık Diyarbakır'ın yerel mimarisinden, kültürel dokusundan bahsetmemiz mümkün değil. Alakası olmayan yapılar yapıldı, caddeler genişletildi, ticarileştirildi caddeler ve özellikle devasa büyüklükte boşluklar oluşturuldu; bakın, görüyorsunuz. Bu yapılar ve caddeler Suriçi'nin özgün dokusu, kentsel yapısı ve kentsel sit alanı olma konusu da göz ardı edilerek yapıldı, inşa edildi. Bu tahribat, Suriçi'nin tampon bölge olmasına dayandırılarak meşrulaştırılmaya çalışıldı ancak Dünya Miras Komitesi diyor ki: "Suriçi, Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri'yle bir bütün olarak düşünülmelidir. Surlar tarihî çekirdek olan Suriçi'ni korumak için inşa edilmiş koruyucu kent duvarları, Hevsel Bahçeleri ise yüzyıllar boyunca tarihî kenti besleyen bir kültürel peyzaj alanıdır." Dolayısıyla, bunları bütünlüklü olarak düşünmek ve koruma altına almak gerekiyor. Bununla ilgili olarak çatışmalar sonrasında gerçekleştirilen kamulaştırmalar sonucunda Suriçi'ndeki yerli halk zorunlu göçe tabi tutuldu. Hevsel Bahçeleri'nde tarım işçisi olarak çalışan insan sayısında göç sonrası önemli bir düşüş gerçekleşti. Bu durum Hevsel Bahçeleri'nin arazi parsellerinin birleştirilmesine ve bahçelerde endüstriyel tarıma başlanmasına kaynaklık etti. Sonuç olarak Hevsel Bahçeleri ve bir zamanlar besledikleri şehrin arasındaki bağ yok oldu.

On Gözli Köprü'nün etrafındaki yapılardan bahsetmek istiyorum, özellikle inşaat alanları ve kaçak kafeler, bununla ilgili olarak da Bakanlığınızın hiçbir müdahalesi söz konusu değil. Bu da yine, oradaki tarihî dokuya çok ciddi zarar veriyor, özellikle de Hevsel Bahçeleri'ne, bunu da belirtmek istiyorum. UNESCO, alanda devam eden bu inşaatların miras alanında değer kaybına sebep olduğunu belirledi ve bunu ısrarla da belirtiyor.

İçkale Parkı olarak bildiğimiz alanın altında da bir Roma amfi tiyatrosu var, Roma Hamamı ve başka antik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kaya, süreniz doldu.

Sözlerinizi toparlayın lütfen.

Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Toparlıyorum.

Ben son olarak şeyi söylemek istiyorum: Özellikle, Suriçi'yle ilgili, Hevsel Bahçeleri'mizin sizin iktidarınızın politikaları sonucunda tahrip edildiği bilim insanları tarafından da raporlaştırıldı. Diplomatik görüşmelerle şimdilik Tehlike Altındaki Dünya Mirası Listesi'ne alınmasını engellediniz ancak binlerce yıllık bu mirasın yok olmasını önlemek için tüm yönetim süreçlerinde, özellikle yerel yönetim organlarının -yani kayyumlardan söz etmiyorum, kayyumlar tahribatı destekleyen organlar;

onu da belirteyim- ve sivil toplum örgütlerinin, meslek örgütlerinin dâhil edilmesi gerekiyor çünkü onlar çok uzun zamandır bu konuyla ilgili çalışmalarını sürdürüyorlar, yerel aktörlere rol verilmeli bu konuyla ilgili olarak ve onlarla birlikte bir çalışma yürütülmeli.

Teşekkürler, saygılar sunarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Temurci, sizin bir talebiniz mi var?

Buyurun lütfen.

İki dakika söz veriyorum.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; tabii, öğleden önce yaptığımız sohbette TGA'yla ilgili birçok şey söylendi. Acaba biz de rakamlarla ilgili yanlış bir bildirimde mi bulunduk? Ben şu anda Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütüyle ilgili olarak en son 2021 ve 2022 verileriyle ifade etmeye çalışmıştım. Amacım şu idi: Şu anda Türkiye'de ziyaretçi sayısında yüzde 71'lik bir artıştan bahsediliyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – 2021, 2022'den bahsediliyor.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – 2021, 2022'den bahsediyorum, henüz daha... 2023'ü inşallah bir sonraki yıl konuşacağız.

Şimdi, bu yüzde 71'in bizim için anlamlı olması... Tabii, sizin de sunumunuzda TGA'nın yapmış olduğu faaliyetlerden bahsedince, acaba burada bir verimlilik ölçülüyor mu? Aynı ligde olduğumuz ülkelerle seviyemiz nedir? Onlar yüzde kaç artırmış 2021 ve 2022'de?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Öyle bakmayın, siz yanlış bakıyorsunuz. O zaman 2019 ile 2022'ye bakacaksınız.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – İkisini de söyleyeceğim, bunu söyleyeceğinizi bildiğim için iki veriyi de aldım. Şimdi ben sizinle paylaşıyorum, bu Dünya Turizm Örgütünde biz 2019 yılında 4'üncüyüz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – İkisi arasında...

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Bütün rakamlar burada, sitede var, arkadaşlar da bakabilirler. Bakın, sadece şu...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – 2021...

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Lütfen, ben bir bitireyim, bunları ilave alacağım çünkü ben yanlış bilgi vermek istemiyorum. Amacımız da Sayın Bakanım, üzüm yemek, bağcıyı dövmek değil.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Sahipleniriz.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Bakın, 2020 ve 2021 yılı dünyada pandemi yılı. Biz şu anda yüzde 71 artışı bir sonraki yıl gerçekleştirebilsek 2028 hedefimizi gerçekleştirmiş oluruz, dolayısıyla şu anda Turizm Bakanlığımızın kendi verilerinde de biz henüz 2019 verilerine dahi ulaşmış değiliz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Bir dakika, toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun, lütfen toparlayın.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – 2019'da TGA'nın kurulduğu dikkate alınır... Bakın, 2021'de 48,4 milyon olan Fransa 2022'de 80 milyona çıkmış; artış yüzde 165. İspanya 31,2 milyondan...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – 2019'la kıyasla.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – 2019’u özellikle TGA’nın...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Sebebini söyleyeyim, bak, 2019’dan 2020’ye çok başarısız...

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Biz böyle sohbet ediyoruz, benim iki yılı söylemem lazım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – İstatistiğe hâkim değilsin. 2019’dan 2020’ye kötü...

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Sayın Bakan, şunun için onu söyledim: 2019’da TGA kurulmuştu ya... Şu anda 2022’de 2019’un ziyaretçi sayısına ulaşabilmiş değiliz.

Ben şimdi 2021 ve 2022 verilerini tekrar etmek istiyorum. Bakın, İspanya’nın 31,2 milyon ziyaretçi sayısı vardı, 2022’de bu rakam 71 milyon 660 bin oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Ben bu verileri size verebilirim; yüzde 220 artış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temurci, arzu ederseniz, toplantı sonunda ikinizi odada buluşturabilirim.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Tek bir cümle daha.

Sayın Bakanım, amacım şu idi: TGA’nın elbette başarılı olmasını isteriz ama Anayasa Mahkemesinin dört yıl önce “Bu iş böyle olmaz.” dediği bir kurumun milyonlarca dolar para kullanması ve Anayasa Mahkemesinin kararına aykırı olarak bunu yapması üzerimize çok büyük bir sorumluluk yükler. Bizim geleneklerimize, göreneklerimize, kültürümüze göre, ona riayet etmek bizim kültürümüzün bir gereğidir. Ben şu anda asla ve kata TGA’nın burada başarılı olduğunu düşünmüyorum. 2021 yılında kur 12,5 liraydı, Türkiye çok ucuz bir ülke oldu, Türkiye’nin asıl meselesinin iç turizm olduğunu düşünüyorum. Onun için, ben verileri, isterseniz bu sayfayı da sizinle paylaşırım. Şu anda bu örgüt, eğer Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü yanlış söylüyorsa, biz de yalan söylüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakanımızı ve Sayın Temurci’yi toplantıdan sonra odaya davet ediyorum, kendilerine birer tane de kahve ikram edeceğim; orada bu meseleyi vuzuha erdireceğiz.

Sayın Güner, buyurun lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Niğde, İpek Yolu ve Kral Yolu güzergâhında bulunan, bilinen tarihiyle on bin yıllık kesintisiz yaşamın sürdüğü kültür ve tarih kenti ama ne yazık ki turizmden de kültürel faaliyetlerden de yeterince faydalanamıyor. Burada yaptığım bir konuşmadan sonra, “Bir hafta sonra ben Niğde’deyim.” demiştiniz ama iki yıl sonra geldiniz, 2021’de Niğde’yi ziyaret ettiniz.

Niğde özünde Kapadokya’nın, güney Kapadokya’nın başkentliğini yapmış ama artık Kapadokya içinde anılmayan bir bölgemiz. Bölgenin kültür ve turizm alanında proje ve yatırım eksikliği devam ediyor, kamuoyunda bilinirlik düzeyi çok düşük, kültür ve turizm varlıklarının tahribatı da sürüyor. Gittiğiniz zaman size bazı bölgeler gezdirilmiş, Antik Tyana’ya gitmişsiniz, Gümüşler Manastırı’na gitmişsiniz ama Niğde’nin her köyünde tarih var. Ben bunun kitabını da yazdım 800 sayfaya yakın “Niğde Kapadokya’nın Başkenti” diye, eğer kütüphaneden istetir, bir gün incelerseniz ne kadar derinliği olan bir kent olduğunu da görmüş olursunuz, aynı zamanda Mezopotamya’ya açılan kapısı.

Kültür ve tarihin var olduğu her yerde ne yazık ki define avcıları kentin önemli değerlerini de yok ediyorlar. Öylesine yerlerimiz var ki örneğin Avören'deki sarnıçların oluşturduğu düzeneğe çoğu bölgede rastlamanız olası değil, buna rağmen gerekli gelişim ve faydayı Niğde sağlayamıyor. Bolkar Dağları, Aladağlar gibi dağcılık ve kayak turizmi dâhil her alanda değer bulabilecek bir bölgeye de yatırım yapılacağı söyleniyor, hatta Bolkarlar'da bir de yapı dikildi, ne yazık ki faaliyete dahi geçirilmedi. Tescilde 780 adet taşınmaz var ama İçişleri Bakanı Soylu "Tinercilerin kullandığı eski yapıları yıkın." diye bir talimat verdi, o güzelim tarihî yapıları birdenbire yerle bir etti belediyeler; hem Osmanlı'dan kalan hem ondan önceki süreçten kalan Bor'da Yukarı Kayabaşı, Sokubaşı'ndaki yapılar filan yıkıldı gitti. Böylesine değerlerin olduğu bir kentin bu kadar sahipsiz kalmasını anlamak mümkün değil. Büyük Konstantin'in annesi Helena adına yapılmış kiliseyi -gittiğinizde sanırım gezmişsinizdir- orayı restore ettiniz, turizme açılmadı; keza Bor'da Cıgızoğlu Konağı restore edildi, restorasyondan sonra neredeyse kullanılmadığı için yapı tekrar onarım ihtiyacı duyacak düzeye indi. Vakıflar da bölgede bazı onarımlar yapıyor, aslına uygun onarımlar da yapmıyor ama bir Eski Hamam'ımız var, o restore edilmişti geçmişte, şimdi Yeni Hamam'ın da -Osmanlı beş yılda yapmış- sekiz yıldır restorasyonu bitmedi yani anlayamadığım, Osmanlı'nın beş yılda yaptığı yapıyı sekiz yılda tamir edemedik.

Bahçeli Köşk Höyük'ün yanında yine on bin yıllık bir kazı alanı var, burasının da değer bulmaması, yok olması ve kazının sona ermesi düşündürücü.

Porsuk Kazı Başkanından bir mektup aldım, yabancı bir kazı heyeti başkanıydı, oradaki çalışmaların da engellendiği yönünde bilgi sahibi oldum ama Antik Tyana'yla ilgili, eğer orası ortaya çıkarsa Efes'e eş değer bir kentin de açığa çıkacağı oraya gelen tüm uzmanların söylediği bir olgu ama yıllardır bu da gerçekleşmiyor; şu Antik Tyana'ya bir el atsanız da burayı bir yıl boyu sürecek kazıyla ortaya çıkarsak. Orada sizin fotoğraflarınızı görünce memnun oldum, demek ki su kemerlerinin önünde o resmi... Ama bir de bütünü açığa çıkaralım, oradaki durumu bir yerinde görmekte yarar var.

Yalnız farkında mısınız, burada Devlet Tiyatroları Genel Müdürü var, baleyle ilgili bilgi verdiniz ama hiçbir şehir "Bize tiyatro gelsin." ya da "Bale gelsin." demiyor, herkes turizmden bahsediyor. Nedeni şu: Ekonomik kriz veya ekonomik getiri insanları hep turizmden pay almaya yönlendiriyor. Kültürel faaliyetlere insanların yaklaşımı daha sınırlı, onun için de bu bağlamda kentlerin talepleri doğrultusunda geliştirici çalışma yapacak başta tiyatro olmak üzere devlet tiyatrolarının tüm Türkiye genelinde yaygınlığını sağlayacak çalışmaların geliştirilmesinin de yararlı olacağını düşünüyorum. Çok önemli bir Bakanlık, bu Bakanlığın yapacağı çalışmanın yalnızca gelişmiş, bilinen bölgelerin dışında kalan alanlara da taşınmasının ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Bu bağlamda, bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Gürer.

Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) – Sayın Bakan, çok kıymetli milletvekilleri, Değerli Başkanım; görüyoruz ki Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesinde bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 130'luk bir artış talep ediyorsunuz, hatta bazı kalemlerde rakam yüzde 200'ü buluyor. Bu artış talebinin gerekçesi pek anlaşılır gibi değil. Sayın Bakan, bunun karşılığında sektöre ne vadediyorsunuz? Mesela, ben merak ediyorum, bu talebinizin Mecliste kabul görmesinden itibaren devletin elini turizmcinin cebinden çekecek misiniz? Bildiğiniz gibi, devletin bütçede verdiği açığın büyük çoğunluğu turizmciden çıkarılıyor. İşte en son konaklama vergisi getirildi, artı TGA payının tahsil edilmesi getirildi. Üstelik bu vergiler kârdan da değil, ciro üzerinden alınacak yani iktidarınızda "cirodan vergi" diye acayip bir

vergi türü icat edildi. Doğrusu, şeytanın bile aklına gelmeyecek, insafsız bir gelir kalemi üretmekte de çok mahirsiniz. Peki, madem bu kadar bütçe istiyorsunuz, bu vergileri kaldırın o zaman, konaklama vergisini şehir vergisi yapıp şehre harcayın madem. TGA payımı kaldırıp, tanıtımı devlet kasasından yapınız madem. Bu bütçeyi buraya harcamayacaksınız da nereye harcayacaksınız? TGA'nın amacı tanıtımı özel sektörle birlikte yapmaktı, değil mi? Gerçekte ise görüyoruz ki özel sektör işin para tarafında var, tanıtım tarafını sadece iki bürokratımıza bırakmış.

Sayın Bakan, bir merakım daha var: Bu bütçeden turizmciye, otelciye, seyahat acentelerine ne kadar teşvik vereceksiniz? Bilişimci teşvik alıyor mu, alıyor; esnaf alıyor mu, alıyor; sanayici alıyor mu, alıyor; seyahat acentelerine bir tane teşvik veriyor musunuz? Bu kadar bütçe istiyorsanız, bari bir kısmını sektörü teşvike ayırın.

Yeri gelmişken şunu da söyleyeyim: “TÜRSAB’ın yarasını çıkaracağım.” diyorsunuz ama “TÜRSAB’ın önerisini dikkate almayacağım.” da diyorsunuz. Bir meslek örgütünün görüşleri dikkate alınmadan nasıl yasa çıkacak ve yasayı kimin için çıkaracaksınız?

Sayın Bakan, bu bütçeyle turizmi ülke geneline yayacak ne gibi bir projeniz var, on iki aya yayacak bir planlamanız var mı mesela? Bu bütçede kişi başı geliri artıracak ne gibi bir proje var? Bütün bunları bizi ikna edici bir şekilde açıklamanızı bekleyeceğiz ki biz de onaylayalım.

Çok önemli bir konu daha var; ben Bursa Milletvekiliyim, Bursa'nın topyekûn karşı çıkmasına meydan okurcasına Uludağ için Alan Başkanlığı sistemini getirdiniz, değil mi? Biz burada amacın Uludağ'da bir imar rantı elde etmek olduğunu çok iyi biliyoruz çünkü geçmiş tecrübeler var. Bursa Ovası zaten bitti, yeşilden bahsetmek mümkün değil. Sıra şimdi Uludağ'a geldi, öyle mi? Zaten istediklerinizi çok da rahat yapabilmek için de Alan Başkanı olarak Ankara'da yaşayan bir bürokrat atadınız yani Alan Başkanı maalesef alanda değil. Ve yine “Rant olmayacak.” dediniz ama bir de baktık ki internette “Alan Başkanlığı için şehir plancısı arıyoruz” diye ilan verdiniz. İstedığınız bu bütçeyi rantlaşma için mi kullanacaksınız?

Son olarak, Bursa Büyükşehir Belediyesi ile TOKİ'nin karşılıklı flört etmesiyle işlenen ağır bir turizm suçu var. Şimdi, ben bu suçu buradan ilan edeceğim. O da şu: Malumunuz, Bursa termal şehri, şifa şehri, “Sıcaksu” diye bir mevki var ve bundan yaklaşık on iki, on üç yıl önce, düzeltiyorum, daha önce Tabakhaneler bölgesi vardı Sıcaksu'da. Bu Tabakhaneler bölgesini kamulaştırarak kaldırdılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Toparlayacağım yani bitireceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın Sayın Türkoğlu.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) – Efendim, burayı kamulaştırarak boşalttınız. O zaman da büyük reklam afişleri koydular oraya. Orası bir termal köy olacaktı, sağlık turizmi artacaktı. Altında 80 derece sıcak su var, kapatılmış bir vaziyette. Günün sonunda ne oldu biliyor musunuz? Günün sonunda orası TOKİ'ye verildi, 692 konut, 135 dükkân; bu ne rant hırsıdır arkadaş? Vatandaşa “Biz burayı sağlık turizmi alanı yapacağız.” diye boşalttırap, kamulaştırıp sonra yine işi neye bağladınız? Konuta ve betona bağladınız. Bu hâliyle yeşil Bursa ve termal köy beton Bursa ve beton köye dönüştü efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Okan Konuralp.

Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Bakan ve değerli bürokratlarınız; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Benden önce konuşan Sayın Vehbi Bakırlioğlu, Sayın Cevdet Akay, Sayın Sevilay Çelenk Vekillerimiz Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun istatistiksel verilerine ilişkin birtakım değerlendirmeler yaptılar. Dolayısıyla RTÜK’ün bu son bir yıldır, son iki yıldır hangi kurum ve kuruluşlara ne kadar ceza verdiği, RTÜK’ün nasıl bir yaklaşım içerisinde olduğuna dair tabloyu ortaya koyan verileri tekrar etmeye gerek yok. Vaktinizi almak istemem ancak bir şey dikkatimi çekti, bunu konuşmam vesilesiyle kayda geçirmek isterim: Sayın RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin’in sunuşunu da dinledik bütçenin başında. Konuşmacıların kendilerine ayrılan sürenin tamamlanmasıyla birlikte konuşma metinlerinde bazı kısaltmalara gitmesi doğaldır ancak Sayın RTÜK Başkanının bizlere de dağıtılan konuşma metninin daha henüz başında, konuşmasının daha ilk saniyelerinde bir kısaltma yapma ihtiyacı hissetmesi son derece manidar. Kayıtlardan da görüleceği üzere, Sayın Başkan konuşma metninde yer alan “Medya demokrasilerin vazgeçilmezidir.” ifadesini okumamıştır, burayı atlamıştır. Umarım, Sayın Başkanın bizzat kendi metnine uyguladığı bu sansür bilinçaltının bir tezahürü olarak ortaya çıkmamış olsun. Bunu neden söylüyorum? Çünkü RTÜK, medyanın demokrasilerin vazgeçilmez olduğu temel ilkesinin aksine, siyasi iktidarın bir hegemonya aracına dönüşmüştür. İsrail’in Gazze’ye müdahalesini ve Filistinlilere yönelik soykırıma varan saldırılarını radyo ve televizyonlarımızın neredeyse ortaklaşmış bir yaklaşımla lanetliyor olması, dolayısıyla bu ortak tavrın bir sonucu olsa gerek, bir senedir RTÜK elindeki ceza sotasını belirli yayıncı kuruluşlar için kullanmaktan geri durmaktadır ancak hepimiz biliyoruz ki RTÜK ağırlıklı olarak TELE1, Halk TV, KRT, FOX ve TV5’e verdiği ağır cezalarla gündeme gelmeyi alışkanlık hâline getirmiş bir anayasal kurumdur. Dolayısıyla şöyle bir tabloyla karşı karşıyayız: İktidarı kayıtsız şartsız destekleyen kanallar var. Bu kanalların finansmanı bizzat iktidarın kendisi tarafından sağlanıyor. Kamu kaynakları, reklam ve sponsorluk anlaşmaları yoluyla bu kanallara milyarlarca dolara yakın bütçe aktarılıyor ve çok ilginç, bu kanallar öyle bir yayıncılık yapıyorlar ki yıllardır ve yıllardır RTÜK’ten tek bir ceza dahi almamış durumdadır. Hayatın olağan akışına, eşyanın tabiatına aykırı bir durum. Örneğin, RTÜK’e göre bu kanalların biri dahi yıllardır ırk, dil, din, cinsiyet, sınıf, bölge ve mezhep farkı gözeterek toplumu kin ve düşmanlığa tahrik etmiyor, toplumda nefret duyguları oluşturmuyor; bu kanalların biri dahi hukukun üstünlüğü, adalet ve tarafsızlık esasına aykırı yayın yapmıyor; RTÜK’e göre bu kanalların tümü insan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı; RTÜK’e göre bu kanalların tümü kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadelerle yayınlarında yer vermiyor. Oysa Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun Kanunu’na göre, RTÜK’ün dokunmadığı kanalların her biri Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Kanunu’nun ilgili maddelerine aykırı yayıncılığı ısrarla ve ısrarla yapıyorlar. Kral yeteri kadar çıplak fakat Radyo ve Televizyon Üst Kurulu iktidarın bir propaganda aygıtı olarak bu kanalları dokunulmaz kılmış bir şekilde, her türlü yayıncılığını serbest bir şekilde sürdürmelerine olanak tanıyor fakat özellikle Sayın Vehbi Bakırlioğlu’nun da ifade ettiği gibi, ailenin ve çocuğun üstün yararı söz konusu olduğunda yerle yeksan edilmiş bir yayıncılık gerçeğiyle de karşı karşıyayız. Bu bağlamda, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bu yayıncılık faaliyetlerine, uygulamalarına yönelik örnekler elbette çoğaltılabilir ancak eklenecek her bir örnek ne yazık ki ülkemiz demokrasisinin negatif tablosunu gözler önüne serecek niteliktedir.

RTÜK’e yönelik eleştirilerimi bu şekilde kayda geçirdikten sonra Sayın Bakanın belki de yanıtlamasını uygun göreceğim iki sorum var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ– Sayın Konuralp, toparlayın lütfen.

OKAN KONURALP (Ankara) – Birincisi, küresel ısınmaya bağlı olarak özellikle Akdeniz havzasının büyük bir hızla turizm destinasyonu olma vasfını kaybedeceğini savunan iklim uzmanları var. Bakanlığınızın küresel ısınmanın Türkiye'nin Akdeniz havzası merkezli turizm politikalarına yönelik olası etkileriyle ilgili bir çalışması var mı, bir öngörüsü var mı; bunu öğrenmek istiyorum.

İkincisi, elbette Gazze'de büyük bir insanlık dramı yaşanıyor ve dolayısıyla, elbette öncelikler farklı, öncelik yaşanan insanlık dramının en kısa sürede sonlandırılması ancak ilk bilgiler kapsamında Gazze'deki özellikle Osmanlı eserlerinin durumuna yönelik bir ön bilgi size ulaştı mı?

Teşekkür ederim Sayın Bakan; sevgiler, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Nurten Yontar.

Sayın Yontar, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; altı bin yıllık bir yerleşime sahip olan, Üç Kemaller Diyarı olan, önceki dönemlerde Bisanthe, Rhaedestus, Rodosto, Rodosçuk ve son olarak da cumhuriyetin ilanıyla “Tekirdağ” ismini alan şehrimden bahsetmek istiyorum.

Birinci Kemal, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü “vatan” “hürriyet” ve “özgürlük” gibi kavramlarla etkileyen vatan ve özgürlük şairi Namık Kemal'dir, Tekirdağlıdır. İkinci Kemal Gazi Mustafa Kemal Atatürk'tür. 23 Ağustos 1928'de Tekirdağ'da Başöğretmen olarak Harf Devrimi'ni başlatmıştır. Üçüncü Kemal de büyük şairimiz Yahya Kemal Beyatlı'dır, 5'inci ve 6'ncı Dönem Tekirdağ Milletvekili olarak görev yapmıştır.

Tekirdağ birçok tarihi esere sahiptir, iki tane büyük antik kenti vardır; biri kazısı bitirilmiş Perinthos Antik Kenti, diğeri de Karaevli'de devam eden ve Hera'nın kenti olarak anılan Heraion Teikhos Antik Kenti'dir fakat maalesef ki tanıtımları hiçbir yerde yapılamamaktadır. Yine, Şarköy ilçemizde Uçmaktare köyü Rumlardan kalan bir köydür ama restorasyon Bakanlık tarafından hiçbir yerinde yapılmamıştır, sadece belediyeler eliyle eski evler restore edilebilmektedir. Artı, burası Trakya'da tek yamaç paraşütü yapılan yerdir, biz Kültür Bakanlığından bunun da tanıtımını rica ediyoruz.

1 milyon 200 bin nüfusluk bir şehirde yirmi yıldır Tekirdağlıların mücadelesiyle biten tek bir kültür merkezimiz vardır; Yahya Kemal Beyatlı Kültür Merkezi'miz. İki yıl önce turizm meslek lisesinin yıkımı sonucunda kültür merkezinin yarısı okula tahsis edilmiştir, öğrencilerimiz de mesleki olarak eksik ders görmekte idiler.

Ormanlarımız kırk dokuz, elli yıllığına kime olduğunu bilmediğimiz insanlara kiraya verilmekte ve ormanlar talan edilerek, turizm işletmeleri amacıyla “tiny house”lar” yerleştirilerek amacı dışında kullanılmaktadır.

Son olarak, 10 Kasım'da Selanik'teki Atatürk Evi'ni ziyaretimde evin restorasyona girdiğini öğrendim ve bunun da en az üç dört yıl arasında devam edeceği söylendi. Sayın Bakan, bu evin bir yıl içinde bitirilmesi için gerekli çalışmanın yapılmasını rica ediyoruz.

Şehir olarak görülmeye, gezmeye değer her şeyimiz var ama maalesef eksik olan daha çok şeyimiz var. Turizm açısından ve Kültür Bakanlığı açısından şehrimize hiçbir yatırım yapılamamaktadır. Bize gerçekten yeni bir rota gerekiyor, öyle bir rota ki hem Tekirdağ şehri hem de Trakya illeri bu rotadan faydalanacak. Paramız pul olduğu için en azından turizm geliri elde ederiz diye... Balkan ülkelerinden

gelecek vatandaşlardan turizm geliri elde ederiz çünkü bakin paramız pul oldu. Artı, misafirhaneler yıkıldı. Özellikle memur olanların ekonomik olarak kalabileceği yerler yok çünkü şehrimiz aynı zamanda Marmara Denizi'ne büyük kıyısı olan bir şehir.

Saray'da eski yerleşim yerleri, mağaralar ve ormanlar mevcut ama orada da orman talanı devam etmektedir. Artı, İstanbul Atatürk Kültür Merkezi ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Ada işletmelerine de değinmek istiyorum. Bu iki kuruluş yasalara ve mevzuata aykırı kurulmuş; almaya, satmaya yetkileri olmayan kurumlardır. Bu işletmeler Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı kurumlarda personel göstererek, bina giderlerini de yine bağlı kurumlar üzerinden ödeyerek kâr ediyormuş gibi gösteriliyorlar.

Aynı zamanda, ülke genelinde Kültür Yolu Festivalleri yapılmakta fakat bu festivaller de tam olarak tanıtılmamakta, ancak sosyal medya kullanabilen vatandaşlar bir veya iki gün önceden haberdar olmakta; bunun da kaynağının nereden geldiğini bilmek istiyoruz. Bu yükü çeken sanat kurumlarının da ihtiyacı nereden karşılanıyor?

Sayın Bakan, bütün bunların açıklanmasını rica ediyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Ayşegül Doğan Dağlı.

Sayın Dağlı, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri ve tüm katılımcılar; herkese kolay gelsin, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, bu kısa sürede yıllara dayanan bir konuyu konuşmak istiyorum, süre baskısı dolayısıyla ben de kendimi sınırlamaya çalışacağım. Aslında bu bütçe içerisinde bazı konularda teşvike ayrılması gereken başlıkların ya da bütçelerin neden tam tersine yasaklara ayrıldığını sormak istiyorum ve Sayın Bakan, bu sorunun yanıtını hakikaten siz de buradayken almayı çok arzu ederim.

Şimdi, bakin, yarın 16 Kasım. 16 Kasım 2000'de Kendi ana dilinde bir şarkı söylemek istediği için -üstelik konuşmadığı ana dilinde- Kürtçe bir şarkı söylemek istediği için sürgünde acıya kalbi yenik düşmüş Ahmet Kaya'ya veda edişimizin üzerinden tam yirmi üç yıl geçti ve bugün hâlâ bu ülkede Kürtçe sanat yapılamıyor, Ermenice sanat yapılamıyor. Yani, farklı dillerde şarkılardan, festivallerden, müzikten, tiyatrodan, oyundan, piyesten korkuyoruz ve ben neden korktuğumuzu merak ediyorum. Bir yandan, Seyit Rıza'nın idam edilışinden bu yana seksen altı yıl oldu, tam burada sözünün yeri geldi; hakikaten bu ayıptır, zulümdür ve cinayettir. Bakin, bu cinayetin listesi, uzun uzun anlatmama gerek var mı bilmiyorum, burada dünyaca ünlü sanatçılar var. Örnek veriyorum: Mayıs 2022'de Aynur Doğan'ın konseri Derince Belediyesi tarafından iptal edilmiş. Pervin Çakar'ın repertuarında Kürtçe eserler olması nedeniyle Artuklu Üniversitesi kendisine salon vermemiş. Metin Kemal Kahraman'ın Muş konserinin Valilik tarafından Mayıs 2022'de yasaklanması... Bu liste uzayıp gidiyor, çok uzun bir liste. Seçim bölgem Şırnak'ta ne oldu, biliyor musunuz? Bakin, hafta sonu -bu bir festivalin afişi- bu festival yasaklandı. Şimdi ben size burada Kürtçe hemen çevireyim, yasaklanan şeyin ne olduğunu söyleyeyim: "...” (*) Ne demek, biliyor musunuz? Kürt gıysilerinin tanıtımı demek, bir nevi defile demek yani, arkasından konser, Koma Sorjiyan ve Babetna'nın konseri... Saat: 18.00-23.00 arası. Yer: Doğa Park Düğün Salonu. Bu düğün salonu bir gün öncesine kadar hatta saatler öncesine

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

kadar nişanların, düğünlerin gerçekleştirilebileceği bir etkinlik alanıyken bu duyuru ve tanıtımdan sonra, üstelik gerçekleşmesine saatler kala, mesai bitimine beş dakika kala, cuma akşamı, cumartesi gerçekleştirilemesin diye bu etkinlik yasaklandı. Bu keyfi değil de nedir?

Bakın, ben Gülten Kaya'ya sordum geçen yıl, "İstiklal'de yasaklanan gençleri görünce ve onların gözaltına alındığını görünce ne hissediyorsunuz?" diye sordum. Hatırlayacaksınız, geçen sene İstiklal Caddesi'nde Kürtçe müzik yapmak isteyen 16 genç gözaltına alındı, engellendiler. Bana nasıl yanıt verdi, biliyor musunuz Gülten Kaya kendisiyle söyleşi yaptığımda, dedi ki: "İngilizce söyleşiler sorun çıkmaz." Devam ediyorum: "Bir kere, müzik gürültü değildir. İkincisi, sokakta her tür müzik yapılıyor, yapılacaktır da. İstiklal Caddesi trafiğe kapalı bir alan bir kere. Sokak müzisyenleri genellikle böyle noktalarda müzik yaparlar zaten ve bu dünyanın her yerinde böyledir." Ve geliyor şuraya, asıl meseleye: "Asıl mesele zihniyet meselesidir; kırılmayan, kırdırılmayan, tersine beslenen ve geliştirilen bir zihniyet meselesi." diyor. Daha dün Başbakanlık Cumhurbaşkanlığı Erdoğan "Ahmet Kaya'ya yapılanları asla unutmayaacağız." dedi. Bakın, kendi sözleriyle not aldım burada. Ne dedi, biliyor musunuz? "Yaşadığı dönemde sırf Kürtçe şarkı söylemek istedi diye kendisine yapılanları ve o zihniyeti unutmayaacağız." diyor. Peki, bugün bu niye yaşıyor? Sayın Bakan, gerçekten sanattan, kültürden, festivalden, müzikten, farklı dillerde şarkılar söylenmesinden neden korkuyoruz, var mı bunun bir yanıtı? Yok.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Vallahi, ben sizin söylediğiniz sanatçıyı çıkarmak istedim, PKK yasakladı ama Diyarbakır'da geldi bu.

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Bakın, burada siz iktidarsınız Sayın Bakan, lütfen hakiki cevap verin. Yirmi üç yıl oldu, ben sorunun yanıtını almak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Dağlı...

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Doğan ismimi kullanıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Hangisini kullanıyorsunuz?

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Doğan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, ben yazılı listeye göre kullanıyorum.

Sayın Doğan...

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Son bir dakikamı kullanmak istiyorum, hâlâ var bir dakikam.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bu iyi niyetim hep bu hâle geliyor. Ben sözleriniz kesilmesin diye söylüyorum. Hayır, veriyorum canım da bu şey gibi, altı dakika oldu; kararı beş dakika diye aldık biz.

AYŞEGÜL DOĞAN DAĞLI (Şırnak) – Sayın Başkan, beş artı biri kullandırttınız daha önce, dolayısıyla ben de isterim aynı hakkı.

Şimdi, bakın, ben size Ahmet Kaya anısına Gülten Kaya'yla kapatmak istiyorum konuşmamı, onunla veda etmek istiyorum. Hâlâ daha... Yirmi üç yıl oldu, seksen altı yıllık örneği de verdim; demek ki cumhuriyetin yüz yılına bu yasaklar damga vurdu. İkinci Yüzyılı'nda böyle mi devam edeceğiz yoksa biz dillerden, inançlardan, renklerden, kimliklerden, korkmaktan vaz mı geçeceğiz? Bırakın dünya tarihini, bu ülkenin tarihine bir göz atsanız dahi şunu görürsünüz: Korkan yasaklar, yasaklanan direnir ve direnen hakikaten kazanır. Gülten Kaya'yla kapatacağım dedim, öyle kapatmak istiyorum, bitirmek istiyorum konuşmamı; soruyorum kendisine: "İstiklal'de gözaltına alınan gençlerin Kürtçe..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Doğan.

Sayın Nermin Yıldırım Kara... Yok.

Sayın Utku Çakırözer, buyurun lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakan, sunumunuz için teşekkürler. Size ve bürokratlarınıza hoş geldiniz diyoruz.

Her yıl giderek artan konser yasaklarını dikkatinize getirmek isterim. Özellikle son dönemde sanatın ve sanatçıların korunması bir yana sanatçıların özgürce konser yapmasının yasaklandığı bir süreci yaşıyoruz. Yasaklarla sanatın bütün Anadolu'dan uzaklaşmasını ve sanatçıların faaliyetlerinin, toplumun, gençlerin festivallerden, müziklerden yararlanmasının engellendiğini görüyoruz. 2002 yılında Eskişehir'imizde iptal edilen AnadoluFest etkinliğiyle başlayan festival yasakları 2023 yılında artarak devam etti. Balıkesir Kazdağı Ekoloji Festivali iki yıl üst üste iptal edildi, Bursa'da Nilüfer Müzik Festivali iptal edildi. Yine, dünyanın dört bir yanında yapılan Oktoberfest festivalleri Türkiye'nin birçok şehrinde yapılmasına rağmen gençlik şehri, kültür sanat şehri Eskişehir'de iptal edildi.

Sayın Bakan, şehirlerimizde valiler, kaymakamlıklar tarafından festivallerin, etkinliklerin yasaklanmasının önüne geçilmesi adına sizlere de görev düşmektedir, aksi takdirde bu konserler yasaklanarak milyonlarca insanın eğlenme hakkı, mutlu olma hakkı, sosyalleşme hakkı ellerinden alınmakta ve siz de bu gasba ortak olmuş durumda kalacaksınız.

Az önce değerli arkadaşlarım söylediler ama ben de ifade edeceğim: Radyo Televizyon Üst Kurulu maalesef Türkiye'de basın özgürlüğünün, haber alma hakkının önüne geçen bir devlet kurumu olma kimliğindedir. 2022 yılındaki rakamları hatırlayacaksınız, 54 kez cezai yaptırım uygulanmış durumdadır, 17 milyon 335 bin lira maddi ceza uygulanmıştır. Bu yılın on bir aylık sürecinde yine, Halk TV 10 kez cezalandırılmış, TELE1 11 kez cezalandırılmış, Habertürk 2 kez, Flash Haber 4 kez, FOX TV 4 kez, KRT 1 kez cezalandırılmış, toplam 32 yaptırım kararı uygulanmış durumda; toplam ceza tutarı da 22 milyon liradır.

Sayın Bakan, Sayın Başkan; RTÜK'ün bu haksız hukuksuz cezaları, yaptırımları sadece basın özgürlüğünü ve halkın haber alma hakkını engellemekle kalmıyor, siz aynı zamanda gazetecilerin işsiz kalmasına, kurumların kapanmasına neden oluyorsunuz.

Ayrıca, yine ifade edildi, bir kez daha ifade edeceğim: RTÜK'ün seçimler dönemindeki tutumu kabul edilebilir değildir. Genel seçimde montaj videolar televizyonlarda yayınlanırken, terör örgütü yöneticilerinin reklamları yapılırken RTÜK sessiz kalmıştır. Halkın haber alma hakkı için uğraşan kanalları “Kaşının üstünde gözün var.” diye kapatan RTÜK gayet açık hukuksuzluklara, gayet büyük keyfiyetlere rağmen maalesef sessiz kalmıştır.

YSK seçim yayınları için ilke belirliyor ama bu ilkelere aykırı yayınlara uygulanacak yaptırımlar RTÜK'ün keyfine kalmış durumda. Yine, “Türkiye Yüzyılı” sloganı ve logosu AKP'nindir. İletişim Başkanlığınca bu logo ve sloganla hazırlanan filmlere kamu spotu onayı verip bunların TV'lerde ücretsiz yayınlanmasının önünü açmak parti propagandasına aracı olmaktadır. Cumhurbaşkanlığı ve kamu kurumları buna titizlik göstermiyor çünkü parti devleti modeline geçildi ama özerk bir kurum olması gereken RTÜK'ün buna onay vermesi kabul edilemez. RTÜK Cumhurbaşkanlığının radyo televizyon daire başkanlığı değildir, olmamalıdır. Önümüzde yerel seçimler var, bu süreçte RTÜK'ün mutlak surette tüm siyasi partilerin sesini duyurabileceği bir konumda olması gerekmektedir.

Yine, Sayın Bakan, seçim bölgem Eskişehir'in daha önce de ifade ettiğim sıkıntılarını dile getirmek isterim. Turistik bir destinasyon hâline gelen Eskişehir'imizi daha fazla insanın ziyaret edebilmesi için havaalanının işler hâle getirilmesi için size çağrıda bulunuyorum. Eskişehir'de bir

havaalanı var, adını “Hasan Polatkan” diye değiştirdi bu iktidar ama Hasan Polatkan’ı anmak sadece isim değiştirmekle olmaz, aynı zamanda bu havaalanının işler hâle getirilmesi konusunda destek ve teşviklerinizi bekliyoruz.

Yine, Eskişehir’imize yapılan Bakanlığımızın yatırımları ne aşamadır? Çok sınırlıdır, ilçelerimizde maalesef destek alamamaktayız. Frig Vadisi’nin, Han Yeraltı Şehri’nin, Seyitgazi’nin, Sivrihisar’ın ve diğer ilçelerimizin tanıtımlarına Bakanlığımızdan daha fazla kaynak aktarılması gerekmektedir. Frig Yolu Projesi’nde Eskişehir, Afyon ve diğer iller yer almaktadır ancak kaynak aktarımında maalesef Eskişehir’imiz en az kaynağın ayrıldığı destinasyon olarak gözlenmektedir. Frig Vadisi’nin tanıtımında Yazılıkaya’nın bulunduğu Han ilçemize, yine, aynı şekilde, o vadide yer alan Seyitgazi ilçemize yatırımların artırılması gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Çakırözer, toparlayın sözlerinizi.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum.

Eskişehir’imiz Türkiye’deki tüm devlet operalarının yılda bir hafta boyunca oyunlarını sergiledikleri, operalarını sergiledikleri bir ildir ancak maalesef, hâlâ bir operası bulunmamaktadır. Senfoni orkestrası Büyükşehirdir, tiyatrolar Büyükşehirdir; mutlaka ama mutlaka Kültür Bakanlığının bu şehre, bu gençlik şehrine, bu kültür sanat şehrine yatırımlarını artırması gerekir. Müzeleri Büyükşehir yapmaktadır ya da yatırımcılar, iş insanları kendileri yapmaktadır. Kültür Bakanlığının Eskişehir’imize müze olsun, opera olsun, tiyatro olsun, işte, Frig Yolu Projesi olsun, yatırımlarını artırması gerekmektedir. Eskişehir’e ayrılan bütçe gerçekten Kültür Bakanlığına yakışmamaktadır.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tahtasız, buyurun lütfen.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; yedi bin beş yüz yıllık tarihi olan Hattilerin ülkesi, dünyada ilk yazılı anlaşma olan Kadeş Barış Anlaşması’nın imzalandığı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün 1935 yılında ilk millî kazıyı başlattığı Alacahöyük, Ortaköy, Şapınuva, Boğazkale, Hattuşa’yı topraklarında barındıran, tarihi ve doğasıyla olduğu kadar tarım ve sanayisiyle de ön planda olan, UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi’nde yer alan, Hititlerin başkenti, dünyanın merkezi Çorum’dan selam olsun.

Arkeolojik anlamda zengin olan Çorum, hizmet anlamında oldukça fakir; Çorum’da tarihî, kültürel mirasımız yatıyor, Kültür ve Turizm Bakanlığı bakıyor. Çünkü “bacasız fabrika” dediğimiz turizmden çok hak ettiği payı alamıyor Çorum. Tabiri yerindeyse Çorum’da yağ var, un var, şeker var ama bir türlü helvayı yapamıyoruz. şayet Bakanlığımız gerekli destekleri vermezse Çorum’un kültürel mirasının helvasını hep birlikte yiyeceğiz.

Sayın Bakan, sizi Çorum’a davet ediyoruz; en son ne zaman geldiniz bilmiyorum. Alacahöyük’ü, Şapınuva’yı, Hattuşa’yı gezdiniz mi? Çorum’daki müzeleri dolaşıp sıkıntılarını sordunuz mu? O nedenle Çorum’a gelip eksikleri yerinde görmenizi talep ediyoruz. Çorum’un turizmden hak ettiği payı alması için sizi göreve davet ediyorum.

Sayın Bakan, Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesini 38 milyar 964 milyon 106 bin lira olarak açıkladınız. Bu devasa bütçenin içerisinde Bakanlığınızın Çorum’daki kazılara ayırdığı payı da ben size açıklayayım, hesabı sizinle yapalım. Alacahöyük kazısına 491.200 TL, Eskiypar höyük kazısına 472.200 TL, Kalehisar ören yeri kazısına 410 bin TL, Ortaköy Şapınuva kazısına ise 595.900

TL bütçe ayırdınız; devam eden 4 kazıya toplamda 1 milyon 969 bin lira bütçe ayırdınız. Bu para, Bakanlığınızın bütçesinin on sekiz binde 1'i kadar. Bu bütçeyle bırakın tarihi gün yüzüne çıkarmayı, ancak iğneyle kuyu kazabilirsiniz. Antalya'da 14 noktadaki kazılar için 400 milyon lira, Efes Antik Kenti için 1 milyar liralık bütçe ayırıyorsunuz ama yedi bin beş yüz yıllık tarihi olan Çorum'a 1 milyon 969 bin lira bütçe veriyorsunuz. Siz "dünyanın merkezi" diye nitelendirilen Çorum'a bu bütçeyi reva mı görüyorsunuz? Biz, turizmden Çorum'un hak ettiği payı almasını talep ediyoruz, siz yoksa istemiyor musunuz? Şayet istemiyorsanız eleştirilerimizi dikkate alın ve gereğini yapın Sayın Bakan.

Bakanlığınız Çorum'u Galata bölgesi olarak tanıtıyor; bu yanlış. Burayı acentelere Hitit bölgesi olarak tanıtip tur programlarına almanız gerekiyor. Bakanlık eliyle Hitit rotasını oluşturup bu rotanın yurt dışında pazarlanmasını talep ediyoruz. Şapinuva; Alacahöyük, Hattuşa gibi ören yeri statüsünde olmadığı için bilet satılamıyor, acenteler tur programına maalesef almıyor, Ortaköy Şapinuva'nın ören yeri statüsü kazanması gerekiyor.

Yine, ilimizde İncesu Kanyonu alternatif turizm için desteklenmelidir. Turizm merkezlerine uzanan güzergâhlardaki tanıtım amaçlı yapılmış günümüz yapımı eserlerin bakımı ve restorasyonu şart. Örneğin, Sungurlu-Çorum arasında Alacahöyük'e 7,5 kilometre mesafedeki yolun girişine daha önce valilik tarafından tanıtım amaçlı yapılmış olan Alacahöyük kabartmaları ile geyük heykeli son derece bakımsız ve dökük, çevresi çöplük içinde; turisti orada âdeta modern bir harabe karşılıyor. Bu durum yıllardır Kültür Müdürlüğünün bilgisinde var ama ilgilenmiyor. Cumhuriyetin ilk millî kazılarında olan Alacahöyük'te modern bir yerel müzenin yeterli personelinin olmayışı da düşündürücüdür. Keza Çorum'daki diğer müzelerde de personel sıkıntısı had safhada. Binlerce mezun işsiz gencimiz iş beklerken müze ve ören yerlerinde personel sıkıntısı çekilmesi eksikliğinizi. Türkiye'de 4'üncü örnek olan Örükaya Roma Barajı hâlâ iyi bir restorasyon projesine ve bakıma ihtiyaç duymaktadır; üzerindeki ağırlıktan dolayı burası yakında yıkılacak. Örükaya Roma Barajı için verilen sözler yerine getirilerek ülke ve Çorum turizmine kazandırılmalı.

Çorum, ülkemizdeki en yoğun arkeolojik potansiyele sahip noktalardan biridir ancak başka şehirlerde olmasına rağmen Çorum'da Anıtlar Kurulu Müdürlüğü yok. Bu nedenle iş ve işlemler Ankara'da yapılıyor. Çorum Anıtlar Kurulu ve Çorum Röleve Müdürlüğünün kurulması ilimiz için çok isabetli bir karar olacaktır. Çorum merkezde sadece resmî olarak Çorum Arkeoloji Müzesi bulunmaktadır; bu müzede arkeoloji ağırlıktadır. Açıldıktan sonra binanın bir bölümünde küçük bir etnografya bölümü açılmıştır. Bu küçük bölüm yetmemekte ve birçok eser sergilenmediği için depoda beklemektedir. Bu nedenle Çorum'a ayrı bir bağımsız etnografya müzesi şarttır.

Öte yandan, yıllara meydan okuyan, 1971 yılında yapılan tek devlet tiyatro salonunun bakım onarımının yapılmasını acilen talep ediyoruz. İlimizde hiç yeni kütüphane binası yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Tahtasız, toparlayalım lütfen. Soru-cevaba geçeceğiz, bayağı yoğun bir ilgi var soru-cevaba.

Buyurun lütfen.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Hasanpaşa Halk Kütüphanesinin 2024 yılında yenilenmesini istiyoruz. Mecitözü'ndeki, Roma Dönemi'ne ait Figani Beke Kaplıcası'nın restorasyonunun yapılmasını, Hüseyin Gazi Türbesi'nin restorasyonunun maddi olarak desteklenmesini istiyoruz.

Sayın Bakan, yolu olmayan bir yere gidilir mi, bozuk yollarla turist çekilebilir mi? Turizm sadece ören yeri ve müzelerle olmuyor. Birçok ören yerine sahip olan Çorum'un, maalesef, güzergâhları düzgün değil, yolları yok.

Burada, iki bin yıl önce yazılmış Hitit duasıyla sözlerimi bitiriyorum: “Bana değiştirebileceğim şeyleri değiştirmek için cesaret, değiştiremeyeceğim şeyleri kabul etmek için sabır, ikisi arasındaki farkı bilmek için akıl ve beni aşkın körlüğünden ve yalanlarından koruyacak dostluklar ver.”

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Son söz Sayın Avşar’ın ve sonra soru-cevaba geçeceğim.

Değerli arkadaşlar, soru-cevap on beş dakika süreyle olacaktır; şu an ekran, her taraf yeşil. Dolayısıyla bir dakikaya ayarlanmış mikrofon, otomatik olarak kesiliyor ama lütfen, soruları kısa tutalım, süreyi tam doldurmayın ki bütün milletvekillerinin taleplerini karşılayalım yoksa on beş dakika dolunca keseceğim ve Sayın Bakana otuz dakika vereceğim. Çok fazla ilişkili, bağlı kurum olduğu için oylaması çok uzun sürüyor; bir de maşallah önergeler var, o işlemleri yapacağız.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş’un, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer’in Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, Sayın Avşar’a söz vermeden önce... Sayın Çakırözer, bu Türkiye Yüzyılı logosu AK PARTİ’nin değil, Cumhurbaşkanlığı tarafından dizayn edilmiş, dolayısıyla devletin logosu. Bu da devletin resmî dokümanı, onun üzerinde duruyor; bunu da düzeltilmiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

c) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

ç) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

d) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

e) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

f) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

g) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)

ğ) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

h) Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

ı) Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

i) Türk Dil Kurumu (Devam)

j) Türk Tarih Kurumu (Devam)

k) Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)

l) Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)

m) Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Avşar, buyurun.

CEM AVŞAR (Tekirdağ) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, son söz olarak, bu bütçenin içerisinde yer alan Alevi-Bektaşî Başkanlığıyla alakalı birkaç kelam etmek istiyorum. Açıkçası bu tarihimizde Alevilik denildiğinde gökyüzüne bakılan, yokmuş gibi davranılan bir süreçten bugün resmî olarak bir Bakanlığın bütçesine girmiş olması açısından gerçekten tarihî bir olay. Tabii, Alevi kelimesinin bu metne yazılması da çok kolay olmadı; işte, bin yıllık, beş yüz yıllık, içinde büyük acılar, derin yaralar, büyük mücadeleler barındıran bu toprakların bir konusu. Bu sebeple bu meselenin artısını da eksisini de doğrusunu da yanlısını da bir sürece, bir siyasi partiye bağlamak doğru olmaz.

Bakın, ben Cem Vakfında Yönetim Kurulu üyeliği, Genel Başkan Yardımcılığı görevleri yaptım geçmişte. Alevilerin kamusal hakları noktasında, Türkiye’de hukuki sürecin tüketilmesinden yani 2005 yılında Başbakanlığın böyle bir kaynak aktarımında “Yapamayız.” demesinden ve Yargıtayın bu kararı onamasından sonra gelen 2010 yılındaki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sürecinde de Strazburg’da görülen mahkemeleri yakından takip etmiş bir milletvekiliyim; gerek AK PARTİ hükümetlerinin gerekse geçmiş hükümetlerde bu meseleye yaklaşımları, girişimleri, süreçleri bilen, kısmen içerisinde olan veya büyüklerinden dinlemiş birisiyim.

Bakın, taleplerin hepsi aslında anayasal talepler. Nedir bu talepler? Bir, kamuda ayrımcılığa uğramamak yani köyü, meşrebi, mensubu olduğu mezhebin sorulmaması. İki, cemevlerinin ibadethane olarak kabul edilmesi. Üç, her birimizin seksen dört milyonda 1 hissesi olan Türkiye Cumhuriyeti hissesinden inancı yaşatmak ve cemevleri adına eşit pay almak. Bu işin Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlanması, 250 milyon TL gibi bir bütçeye sahip iken 2025 yılında da 164 milyonluk bir bütçeye düşürülmesi -bu arada bütün bütçeler içerisinde düşen tek bütçe bu kurumun bütçesi- en hafif tabiriyle söylüyorum yani meselenin etrafından dolaşmaktır. Bakın, böyle dev bir meselenin, milyonları ilgilendiren bir inanç meselesinin, bu toprakların meselesinin zaten Turizm Bakanlığına bağlanması yine ilk düğmenin yanlı ilişkilenmesine yol açacaktır. Bakanlık, turizmi mi geliştiresin, kültürü mü tanıtsın, yoksa bir eli değmişken Alevilik meselesini mi halletsin, bu konuya mı çözüm bulsun? Kaldı ki bu bir inanç meselesidir, kültür meselesi değildir.

Bakın, bu konu bizim her söze Alevi’siyle Sünni’siyle başladığımız noktada bize bir samimiyet turnusolüdür. Biz ya o sözün altını dolduracağız, hakkını vereceğiz ya da telaffuz etmeyeceğiz. Üstelik, milletin, vatandaşın bu konuyla alakalı bir sorunu da yok, sadece eyleme geçme noktasında, hakkını teslim etme noktasında Hükümetin etrafından dolanması var. Sözün özü, bu iş yıllardır, önüne gelen duvarlara rağmen belli bir aşamaya, belli bir noktaya gelmiştir ve bu hepimizin meselesidir. Bu konu, bu açıdan yeniden ele alınmalı, bir inanç meselesi olarak değerlendirilmeli, ihtiyacı olan gerekli kurumun altına bağlanmalı ve bütçesi de ona göre ayarlanmalıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Bakan, buradaki sunumunuzda bir ifade benim dikkatimi çekti. Bu kurum, Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığıyla alakalı, oradaki faaliyetleri anlatırken şöyle bir ifade var: “Alevilik-Bektaşîliğin korunması, desteklenmesi.” Sayın Bakanım, Alevi inancı, Aleviler bu topraklarda, Anadolu’da bin yıldan beri inançlarını koruyarak bugünlere kadar gelmişlerdir. Her türlü baskıya rağmen, her türlü zulme rağmen bunu becermişler, her türlü asimilasyon çalışmalarına rağmen bunu

becermişler ve bugünlere kadar gelmeyi başarmışlardır ve bundan sonra da inançlarını yaşatacaklardır. Şimdi, bizim burada anlayamadığımız bir şey var, yıllardan beri iktidarınız, Alevilerle, Alevi-Bektaşî inancına sahip yurttaşlarla, onların dernekleriyle, temsilcileriyle bir araya geliyor, çalıştaylar yapılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırlioğlu, toparlayın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Toparlıyorum.

Ancak gelinen noktada, bakıyorsunuz, bir tane Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığına indirgenmiş durumda. Muhataplarımızın yani Alevi-Bektaşî inancına inanan insanların talepleri çok basit esasında, diyorlar ki: “Cemevi bizim ibadethanemizdir, ibadethane statüsünde olması lazımdır ve eşit yurttaşlık istiyoruz.” Yaptığımız bütün çalışmalar, bu çok basit, çok temel isteklerini yerine getirmekten ne yazık ki uzakta.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece bütçe ve kesin hesap ve Sayıştay raporu üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi on beş dakika süreyle Sayın Bakana soru sormak isteyen milletvekillerimizin talepleri karşılanacaktır. Sonrasında Sayın Bakana otuz dakika söz hakkı tanyacağım.

Sayın Güneş, buyurun lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Bakanım, tarihimize sahip çıkma, gençlerimizin tarih bilincinden geliştirilmesinde, halkımızın ülkemizin doğal güzelliklerinin faydalanmasında ve turizmin geliştirilmesinde pek çok başarılı işlere imza attınız, bunun için teşekkür ederim.

Esas sorum şu: Ulusal kanallarda, ana haber bültenlerinde şiddet, cinayet, hırsızlık, ahlaksızlık içeren olayları çok ayrıntılı ve defalarca vererek topluma olumsuz örnek oluşturulmaktadır ve sanki toplumun tamamında bu tür yaşam tarzı varmış gibi bir algı oluşturulmaktadır. Bu konularda RTÜK Başkanımız ne yapmayı düşünüyor? Diğer ülkelerdeki uygulamalar nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ök...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Bakanım, özellikle Türk dış politikasıyla uyumlu çalışmalar yapan, Türk dünyasının mevcut yeri ve Türk dünyasına yönelik çalışmalar gösteren TİKA'nın faaliyetleri noktasında bilgi verebilir misiniz, sunumda kısa kaldı.

Ayrıca, Sayın Bakanım, özellikle Geleceğe Miras Projesi'nden dolayı sizi gerçekten tebrik ediyorum. Çünkü özellikle yabancı kazı heyetlerinin karşısında Hierapolis'in de bu proje kapsamına alınmasının çok önemli, çok dâhiyanece bir proje olduğunu ve bu sürecin Türkiye'nin turizmine de çok etkisi olacağını düşünüyorum. Ayrıca CSO Ankara ve Atatürk Kültür Merkeziyle biz de gurur duyuyoruz ve bilfiil oralardaki etkinlikleri izlemekten çok büyük keyif alıyoruz ki özellikle AKM'yi yaptırmak istemeyenlere rağmen böyle güzel bir eseri ülkemize kazandırdığınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sayyığıt...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) – Teşekkürler.

Kürtçe el yazmalarının tespit ve tashihi için bugüne kadar hangi çalışmalar yapılmıştır? Bakanlık bünyesinde çalışan Kürt dili uzmanı var mıdır, varsa sayısı kaçtır? Türkçeleştirilen Kürtçe şarkı ve müzik fonlarıyla ilgili bugüne kadar herhangi bir çalışma yapılmış mıdır? Eski yer adlarının iade edilmesi için bir girişiminiz olacak mıdır? Yer adları değişikliklerinin asıl gerekçesi nedir? “Bir dil yok olmaktan nasıl korunabilir?” sorusu üzerine herhangi bir çalışmanız var mıdır? Son olarak, konser ve etkinlik iptallerinin toplumdaki kutuplaşmayı da artırdığı genel bir kabul iken bu yasaklamaların son bulmasına dönük bir çalışmanız olacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bozdağ...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben aslında konuşmam sırasında soruları sormuştum ama unutmuş olabileceğiniz, not almış olmayabileceğiniz üzerine tekrarlıyorum. Doğubayazıt'ta Nuh'un Gemisi'yle ilgili bir çalışma, proje yürütüldüğü söylenmişti, Millî Parklara devredildiği için yarım kalmış gibi. Buraya dair nasıl bir çalışma düşünüyorsunuz? Ağrı merkezde bir kütüphane çalışmasıyla ilgili yine bir çalışma var. İl Özel İdaresi üzerine düşeni yapmış ama merkez, payın gelmesini bekliyor.

Toprakkale köyüyle ilgili yine bir soru önergesi vardı, daha önce define avcılarının hedefinde oldu ve orada bazı olaylar gerçekleşmişti. Bunlara dair bir soruşturma gerçekleşti mi?

Balık Gölü'yle ilgili yine bir projeniz var mı? Kurumaya yüz tutmuş ve göçmen kuşların yolu üzerindeydi, göçmen kuşlar yollarını değiştirmiş. Yine aynı şekilde Ağrı Dağı'ndaki Demirtepe köyü sazlığıyla ilgili bir sorun vardı, buradaki göçmen kuşların yol güzergâhını değiştirmesiyle ilgili.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) – Teşekkürler Başkanım.

Kültür Bakanlığı sanatçılarının maaşları 4200 ek göstergeliyken TRT sanatçılarının 6400 ek göstergeli. Devlet Opera ve Balesi tiyatro sanatçıları maaşlarının iyileştirilmesini bekliyorlar. Bu maaşları iyileştirecek misiniz Sayın Bakanım? İlk sorum buydu.

İkincisi, sanatçıların bilgi ve görgülerini artırmak için yurt dışı devlet desteği vardı, bunu tekrar canlandıracak mısınız?

Safranbolu Müzesini hayata geçirecek misiniz, yatırım programına alacak mısınız, ödenek aktaracak mısınız? Bunu bekliyoruz.

Bir de antik kent Hadrianapolis, Eskipazar ilçemizden çıkan eserlerin sergilenmesi, ziyaretçilerin görmesi açısından orada bir müze gerekliliği var, orada bir müze yapacak mısınız, ilgili ödenekleri aktaracak mısınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, sunumunuzda yirmi yılda 12 binin üzerinde eseri Türkiye'ye getirmiş olmanızı gerçekten çok güzel bir bilgi olarak gördük. Yine, 2023'te de 3 binin üzerinde eserin geldiğini görmüş olmak çok önemli. Konya Beyhekim Camisi'nin mihrabının ve pencere kanadının Berlin'de bir

müzedede olduğu, yine Akşehir Hacı İbrahim Veli Türbesi sandukasının Berlin'deki bir müzede, Akşehir Seyyit Mahmut Hayrani Türbesi'ne ait sandukanın Danimarka'da, Eşrefoğlu Camisi'nin de halısının Danimarka'daki bir müzede olduğu bilgileriniz dâhilinde, Bakanlığın tespitleri içinde. Bunların Türkiye'ye getirilmesi, illerine, ilçelerine verilmesi konusundaki son durum nedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) – Sayın Bakanım, soydaş ve akraba topluluklarının kültürel mirasını, önemli tarihî olaylarını kayıt altına almak için hangi çalışmalar yapılmaktadır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Bakanım, öncelikle depremde ağır hasar gören başta Adıyaman Ulu Camisi ve tarihî eserlerimiz olmak üzere, örneğin, iki bin yıllık geçmişe sahip Karakuş Tümülüsündeki sütun gibi, buranın onarılması, ayağa kaldırılması için projelendirmeniz, desteklerinizden dolayı teşekkür ediyoruz. Ayrıca, Adıyaman turizm ve bu anlamda tarihî zenginliği olan bir şehrimiz; bir mozaik müzesine ve açık hava müzesine ihtiyaç var. Cumhuriyet İlkokulu bahçesinde, müzenin bitişiğinde yer alan alana böyle bir çalışma yapılabilir mi? Yine, Kültür ve Turizm Bakanlığımız kütüphanecilik ve yayıncılık alanlarında 100'üncü yıla özel bir çalışma yapıyor mu? Ayrıca engellilerle ilgili kütüphanelerde bir çalışma yapılıyor mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kılıç...

AHMET KILIÇ (Bursa) – Sayın Bakanım, “Güçlü diaspora, güçlü Türkiye” şiarıyla yürütülen çalışmaları bizler de takdirle karşılıyoruz. Başta Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluğumuzun, TİKA'mızın, Yunus Emre Enstitümüzün özellikle yurt dışında yapmış olduğu çalışmalar, ecdat yadigarı eserlerin ayağa kaldırılması ve yaklaşık olarak 85 bin kişinin Türkçe öğrenmesiyle alakalı göstermiş olduğu gayreti bir kez daha takdirle karşılıyoruz; sizlere ve kurumunuza teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, özellikle tarihî bir bölge olan Bursa'mızda yürüttüğünüz çalışmalardan dolayı da teşekkür ediyoruz. Yalnız, vatandaşın kendi tarihî eserleriyle alakalı, mülkleriyle alakalı yapmak istediği restorasyon çalışmalarında ilçe belediyesi, müze müdürlüğü, anıtlar kurulu gibi üçlü yapıda yazışmalar başta olmak üzere kurumların farklı görüşleri olması hasebiyle yol alma noktasında katedilen bazı sıkıntılar var. Bu hususla alakalı Bakanlığınızın riyasetinde acaba toplu olarak bir değerlendirme yapılabilecek bir mekanizma...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) – Sayın Bakanım, yurt dışında yaşayan Türklere yönelik artan yabancı düşmanlığı konusunda yapılan çalışmalar nelerdir? Bunu öğrenmek istedim.

Bir de Aksaray ili Hasandağı yamaç paraşütü, kayak merkezi için teleferik projesi uygulaması vardı; ne zaman hayata geçirileceği konusunda bilgi verilebilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, birinci sorum: Siz de sunumunuzda çok bahsettiniz, bu arkeolojik kazılara çok ciddi anlamda kaynak aktardığınızı ve bu alanda da ciddi bir aşama kaydedildiğini söylediniz. Fakat Türkiye’de arkeoloji ve sanat tarihi bölümlerinden mezun olan ve Turizm ve Kültür Bakanlığında, Kültür ve Turizm Bakanlığında -ben sırayı karıştırıyorum bazen, ben ikisi o yüzden ayrılın diye söylüyorum- çalışmak için bekleyenler var. Buna ilişkin olarak arkeolog ve sanat tarihçisi atama gibi bir düşünceniz var mı?

İkincisi de ülkemizde özellikle son dönemlerde bu kültür varlıklarının restorasyonunda ciddi problemler ortaya çıkıyor. Birkaç örnek vereyim; Şile Kalesi, Ağrı Doğubayazıt’ta İshak Paşa Sarayı, Üsküdar’da Atik Valide Külliyesi. Aslına uygun olmayan restorasyonun yapıldığına ilişkin çok ciddi iddialar var, buna ilişkin eleştiriler var. Bu konuda düşünceniz nelerdir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, çok fazla sayıda hâlâ milletvekilimiz var, süreyi lütfen tasarruflu kullanalım çünkü on beş dakika dolunca keseceğim.

Sayın Tutdere, buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Bakan, depremde binlerce gencini, çocuğunu yitirmiş, yürekleri paramparça binlerce anne-baba adına ve Adıyaman’daki 86 binden fazla öğrenci adına vicdanınıza sesleniyorum: Adıyaman’da kütüphane ihtiyacı var, nüfusun büyük bir çoğunluğu konteynerlerde yaşıyor, çocuklarımızın çalışma alanları yok. Bu konuda sizden söz bekliyoruz, kütüphane yapılması için derhâl çalışma yapmanızı bekliyoruz.

Bunun dışında, Adıyaman’da kültür sitemiz yok Sayın Bakan. Kültür sitesiyle ilgili çalışmalar ne durumda? Panorama Müzeminin akıbeti ne oldu? Adıyaman’da altı farklı lokasyondaki on bir bölgenin turizm alanı bölgesi ilan edilmesine ilişkin talep geldi size, bunu da değerlendirip eğer dikkate alırsanız çok iyi olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çokal...

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Sayın Bakanım, bir turizmci olarak ülkemizin dünyanın krizde olduğu dönemde turizm alanında ortaya koyduğu başarı rakamları da ortadadır. Bugün itibarıyla Antalya’mıza inen yabancı turist sayısı 15 milyon 100 bini geçmektedir. 4-12 Kasım tarihleri arasında Antalya Kültür Yolu Festivali’nde sanat galerileri günlük 10 bin kişinin üzerinde ziyaretçi kabul etmiştir.

Side’de Bakanlığınızın başlattığı restorasyon çalışması takdire şayandır. Bakanlığınızın sınırsız desteğiyle alanında en iyi akademisyenler ve uzmanlar kazı çalışmalarında geceli gündüzlü çalışmaktadır. Bu çalışmalara destek veren Bakanlığınıza ve kıymetli hemşehrilerime teşekkür ediyorum.

Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı kurularak bu faaliyetlerin desteklenmesinde, Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı çalışmalarında -hepsi bir bütündür- dünyaya örnektir, Hükümetimizin ve Bakanlığımızın bir başarısıdır. Bugün turizm sektörü işvereninden personeline dimdik ayakta. Turizmin ülkeye getirisi rakamlarla ortadadır. Bu tabloyu ısrarla eleştirmeye çalışanlara söylenebilecek tek şey, el insaftır; söyleyecek şey, az laf, çok iştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Alevi ve Bektaşilerin kutsal inanç mekânları Bakanlığınıza bağlı olarak müze statüsünde ve izne bağlı olarak ziyaret edilen mekânlara indirgenmiştir. Alevileri inciten bir uygulama bu. Dolayısıyla, İHAM ve iç hukuktaki yüksek yargının kararlarına göre yani birçok hukuki karara göre ibadethane statüsü tescillenen cemevleriyle ilgili gerekli yasal düzenlemeleri yapmayı düşünüyor musunuz?

Bir diğer mesele, Sivas katliamının toplumda yarattığı, Alevi toplumunda yarattığı durumla ilgili, bir daha yaşanmaması açısından, toplumun hafızasından silinmemesi açısından müzeye dönüştürülmesiyle ilgili bir çalışmanız var mı? Bunu sormak istiyorum.

Evet, “Madımak utanç müzesi olsun.” diye talepleri var Alevi toplumunun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Öztürk...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Sayın Bakanım, tarihî eserlerimizin güvenliği için kimliklendirme projeniz için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Kültür ve Turizm Bakanlığının Türkçe eserlerinin yabancı dillere çevrilmesi için ne tür çalışmalar yürütülmektedir?

Aynı zamanda, Sayın Bakanım, 6 Şubat depreminden en fazla etkilenen Hatay ilimizde kültürel miraslarımızın korunmasına ve kurtarılmasına yönelik Bakanlığımızca bugüne kadar ne gibi çalışmalar yapılmıştır? Deprem bölgesinde yer alan vatandaşlarımıza ait mülklere yönelik nasıl bir çalışma yapılmıştır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ösen...

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) – Evet, öncelikle Sayın Bakan, bir İzmirli olarak Tekel Fabrikası’nı dönüştürdüğünüz için çok teşekkür ediyorum.

Bunun dışında, İzmir’de çok uzun zamandır beklenen Ege Medeniyetleri Müzesi hakkında bir planınız var mıdır? Bunun özellikle bir anıt bina şeklinde yapılması gerektiği konusunda bir ortak mutabakat vardı. Bu konuda bir gelişme varsa paylaşabilirseniz sevinirim.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksal...

FATMA AKSAL (Edirne) – Sayın Bakanım, Mimar Sinan’ın “Ustalık eserim.” Dediği, Osmanlı-Türk sanatının ve dünya mimarlık tarihinin başyapıtı, Edirne’mizin simgesi Selimiye Camisi’nde restorasyon çalışmaları büyük bir titizlikle devam ediyor. Ben şahsınıza ve Bakanlığınıza bu konuda çok teşekkür ediyorum. Ama bildiğiniz üzere, hünkâr mahfilinde bulunan bazı çiniler Rus işgali zamanında

alınarak Rusya'ya götürülmüştü. Bakanlığınız döneminde birçok eserin ülkemize getirildiğini biliyoruz. Bu konuda bir girişimde bulunduk mu? Bulunmadıysak girişimlerinizi Edirneli hemşhçrilerim adına rica ediyorum.

Tekrar çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Rızvanoğlu...

EVRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Turizmin temel ham maddesi yani iklim... Son yıllarda artan aşırı sıcaklık, deniz seviyelerinin yükselmesi, orman yangınlarındaki artış, kıyı ekosistemlerinin bozulması, aşırı yağışlar ve seller turizm faaliyetlerini şüphesiz ki etkiliyor. Artan sıcaklıklar -kış sporlarını sormak istiyorum- kış sporları sezonlarını kısaltacak ve bazı kayak merkezlerinin varlığını bile tehdit edebilecek; ayrıca orman, göl turizmi gibi turizm alanlarını da etkileyecek. Bu kapsamda, Bakanlığımızın sürdürülebilir turizm ilkesini içeren, iklim değişikliğine uyum politikalarını da içeren bir çalışması var mıdır? Bu konuda bilgi alabilirsek seviniriz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Bakan, Niğde’de turizm potansiyelinin yeni projeler veya yatırımlarla desteklenmesi gerektiğini söylemişsiniz. 2024 yılında bu bağlamda yeni proje ve yatırımların desteklenmesi için Niğde’ye ne kadar kaynak ayırdınız? Hangi proje ve yatırımları destekleyeceksiniz?

Niğde’de müze, kütüphane ve tiyatro ile toplantı salonunun da içinde olacağı bir kültür merkezi yapılıması düşünülmekte midir? Niğde’de Bolkar ve Aladağlar’da mağaraların turizme kazandırılması için bir çalışma var mıdır? Niğde’de Kavlaktepe, Fertek, Kayırlı, Tyana, Bağlama, Yeşilgölcük yer altı şehirlerinin turizme kazandırılması için bir çalışma var mıdır? Diğer köylerimizdeki tarihî değerlerin gündeme alınması için bir çalışma var mıdır?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Süre doldu arkadaşlar.

Sayın Baykan...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Sayın Bakanım, Konya’nın turizm şehri niteliğinin artmasına katkılarınız için teşekkür ediyorum.

Çatalhöyük ve Mevlâna Türbesi civarında müzelerde olan kültürel eserlerin kazandırılması konusundaki çabalarınıza Konya adına teşekkür ediyorum.

Konya Eşrefoğlu Camii’miz UNESCO mirasına teklif edilmiş ve UNESCO mirası içerisinde kabul edilmiştir. Yine, katkılarınız için teşekkür ediyorum.

Yıllardır Konya’da düzenlenen Mistik Müzik Festivali ve bunların üzerine Hazreti Mevlâna’nın 750’nci vuslat yıl dönümü vesilesiyle Konya ve İstanbul’da yapılan sema törenleri kültürel bir katkı sağlamıştır. Konya Alaaddin Camisi bahçesinde Vakıflar tarafından restorasyonu tamamlanan Selçuklu Sultanlar Türbesi’nin açılışını bir an önce bekliyoruz efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ekmen...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) – Sayın Bakanım, aile yapımızı tahrip eden gündüz kuşağı programlarıyla ilgili olarak RTÜK’ün ceza vermemesinin nedenlerini nasıl açıklayabiliriz?

Yurt dışına kaçırılan eserlerin yurda iadesiyle ilgili olarak bu yıl yürütülmesi hedeflenen programlar nelerdir?

Geleneksel sanatlarımızın yaşatılması ve önümüzdeki kuşaklara aktarımıyla ilgili olarak Bakanlığınızın 2024 programında ne bulunmaktadır?

Son olarak, Bakanlığınızın çalışmakta olduğu Mersin Karboğazı Turizm Geliştirme Bölgesi’nin planı ne aşamada?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Konuralp...

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Bakan, İstanbul Arkeoloji Müzesinin en güzel heykellerinden biri olarak kabul edilen Tykhe heykelinin, bulunduğu yere, Konuralp’e, Konuralp Müzesine geri getirilmesi konusunda düşünceniz nedir?

Diğer sorum da Bolu Mudurnu’da bir şehir efsanesine dönmüş durumda olan kazıyla ilgili olarak Bakanlığınızın bir ilişkisi var mıdır? Bu kazıyla ilgili olarak Bakanlığınızın doğrudan ve dolaylı olarak sahip olduğu bilgi nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, benim Bakana sorduğum soruya siz yanıt verdiniz, bu da AK PARTİ’nin seçim beyannamesi, siz de biliyorsunuz bunu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Biz de kullanıyoruz.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ayrıca bu konuda yapılan bir suç duyurusunda Yüksek Seçim Kurulu sizin bahsettiğiniz yanıtla değil “Müeyyidesiz olan bir durumla ilgili cezai işlem yapması mümkün değildir.” yanıtını vermişti.

Soruma gelince Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığında üç ayda değişiklik yapılmasının gerekçesi nedir? Yeni Başkan Ali Rıza Özdemir’in “Aleviliğin Yazılmayan Tarihi” “On İki İmam” “Yahudiliğin Büyük Sırrı” gibi kitapları hem kendi ismiyle hem başka bir isimle yani bir sahte isimle yazmasının gerekçesi nedir? Bu konuda, Bakanlığınızın bu görev değişikliği konusundaki gerekçesi nedir?

Bir de Bakanlığınız döneminde Eskişehir’imize yapılan yatırımların rakamını paylaşırsanız memnun olurum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Sayın Bakan, Hititlerin başkenti Çorum’a gelecek misiniz? Bu sözümü tekrarlıyorum.

İkincisi, etnografya müzemiz yok, onu istiyoruz ve Çorum kazıları gerçekten geriye düştü ve yirmi bir yıllık AKP iktidarında maalesef Çorum hak ettiği yatırımları alamadığı için şu anda bizim turist sayımızda çok ciddi düşüş var. Sizlerden Çorum'un hak ettiği payı vermenizi istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Antalya Phaselis'le ilgili bilirkişi raporlarını ve mahkeme kararlarını tanıyacak mısınız, uyacak mısınız?

Bir de Manavgatlı hemşehrilerinizin Ulualan'la ilgili taleplerini dikkate alacak mısınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum değerli milletvekilleri.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy'a söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz yirmi beş dakikadır.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Teşekkür ediyorum.

Yirmi beş dakika içinde cevaplayabildiğim kadarıyla cevaplayacağım, sonra yazılısını göndeririz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerisini yedi gün içerisinde yazılı olarak istiyoruz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tamam.

Şimdi, ben, burada -birçok vekil yeniden seçildiği için- Turizm Geliştirme Ajansı ile ilgili defalarca sunum yapmıştım ama kısaca bir Turizm Geliştirme Ajansına değinmek istiyorum, birçok soru geldi bununla ilgili. Anladığım kadarıyla Ajansın çalışma mantığını anlamış değilsiniz. Şimdi, öncelikli olarak, bakın, Turizm Geliştirme Ajansı bizim yeni keşfettiğimiz bir şey değil, 1919 yılında kurulmuş dünyada yani yüz yıldan fazla bir süredir turizm geliştirme ajansları turizmden yüksek gelir elde eden ya da turizmde hak ettiğinden fazla gelir elde eden ülkelerin tamamında var yani Turizm Geliştirme Ajansı eğer siz “Turizm ülkesiyim.” diye iddia ediyorsanız olmazsa olmazımız, turizm anayasasının 1'inci maddesi olarak bu var. Peki, bizdeki nasıl yönetiliyor? 18 üyesi var; 18 üyesinin 2'si Bakanlığa ait, 1 Bakan Yardımcısı var, 1 de Tanıtma Genel Müdürümüz var. Diğer 16 üyenin birisi Türk Hava Yollarından otomatik atanıyor en büyük filo onda olduğu için, diğerleri de zaten sektör temsilcilerinden yani turizm paydaşlarının temsilcilerinden seçimle geliyor yani özellikle her bölgeden dağıtımli şekilde seçimle geliyor.

Peki, bunun denetimi ağırlıklı olarak aslında nasıl yapılıyor? Bakın, buraya ödeme yapanlar ağırlıklı olarak sektör temsilcileri, bu sektör temsilcileri yani sektör paydaşları kendi temsilcilerini seçerek gönderiyorlar ve buranın bütçesini de bu yönetim kurulu oluşturuyor. Bizim payımız çok az, zaten hani “Yönetim kurulunda kim el kaldırıyor?” diyorsanız, herkesin eşit oy hakkı var; on sekizde 2 bizim, 16'sı seçilerek gelmiş olan kişilerin. Yani buranın bütçesini onlar oluşturuyorlar, parayı da onlardan topluyoruz, nereye harcanacağına da onlar karar veriyor. Ha, burada her koltuğun karşılığında ne kadar... Yüzdesine göre koltuk dağılımı var her sektör paydaşının. Bakanlığın da 2 koltuğu var, Bakanlık da buraya katkıda bulunuyor ama Bakanlık her zaman eksik kalan kısmı tamamlıyor yani biz katkı vermemiz gerekenden daha fazlasını, ihtiyaç olursa müdahil oluyoruz, biz veriyoruz.

Şimdi, Turizm Geliştirme Ajansı, bakın, olmadan önce nasıldı? Vallahi, biz geldiğimizde bir tane tanıtım filmi vardı ve toplasanız ağırlıklı olarak -bu geçmişte, kırk yıldır nasıl yapılmış, ben bir baktım-fuar ağırlıklı bir tanıtım yapılmış. Şimdi Turizm Geliştirme Ajansından sonra ne değişti? 400'den

fazla tanıtım filmi var, bakın, her yıl 100-150 tane rahat üretebiliyoruz. Dünyada 200 ülkede tanıtım yapan tek ülkeyiz. Bakın, 200 ülkede tanıtım yapmak çok büyük ekip gerektirir, uzmanlık gerektirir, liyakat gerektirir. Demin bir vekilim sordu: “Niye, Turizm Geliştirme Ajansı varsa Tanıtma Ajansına ne ihtiyaç var, kapatın.” diye. İkinin görevleri farklı. Biz o zamanki turizm mantığıyla yapmıyoruz ki bu turizmi. Bakın, denedik, şimdi, her seferinde söylüyorum, bizim bulunduğumuz coğrafya çok güzel bir coğrafya ama her türlü krize açık bir coğrafya; geçmişte de krizler vardı, bugün de krizler var ve inanın, maalesef gelecekte de bu krizlerle yaşayacağız. O zaman ne yapmamız gerekiyor bu krizler kaçınılmazsa? Sektörümüzü bu krizlere bağımsız hâle getirmemiz gerekiyor. İşte, bunun aşılardan en büyüğü olan Turizm Geliştirme Ajansı yüz yıl sonra, bakın, yüz yıl sonra ülkemizde kuruldu. Bence artık bunu tartışmayı bırakalım. Sektöre sorun, sektör istiyor bunu zaten. Sektöre söyleyin “İptal edeceğim.” deyin, size ne cevap verecek bir bakın. Buna bir tane sektör temsilcisi TÜRSAB itiraz ediyordu, dedik ki: “İstiyorsanız çıkabilirsiniz, ayıralım sizi, kanunda değişiklik yapalım.” “Hayır istemeyiz.” dedi çünkü üyelerinden tepki aldı çok yoğun bir şekilde. Yani sektörün istediği bir şeye lütfen Meclis olarak artık karşı çıkmayalım. Bu onaylandı, konuşuldu, tartışıldı ve sektör tarafından da takdir görüyor ve sahipleniliyor. Niye sahipleniliyor? Çünkü bu coğrafyada yaşıyorsak bu krizlere bağımsız olmanın başka hiçbir yolu yok arkadaşlar, bunu bilerek yapacağız. Ha, biz ne yapıyoruz? Bütçesi belli bir noktaya geldiği zaman... O da nasıl oluyor? Kayıt altındaki ekonomiyi çoğaltıyoruz yani otelleri kayıt altına alıyoruz yasal değişikliklerle. Binde 7,5’i biliyorsunuz katılım payı otellerin, 1 Ocak 2024’ten itibaren binde 5’e çektik. Azalttık zaten, 1 Ocaktan itibaren bütçesinin toplam payını azaltıyoruz. Ha, aslında ne kadar çok olursa daha fazla tanıtım yaparız. Binde 5 -turizm sektöründen gelenleriniz bilir- tanıtımda hiçbir şey değildir, cironuzun binde 5’i... Bunu vergi olarak da görmeyin, bunu gidere yazabiliyorsunuz yani bunu gidere ayırıyoruz, vergiden düşebiliyorsunuz; bu vergi değil, bu katılım payı, tanıtıma katılım payı ve dünyada turizm geliri yüksek olan ülkelerin tamamında var. Bunu özellikle belirtmek istiyorum, sektörün istediği, sahiplendiği bir şey.

Ha, şimdi, bir de genel bir açıklama yapayım tekrar, diyorsunuz ki: “Turizm hedefleri gerçekçi değil.” Vallahi, orta vadeli programda açıklanan hedefler fazlasıyla gerçekçi. Şimdi, bakın, ben 2018’de ilk atandığım zaman 2023 hedefleriyle ilgili bir sunum yapmıştım. Orada da özellikle demiştim ki: İlk olarak strateji değişikliğine gideceğiz 2018’den itibaren, artık nicelikli değil nitelikli turisti ön planda tutacağız. Yani artık nicelik tabii ki kendiliğinden artacak ama nitelikli turist konsantre olacağız demiştim. Peki, bakalım ne olmuş bu beş yıllık süreçte? 2017’de -sonunda- 65 dolar kişi başı gecelik harcama, bakın, 65 dolar kişi başı gecelik harcamamız var. 2023’te ne olmuş? 100 dolara gelmiş. O zaman ben bunu söylediğimde de inanmamıştınız, “Hayal” demiştiniz, “Olmaz.” demiştiniz; ne oldu? Oldu.

Şimdi, 2028’de bu ne kadarlık bir artışa denk geliyor? Yüzde 55’lik bir artışa geliyor. Şimdi, 2028’de ne diyorum? Bakın, arada neler olmuş ama? Bakın, bu 65 dolardan 100 dolara çıkmış ama arada pandemi olmuş, Thomas Cook kriziyle başlamışız, dünyanın en büyük krizi pandemiyle yüzleşmişiz, oradan çıkmışız, Rusya-Ukrayna savaşına denk gelmişiz, şimdi Orta Doğu’da İsrail’in Gazze’yi işgali var; bitmemiş ki ülkede kriz ama ona rağmen ana stratejiyi tutturmuşuz, ne demişiz? Nitelikli turistte geçeceğiz demişiz, 100 dolara getirmişiz. 2028 için ne demiştiniz? 130 dolar hedefliyoruz yani neyi hedefliyoruz? Yüzde 30 büyümeye daha hedefliyoruz. Yani bakın, o zaman inanmamıştınız, tuttu. Şimdi, lütfen, rica ediyorum, turizme, sektöre, bize güvenin, biz bunun gerekliliklerini yapıyoruz zaten. Yüzde 30’luk artış da Türkiye gibi turizm potansiyeli olan bir ülkede hiçbir şey değil arkadaşlar. İnanırsak, savaşırsak hep beraber yaparız.

Ha, şimdi “100 milyar dolar tutar mı?” işte “56 milyar dolar bu sene tutar mı?” Ya, şimdi, bakın, bu coğrafyada her gün kriz oluyor, her üç ayda farklı krizle yaşıyoruz. Sadece şu 2023’te yaşadıklarımıza bakalım ya. Sezonda OVP hedefini açıkladık 55,6 milyar dolar, peşinden yüzyılın depremini yedik; tam bunu savuşturduk “Tamam.” dedik, seçim stresini yedik; tam bunu geçiştirdik, Rusya’da revalüasyon oldu; hadi bunu da geçiştirdik “Her şey yolunda.” dedik, ne oldu? Bu sefer Orta Doğu’da İsrail’in Gazze işgali savaşıyla yüzleşiyoruz ama her şeye rağmen, üç aşağı beş yukarı hedefleri yakalayan bir turizm ülkesi hâline geldik. Niye? Gerekleri ilk defa doğru bir şekilde yapıyoruz, altlığını yerine getiriyoruz.

Ha, şimdi, hedef tutar mı? Çok basit bir hesap yapayım size. 130 dolar, yüzde 30’luk bir artış tutar mı? Tutabilir, gayret edersek tutacak. E, 9,8 ortalama kalış süresiyle kalıyoruz; 9,5’ta kalalım, aşağı çekelim, marj koyalım; neye geliyor? 1.250 dolara geliyor kişi başı. Ya, bırakın, 80 milyon turist bile getirsek zaten, çarpı 1.250 dolar, 100 milyar dolar hesabınız tutuyor. Burada çok ütöpik bir şey yok. Ha, bu 80 milyon turist artışı ne demek? Ortalama yüzde 7 artış demek. Türkiye gibi turizm potansiyeli olan bir ülkede yıllık turist sayısında yüzde 7 artış ütöpik mi sizce? Bence değil. Biz inanıyoruz, sektörüm inanıyor, benim ekibim inanıyor, lütfen siz de inanın, başka bir şey rica etmiyorum sizden.

Şimdi, bakın, nitelikli işletmelerle ilgili neler yapıyoruz bu olsun diye? Nitelikli işletmelerle ilgili, bakın -kanun size geldi, Meclise geldi geçen dönem- kanun değişikliği yaptık. Ne yaptık? Dedik ki: Bakanlık belgeli olması lazım, bunların denetlenmesi lazım; sadece belediye belgeli olması yetmiyor, belediye belgeli zaten olacak ama üstüne Bakanlık belgesi de olsun. Peki, ne yaptık? Bakın, hızlı bir şekilde iyi ki yapmışız. Biz bu yasayı çıkarmadan önce ne deniyordu? 7 bin tane belediye belgeli tesis var. Bir gecede 17 bin oldu. Bakın, bir gecede 17 bin oldu. Yani biz zaten olmazsa olmaz, geçmişte yapılmayan her şeyi düzelterek geliyoruz. Bu hedefleri büyük koyuyoruz ama stratejileri yaparken gerçek verilerle yapmak için kayıt altına alıyoruz veya turizm konutları kayıt altında değildi, 2024 itibarıyla tamamı kayıt altına girecek.

Nitelikli personel diyorsunuz, devamlı getiriyorsunuz. Nitelikli personelle ilgili ilk kez, bakın, Millî Eğitim Bakanlığıyla doğru bir çalışma yapıldı, turizm meslek liseleri turizm teknik lisesi pozisyonuna getirildi. Bakın, bu çok önemlidir. Bakın, biz bu değişikliği yapmadan önce Türkiye’de turizm meslek liselerine talep yoktu. Bakın, normal okullarda olmuyordu. Şu anda kuyruk var. Niye oldu? Çok basit birkaç değişikliğe gittik. Müfredatında değişikliğe gittik, haftada sekiz saat lisan eğitimi verilen okullarda yirmi üç saat lisan eğitimi vermeye başladık. İngilizce müfredat zorunlu oldu, Rusça mecburi lisan hâline getirildi, demin belirttiğiniz Arapça, Çince -önemli lisanları söylüyorum- Almanca, Fransızca seçmeli lisan hâline getirildi. Zaten bunları yaptıktan sonra öğrenciden de ilgi geldi ve yazın -sezonluk personel ihtiyacı için de önemli olan- öğrenciler öğretmenleriyle birlikte stajlarını anlaşmalı otellerde görmeye başladılar. Hem doğru eğitimi uygulamalı bir şekilde almaya başladılar hem de esas turizmin birinci kuralı olan lisan eğitimlerini tam bir şekilde almaya başladılar.

“On iki aya uzatacağız, 81 vilayete yayacağız.” diyoruz. On iki aya uzatmak için en önemli şeylerden biri... Mesela Antalya milletvekilleri söylüyor, devamlı soruyor, ben hayretle dinliyorum ya. Şimdi, bakın, en etkili sonuç on iki ayda nereden alınıyor? Golf turizmden alınıyor çünkü tam yüksek sezonu bizim ölü sezon dediğimiz döneme denk geliyor. Ya, ben golf sahası yaratmaya çalışıyorum “Golf sahası yapmayın, onun yerine çekek yapın.” diyor. Çekek yeri yapmak ne demek biliyor musunuz siz? Tersane yapın diyorsunuz ya. Bakın, arkadaşlar, Turizm Bakanlığının tersane yapılmasına kıyıda izin vermesi en son iştir ya, en son olasılıktır. Oraya golf turizmini açıp, on iki ay turizme açıp işletmeleri, korumak istediğiniz personeli çok daha rahat koruyabilirsiniz çünkü her golf sahası en az 3-4 tane oteli besleyecek kapasitededir ve hava trafiğini oluşturmakta da en önemli etkidir. Bugün Antalya dışında

resort bölgelerde on iki ay hava trafiği -yani İstanbul şehir turizmini saymıyor- sağlayan bir havalimanı var mı? Yok. Sebebi ne? Çünkü sadece Antalya’da golf sahaları var. Ha, bizim golf sahalarımız çokmuş, Belek’teymiş. Hayır efendim, öyle değil. Bizde toplasanız, tüm Türkiye’de topu topu 20 tane golf sahası var. Bakın, bizim rakip diye gösterdiğiniz ülkelerin en azında 400 tane var, 400 tane var rakibimizde. Bizde toplasanız 20 tane var, 4 tane daha ilave yapmak istiyorum, demediğinizi bırakmıyorsunuz. O şekilde mi turizmi büyüteceğiz? O şekilde mi on iki aya yayaacağız, o şekilde mi çalışan personelimizi koruyacağız? Hayır, bu mümkün değil. Biraz akılcı düşünmemiz lazım.

Diyorsunuz ki: “Turistler otelde kalmasin.” Kalmasin, ne yapıyoruz bunları kalmasin diye? Bakın, Antalya dediğiniz için söylüyorum, Antalya’yı ben karış karış geziyorum, santim santim geziyorum, 19 tane ören yeri var. Biz ören yerlerinin tamamına tarihî bütçeler ayırdık, hatta ben bir yıl... Bakın, bu işler bir gecede olmuyor. İlk dönemde on iki aylık kazı programını başlattım, o kurumsallığa kurumlarımı alıştırdım. 144 tane kazı başkanlığı var Türk hocalar, bunun yanında 32 tane yabancı kazı başkanlığı var. Bir gecede alıştıracak musunuz kurumu? Önce hocaları on iki aylık programa alıştıracaksınız, alışmak istemeyen hocaları değiştireceksiniz; üniversiteleri ikna edeceksiniz, hoca artık yıl boyunca kazı bölgesinde kalacak. Bu değişiklikleri oturtmak birinci dönemimizi aldı. Şimdi tam bunu hazırladık, ikna olduk, şimdi ne yaptık? Geleceğe Miras Projesi’ni başlattık. Geleceğe Miras Projesi, bakın, cumhuriyetin 100’üncü yılında arkeoloji alanında yaptığımız en doğru çalışmadır. Bakın, bizde, 1863 yılından beri kazı yapılıyor bu ülkede ve bu, yabancı kazı başkanlıklarıyla başlamış yani Türkler onların yanında öğrenmişler. Ne adım atmışız, yüz altmış yıldır ne adım atmışız düzeltmek için? Tarihimizde ilk kez, bakın, bütün kazı noktalarımız yıl sonuna kadar Türk hocalarının kontrolüne geçiyor olacak tamamen. Biz sadece uzaktan denetimini... Şu anda yabancı kazı başkanlıkları da dâhil bu Geleceğe Miras Projesi -bunu tarihe not düşün diye söylemiştim- tarihî bir andır, yıl sonu itibarıyla tamamı Türk kazı başkanlarının kontrolüne geçmiş olacak. Yani yabancılara çıkarmıyoruz ama Türk kazı koordinatörleri atıyoruz hepsinin başına, artık, tamamen, yüzde yüz bizim denetimimize girmiş oluyor. Ha, bunları atamış olmak için atamıyoruz, tarihî bütçelerle atıyoruz; ekip, ekipman ve finansman desteğiyle atıyoruz. Bakın, ben size bir sayı verdim, “Son altmış yılda yapılanı gelecek dört yılda yapacağız.” dedim. Hangi bakan çıkar bu kadar iddialı konuşur? Çok iddialı bir şey söylüyorum size. İnşallah hep beraber buradayız, bana soracaksınız hesabını. Altmış yılda yapılan işi dört yılda yapmayı hangi ekip taahhüt edebilir? Biz ediyoruz. Biz hocalarımızı da ikna ettik, hocalarımız da çok istekli, gerekli kaynakları da ayıracağız ve burada on iki ay çalışarak yoğun bütçelerle, fazla ekip kullanarak... Demin sorduğunuz için söylüyorum, arkeolog istihdamı vesaire. Zaten böyle bir ekibi oluşturunca arkeolog da alıyorsunuz, sanat tarihçisi de alıyorsunuz. Farklı yöntemlerle alabiliriz onları, farklı kurumlardan vesairenden ama göreceksiniz...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bu sene bütçede alacak mısınız?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakın, hepsi devlete ait olmak zorunda değil.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Tamam, anladım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Taşeron diyor, taşeron.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bizim hızlı bir şekilde onları istihdam etmemiz... Göreceksiniz sayılarda ne kadar artış olacak hızlı bir şekilde, hocalar harıl harıl şu anda arkeolog arıyor. Bakın, ben hocaların hepsine talimat verdim, başlıyoruz arkadaşlarım, hocalarım dedim, biz önünüzü sonuna kadar açıyoruz. Antalya’daki, Ege’deki vekillerime sesleniyorum: Lütfen

gezin. Ya lütfen -Phaselis'le ilgili de anlatacağım şimdi- bir Phaselis'i bir gezin, Olimpos'u bir gezin, Side'yi bir gezin, gidin Efes'i bir gezin, şimdi yapacaklarımızı bir görün, Hierapolis'te hocayla bir konuşun.

CAVİT ARI (Antalya) – Gezmediğimizi nereden biliyorsunuz Sayın Bakan?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Lütfen bakın, göreceksiniz oralarda neler yapıyoruz, harikalar yaratıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Gezmediğimizi nereden biliyorsunuz, bir siz mi geziyorsunuz?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tabii tabii, görürsünüz orada ne yaptığımızı.

Şimdi, turizmcilere enerji, sürdürülebilirlik...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sahayı bir gez.

CAVİT ARI (Antalya) – Gezdiğimiz için görüyoruz oradaki tahribatları.

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM - Lütfen arkadaşlar...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bak bak, boşuna böyle algılar yapma üstat. Gel seninle beraber gezelim, bak hocam, gel seninle beraber gezelim, hocayı bizzat sen dinle.

CAVİT ARI (Antalya) – Beraber gezelim. Side'de yapılanları siz sonradan gördünüz, öğrendiniz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ya, geç hocam, geç ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Oradaki en büyük emeklerden biri bizim Belediye Başkanımızdır.

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM – Sayın Arı, lütfen...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bu işi bu kadar basitleştirmemeniz lazım. Bak, emeği bu kadar basitleştirmeyin. Biz ekip olarak hepimiz inandık, hocalarımız inandı, lütfen burada algı yaparak işi bozmaya çalışmayın, çok güzel işler çıkarılıyor, özellikle arkeoloji konusunda ama sizinle beraber gezmeye hazırım.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, arkeolojik çalışmalarla ilgili bir kelimelekle eleştirimiz olmadı, saptırıyorsunuz.

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM – Sayın Arı, lütfen...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi, başka bir şey var, sürdürülebilirlik diyorsunuz. Bakın, sürdürülebilirlik konusunda Türkiye Cumhuriyeti...

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM – Ama Sayın Bakanın süresinden gidiyor. Lütfen Cavit Bey...

CAVİT ARI (Antalya) – Ama konuyu saptırıyor Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Hayır, hiç saptırmıyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hayır, saptırmıyor, gerçekleri söylüyor.

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM - Daha sonra bire bir de görüşebilirsiniz bunu.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi sürdürülebilirlik konusuna değinmek istiyorum.

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM – Sayın Bakanım, devam edin.

CAVİT ARI (Antalya) – Arkeolojik çalışmalarla ilgili...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakan, sürdürülebilirlik konusu...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, bakın, tutanak şurada.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Phaselis’e geleceğim, merak etme, onu da okuyacağım, hepsinin var burada karşılığı.

CAVİT ARI (Antalya) – Benim arkeolojik çalışmalarla ilgili bir kelime eleştirim yok, tutanağım burada, bakabilirsiniz.

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM – Sayın Bakanım, devam edelim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Cavit Bey, Antalya’yı bir gez de gör.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Arı, hem gez diyorsun hem konuşuyorsun.

OTURUM BAŞKAN ORHAN ERDEM – Sayın Bakanım, lütfen siz devam edin, aksi takdirde...

CAVİT ARI (Antalya) – Gezdiğimiz için görüyoruz o tahribatları.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakan, sürdürülebilirlik konusunda biz Paris Anlaşması’na imza attıktan sonra Türkiye Cumhuriyeti olarak çok hızlı hareket ettik. Özellikle konaklama sektöründe yaptığımız yasal değişiklik ve protokoller sayesinde şu anda GSTC yani Global Sustainable Tourism Council’le üç yıllık bir protokol yaptık. Biz çok geriden gelmemize rağmen şu anda çok ön aldık. Şu anda, bakın, dünyada, Avrupa’da örnek gösterilen ülke Türkiye. Konaklama sektöründe yapmış olduğu adımlar sayesinde 2024 yaz sezonuna kadar inşallah bütün tesislerimiz birinci aşama süreçlerini tamamlamış olacaklar ve dünyada örnek gösteriliyor bu açıdan.

Şimdi, Kültür Yolu Festivallerine de biraz değinmek istiyorum. Bakan, Kültür Yolu Festivallerinde, hepimizden talep geldiğine göre, demek ki iyi iş çıkarıyoruz. Öncelikli amacımız, bakın, orada bir kural dâhilinde hareket ediyoruz, biz öyle kafamıza göre yapamayız, ekip gerektiriyor, yoğun ilgi gerektiriyor. Öncelik diyoruz ki 7 bölge var, her yıl 5 tane koyacağız. Yani her bölgeden, bu 5 tanesi seçilirken her seferinde farklı bölgelerden olacak, 2 tanesi de öbür sene ilave edilecek. Yani her bölgeden 1 tane seçilerek gidiyor eşitlik adına. İkincisi, büyükşehirler öncelikli dedik, büyükşehir belediyesi olması lazım seçtiğimiz yerin. Üçüncüsü, çok önemli turizm potansiyeli, yoğun turizm trafiği olan veya potansiyeli olan bölge olması lazım. Yani çalışma mantığı bu şekilde planlanarak yapılıyor, her bölgeden de eşit dağılımla seçiliyor.

Bir de özellikle özel tiyatrolarla ilgili bir şey söyledi bir vekilimiz, Sevilay Çelenk’ti yanılmıyorsam. Şimdi, bakın, özel tiyatrolarda vergi yükünü zaten biz düşürdük, orada eğlence vergilerini kaldırdık, sinemalardan da kaldırdık, en pahalı KDV şeyinden ikinci aşamaya -biliyorsunuz 8 puandı, şimdi 10 oldu- yüzde 10’luk KDV dilimine çekildi. Destekler konusunda da ben göreve geldiğimden itibaren en yoğun desteği aldıkları dönemdir istisnasız. Biz onlardan bir ekip oluşturduk biliyorsunuz, şimdi Bakan Yardımcılarım da devamlı takip ediyorlar. O ekip toplanarak onların, bütün tiyatroların yani tiyatro olarak hepsini belgelendirdik, başvuruların hemen hemen hepsini karşılıyoruz. En sonunda 55 milyon bir bütçe verdik biliyorsunuz, özel tiyatrolara destek bütçesi verdik ve 55 milyon liralık bütçede 416 tane başvuru vardı, istisnasız hepsini kabul ettik yani bir tanesini bile ayırmadık, başvuran herkesi kabul ettik.

Ha, bir de bu Tamer Karadağlı’yla ilgili bir eleştirisi vardı Sayın Sevilay Çelenk’in. Bakan, Sayın Tamer Karadağlı -benim Genel Müdürüm- çok başarılı bir tiyatrocudur. Türkiye çapında genel kabul görmüş ama dünyada da kabul görmüş bir tiyatrocudur. Shakespeare’i İngilizce oynayan ben 2’nci bir isim bilmiyorum Türkiye’de, varsa bana bildirin. Ziyaret ederken seçmelere denk geldim, özellikle yeni

tiyatrocuları seçerken bizzat bütün seçmelere şahsen katıldığını gördüm, bunu özellikle takdir ettim. İl il dolaşıp bütün seçmelere katıldı. Jüri heyetini inceledim, hiçbir ideolojik şeye mensup olmayan çok liyakatli hocalardan bir jüri üyesi oluşturmuş, kendisini de tebrik ettim.

Ha, milliyetçi ve vatansever olması Sevilay Hanım'ı rahatsız ediyorsa beni hiç rahatsız etmiyor, benim için takdir sebebidir bir Genel Müdürümüzün... (AK PARTİ milletvekillerinden alkışlar)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bravo Sayın Bakanım.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yok öyle bir şey, öyle bir laf yok.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Öyle, öyle, öyle. (AK PARTİ milletvekillerinden alkışlar)

Bu, engel değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir dakika... Değerli arkadaşlar...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Yorum yapmayın, soru sordu, cevap verin.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi, bakın, kendisi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, bir saniye...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Kendisi liyakat sahibi bir insan ve sonuna kadar Genel Müdürümün arkasındayım, çok başarılı işler çıkaracağına da adım gibi eminim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, bir müsaade...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli arkadaşlar...

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Ya, siz yürütmeye alkış yapmaya mı geldiniz, hesap sormaya mı geldiniz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Hayır ya, soru sorulduğu için açıklama yapıyor, düşüncelerini açıklıyor gayet güzel. (AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın milletvekilleri...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ağızınıza sağlık Bakanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; Plan ve Bütçe Komisyonunda alkış olmaz, burası teknik bir Komisyon, alkış yok arkadaşlar. Dolayısıyla Sayın Bakan iddialara...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Öyle bir iddia yok tutanaklarda, tutanaklar ortada.

ORHAN ERDEM (Konya) – Var, var.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Öyle bir iddia yok, tutanaklar ortada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye, Sayın Temelli...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Uyduruyor, arkadaşlar da alkışlıyor. (AK PARTİ milletvekillerinden "Aa!" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, Sayın Temelli...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Hayır, tutanaklar ortada, uyduruyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli...

Değerli arkadaşlar...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Öyle bir laf yok, tutanaklar ortada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, bana da bir müsaade etmiyorsunuz, ben de bir anlatayım.

Şimdi, bakın, iddia, eleştiri, değerlendirme, görüş; şimdi Sayın Bakan da cevap hakkını kullanıyor.

Değerli arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonunda alkış olmaz, dolayısıyla hepinizi uyarıyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Alkışlayanları dışarı çıkarır mısınız Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, oylamalardan sonra, birazdan herkesi göndereceğim zaten, çok az süremiz kaldı. (Gülüşmeler)

CAVİT ARI (Antalya) – Hepsi çıksınlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bunları da söyledikten sonra Sayın Bakanım, burada sizin bir dakikanıza da girdik, bir dakikanızı ilave edeceğiz.

Buyurun, lütfen devam edin.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bu, Phaselis Antik Kenti’ndeki plaj çalışmalarıyla ilgili bir şeye değinmek istiyorum. Bakın, halk plajları bizim hassasiyetle üzerinde durduğumuz bir konu çünkü bölgelerden inanılmaz bir talep var. Biz de sayılarını hızlı bir şekilde artırıyoruz, ihtiyacın yoğun olduğu bölgelere özellikle konsantre oluyoruz.

Şimdi, bakın, Phaselis Antik Kenti’de -tüş koydur orası- esas tarihi eserlerin olduğu koyla ilgili en ufak bir çalışma yapılmadı; tam tersi, o tarihi eserlerin, antik şehrin olduğu koyu rahatlatmak için bir çalışma yapıldı. “Sağındaki ve solundaki koylarda ne yapıldı?” dersiniz... Bakın, Anıtlar Kurulunun da onayladığı, kazı başkanlığının da onayladığı proje gerçekleştirildi, temelsiz yapılar yapıldı. Öyle büyük yapılar da değil ha, bir tanesi yanılmıyorsa 89 metrekare, bir tanesi de 92 metrekare.

CAVİT ARI (Antalya) – Buna “temel” derler Başkanım, buna “temel” derler.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – İşte, metrekarelerini veriyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Ona siz bakın.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Metrekarelerini veriyorum; bak, bak orada var, iyice izlersin; birazdan getirirler.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Sayın Bakanım, bugünkü bilirkişi raporunu okudunuz mu?

CAVİT ARI (Antalya) – Ya, buna Antalya müdahale etmese oraya beton yığınları yapıyordunuz, Antalya müdahale etti, Antalya.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakın, şimdi bir şey daha söyleyeceğim, bakalım neler varmış mahkeme kararında vesairede?

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya müdahale etmese orayı beton yapacaktınız, beton.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakın, revize edilen proje 95 metrekare, Alacasu’da, Bostanlılık... Peki, şimdi niye yapılmış?

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Sayın Bakanım, bugünkü bilirkişi raporunu okudunuz mu, onu söyleyin.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakın, niye yapılmış bu ya?

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Bugünkü bilirkişi raporunu okudunuz mu?

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi, bakın, 12 bin kişi giriyor; bakın, hafta sonu -cumartesi pazar- 12 bin kişi giriyor oraya. 12 bin kişi tuvaletini nerede yapıyor hiç düşündünüz mü? Çalılıklar arasında yapıyor veya antik şehrin...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakan, sizin yaptığımız...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakın, yapılmadan önceki hâline bir bakar mısınız lütfen, her yer çöp yığını.

CAVİT ARI (Antalya) – Tabii ki tuvalet de olacak, tabii ki tuvalet olacak.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Her yer çöp yığını, bakın, her yer çöp yığını, görüyorsunuz ve insanlar tuvaletlerini çalılıklar içinde yapıyor. Antalyalı benim vatandaşım, ben ona da sahip çıkmak zorundayım, onun zaruri ihtiyaçlarını da kurulların kararlarına uygun bir şekilde karşılamak zorundayım. Yapılan iş bundan farklı değil.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Sayın Bakan, 5 kişilik bilirkişi raporunu okudunuz mu?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Yani Türk vatandaşına 92 metrekairelik tuvaletleri çok mu görüyorsunuz?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Bakan, çarpıtıyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Yalan atıyorsunuz! Yalan! Saptırıyorsunuz, saptırıyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Yalan... Orada, beraber gidelim. Sen yalan söylüyorsun!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Bakan “Beton yok.” diyorsunuz, orada beton...

CAVİT ARI (Antalya) – Saptırıyorsunuz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bak, başından beri dinliyorum, yalan söylüyorsun! “Sıranı bekle.” diyorsun, sıramda açıklama yaptırmıyorsun.

CAVİT ARI (Antalya) – Saptırıyorsunuz, sadece tuvalete yapsanız kimse itiraz etmez; sadece tuvalete, sadece duşa kimse itiraz etmez.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tabii, tabii.

Ne var orada, bir bakar mısın?

CAVİT ARI (Antalya) – Siz bakın, ben gidip oraya baktım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ne var orada? Ahşapla yapılmış duşlar var, WC’ler var.

CAVİT ARI (Antalya) – İşte bu! Temel bu! Beton döktünüz oraya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tabii, tabii(!) Ya, Allah aşkına, temelsiz yapı nedir bilir misin?

CAVİT ARI (Antalya) – Beton döktünüz oraya, Antalya mücadele etti de öyle kurtuldu orası.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Temelsiz yapı nedir bilir misin?

CAVİT ARI (Antalya) – İşte temel!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Temelsiz yapı nedir?

CAVİT ARI (Antalya) – İşte temel! Beton burada!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ya, geç Allah aşkına ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Siz geçin!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Arı, ekrana bak ekrana, arkana bak.

CAVİT ARI (Antalya) – Kimi kandırıyorsunuz ya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Neyse, bak...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri; bambu ağacı memleketimizde yok, dolayısıyla betonarme yapılar kullanıyoruz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, Cavit Arı, ekrana bak. Arı zihniyeti bu ya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi, bakın, ben orayı gezdim. Vatandaş beni çevirdi “Allah razı olsun. Niye geç kaldınız?” dedi. Vatandaş bana “Niye geç kaldınız?” dedi. “Biz burada 12 bin kişi tuvaletimizi denize yaparken niye geç kaldınız?” dedi.

CAVİT ARI (Antalya) – İşte burası, işte beton, beton!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı... Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) – Beton döktünüz oraya. (AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya mücadelesi etti, Antalya mücadelesi etti, o betonu söktürdüler.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Arı, hemen kafanı çevir, bakıver arkana.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, böyle bir usul yok, karşılıklı yani şöyle bir...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi biraz da turizm konutlarıyla ilgili bilgi vermek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya kurtardı orayı, Antalya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tabii, tabii(!)

CAVİT ARI (Antalya) – Antalya'nın mücadelesiyle kurtuldu yoksa temel buydu, her taraf betonu. Siz yaptırdınız bunu!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Valla, git vatandaşı dinle, otobüsle taşıdıklarını dinleme bak.

CAVİT ARI (Antalya) – Siz yaptırdınız bunu, siz attırdınız bunu.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Otobüsle taşıdıklarını dinleme, vatandaşını dinle; otobüsle taşıdıklarını dinleme, git oranın yerel halkını dinle.

CAVİT ARI (Antalya) – Siz attırdınız bu betonu her tarafa.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Yerel halkı dinleyeceksin.

CAVİT ARI (Antalya) – Eğer Antalya halkının mücadelesi olmasaydı her taraf beton olacaktı. Bu ayıp da size yeter!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Otobüsle taşıdıklarını değil de -bak, tekrar söylüyorum- lütfen yerel halkı dinle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Yerel halk zaten mücadele ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) – Tuvalete, duşa kimse itiraz etmez.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ben yerel halkı dinliyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Yerel halk zaten mücadele ediyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Öyle, öyle(!) Otobüsle taşıyorsun, görüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Tuvalete, duşa kimse itiraz etmez.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ne var orada? Bak bakalım, tuvalet mi var, ne var orada? Tuvalet var, duş var.

CAVİT ARI (Antalya) – Bak, günübürlük tesis alanları, yönetim binası, mescit, açık sergi salonu... Bunlar mı tuvalet? Bunlar mı duş? Bu tesisler niye yapıldı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

Sayın Arı...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi, turizm konutlarıyla ilgili...

CAVİT ARI (Antalya) – Günübürlük tesis, günübürlük...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı... Böyle bağırarak birbirimizi anlayamayız Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Bu tesisler niye yapıldı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Yapılmadı.

CAVİT ARI (Antalya) – Yapamadınız işte.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Yapılmadı, yapılmadı.

CAVİT ARI (Antalya) – Yoksa halkın mücadelesi olmasaydı oraya bu beton yığını siz döküyordunuz, döküyordunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı...

Değerli milletvekilleri...

CAVİT ARI (Antalya) – Utanın ya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ya, geç Allah aşkına, yapılmadı ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Utanın ya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ya, geç ya!

Ya, hep “mış”ları konuşuyorsun, farkında mısın ya? Gerçekler orada duruyor, sen “mış”ları konuşuyorsun. Helal olsun size ya! Sayın Vekilim, helal olsun ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Gerçekler burada işte.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri...

Sayın Bakan...

CAVİT ARI (Antalya) – Biz mücadele etmeseydik her taraf beton yığını olacaktı, bizim mücadelemizle durdu orası.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Ya, geç Allah aşkına.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Arı zihniyeti işte ya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Yok, yok hiçbir şey durmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Siz zaten her şeyi durdurmak için elinizden geleni yapıyorsunuz Vekilim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Böyle bir şey olmaz ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, böyle, bu şekilde bağırarak meramımızı anlatamayız ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Böyle bir müzakere olmaz yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Meramımızı anlatmaya çalışıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Böyle bir usul yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır, saptırmaya çalışıp yalan yanlış bilgiler veriyor Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ya, arkadaşlar, mevcut durumu konuşuyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Biz gözümüzle gördük yapılan işi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Mevcut durumu konuşuyoruz.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, böyle bağırduğumuz zaman haklı çıkmıyoruz, dolayısıyla şu işi bir sakinleştiririm.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, tahrik edici konuşmalar olunca bu şekle gelindi. Ne yapılırsa yapılsın, siz bir müdahale edin, lütfen engelleyin.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Tahrik olmasın...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – İyi de ama o da “Hayır, öyle değil.” diyor ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ama değerli arkadaşlar...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakın, biz Antalya'nın ihtiyaçlarını çok yakından takip ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlarım, değerli arkadaşlarım; bakın, burada tahrik olmaya gerek yok, sakin olalım.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Ama tahrik ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakan Hükümet adına açıklama yapıyor, on saattir dinliyor. Lütfen değerli arkadaşlar, Sayın Bakan devam etsin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Tahammül edin arkadaşlar.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şimdi, turizm konutlarının kısa süreli kiralanmasıyla ilgili... Bakın, şimdi ona da bir değineyim, yasayı anlamamışlar herhâlde birçok vekilimiz.

Şimdi, bakın, bu yasanın bazı özellikleri var. Şimdi, içinizde şehir plancısı varsa bilir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, Sayın Bakan sabahtan beri milletvekillerine “Anlamıyorsunuz, bilmiyorsunuz.” diyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Şehir planlanırken neresi konut olacak...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Dördüncü kez “Anlamadınız, bilmiyorsunuz, yanlış biliyorsunuz.” diyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bakın, neresi konut olacak, neresi turizm amaçlı otel olacak, ticari alan olacak...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu, yanlış bir üslup.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer...

CAVİT ARI (Antalya) – Tutanaktaki beyanınıza bakın. “Temel mi?” demişiz, siz “İnşaatçı mısınız?” demişsiniz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yok “Anlamadınız.” “Bilmiyorsunuz...”

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Tamam, anlatmaya çalışıyoruz, anlatmaya çalışıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Bunun beton olduğunu anlamak için inşaatçı olmaya gerek yok Sayın Bakan.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, Sayın Arı, lütfen ya!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – “Anlamıyorsunuz...”

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sabahtan beri...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Açıklamaya...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar...

Sayın Ök...

CAVİT ARI (Antalya) – Temel bu dedik, “Siz inşaatçı mısınız?”

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Ya, bunun beton olduğunu anlamak için inşaatçı olmaya gerek yok, herkes bunun beton olduğunu anlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Peki, Sayın Arı, siz bitirince...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Arı, lütfen ya!

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Anlatmaya çalışıyoruz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Sayın Bakanım, bir saniye...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Arı zihniyeti bu ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Temel olduğunu anlamak için inşaatçı olmaya gerek yok, herkes bunun temel olduğunu anlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Peki, tamam, Sayın Arı, bitirdiğiniz zaman bana söyleyin, Bakanın süresini açacağım.

Değerli arkadaşlar, herkes söyleyeceğini söyledi, uzatmanın anlamı yok, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır, her şeyi çok bildiğini iddia ediyor Sayın Bakan. Biz gerçekten anlamıyoruz ya.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, müdahaleci olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sürekli milletvekillerine “Anlamadınız.” “Bilmiyorsunuz.” gibi ifadeler kullanılmaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Burası Meclisin Plan ve Bütçe Komisyonu salonu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürer, bir müsaade eder misiniz.

Bakın, değerli arkadaşlar, şimdi, herkes kanaatlerini belirtti, görüşlerini ortaya koydu, Antalya için de ortaya koydu, Kapadokya için de ortaya koydu; gündeme getirdi, yayınladı, kamuoyuna yansıdı, basın takip etti. Şimdi de bu eleştirilerin, değerlendirmelerin karşısında Hükûmete söz veriyorum. Hükûmet temsilcisi Sayın Bakan da o da kendi yaptıklarını...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Aslında Hükûmet de yok. Nerede? (AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir durun.

Sayın Gürer, lütfen...

Sayın Bakan da açıklamalarını yapıyor ama lütfen... Siz söylediniz konuşmalarınızda ve ben orada Sayın Bakanın müdahalesini de kestim ama burada sürekli bağırdığımız zaman bir netice alamayacağız, bir yere varamayacağız. Dolayısıyla lütfen sükûnetle dinleyelim, biz de bu olgunluğu burada gösterelim, Sayın Bakan da sözlerini tamamlasın.

Sayın Bakan, beş dakika ilave ekliyorum sürenize.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Turizm konutlarının kısa süreli kiralınmasıyla ilgili, yasayla ilgili biraz da bilgilendirme yapmam gerekiyor anladığım kadarıyla.

Şimdi, bakın, şehirler planlanırken -birçok şehir plancısı vardır içinde- neresi konut olacak, neresi turizm amaçlı kullanılacak, neresi ticari kullanılacak, baştan üst planlarda yapılıyor. Niye yapılıyor? Yoğunluklar, altyapılar, trafik, hepsi buna göre planlanıyor. Şimdi, siz bunu farklı gerekçelerle bozduğunuz zaman o sistemi komple dağıtmış oluyorsunuz, o yüzden böyle bir düzenleme şarttı. Yani konut için yapılan yerler otel gibi işletilmeye başladığı zaman zaten bütün şehrin omurgasını bozuyorsunuz. O yüzden zaten sayı belli bir rakama çıktıktan sonra bu düzenleme olmazsa olmaz.

Peki, şimdi, ne yapıldı burada? Sizler de kendinizden bir empati yapın, apartman satın almışsınız, üst katını biri günübürlük yapmış, alt katını başkası günübürlük yapmış; giren çıkan belli değil, kayıtlı değil. Yaşamak ister misiniz çoluk çocuğunuzla? Vekilsiniz, çoğu zaman seyahat ediyorsunuz, evinizin dışına çıkıyorsunuz, kalmak ister misiniz orada, çoluğunuzu çocuğunuz bırakmak ister misiniz? İstemezsiniz. Tabii, biz de dedik ki: “O zaman apartman dairesiyse, girişi ortaksa mutlaka bütün konut sahiplerinden muvafakatname alınması lazım.” Ha, bir istinası var. Nedir istinası? Müstakilsiz yani müstakil evse gerek yok çünkü kapısı, giriş kapısı tek. İkincisi de rezidanslarda şöyle bir şey yaptık -tam rezidans demedik ona- dedik ki: “Eğer kat planında yani orada kat planında özellikle turizm amaçlı konut olduğu belirtilmişse ve bu da tapuya şerh edilmişse o zaman o rezidanstan veya apartmandan konut satın alanlar bu durumu zaten bilerek almış oldukları için muvafakatname gerekmez.” Bakın, çok net, çok net yazdık, detaylı bir şekilde yazdık. Ne dedik? “Eğer kat yönetim planında turizm amaçlı konut olduğu belirtilmişse ve bu tapuya şerh edilmişse o zaman bu muvafakatname aranmaz.” dedik.

Sektörden gelen bir talepti, bize de makul geldi, gayet makul; onun dışında bir ayrıcalık, istisna tanınmış değil. Bu ne sağladı? Bakın “haksız rekabet” denilen bir şey var. Şimdi, birincisi, siz bir kayıt dışılığı kayıtlı hâle getiriyorsunuz; ikincisi, onlar da vergi ödemek zorunda. Buradan çok ciddi gelir elde edip vergi ödememek olabilir mi? Herkes nasıl bir kurumlar vergisi ödüyor veya gelir vergisi ödüyor, nasıl bir stopaj ödüyor, bunlar da sonuçta bir vergi ödeyecekler, bunlar da bir konaklama vergisi ödeyecekler, bunlar da Turizm Geliştirme Ajansı tanıtım katkı payını ödeyecekler.

En önemli noktalardan biri de güvenlik zafiyeti vardı. Bunlar da diğer otellerde olduğu gibi aynı on-line sisteme dâhil olacaklar ve on-line sistemle de her gece kimin kaldığını bildirecekler. Bu, zaten hepimizin güvenliği açısından olmazsa olmaz.

Bir de “Sadece acenteler mi pazarlayacak? Bakanın A tipi acentesi var.” vesaire gibi söylemde bulunuldu; o da yanlış. Bakın, şimdi eğer kat sahibi kendi direkt pazarlıyorsa istediği gibi pazarlayabilir, hiç acente falan şart koşmuyoruz biz. Yani “Airbnb” dediğiniz sistem üzerinden “sahibinden.com” sitemiz üzerinden yani o tarz bir pazarlama platformundan pazarlayabilir ama bir aracı kullanıyorsa “Bizim kontrol ettiğimiz, Kültür ve Turizm Bakanlığının kontrol yetkisi olan bir birim üzerinden pazarlasın.” diyoruz, o zaman acente şartı koyuyoruz yoksa biz acente şartı falan koşmuyoruz. Zaten bu satışların da yüzde 90’ı direkt pazarlama şeklinde gerçekleşiyor veya bu “Airbnb” dediğiniz on-line platformlar üzerinden gerçekleşiyor.

“Devre mülk için de geçerli olabilir mi?” demiş CHP milletvekili Türker Ateş. Öncelikli olarak devre mülkler, bizim konumuz değil Ticaret Bakanlığının konusu. Aslında yasa dolaylı olarak kapsıyor, özellikleri sağlamazsa yani yüz günden aşağı kiralanıyorsa veya böyle kısa günlük kiralama yapıyorsa o da bizden belge almak zorunda kendi haftasıyla ilgili yani onlar da bu yasaya tabiler aslında dolaylı bir şekilde.

Ulaşım ile ilgili bir soru sormuş ve “Müze yetersiz.” demiş Aykut Kaya, Antalya Milletvekili. Şimdi, bakın, ben bizzat takip ediyorum, Antalya’ya her ay gidiyorum, uzun süre de kalıyorum ve bölgenin bütün sorunlarını da takip ediyorum. İki sebepten takip ediyorum: Bir, Antalya’nın Bakanım; ikincisi, Kültür ve Turizm Bakanı olarak zaten öncelikli, yoğun turizm girişi olan şehirlerimizin başında geliyor. Havalimanının inşaatından tutun da trafik sorunlarına kadar her şeyini takip ediyorum. Hatta daha da ileri gideyim, Büyükşehir Belediyesinin ilgilenme konusu olan sorunları da takip ediyorum. İşte, o yüzden ben yasayı değiştirip arıtma altyapılarına müdahil oldum. Önce Serik bölgesinin arıtmasını yaptım, şimdi Kemer bölgesini yapıyorum, hızlı bir şekilde de rekor bir hızda da tamamlayacağım, inşallah sezon öncesi açacağım. Sonra da bakacağım, ihtiyaç duyulan diğer bölgelerde ne kadar ihtiyaç varsa yapa yapa gideceğim. Bakın yaptım dediğim şeyler küçük yatırımlar değil, benim Bakanlık bütçemi görüyorsunuz. Bugün sadece Kemer arıtmasının rakamını vereyim, 2 milyar lira. Bakın, sadece Kemer arıtmasını bugünkü günlük rakamlarla yapsanız 2 milyara mal olacak bir şey, Belek arıtması da aynı şekilde; biz bunları istisnasız yapıyoruz.

Otoban ihalesini ben bire bir takip ediyorum ve merak etmeyin, otoban ihalesi en hızlı şekilde gerçekleşecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Son sözlerinizi almak için bir dakika ekliyorum, sonra önergeleri ve bütçeyi oylayacağım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY – Bir soru geldi Saadet Partisi Milletvekili Mehmet Atmaca’dan “Haydarpaşa ve Sirkeci ne olacak?” diye. Bakın, Haydarpaşa ve Sirkeci kültür ve sanat vahası olacak. Biz orada çok değerli hocalardan, akademisyenlerden, işin

uzmanı kişilerden bir danışma kurulu ve bir bilim kurulu olmak üzere iki ayrı kurul oluşturduk, üzerinde çalışıyoruz. Proje hazırlandıktan sonra lansmanını da yapacağız. Ama özetle, Haydarpaşa ve Sirkeci, İstanbul'un çok büyük ihtiyacı olan kültür ve sanat vahası olacak. Neler içereceğini detaylı bir şekilde zaten sizlerle ve kamuoyuyla paylaşacağız.

Şimdi "Kıpadokya Alan Başkanlığı bölgesinde peribacalarına verilen cezalar düşük." deniliyor. Hayır, öyle değil, para cezasının yanında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası da var, zaten daha ağır bir ceza uygulamız da mümkün değil.

Antalya Saat Kulesi'yle ilgili bir soru gelmiş; Ocak 2024'te açıyoruz, orada depremle ilgili, statikle ilgili bir çalışma yapılması gerekiyor, o yüzden ara verdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakanım, geri kalan soruları yazılı olarak sizden istirham ediyoruz.

Çok teşekkür ediyorum.

Böylece gündemimizdeki kurum bütçesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylamalara geçiyoruz, sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutacağım.

Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Başkanlığımıza 9 adet önerge ulaşmıştır, sırasıyla okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL:2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN Tutar TL
Milli Kültür Programı(12)	18.31	01	01.01	360.000.000
Milli Kültür Programı(12)	18.69	01	01.01	360.000.000

Rahmi Aşkın Türelı

Mustafa Erdem

Cevdet Akay

İzmir

Antalya

Karabük

Cavit Arı

Antalya

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın milletvekilleri, şu an oylamadayız biz.

CAVİT ARI (Antalya) – İncicamı sağlar mısınız Sayın Başkan, düzeni sağlar mısınız Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, oylamadayız biz şu an.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Vereceğim Sayın Türelî.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri ama buradaki...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Bakan, arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bakın, şu an Komisyon üyeleri oylama için burada çalışıyorlar, bekliyorlar. Şimdi Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımız konuşmalarını yapıp ayrılıyorlar ama bizim bir an önce süreci ilerletmemiz lazım. İstirham ediyorum, ayakta kimse kalmasin, arkadaki bütün arkadaşlar ya salonu boşaltsın ya da buldukları sandalyelere otursunlar, sükûneti tesis edelim.

Önergeyle alakalı Sayın Türelî...

IV. AÇIKLAMALAR(Devam)

2.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, Komisyon toplantılarında alkışlama ve tebrik etme usulüne ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bir dakika, önergeyle ilgili değil Sayın Başkan.

Sayın Başkan, biraz önce alkışlandı, şimdi böyle bitmeden Bakanla tokalaşma ya da konuşma oluyor; bunlar yakışmıyor Plan ve Bütçe Komisyonuna. Biz burada her şeyi konuşuyoruz, konuşacağız; konuşuyoruz, sorularımızı soruyoruz, Sayın Bakan da cevap veriyor ama lütfen, bundan sonra bu usuller olmasın, gelecek olan milletvekillerine...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, gönderdim zaten hepsini.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Bakanın da buna dikkat etmesini bekliyoruz yani böyle bir usul hiç yakışmadı bugün.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Tamam da söylenildi canım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yeni vekiller bilmiyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Olmadı değil mi? Olmadı bakın, olmaz ama. Bakın, alkış olunca, karşılıklı tribünler gibi, maç gibi oluyor. Biz ısrarla şunu söylüyoruz: “Biz yasamayız arkadaşlar, orası yürütme.” Karşılıklı bir şey oldu mu sanki karşılıklı tribünler gibi oluyor, ona gerek yok, zaten milletvekilinin konuşması yeter, başka bir şey yapmasına gerek yok, konuşmasında gerekli mesajı verir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, ben uyarılarımı yaptım, siz de gördünüz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sizden özellikle bu konuda şey bekliyorum.

(Uğultular)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI(Devam)

6.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin Komisyon toplantılarında alkışlama ve tebrik etme usulüyle ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir saniye... Arkadaşlar, bugün ne olur bir bitirelim şunu.

Uyarılarımı yaptım, Sayın Bakanın yanına giden milletvekillerimizi de uygun bir dille uyardım ve onların salon dışına çıkmasını temin ettim; düzeni sağlamak görevim, bunun farkındayım. Bir daha da değerli arkadaşlar, duyanlar duymayanlara söylesin, Komisyonda alkış olmaz, Genel Kurulda herkes birbirini alkışlayabilir.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/276) ve 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/274) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Kültür ve Turizm Bakanlığı (Devam)

b)Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (Devam)

c)Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Devam)

ç)Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Devam)

d)Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Devam)

e)Vakıflar Genel Müdürlüğü (Devam)

f)Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Devam)

g)Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Devam)

ğ)Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Devam)

h)Atatürk Araştırma Merkezi (Devam)

ı)Atatürk Kültür Merkezi (Devam)

i)Türk Dil Kurumu (Devam)

j)Türk Tarih Kurumu (Devam)

k)Kapadokya Alan Başkanlığı (Devam)

l)Uludağ Alan Başkanlığı (Devam)

m)Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırlıoğlu, önerge için, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Türkiye toprakları ilk çağlardan beri yerleşim yeri olmasına ve birçok tarihî eser bulunmasına karşın bunları ortaya çıkarmak, incelemek, anlatmak, korumak için yeterli bütçe ayrılmamaktadır. Ülkemizde işsiz durumda bulunan arkeolog, sanat tarihçileri ve müze araştırmacısı sayısı gittikçe katlanarak büyümektedir. Üniversitelerimizin çoğunda sanat tarihi ve arkeoloji bölümleri bulunmakta olup bunların binleri aşan mezunları yıl içinde işsiz duruma gelmektedirler. Binlerce işsiz arkeolog ve sanat tarihçisi Anadolu'nun geçmişini aydınlatan arkeolojik kazılara daha fazla ödeneğin ayrılmasını, mesleklerini yapabilmek için kamuda kendilerine daha fazla kadronun verilmesini talep etmektedirler.

Kültür mirasımızın araştırılması, korunması, günümüz toplumuna ve gelecek kuşaklara aktarılmasıyla görevli bulunan Kültür ve Turizm Bakanlığının ilgili birimlerinde çalıştırılmak için arkeolog ve sanat tarihçisi alımını sağlamak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerinde yer alan personel ödeneklerinin toplam olarak 750 milyon TL artırılması için bu önerge verilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bu önerenin kabulü hâlinde 2 bin arkeolog ve sanat tarihçisi işe girme olanağına kavuşacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL:2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Milli Kültür Programı (12)	18.69	01	06.01	300.000.000 TL

Rahmi Aşkın Türeli

Mustafa Erdem

Cevdet Akay

İzmir

Antalya

Karabük

Cavit Arı

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyle alakalı açıklama için Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Öncelikle, Sayın Bakanım, bir düzeltme yapmanızda fayda var, o da şu: Benim öğlenki konuşmamda -tutanak da buradadır- kazı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Arı, bakın...

CAVİT ARI (Antalya) – Bu önergeyle bağlantılı konuşuyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bakın, önergeye geçtim Sayın Arı, gerekçe istiyorum, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Bu önergeyle bağlantılı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Lütfen, aynı tartışmayı açmayalım, önerenin gerekçesine geçtim.

CAVİT ARI (Antalya) – Hayır, bu önergeyle bağlantılı konuşuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önerge gerekçesine geçtim.

CAVİT ARI (Antalya) – Kazı çalışmalarıyla ilgili en ufak bir şekilde eleştirimiz söz konusu değildir, birinci konu bu. İkincisi, kazı çalışmalarını ayrıca desteklediğimi de ifade etmek isterim. Rhodiapolis’de yapılan kazı çalışmasının ilk tören günü oradaydım. Patara’da yapılan çalışmaları destekliyorum. “Patara Yılı” olarak ilan edilen -iki yıl öncesiydi yanlış hatırlamıyorsam- yıl pandemiye denk geldi, Patara’nın hak ettiği şekilde tanıtımı pandemi nedeniyle belki de eksik yapıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın değerli arkadaşlar, gerekçeyi istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Patara’nın öne çıkarılmasına ihtiyaç var. Bu bağlamda kültür mirasımızın araştırılması, korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasıyla görevli bulunan Kültür ve Turizm Bakanlığının Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü taşra teşkilatının bu faaliyetlerine ilişkin ilgili tertibinde bulunan ödeneğin yetersiz olduğu ve bu mevcut ödeneğin 300 milyon TL’ye artırılması için bu önerge verilmiştir. Bu ödenek artışıyla arkeolojik kazı faaliyetlerinin hızlandırılması amaçlanmaktadır.

Desteklerinizi bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
Turizmin Geliştirilmesi Programı(48)	18.34	01	07.01	1.000.000.000

Rahmi Aşkın Türelî

İzmir

Mustafa Erdem

Antalya

Cavit Arı

Antalya

Cevdet Akay

Karabük

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İzahat için Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) – Kültür ve turizm sektöründe yatırım yapan kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör firmalarını yönlendirmek için turizmin geliştirilmesi programına aktarılacak ödeneğin 107 milyon bin TL’den 1 milyar TL’ye yükseltilmesiyle ilgili önerge teklifimiz. Böylece artıma tesisi gibi bazı hizmetlerin daha rahat yapılabilmesi sağlanacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
Sanat ve Kültür Ekonomisi Programı(23)	18.30	01	05.03	200.000.000

Rahmi Aşkın Türelİ
İzmir

Mustafa Erdem
Antalya
Cavit Arı
Antalya

Cevdet Akay
Karabük

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

MUSTAFA ERDEM (Antalya) – Ülkemizi önemli bir kültür ve sanat merkezi hâline getirmek ve tanıtmak, uluslararası standartlarda etkili bir telif hakları sisteminin oluşturulmasını sağlamak ve telif haklarına dayalı endüstrilerin yarattığı ekonomik değerın artırılmasına katkıda bulunmak; Türk tiyatro ve Türk sinemasının bir marka hâline getirilerek önemli bir kültürel ihraç ürününe dönüştürülmesi ve ulusal sinema envanterinin oluşturulması, kültür ve sanat değerlerimizin etkili bir şekilde tanıtılması, desteklenmesi ve yaygınlaştırılması; telif haklarının etkili bir şekilde korunmasının ve geliştirilmesinin sağlanması; çeşitlendirilen ödül, destek, teşvik, tanıtım ve pazarlama mekanizmalarıyla yerli yapımların izleyici sayısı ve hasılatlarının artırılması, sinemamızın uluslararası standartlarda bir sinema envanteri ve kompleksine sahip olması ve dünya sinemasıyla rekabet edebilecek seviyeye getirilmesiyle görevli bulunan Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünün bu faaliyetlerine ilişkin ilgili tertibinden bulunan 65.000.000 TL tutarındaki yetersiz ödeneğinin 200.000.000 TL artırılması için bu önerge verilmiştir. Kabulünü talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
23	18.30	01	05.03	5.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyığıt

Sezai Temelli

Heval Bozdağ

Van

Muş

Ağrı

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Gerekeçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekeçeyi okutuyorum:

Gerekeçe:

Türkiye’de son zamanlarda çok sayıda konser ve festival millî güvenlik, kamu düzeni, suç işleme olasılığı ve başkalarının hak ve özgürlüklerinin tehlikede olması gibi gerekeçlerle mülki amirlikler tarafından yasaklanmaktadır. Özellikle ses ve tiyatro sanatçılarının kısıtlı imkânlarla Kürtçe olarak icra etmeye çalıştığı etkinlikler daha fazla yasaklamaya maruz kalmaktadır. Oysa milyonlarca yurttaşın ana dili olan Kürtçe kamusal olarak koruma altında olmadığı için bilakis Kürtçe sanat daha fazla desteklenmelidir. Bu nedenle, ülkenin kültürel çeşitliliğinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla Kürtçe tiyatro, müzik ve sinemaya daha fazla kaynak aktarılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde ödenek artırımı yapılmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değışikliğin gerekeçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
12	18.31	01	07.01	5.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyığıt

Sezai Temelli

Heval Bozdağ

Van

Muş

Ağrı

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, önergeyle ilgili açıklama...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında kısa bir açıklamada bulunacağım. Bu önergemiz de yine dillere ilişkin, Türkiye’de özellikle tehlike altındaki dünya dilleri meselesine yönelik dikkat çekmek için. Fakat bu önergeye değinirken... Bir kere, Bakanın son konuşması çok agresifti tabii. Bu agresiflik neden kaynaklandı, bilmiyoruz. Sorulara yanıtlar bekliyorduk ama nedense bizim sorularımıza yanıt vermek yerine yorum yaptı.

Tamer Bey'in sanatçı kişiliğine ya da kendi kişiliğine bir şey değil, sanat içinde bir yorum yapılmıştı, kendisi de uygun bir zamanda zaten yanıt verebilir ama ne kişiliğine ne de ideolojisine yönelik bir sözümüz söz konusu değildi. Tabii ki İngilizce Shakespeare oynaması çok başarılı bir şey, buna dair de bir şeyimiz yok ama bir ülkede... Mesela Sayın Karadağlı kalkıp Kürtçe oynasaydı aynı itibarı görür müydü? Mesele o. Dolayısıyla burada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, gerekçeyi aslında konuşsak iyi olur.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Efendim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temelli, gerekçeyle alakalı...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Tam da dil gerekçesi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tekrar...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Tam da diller üzerine konuşuyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Kürtçe oyun oynanmıyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, Sayın Temelli, Tamer Karadağlı meselesini açtınız gene.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Biz Sayın Bakana...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İstirham ediyorum arkadaşlar, böyle bir usulümüz yoktur.

Buyurun, toparlayın lütfen.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir saniye...

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bizim konuşmamızda bir itham, bir suçlama yok, sadece bir mukayeseye, bir düşünceye dikkat çekmek istiyoruz ve diyoruz ki bu ülkede bu kadar Kürtçeye yönelik saldırı varken, oyunlar yasaklanırken, valilik, kaymakamlık emriyle bunlar yasaklanırken bunlara dikkat çeken ve bunlara yanıt üretmesi gereken bir yerde Sayın Bakanın kalkıp hatibimizi suçlamasını da kabul etmediğimizi bir kez daha belirtmek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A CETVELİ)

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
48	18.34	01	05.04	20.000.000.000 TL

Mehmet Mustafa Gürban

Gaziantep

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İYİ Partiden...

AYKUT KAYA (Antalya) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Türkiye, Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi'nin alt endekslerinde yer alan başlıklardan biri olan "çevresel sürdürülebilirlik" konusunda diğer konulara nazaran oldukça kötü bir performans sergilemektedir. Bunun nedeni ise turizm tesislerimizin bu açıdan zayıf durumda olmalarıdır. Dünya turizminde turistlerin destinasyon tercihlerini belirlerken son dönemde dikkate aldığı bu konu üzerinde özel çalışmalar yapmak ülke turizmimizin gelişmesi için önem arz etmektedir. Bu nedenle turizm bölgelerimizin çevresel sürdürülebilirlik açısından geliştirilmesi, turizm tesislerimizin yeşil enerji dönüşümlerinin sağlanması amacıyla teşvikler ve destekler uygulanmalıdır. Önergemizle bu doğrultuda ilgili program ödenekleri 20 milyar TL artırılmaktadır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A CETVELİ)

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
99	18.30	01	05.02	10.000.000.000 TL

Mehmet Mustafa Gürban

Gaziantep

AYKUT KAYA (Antalya) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kültür ve sanatın gelişmesi için uygun şartlar demokratik bir ortamda sağlanabilir. Aynı şekilde kültür ve sanatın gelişmesinin de demokratik ortama katkı sağladığı herkesin malumudur. Bu itibarla, sanatın ve kültürün pozitif gücünü önceleyen bir politikayla maddi imkânsızlıklar nedeniyle kültür ve sanat faaliyetlerine katılamayan vatandaşlarımız desteklenmelidir.

Ekim ayı verilerine göre 4 kişilik bir aile için yoksulluk sınırı 44.573 TL olarak açıklanmıştır. Ülkemizdeki gençlerin yarısı ise yoksul bir hayatı idame ettirmeye çalışmaktadır. İlgili programda ödenek artışı yapılmasıyla kültür ve sanat faaliyetlerinin maddi yükü belirli bir oranda devletimiz tarafından karşılanmalıdır. Bahsedilen hizmet, Anayasa'mızda belirtilen sosyal devlet anlayışının da bir tezahürü olacaktır. Anlatılan nedenlerle gençlerimizin ve dar gelirli vatandaşlarımızın müze, konser, gezi, tiyatro, sinema, opera ve bale gibi etkinliklere katılması desteklenmeli ve kültür sanat yaygınlaştırılmalıdır. Bu amaçla ilgili programda 10 milyar TL ödenek artışı yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2024

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
99	18.34	01	05.02	10.000.000.000 TL

Mehmet Mustafa Gürban

Gaziantep

AYKUT KAYA (Antalya) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Turizm teknolojileri dünyada giderek ön plana çıkmaktadır. Turizm teknolojileri girişimciliği de bu yüzden önemli bir alan hâline gelmiştir. Bu amaçla özellikle turizm bölgelerindeki uygun üniversiteler başta olmak üzere yalnızca turizm teknolojileri konusunda “start-up”ların olduğu teknokentler kurulmalıdır. Bu teknokentlerde geliştirilen ürün ve uygulamaların turizm sektörümüzle paylaşılmasıyla şu anda ortalamanın gerisinde kalmış olduğumuz bilişim teknolojileri konusunda önemli bir adım kaydedilebilecektir. Bu amaçla ilgili programda 10 milyar TL ödenek artışı yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Kültür ve Turizm Bakanlığının 2024 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Kültür ve Turizm Bakanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bütçesini okutuyorum:

(Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Vakıflar Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:

(Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Atatürk Araştırma Merkezinin bütçesini okutuyorum:

(Atatürk Araştırma Merkezinin 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Atatürk Araştırma Merkezinin 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Atatürk Kültür Merkezinin bütçesini okutuyorum:

(Atatürk Kültür Merkezinin 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Atatürk Kültür Merkezinin 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Türk Dil Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türk Dil Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türk Dil Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Türk Tarih Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türk Tarih Kurumunun 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türk Tarih Kurumunun 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kapadokya Alan Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Kapadokya Alan Başkanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Kapadokya Alan Başkanlığının 2022 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Uludağ Alan Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Uludağ Alan Başkanlığının 2024 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olsun.

16 Kasım 2023 Perşembe günü saat 10.00'da buluşmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.09

